AGATOS KRISTI kolekcija

AGATHA CHRISTIE

N AR M?

AGATHA CHRISTIE

N ar M?

LEIDYKLA

VILNIUS

UDK 820-3
CH 525

AGATHA CHRISTIE

N or M?

Iš anglų kalbos vertė
Irena BALČIŪNIENĖ

ISBN 9986-833-11-6

TOS PAČIOS AUTORĖS

ABC žudikai
Bertramo viešbutyje
Blogis po saule
Didysis ketvertas
Drambliai gali prisiminti
Drevė
Erkiulio darbai
Erkiulio Puaro Kalėdos
Helouvyno vakarėlis
Hikori Dikori Dok
Ir tada ten nieko nebuvo
Įdūrimas į mano nykštį
Jie atvyko į Bagdadą
Jie daro tai su veidrodžiais
Judantis pirštas
Kalėdų pudingas
Kaminų paslaptis
Karibų paslaptis
Katinas tarp balandžių
Kelionė į Frankfurtą
4.50 iš Pedingtono
Kibirkščiuojantis cianidas
Kodėl jie nepaklausė Evans
Kortos ant stalo
Kreivasis namas
Kvailas liudininkas
Laikrodžiai
Lavonas bibliotekoje
Likimo vartai
Link nulio
Listerdeilo paslaptis
Miegantis žudikas
Miršta lordas Edžveras
Mirties šuo
Mirtis debesyse
Mirtis ant Nilo
N ar M?
Nekaltojo kankinimas
Nemezidė
Nesibaigianti naktis
Nežinomas tikslas
Numirėlio pokštas
Nusikaltimo bendrininkai
Nužudymų grandis
Palšas žirgas
Paskelbta žmogžudystė
Paskui ateina mirtis
Paskutinės ponios Marpl bylos
Paslaptinga afera Stailse
Paslaptingasis misteris Kvinas
Pavojus End Hause
Penki maži paršiukai
Perskilęs veidrodis
Pilna kišenė rugių
Pirmosios Puaro bylos
Po laidotuvių
Polensa Bei netikėtumas
Ponios Maginti mirtis
Potvynio nunešti
Rodžerio Ekroido nužudymas
Sitafordo paslaptis
Slaptas priešininkas
Susitikimas su mirtimi
Tamsusis kiparisas
Tiria Parkeris Painas
Tiria Puaro
Trečioji mergina
Trijų veiksmų tragedija
Trylika uždavinių
Užuolaidos: paskutinė Puaro byla
Viens, du, užsek man batus
Vyras rudu kostiumu
Žydrojo traukinio palaptis
Žmogžudystė Mesopotamijoje
Žmogžudystė Miūjyje
Žmogžudystė Rytų ekspresе
Žmogžudystė Vikareidže
Žudyti lengva

Mary Westmacott slapyvardžiu
Dukters duktė
Nebuvęs pavasarį
Našta
Milžino duona
Rožė ir medis
Nebaigtas portretas

Agatha Christie Mallowan
Ateik, pasakyk man, kaip tu gyveni
Žvaigždė virš Betliejaus

Autobiografija
Agata Kristi: Autobiografija

1 SKYRIUS

Prieškambaryje Tomis Berisfedas pamažu nusivilko paltą ir neskubėdamas tvarkingai jį pakabino. Po valandėlės ant gretimo kabliuko nukeliavo skrybėlė.

Tada, atitiesęs pečius, nutaisęs žvalią šypseną, jis įžengė į svetainę, kur sėdėjo jo žmona ir mezgė vilnonį chaki spalvos pošalmį.

Buvo 1940 metų pavasaris.

Ponia Berisfed dirstelėjo į vyrą, ir virbalai ėmė greičiau šmėžuoti jos rankose. Kiek patylėjusi ji pasiteiravo:

– Ką rašo vakariniai laikraščiai?

– Valio! Valio! Artėja žaibiškas karas, – atsakė Tomis. – Prancūzijoj padėtis visai prasta.

– Išties nelinksma, – pritarė Tapensė.

Stojo tyla, bet Tomis ilgai neištvėrė:

– Kodėl neklausinėji? Trauk galai tą tavo taktą!

– Tikrai, – pritarė Tapensė. – Perdėtas taktiškumas siutina. Bet jeigu imsiu klausinėti, tu dar labiau supyksi. Be to, *nėra* jokio reikalo. Tavo veidas viską pasako.

– Negi aš atrodau kaip Liūdnojo Vaizdo Riteris?

– Visai ne, – paneigė Tapensė. – Bet kai šypsaisi lyg kankinys, man tiesiog širdis plyšta.

Tomis sutrikęs šyptelėjo:

– Vadinasi, aš toks prastas aktorius?

– Gali neabejoti. O dabar dėstyk viską iš eilės. Tau nepasisekė?

– Nepasisekė. Niekur aš netinku. Kaip kažin ką, Tapense, kai keturiasdešimt šešerių metų vyrui padaro užuominą, kad jis sukriošęs, to jau per daug. Kariuomenė, laivynas, aviacija, užsienio reikalų ministerija – visur vienas ir tas pat: jūs per senas. *Gal* būsit reikalingas vėliau.

– Ir man panašiai, – atsiduso Tapensė. – Norit dirbti gailestingąja sesele? Tokio amžiaus? Ne, dėkojame. Kokio kito darbo? O ne, ne. Geriau priims žalią panelytę, žaizdos akyse neregėjusią, tvarsčio sterilizuoti nemokančią. O juk aš trejus metus, nuo 1915 iki 1918, praleidau fronte: dirbau slauge, operacinės sesele, vairavau sunkvežimį ir net generolo automobilį. Štai kaip! Ir, drįstu tvirtinti, puikiai su viskuo susidorojau. O dabar, šekit, esu viso labo pagyvenusi įkyruolė, kuriai labiau derėtų sėdėti namie ir megzti.

– Šitas karas – tikras pragaras, – niūriai ištarė Tomis.

– Blogai, kad vyksta karas, – pritarė Tapensė, – bet dar blogiau, kad reikia sėdėti rankas sudėjus.

– Gerai, kad bent Debora turi darbą, – pabandė guosti žmoną Tomis.

– Taip, jai viskas gerai klojasi, – pritarė Deboros motina. – Tikiuosi, kad darbas jai sekasi. Bet vis dėlto, Tomi, man regis, kad aš jai niekuo nenusileisčiau.

– Ji tikriausiai kitos nuomonės, – šyptelėjo Tomis.

– Dukterys kartais būna tiesiog nepakenčiamos, – atsiduso Tapensė.– Ypač kai *stengiasi* būti jautrios.

– Ir aš pakęst negaliu, kai Derekas daro nuolaidą mano amžiui, – pusbalsiu ištarė Tomis.– Kai visa išvaizda sakyte sako: “Vargšas senas tėtušis”.

– Iš teisybės, – tarė Tapensė, – kad ir kokie žavūs mūsų vaikai, kartais jie gali išvaryti iš proto.

Tačiau, kalbant apie dvynius, Dereką ir Deborą, jos akys buvo kupinos švelnumo.

– Tikriausiai, – mąsliai ištarė Tomis, – visada skaudu prisipažinti, kad esi pagyvenęs ir ne viską sugebi padaryti.

Piktokai prunkštelėjusi, Tapensė krestelėjo tamsiaplaukę galvą, ir pilkos spalvos siūlų kamuoliukas nusirito nuo jos kelių ant grindų.

– Tai mes jau niekam nebetinkam? *Nejaugi*? O gal tik kiti tai mums kala į galvą? Nors kartais man ima atrodyti, kad taip ir yra, kad mes visada buvom niekam tikę.

– Galbūt, – ištarė Tomis.

– Na ir kas. Bet mes jautėmės darą kažką svarbaus. Nors dabar kartais atrodo, kad visa tai mums tik prisisapnavo. Tomi, ar iš tiesų taip buvo? Ar tikrai kartą vokiečių šnipai, gerai užvožę per galvą, pagrobė tave? Ar tikrai kartą mes susekėm pavojingą nusikaltėlį, sulaikėm jį, išlaisvinom merginą ir gavom itin svarbius dokumentus, už kuriuos viena dėkinga šalis mums dosniai atsilygino? Mums. Tau ir man. Tiems patiems Berisfedams, kuriuos visi niekina, kurie niekam daugiau nebereikalingi.

– Brangioji, nurimk.

– Ir vis dėlto, – sumirksėjusi, kad nenuriedėtų ašara, pareiškė Tapensė, – labiausiai mane įskaudino senasis mūsų draugas ponas Karteris.

– Juk jis mums atsiuntė tokį malonų laišką.

– *Nieko* jis nepadarė – net vilties nepaliko.

– Šiandien nuo jo nedaug kas priklauso. Kaip ir nuo mūsų. Paseno, apsigyveno Škotijoje ir kiauras dienas žvejoja.

Tapensė mąsliai tarė:

– Slaptoji tarnyba tikrai galėtų *ką nors* mums sugalvoti.

– O gal mes jau nebesusidorotumėm? – paabejojo Tomis. – Gal parako pristigtų?

– Na, jau ne, – užginčijo Tapensė.– Jaučiuosi visai kaip seniau. Bet gal, kaip tu sakai, jeigu rimtai...– ji atsiduso, bet tęsė mintį: – vis dėlto labai norisi ką nors veikti. Siaubinga, kai visą laiką turi tik galvoti ir galvoti.

Valandėlę ji žiūrėjo į plačiai kaip Tomis besišypsančio jaunuolio lakūno uniforma fotografiją.

– Vyrams žymiai blogiau, – tarė Tomis. – Moterys bent gali megzti, pakuoti siuntinius, talkininkauti valgyklose.

– Visa tai spėsiu daryt ir vėliau – ištisus dvidešimt metų. Dabar dar negaliu tuo pasitenkinti. Nesu tokia sena.

Pasigirdo skambutis. Tapensė nuėjo atidaryti durų. Butas buvo kartu ir mažutė kontora.

Ant slenksčio stovėjo plačiapetis, raudonskruostis vyras vešliais, šviesiais ūsais, gyva veido išraiška. Įdėmiai nužvelgęs Tapensę, jis maloniai pasiteiravo:

– Ponia Berisfed?

– Taip.

– Mano pavardė Grantas. Esu lordo Isthemptono bičiulis. Jis man patarė kreiptis į jus ir jūsų vyrą.

– Kaip malonu. Prašom į vidų.

Tapensė nulydėjo svečią į svetainę.

– Prašom susipažinti – mano vyras. Jis - kapitonas...

– Ponas...

– Ponas Grantas. Jis pono Kar... lordo Isthemptono bičiulis.

Seno jų draugo, Slaptosios tarnybos šefo, slapyvardis buvo Tapensei labiau įprastas negu dabartinis titulas. Valandėlę trijulė smagiai šnekučiavosi. Paaiškėjo, kad ponas Grantas malonus, betarpiškas žmogus.

Tapensė trumpam išėjo iš kambario ir netrukus grįžo su buteliu chereso ir taurėmis. Po kelių minučių, pasinaudojęs pauze, ponas Grantas tarė Tomiui:

– Girdėjau, Berisfedai, kad ieškotės darbo.

– Taip, ieškausi. Jūs turite galvoje... – Tomiui nekantriai sublizgo akys.

Grantas nusijuokė ir papurtė galvą.

– Ne, ne tai, apie ką jūs galvojate. Palikime tai jauniems ir energingiems arba tiems, kurie seniai pas mus dirba. O jums, deja, galiu pasiūlyti gana nuobodžią veiklą: sėdėsite kanceliarijoje, tvarkysite popierius, perrišinėsite aplankus raudona juosta, dėliosite juos į lentynas, ir taip toliau.

Tomio veidas ištyso.

– Aišku.

– Vis dėlto geriau negu nieko, – padrąsino jį Grantas. – Žodžiu, užsukite pas mane artimiausiu metu. Aprūpinimo ministerija, dvidešimt antras kambarys. Ką nors jums rasime.

Suskambo telefonas. Tapensė pakėlė ragelį:

– Alio... taip...*ką?*

Kitame laido gale kažkas šaukė. Tapensės veidas persimainė.

– Kada?.. Dievulėliau! Aišku... Tuoj būsiu, brangioji.

Ji padėjo ragelį.

– Tai Morinė.

– Taip ir maniau. Jos balsas net čia girdėti.

Vos atgaudama kvapą, Tapensė paaiškino:

– Atleiskit, pone Grantai, bet aš privalau skubėti. Mano draugė parkrito, išsinarino koją, o su ja tik mažutė jos dukrelė, todėl turiu rasti, kas ją prižiūrėtų. Labai prašau man atleisti.

– Aišku, ponia Berisfed. Puikiai jus suprantu.

Tapensė nusišypsojo svečiui, stvėrė nuo sofos paltą, skubiai apsirengė ir išbėgo. Trinktelėjo lauko durys.

– Dar pasėdėkit, – tarė Tomis ir įpylė chereso į svečio taurę.

– Dėkui, – Grantas paėmė taurę, kelis kartus gurkštelėjo, patylėjo, o tada tarė: – Žinot, aš net džiaugiuosi, kad jūsų žmonai teko išeiti. Taip mes sutaupysime laiko.

– Nesuprantu, – nustebęs įbedė į jį akis Tomis.

– Matot, Berisfedai, – neskubėdamas pradėjo Grantas, – aš pakviečiau jus užsukti pas mane į ministeriją, kadangi esu įgaliotas pateikti jums vieną pasiūlymą.

Strazdanotą Tomio veidą pamažėle užliejo raudonis.

– Jūs turite galvoje... – netikėdamas pradėjo jis.

– Jus rekomendavo Isthemptonas, – linktelėjo Grantas. – Pasakė, kad jūs – pats tinkamiausias žmogus.

Tomis giliai įkvėpė:

– Pasakokit.

– Suprantama, apie tai niekas neturi žinoti.

Tomis linktelėjo.

– Net jūsų žmona. Aišku?

– Jeigu to reikalaujate, – gerai. Bet anksčiau mes dirbdavom kartu.

– Žinau, bet mano pasiūlymas liečia tik jus.

– Tada viskas aišku.

– Oficialiai, kaip jau minėjau, jums siūlomas kanceliarinis darbas ministerijos filiale Škotijoje, draudžiamoje zonoje, todėl negalite ten pasiimti žmonos. O iš tikrųjų važiuosite visai ne ten.

Tomis kantriai laukė tolesnių paaiškinimų.

– Ar esate skaitęs laikraščiuose apie penktąją koloną? – paklausė Grantas. – Tikriausiai bendrais bruožais įsivaizduojate, apie ką šnekama..

– Apie priešus šalies viduje, – tyliai pasakė Tomis.

– Visiškai teisingai, Berisfedai. Prasidėjus karui, mes buvome optimistai. Aš nekalbu apie tuos, kurie žinojo, su kuo turime reikalą Mes puikiai suvokėme ir priešo galią, ir aviacijos stiprumą, ir kaip tiksliai suderinta jų karo mašina. Turiu omenyje mūsų tautą. Geraširdišką, demokratiškai nusiteikusį, nieko nesusigaudantį anglą, tikintį tuo, kuo nori tikėti, – kad Vokietija ilgai neišsilaikys, kad joje bręsta revoliucija, kad vokiečių tankai skardiniai, kad nuo pusbadžiavimo jų kariai neišlaikys pirmo žygio, ir taip toliau. Saldžios svajonės, kaip žmonės sako. Bet karas vyksta visai kitaip. Jau nuo pat pradžių mūsų reikalai buvo nekokie ir visą laiką blogėja. Žmonės – jūreiviai, lakūnai, kareiviai apkasuose – laikosi puikiai. Bet pasirengta karui prastai, vadovaujama nevykusiai – tikriausiai dėl mūsų pačių būdo savybių. Karo mes nenorėjome, nežiūrėjome į jį rimtai, nesugebėjome pasirengti.

Tačiau blogiausia, šia prasme, jau praeityje. Mes ištaisėme savo klaidas, tinkami žmonės pamažu atsiduria savo vietose, pradedama kariauti taip, kaip

reikia kariauti, ir karą mes laimėsime... galime laimėti karą... kitaip ir būti negali... jeigu prieš tai jo nepralaimėsime. O pralaimėjimo grėsmė ne išorinė – ne dėl vokiečių bombonešių, ne dėl neutralių šalių užgrobimo ir naujų karo bazių, – bet vidinė. Mums gresia tas pat, kas ir Trojai – Medinis arklys tarp mūsų sienų. Arba, kitaip tariant, penktoji kolona. Ji čia, tarp mūsų. Tai vyrai ir moterys, kartais užimantys aukštus postus, kartais niekam nežinomi, bet vienodai įtikėję nacistais, atsidavę jų tikslams, trokštantys griežtu, veiksmingu jų tikėjimu pakeisti iškrikusią, palaidą mūsų demokratinių institucijų laisvę.

Grantas palinko į priekį ir tuo pačiu maloniu, santūriu balsu pabaigė:

– *Ir mes nežinome, kas jie...*

– Bet... – pabandė protestuoti Tomis.

– Žinoma, – kiek nekantriai pertraukė jį Grantas, – visokią smulkmę mes galime susemti. Tai paprasta. Bet svarbiausia – ne jie. Yra kiti. Kai ką apie juos žinom: tai, kad mažiausiai du iš jų užima atsakingas pareigas Admiralitete, vienas yra generolo G. štabe, du tarnauja karo aviacijoje, du dirba pas mus, Slaptojoje tarnyboje, ir gali prieiti prie labai slaptų dokumentų. Kad taip yra, aiškiai rodo kai kurie faktai. Vyksta informacijos nutekėjimas... netgi iš pačių viršūnių...

Visiškai sutrikęs, Tomis bejėgiškai ištarė:

– Kaip aš galiu padėti? Juk nė vieno iš šitų žmonių nepažįstu.

– Teisingai, – linktelėjo Grantas. – Jūs nė vieno iš jų nepažįstate. *Bet ir jie jūsų nepažįsta.*

Kiek patylėjęs, kad pašnekovas suvoktų jo žodžių prasmę, jis kalbėjo toliau:

– Šie žmonės, aukštas pareigas užimantys žmonės, pažįsta daugelį mūsų darbuotojų. Slėpti nuo

jų informacijos mes negalim. Atsidūręs visiškoje aklavietėje, aš nuvykau pas Isthemptoną. Jis jau atsistatydinęs, pasiligojęs, bet šviesesnio proto žmogaus nesu pažinojęs. Jis prisiminė jus. Jūs dirbote mums, bet prieš dvidešimt metų. Jūsų pavardė niekaip su mumis nesusijusi. Iš veido jūsų niekas nepažįsta. Tai kaip – sutinkate dirbti?

Nuo ekstaziškos šypsenos Tomio veidas vos neplyšo pusiau.

– Dar klausiate. Aišku, sutinku, nors ir nesuprantu, kuo galiu būti jums naudingas. Aš viso labo diletantas.

– Brangus Berisfedai, diletantas kaip tik mums ir reikalingas. Profesionalui čia rankos surištos. Jūs pakeisite vieną iš puikiausių agentų, kokį mūsų Slaptoji tarnyba yra turėjusi.

Tomis klausiamai pažvelgė į svečią. Grantas linktelėjo.

– Taip. Jis mirė antradienį Šventosios Brigitos ligoninėje. Pakliuvo po sunkvežimiu – išgyveno vos kelias valandas. Nelaimingas atsitikimas – aišku, neatsitiktinis.

– Suprantu, – lėtai ištarė Tomis.

– Todėl mes turime pagrindo manyti, – ramiai kalbėjo Grantas, – kad Farkuaras kai ką susekė – aptiko pagaliau kažkokius pėdsakus. Jo neatsitiktinė mirtis tą patvirtina.

Tomis klausiamai pažvelgė į jį.

Grantas kalbėjo toliau:

– Deja, mums visiškai nežinoma, ką jis aptiko. Farkuaras tyrė metodiškai: prielaidą po prielaidos. Dauguma nieko neatskleisdavo. – Grantas patylėjo valandėlę. – Farkuaras atgavo sąmonę porą minučių prieš mirtį, bandė kažką sakyti, bet ištarė tik: *N arba M. Song Suzi.*

– Nelabai aišku, – atsiduso Tomis.

– Gal kiek aiškiau, negu jums atrodo, – šyptelėjo Grantas. – Apie N arba M mes jau esame anksčiau girdėję. Tai du pavojingiausi, geriausiai informuoti vokiečių šnipai. Esame aptikę jų pėdsakų kitose šalyse ir šiek tiek apie juos žinome. Jų užduotis – organizuoti kitoje šalyje penktąją koloną ir būti jos ryšininkais su Vokietija. N, kiek mums žinoma, – vyras, M – moteris. Dar žinome, kad tai itin svarbūs Hitlerio emisarai. Vienoje dar prieš karo pradžią perimtoje šifruotėje buvo tokia frazė: "*Anglijai siūlau N ir M. Įgaliojimai neriboti*".

– Aišku. Vadinasi Farkuaras...

– Man regis, jis aptiko vieno arba kito pėdsakus. Deja, nežinome *kurio*. "Song Suzi" skamba, aišku, keistokai, bet vargšelio Farkuaro prancūziškas tarimas nebuvo tobulas. Be to, jo kišenėje buvo rastas atgalinis bilietas į Lihemptoną.. Tai kurortinis miestelis pietuose. Daugybė viešbučių ir pensionų, tarp kurių yra ir "*San Susi*"...

– Song Suzi – San Susi, – pakartojo Tomis, – aišku.

– Kas aišku? – paklausė Grantas.

– Jūs norite, – pasakė Tomis, – kad aš ten nuvažiuočiau, ir... kaip čia tiksliau pasakius... šiek tiek pašniukštinėčiau.

– Visiškai teisingai.

– Bet viskas labai miglota, ar ne? – šypsodamasis paklausė Tomis. – Juk aš nė nežinau, ko ieškoti.

– Ir aš negaliu pasakyti. Daugiau nieko nežinau. Pasikliaujame tik jumis.

Tomis atsiduso ir atitiesė pečius.

– Pabandysiu. Tik nesu labai sumanus.

– Man sakė, kad seniau puikiai susitvarkydavot.

– Lydėjo sėkmė, – kukliai įsiterpė Tomis.

– Labai viliamės, kad lydės ir šį kartą.

Tomis valandėlę pamąstė. Po to tarė:

– O kas per vieta "San Susi"?

– Gali būti, kad tokios vietos visai nėra, – gūžtelėjo Grantas. – Gal jis turėjo galvoje kažką kitą. Tai tik spėlionė.

– O patsai Lihemptonas?

– Miestelis kaip miestelis. Tokių yra nemažai. Daug pagyvenusių ponių, atsistatydinusių pulkininkų, nepriekaištingos reputacijos senmergių, įtartinų asmenybių, neaiškių asmenybių, keli užsieniečiai. Žodžiu – mišri publika.

– Ir tarp jų N arba M?

– Nebūtinai. Galbūt su jais susijęs asmuo. Bet visai galimas daiktas, kad ir patys N arba M. Pajūrio kurorto pensionas – mažiau įtartinos vietos nesugalvosi.

– Ir jūs neįsivaizduojate, ko aš turiu ieškoti – vyro ar moters?

Grantas papurtė galvą.

– Ką gi, pabandysiu, – pasakė Tomis.

– Linkiu jums sėkmės, Berisfedai. O dabar pereikim prie detalių.

II

Kai po pusvalandžio uždususi ir degdama nekantrumu įgriuvo Tapensė, Tomis jau buvo vienas. Nutaisęs nenuspėjamą veido išraišką, jis sėdėjo krėsle ir švilpavo.

– Na? – išpoškino Tapensė, į šį skiemenį sudėdama visą jausmų gamą.

– Na, – kažkaip nekonkrečiai ištarė Tomis. – Gavau... tokį... darbą.

– Kokį?

Tomis nutaisė tinkamą išraišką.

– Kanceliarinį. Škotijos glūdumoj. Viskas įslaptinta, ir taip toliau, bet neatrodo labai įdomu.

– Mes abu ar tik tu?

– Deja, tik aš.

– Po šimts. Kaip galėjo ponas Karteris būti *toks* menkysta?

– Man regis, tokiuose darbuose vyrai ir moterys atskiriami. Kad papildoma įtampa neblaškytų protinės veiklos.

– Ar tu koduosi informaciją, ar ją šifruosi? Ar šis darbas panašus į Deboros? Saugokis, Tomi, kad protas nepasimaišytų. Iš pradžių dingsta miegas, ir kiaurą naktį kartoji: devyni, septyni, aštuoni, trys, keturi, penki, du, aštuoni, šeši, ar ką nors panašaus, o paskui – nervų priepuolis, ir tave išveža į psichiatrinę.

– Man taip neatsitiks.

– Anksčiau ar vėliau atsitiks, – niūriai užtikrino jį Tapensė. – Ar galiu su tavim važiuoti? Ne dirbti, o kaip žmona. Vakare paduočiau šlepetes ir šiltą vakarienę.

Tomis pasijuto labai nejaukiai.

– Atleisk, mieloji. Man *labai* gaila. Nesinori tavęs palikti, bet...

– Bet privalai, – užbaigė jo mintį Tapensė.

– Šiaip ar taip, – nedrąsiai sumurmėjo Tomis, – tu nelieki be veiklos – gali megzti.

– Megzti? – persiklausė Tapensė. – *Megzti* ?

Stvėrusi pošalmį, sviedė jį ant žemės.

– Aš nekenčiu pilkos vilnos! – sušuko ji. – *Ir* tamsiai melsvos, *ir* šviesiai melsvos! Norėčiau megzti vien iš *ryškiai raudonos*!

– Skamba labai karingai, – tarė Tomis. – Kaip žaibiško karo paskelbimas.

Jis tikrai jautėsi nelaimingas. Tačiau Tapensė, kaip tikra spartietė, sutramdė savo jausmus ir pripažino, kad vyras privalo priimti pasiūlymą ir kad jai *iš tiesų* visa tai nelabai rūpi. Be to, ji girdėjusi, kad vienoje vietoje stinga valytojos, ir ji šiam darbui puikiai tiksianti.

Po trijų dienų Tomis išvyko į Aberdiną. Tapensė palydėjo jį į stotį. Jos akys įtartinai blizgėjo, porą kartų ji net tankiai sumirksėjo, bet apskritai buvo gyva ir ryžtinga.

Traukinys pajudėjo, ir, žvelgdamas į mažytę, vienišą žmonos figūrėlę tolstančiame perone, Tomis pajuto gerklėje kylant kažkokį gumulą. Nesvarbu, kad dėl karo, bet jis pasijuto apleidžiąs Tapensę...

Tik sutelkęs valią, Tomis susivaldė. Įsakymas yra įsakymas.

Pagal grafiką prisistatęs į Škotiją, kitą dieną jis išvyko į Mančesterį. Trečią dieną jau išlipo iš traukinio Lihemptone. Pernakvojęs centriniame viešbutyje, nuo pat ryto leidosi į kelionę po privačius viešbučius ir pensionus, ieškodamas ilgesniam laikui kambario ir klausinėdamas apie sąlygas.

Pasirodė, kad "San Susi" – tai Viktorijos stiliaus tamsiai rudos spalvos vila ant kalvos šlaito, su puikiu vaizdu į jūrą pro viršutinio aukšto langus. Holas buvo šiek tiek prisigėręs dulkių ir virtuvės kvapų, kilimas ant grindų kiek nuzulintas, ir vis dėlto pensionas pranoko kitas panašias Tomio aplankytas įstaigas.

Pensiono šeimininkė, ponia Perena, suteikė Tomiui informaciją savo kabinete – netvarkingame kambarėlyje su didžiuliu, popieriais užverstu stalu.

Iš išorės pati ponia Perena, pusamžė, labai garbanota brunetė, irgi atrodė netvarkinga: aukšta ku-

peta išsidraikiusių plaukų, bet kaip padažytos lūpos ir veidas prastai derėjo su pasitikinčia šypsena ir dviem eilėm akinamai spindinčių baltų dantų.

Tomis pasinaudojo savo nusenusios pusseserės, panelės Medouz, kuri prieš kelerius metus buvo apsistojusi "San Susi", rekomendacijomis. Ponia Perena puikiai prisiminė panelę Medouz, tokią mielą senučiukę – beje, ne tokią jau seną, – labai gyvą ir pilną humoro.

Tomis atsargiai pritarė. Jis žinojo, kad egzistuoja tikra panelė Medouz, – tokioms detalėms Slaptoji tarnyba skyrė ypatingą dėmesį.

– O kaip laikosi mieloji panelė Medouz?

Tomis su liūdesiu pranešė, kad panelės Medouz jau nebėra gyvųjų tarpe. Ponia Perena užjaučiamai pliaukštelėjo liežuviu, šnirpštelėjo nosimi ir nutaisė tinkamą liūdną išraišką.

Bet greit vėl atgavo kalbumą. Žinoma, kad pas ją atsirasiąs kambarys ponui Medouzui. Su puikiu vaizdu į jūrą. Ji mananti, kad ponas Medouzas teisingai pasielgęs, išvykdamas iš Londono. Ten, jos žiniomis, esą baisiai slogu, o dar po tos gripo epidemijos...

Nesiliaudama šnekėjusi, ponia Perena nuvedė Tomį į viršų ir parodė kelis kambarius, įvardindama kainas už vieną savaitę. Tomis nutaisė nusivylusią išraišką. Ponia Perena paaiškino, kad viskas fantastiškai pabrangę. Tomis pareiškė, kad, deja, jo pajamos sumažėjusios, o prie dabartinių mokesčių ir dėl kitų aplinkybių...

– Ak, tas siaubingas karas... – sudejavo ponia Perena.

Tomis jai pritarė ir pridūrė, kad, jo nuomone, tą vyruką Hitlerį reikėtų pakarti. Juk tai beprotis, tikrų tikriausias beprotis. Ponia Perena pritarė jam ir pri-

dūrė, kad dabar labai sunku tvarkyti ūkį: įvestos kortelės, mėsos gauti sunku, kasa ir kepenys praktiškai dingusios, bet dėl panelės Medouz giminaičio ji padarysianti nuolaidą, atmesianti vieną ginėją už savaitę.

Išklausęs sąlygas, Tomis pažadėjo apgalvoti ponios Perenos pasiūlymą. Ponia Perena palydėjo jį iki vartų, šnekėdama dar gyviau nei pirma. Tomiui sukėlė nerimą perdėtas jos įkyrumas, tačiau jis negalėjo nepripažinti, kad ji savotiškai patraukli moteris. Įdomu, kokios tautybės? Aišku, kad ne grynakraujė anglė. Pavardė lyg ispaniška, lyg portugališka, bet tai galėjo būti jos vyro tautybė. Galbūt ji airė – tai pateisintų jos temperamentą ir pomėgį daugžodžiauti, – nors kalba be akcento.

Galiausiai buvo sutarta, kad ponas Medouzas persikraustysiąs į pensioną rytoj.

Tomis atvyko šeštą vakaro – kaip buvo sutarta. Ponia Perena pasitiko jį hole, apipylė nurodymais dėl bagažo į tikrą kvailę panašią tarnaitę, nemandagiai dėbsojusią į Tomį, po to nulydėjo jį į patalpą, vadinamą svetaine.

– Aš visada pristatau savo svečius, – akinamai šypsodama tarė ponia Perena, kreipdamasi į penkis asmenis, įtartinai žvilgčiojančius į atvykėlį. – Tai mūsų naujas gyventojas. Ponas Medouzai – tai ponia O'Rork.

Ūsuota, bauginančių matmenų dama mažomis kaip karoliukai akutėmis apdovanojo Tomį plačia šypsena.

– Majoras Blečlis.

Majoras Blečlis vertinamai nužvelgė Tomį ir nežymiai linktelėjo galvą.

– Ponas fon Deinimas.

Jaunas manieringas mėlynakis blondinas atsistojo ir nusilenkė.

– Panelė Minton.

Karoliais apsikarsčiusi nebe pirmos jaunystės dama liovėsi mezgusi, šyptelėjo ir sukikeno.

– Ir ponia Blenkensop.

Dar viena mezgėja – kiek pasišiaušusi tamsiaplaukė – trumpam liovėsi įtemptai meditavusi prie pilkos vilnos pošalmio.

Tomiui užgniaužė kvapą, kambarys ėmė suktis jam prieš akis.

Ponia Blenkensop! Tapensė! Visa tai buvo neįmanoma ir neįtikėtina: Tapensė ramiai sau sėdi ir mezga "San Susi" svetainėje.

Jis sutiko damos žvilgsnį – mandagų, abejingą nepažįstamo žmogaus žvilgsnį.

Jį apėmė susižavėjimas.

Tapensė!

2 SKYRIUS

Tomis taip ir nesuprato, kaip jis ištvėrė tą vakarą. Jis bijojo per dažnai žvilgčioti ponios Blenkensop pusėn. Per pietus pasirodė dar trys "San Susi" gyventojai: pagyvenusi pora – ponia ir ponas Keiliai ir ponia Sprot, atvažiavusi su maža dukrele iš Londono ir aiškiai nepatenkinta priverstiniu buvimu Lihemptone. Už stalo ji buvo pasodinta šalia Tomio. Ji įbedė į jį blankias žalias akis ir kiek sniaukrojančiu balsu paklausė:

– Ar, jūsų manymu, mieste jau nepavojinga? Juk visi grįžta namo, ar ne?

Tomiui nespėjus atsakyti į šį paprastą klausimą, į pašnekesį įsiterpė kita stalo kaimynė – karoliais apsikarsčiusi dama.

– Aš manau, kad turint vaikų negalima rizikuoti. Pagalvokit apie savo mielą mažytę Betę. Juk pamenat, kad Hitleris grasino greit pradėti žaibišką karą Anglijoje ir panaudoti dar nežinomas dujas. Jūs tada sau neatleistumėt.

– Kokių tik nesąmonių pripliauškiama apie dujas, – pertraukė panelę Minton majoras Blečlis. – Tie subjektai visai neketina terliotis su dujomis. Bus didelio galingumo sprogmenys ir padegamosios bombos. Taip kaip Ispanijoje.

Visa užstalė su užsidegimu puolė ginčytis. Iš bendro choro išsiskyrė aukštas Tapensės balsas:

– Mano sūnus Daglas pasakojo, kad...

"Koks dar Daglas? Ir kodėl Daglas?"– pagalvojo Tomis.

Po menkų, tačiau pretenzingų pietų visa draugija persikraustė į svetainę. Damos vėl ėmėsi mezgimo, o Tomiui teko išklausyti ilgą ir nuobodų pasakojimą apie majoro Blečlio žygius šiaurvakariniame Indijos pasienyje.

Jaunas blondinas skaisčiai mėlynomis akimis atsistojo ir nuėjo link durų; ant slenksčio jis stabtelėjo ir nežymiai linktelėjo.

Majoras Blečlis nutraukė pasakojimą ir tarė Tomiui:

– Ar atkreipėt dėmesį į ką tik išėjusį jauną vyruką? Jis emigrantas. Pabėgo iš Vokietijos mėnesį prieš prasidedant karui.

– Jis vokietis?

– Grynakraujis vokietis. Ne žydas. Jo tėvas pakliuvo į bėdą – kritikavo nacizmą. Du jo broliai koncentracijos stovykloje. Vyrukas spėjo ištrūkti laiku.

Po to Tomį savo žinion perėmė ponas Keilis, pradėjęs nepabaigiamą pasakojimą apie savo sveikatą. Jis taip įsipostringavo, kad Tomiui išsprukti pavyko tik prieš pat miegą.

Kitą rytą Tomis atsikėlė anksti ir nuėjo pasivaikščioti palei jūrą. Sparčiai nužingsniavęs iki molo, jis jau ketino grįžti, bet staiga pastebėjo, kad jam priešais ateina pažįstama figūrėlė. Tomis pagarbiai kilstelėjo skrybėlę:

– Labas rytas, ponia... Blenkensop, jeigu neklystu, – maloniai ištarė jis.

Aplink nebuvo nė gyvos dvasios.

– Stenlio susitikimas su Livingstonu, – atšovė Tapensė.

– Tapense, kaip čia atsidūrei? – paklausė Tomis. – Tai stebuklas – tikras stebuklas.

– Joks stebuklas, o paprasčiausiai gera galva.

– Tikiuosi, tavo galva.

– Visiškai teisingai. Bus jums gera pamoka – tau ir tavo pasipūtėliui ponui Grantui.

– Tikrai gera, – sutiko Tomis. – O dabar, Tapense, pasakok, kaip tau pavyko iškrėst tokį pokštą. Mirštu iš smalsumo.

– Labai paprastai. Kai tik ponas Grantas prabilo apie mūsų draugą Karterį, aš iš karto supratau, kuo čia kvepia. Buvo aišku, kad čia turimas galvoje ne kanceliarinis darbas ir kad manęs neketina prie jo prileisti. Todėl nutariau veikti pati. Nuėjusi atnešti chereso, nusileidau pas Braunus ir paskambinau Morinei. Paprašiau pakviesti mane prie telefono ir pamokiau, ką sakyti. Ji puikiai suvaidino – spiegė taip, kad girdėjosi visame kambaryje. Toliau buvo mano eilė: apsimesti susirūpinusia, susijaudinusia dėl draugės ir, parodžius, kaip apmaudu jus palikti, išbėgti, visai sutrikus, iš kambario. Garsiai trinktelėti durimis, pačiai pasiliekant viduje, įsmukti į miegamąjį ir praverti duris į svetainę. Tas duris, kurios užstatytos komoda.

– Ir viską girdėjai?

– Viską, – patenkinta patvirtino Tapensė.

– Ir man nepasakei, – priekaištingai tarė Tomis.

– Aišku, kad ne. Norėjau jus pamokyti. Tave ir tavąjį poną Grantą.

– Jis ne visiškai manasis ponas Grantas, bet tu jį tikrai pamokei.

– Ponas Karteris nebūtų taip niekingai su manim pasielgęs, – tarė Tapensė. – Ne, Slaptoji tarnyba jau nebe tokia, kaip mūsų laikais.

– Dabar, kai mes su ja, ji vėl suspindės, – iškilmingai pasakė Tomis. – Bet kodėl tu pasirinkai Blenkensop pavardę?

– O ką? Normali pavardė.

– Kažkokia keista.

– Pirma man atėjusi į galvą. Be to, labai patogi dėl skalbinių.

– Nelabai suprantu.

– Kvaily. Prasideda "B" raide – ir Berisfed, ir Blenkensop. Išsiuvinėta ant mano gracijų ir apatinukų. Patricija Blenkensop, Prudencija Berisfed. O kodėl tu išsirinkai tokią pavardę – Medouzas? Baisiai kvaila.

– Pirma, ant mano apatinių nėra išsiuvinėta didžiųjų "B". Antra, aš nesirinkau. Man buvo įsakyta vadintis Medouzu. Garbaus pono Medouzo biografija, kurią aš išmokau atmintinai, visiškai švari.

– Puiku, – tarė Tapensė. – Tu vedęs ar vienišas?

– Aš našlys, – oriai pataisė ją Tomis. – Mano žmona mirė prieš dešimt metų Singapūre.

– Kodėl Singapūre?

– Visi mes kažkur mirštame. Kodėl tau nepatinka Singapūras?

– Ne, nieko. Gal ir visai tinkama vieta numirti. Aš taip pat našlė.

– O kur mirė tavo vyras?

– Negi tai svarbu? Tikriausiai kokioje nors privačioje ligoninėje. Rodos, nuo kepenų cirozės.

– Aišku. Labai liūdna. O ką veikia tavo sūnus Daglas ?

– Tarnauja laivyne.

– Tą jau girdėjau vakar vakare.

– Turiu dar du sūnus – Raimondą ir jaunylį Sirilą. Vienas – aviacijoje, kitas –pėstininkijoje.

– O jeigu kas nors ims ir pasidomės tais negzistuojančiais Blenkensopais?

– Jie visai ne Blenkensopai. Blenkensopas buvo mano antrasis vyras. Pirmasis pavarde Hilas. Telefonų knygoje net trys puslapiai Hilų. Visų jų niekas neįstengs patikrinti.

– Tai amžina tavo bėda, Tapense, – atsiduso Tomis. – Tu visada persūdai. Du vyrai, trys sūnūs – to jau per daug. Susipainiosi smulkmenose.

– Nesusipainiosiu. O sūnūs man dar pravers. Ir atmink: man niekas nieko neįsakinėja. Aš savanorė. Ėmiausi šio reikalo savo malonumui ir ketinu tą malonumą patirti.

– Ko gero, – sutiko Tomis ir niūriai pridūrė: – Bet jeigu tave domina mano nuomonė, visas šis tyrimas – grynas farsas.

– Kodėl taip manai?

– Tu gyveni "San Susi" ilgiau negu aš. Atsakyk sąžiningai: negi tau ateitų į galvą mintis, kad tarp sėdėjusių vakar už stalo slepiasi pavojingas priešo agentas?

– Vargu, – mąsliai atsakė Tapensė. – Nebent tas jaunas vyriškis.

– Karlas fon Deinimas? Bet juk emigrantai ypač sekami policijos.

– Gal ir taip. Vis dėlto galima kažkaip susitvarkyti. Be to, jis gan patrauklus.

– Tu turi galvoje mergaites? Bet kokias mergaites? Čia nepamatysi nei generolų, nei admirolų dukrelių. Nebent...

– Nejuokauk, Tomi. Kalbėkim rimtai.

– Aš ir kalbu rimtai. Man tai primena chimerų vaikymąsi..

– Dar per anksti taip kalbėti, – rimtai pasakė Tapensė. – Nereikia norėti, kad viskas būtų iš karto aišku. Ką tu manai apie ponią Pereną?

– Taip, – mąsliai nutęsė Tomis. – Toji ponia Perena... Nesiginčiju, kad į ją reikėtų geriau įsižiūrėti.

Tapensės tonas tapo dalykiškas:

– O kaip mudu? Noriu paklausti, kaip mudu bendradarbiausime?

– Reikia saugotis, kad mūsų per dažnai nepamatytų kartu, – mąsliai atsakė Tomis.

– Taip, jeigu kils įtarimas, kad mudu ne vakar susipažinome – viskas žuvę. Mano manymu... taip tikriausiai bus geriau...apsimeskim, kad aš tave persekioju.

– Persekioji?

– Taip. Persekioju. Tu stengiesi išvengti susitikimo, bet tau ne visada pasiseka: tu vyras, be to, riteriško charakterio. Aš jau turėjau du vyrus, o dabar žvalgausi trečio. Žodžiu, tu medžiojamas našlys. Kartkartėm aš kur nors užklumpu tave – kavinėje, pasivaikščiojimo metu. Manau, visiems bus gražaus juoko.

– Man tai priimtina, – sutiko Tomis.

– Persekiojamas vyras, – tarė Tapensė, – amžinas pajuokų šaltinis. O mums tai puikiai pasitarnaus. Kas nors, pamatęs mus kartu, šyptels ir pasakys: " Jūs tik pažvelkit į vargšelį Medouzą".

Netikėtai Tomis stvėrė Tapensę už rankos:

– Žiūrėk, – tarė jis. – Štai ten.

Prie vienos iš persirengimo kabinų stovėjo jaunas vyras su mergina. Abu buvo rimti, labai įnikę į pokalbį.

– Karlas fon Deinimas, – tyliai ištarė Tapensė. – Įdomu, kas toji mergina?

– Kad ir kas ji būtų, tokią gražuolę retai pamatysi.

Tapensė linktelėjo ir neskubiai nužvelgė tamsaus gymio aistringą veidą, prigludusį džemperį, pabrėžiantį dailias merginos kūno linijas. Mergina kalbėjo su užsidegimu, išraiškingai. Karlas fon Deinimas klausėsi jos.

– Man regis, tau laikas mane palikti, – tyliai ištarė Tapensė.

– Tikrai, – pritarė Tomis.

Jis apsigręžė ir nužingsniavo priešinga kryptimi. Promenados gale susidūrė su majoru Blečliu. Šis įtariai nužvelgė Tomį ir burbtelėjo:

– Labas rytas.

– Labas rytas.

– Matau, kad mudu ankstyvi paukšteliai, – tarstelėjo Blečlis.

– Įprotis, – atsakė Tomis. – Juk aš gyvenau Rytuose. Tiesa, prieš daugelį metų, bet įprotis anksti keltis išliko.

– Ir teisingai darote, – pritarė majoras Blečlis. – Po šimts, man bjauru žiūrėti į dabartinį jaunimą. Karšta vonia iš ryto, pusryčiauti nusileidžia dešimtą ar dar vėliau. Nieko keisto, kad vokiečiai duoda mums į kailį. Jokios ištvermės. Kaip išlepę šunyčiai. Kariuomenė ne tokia kaip anksčiau. Vysto dabar juos į vatą. Naktimis šildytuvais apdeda. Tfu! Žiūrėti šlykštu!

Tomis liūdnai palingavo galva, ir šio pritarimo paskatintas majoras Blečlis įsileido postringauti:

– Drausmės, štai ko mums trūksta. Drausmės. Kaip mes ketinam laimėti šį karą be drausmės? Ar žinote, pone, jog kai kurie šių vyrukų net į paradą ateina neuniformuoti, – man taip kiti yra sakę. Ar galima

po to tikėtis laimėti karą? Be uniformos? Dieve mano!

Ponas Medouzas pritarė nuomonei, kad viskas labai pasikeitė.

– Viskuo kalta demokra'tija, – niūriai pasakė majoras Blečlis. – Visur galima perlenkti lazdą. Mano galva, jie perlenkia lazdą su demokratija. Kariškiai sumaišomi su civiliais, restoranuose visi valgo kartu.Tfu! Žmonėms, Medouzai, tai nepatinka. Kariuomenė žino. Kariuomenė visada žino.

– Tikrai, – pritarė ponas Medouzas. – Nors aš gerai neišmanau kariuomenės reikalų...

Skubiai apsižvalgęs, majoras jį pertraukė:

– Dalyvavote praeitame kare?

– Taip.

– Taip ir maniau. Matyti muštras. Jis nedingsta be pėdsakų. Tiesūs pečiai. Kokiame dalinyje?

– Kofširo penktajame. – Tomis nepamiršo pono Medouzo karinės biografijos.

– O taip, Salonikai.

– Teisingai.

– Aš buvau Mespote.

Blečlis paskendo prisiminimuose. Tomis mandagiai klausėsi, kol majoras baigė pilna įtūžio tirada:

– Ir manote, kad mano patirtis šiandien kam nors reikalinga? Niekam. Manęs niekur neima – per senas. O aš ne vienam iš šitų šunyčių išaiškinčiau, kas yra karas.

– Bent jau ko nereikėtų daryti, – šypsodamasis tarė Tomis.

– Ką?

Humoro jausmas nebuvo stiprioji majoro Blečlio pusė. Jis įtariai pažvelgė į pašnekovą. Tomis skubiai pakeitė pašnekesio temą.

– Ar nežinote, kas per viena toji ponia...e... Blenkensop, jeigu neklystu?

– Neklystat, tikrai Blenkensop. Nebjauri moteriškė – tik per ilgo liežuvio, per daug tauškia. Šauni moteriškė, bet kvaila. Daugiau nieko apie ją nežinau. Ji vos kelios dienos "San Susi". – Ir kiek patylėjęs pridūrė: – O kodėl ji jus domina?

– Aš tik ką sutikau ją, – paaiškino Tomis. – Ir nustebau. Negi ji visada taip anksti keliasi?

– Nežinau, ką atsakyti. Paprastai moterys nemėgsta vaikštinėti prieš pusryčius. – Ir pridūrė: – Dėkui Dievui.

– Amen,– prisijungė prie jo tono Tomis. – Tikiuosi, kad nebuvau su ja per šiurkštus. Nemėgstu tų mandagių pašnekesių prieš pusryčius. Be to, norėjau baigti pasivaikščiojimą.

Majorui Blečliui tai labai patiko.

– Visiškai su jumis sutinku, Medouzai, visiškai sutinku. Moterys – geras dalykas, bet tik ne prieš pusryčius. Saugokitės, drauguži, – sukikeno Blečlis, – ponia Blenkensop – našlė.

– Rimtai?

– *Mes* juk žinom, kas tos našlelės, – majoras linksmai bakstelėjo jam į šoną. – Ji jau du vyrus palaidojo ir, mano manymu, dairosi trečiojo. Būkite budrus, Medouzai, taip, būkite budrus – štai koks mano patarimas.

Smagiai nusiteikęs majoras Blečlis apsigręžė ir guviai nužingsniavo atgal į "San Susi" pusryčiauti.

Tuo metu Tapensė neskubiai praėjo pro persirengimo kabiną, gan arti besikalbančios jaunos poros. Ją pasiekė keli žodžiai. Kalbėjo mergina.

– Turi būti labai atsargus, Karlai. Menkiausias įtarimas...

Tapensė jau buvo už girdimumo zonos. Daugiareikšmiai žodžiai...Taip, bet išsiaiškinti juos galima įvairiai. Tapensė apsigręžė, dar kartą praėjo pro jauną porelę ir vėl nugirdo frazės nuotrupą.

– Bjaurūs, pasipūtę anglai...

Iš nuostabos ponios Blenkensop antakiai pakilo. Emigrantas Karlas fon Deinimas, pabėgęs nuo nacistų persekiojimo, radęs stogą ir prieglobstį Anglijoje. Kaip jis gali neprieštaraudamas klausytis tokių žodžių? Neprotinga ir negarbinga.

Tapensė dar kartą pasuko atgal, bet šį kartą, jai nespėjus prieiti prie persirengimo kabinos, porelė staiga išsiskyrė: mergina perbėgo kelią ir ėmė tolti nuo jūros, o Karlas fon Deinimas pasuko Tapensės link.

Jeigu ji nebūtų nejučia sustojusi, jis tikriausiai nebūtų jos pažinęs. Dabar jis kaukštelėjo kulnais ir nusilenkė.

– Labas rytas, pone fon Deinimai, – sučiulbėjo Tapensė. – Tikrai gražus rytas, ar ne?

– Iš tiesų. Oras puikus.

– Jis mane suviliojo, – toliau bėrė Tapensė. – Aš retai išeinu pasivaikščiot rytais. Bet šį rytą, kadangi blogai miegojau... visi mes dažniausiai blogai miegame naujoje vietoje, ar ne? Visada sakau, kad reikia dienos ar dviejų priprasti.

– Be abejonės.

– Išties po šio nedidelio pasivaikščiojimo jaučiu žvėrišką apetitą.

– Ar grįžtate į "San Susi"? Jei leisite, jus palydėsiu.

Ir vokietis rimta mina nužingsniavo greta ponios Blenkensop.

– Ar ir jūsų žvėriškas apetitas? – pasiteiravo Tapensė.

Fon Deinimas niūriai papurtė galvą.

– Ne, aš jau papusryčiavau. Einu į darbą.

– Į darbą?

– Taip. Aš mokslininkas – chemikas.

"Tai štai kas tu toks", – pamanė Tapensė ir slapčia į jį dirstelėjo.

– Aš atvykau į jūsų šalį, gelbėdamasis nuo nacistų, – bejausmiu balsu kalbėjo Karlas fon Deinimas. – Pinigų beveik neturėjau, pažįstamų – jokių. Stengiuosi, kiek įmanoma, būti jūsų šaliai naudingas.

Jo žvilgsnis buvo įsmeigtas į erdvę. Tapensė nesąmoningai pajuto, kad jos bendrakeleivį valdo kažkoks galingas jausmas.

– O taip, suprantu, – išsisukinėdama sumurmėjo ji. – Tai labai pagirtina.

– Du mano broliai koncentracijos stovykloje, – tęsė Karlas fon Deinimas. – Tėvas ten žuvo. Iš skausmo ir baimės mirė motina..

"Jis kalba taip, lyg viską būtų išmokęs atmintinai", – pagalvojo Tapensė ir vėl slapčia žvilgtelėjo į jį.

Karlas fon Deinimas tokiu pat beaistriu veidu žvelgė į erdvę. Kurį laiką abu ėjo tylėdami. Juos pasivijo du vyrai. Vienas jų nužvelgė Karlą, ir Tapensė išgirdo jį sakant kitam:

– Kertu lažybų, kad tai vokietis.

Tapensė pamatė, kaip kraujas plūstelėjo Karlui fon Deinimui į veidą. Trumpam jis prarado savitvardą. Giliai slepiami jausmai prasiveržė į paviršių. Jis vos išspaudė:

– Girdėjot?.. Girdėjot?.. Ką jie pasakė... Aš...

– Nekalbėkit kvailysčių, mielas berneli, – įsakmiai ir nekantriai nutraukė jį ponia Blenkensop,

netikėtai pavirsdama Tapense. – Negalima norėti per daug.

– Ką jūs turite galvoje? – nustebęs Karlas įsistebeilijo į ją.

– Jūs – emigrantas ir turit ištverti viską: šiltą ir šaltą. Svarbiausia, jog esate gyvas. Gyvas ir laisvas. O nemalonumai neišvengiami. Mūsų šalis kariauja su Vokietija, o jūs – vokietis. –Staiga ji nusišypsojo. – Negi galit tikėti, kad pirmas sutiktas gatvėje žmogus atskirs, kur geras, o kur blogas vokietis.

Karlas fon Deinimas vis dar nenuleido savo žydrų akių nuo Tapensės, ir jo žvilgsnis buvo kupinas slopinamo kartėlio. Staiga jis taip pat nusišypsojo ir tarė:

– Kažkada apie indėnus sakydavo, kad geras indėnas – miręs indėnas. – Jis nusijuokė. – Kad būčiau geras vokietis, privalau nepavėluoti į darbą. Atleiskit. Geros dienos!

Dar kartą pabrėžtinai mandagiai nusilenkęs, jis nuėjo. Tapensė žiūrėjo jam įkandin ir mąstė: "Smarkiai prašovėt pro šalį, ponia Blenkensop. Kitą kartą būkite atidesnė. O dabar – pusryčiauti į "San Susi".

Pensiono durys buvo praviros. Buvo girdėti, kaip hole garsiai su kažkuo kalbasi ponia Perena:

– Ir perduosi jam, ką aš manau apie paskutinę margarino siuntą. Virtą kumpį paimsi pas Kvilerius – paskutinį kartą jis buvo dviem pensais pigesnis. Ir geriau parinkinėk kopūstus... – Pastebėjusi Tapensę, ponia Perena nutraukė pašnekesį. – Labas rytas, ponia Blenkensop! Matau, – jūs ankstyva paukštytė. Ar dar nepusryčiavote? Prašom į valgomąjį, stalas jau padengtas. – Ir, parodžiusi į savo pašnekovę, pensiono šeimininkė pridūrė: – Mano dukra Šeila. Jūs dar

jos nematėte. Ji buvo išvykusi ir grįžo tik vakar vakare.

Tapensė smalsiai žvilgtelėjo į gyvą, gražų veidą. Jis jau nebespinduliavo tragiška energija, o reiškė nuobodulį ir apmaudą. “Mano dukra Šeila.” Šeila Perena.

Tapensė tarstelėjo keletą malonių žodžių ir nuėjo į valgomąjį. Ten jau pusryčiavo trys žmonės: ponia Sprot, jos mažoji dukrelė ir milžinė ponia O'Rork.

– Labas rytas, – pasisveikino Tapensė.

– Ir jums labo ryto! – širdingai atsiliepė ponia O'Rork, visiškai nustelbusi anemišką ponios Sprot pasisveikinimą. Po to ėmė ryte ryti Tapensę akimis. – Puiku pasivaikščioti iš ryto prieš pusryčius. Atsiranda žvėriškas apetitas, – pridūrė ji.

– *Labai* skani duonutė ir pienelis, mano mažute,– bandė įtikinti savo brangiausią turtą ponia Sprot, brukdama šaukštą į mažylės Betės burnytę.

Tačiau, kryptelėjusi galvą, Sprotų įpėdinė mikliai atmušė šį bandymą ir tebežiūrėjo didžiulėmis, apvaliomis akimis į Tapensę.

Pienuotu pirštuku ji parodė į atvykėlę, akinamai šyptelėjo jai ir sugurguliavo:

– Ga... Ga... Bu...

– Jūs jai patinkate! – sušuko ponia Sprot ir susižavėjusi pažvelgė į Tapensę, kaip į likimo nepaprastai apdovanotą būtybę. – Paprastai svetimų ji bijo.

– Bu, – pasakė Betė Sprot. – Ati... bu... – pridūrė labai išraiškingai.

– Ką ji sako? – labai susidomėjusi paklausė ponia O'Rork.

– Ji dar labai neaiškiai šneka, – prisipažino ponia Sprot. – Jai tik dveji metukai. Jos kalba dar be

ryšio. Bet ji jau moka pasakyti "mama", ar ne mažute?

Betė mąsliai pažvelgė į savo motiną ir baigė savo mintį:

– Tiudia bu.

– Tie angelėliai turi savo šneką, – sugriaudėjo ponia O'Rork. – Bete, meilute, pasakyk "mama".

Betė įdėmiai pažvelgė į ponią O'Rork, susiraukė ir autoritetingai pareiškė:

– Nasi...

– Jūs tik pažiūrėkit, kaip ji stengiasi! Kokia ji miela mergytė!

Ponia O'Rork atsistojo, apdovanojo Betę nuožmia šypsena ir, sunkiai virtuodama, išėjo iš kambario.

–Ze, ze, ze, – neapsakomai nudžiugusi ištarė Betė ir ėmė taukšėti šaukštu į stalą.

Žybtelėjusi akimis, Tapensė paklausė:

– O ką iš tikrųjų reiškia "Nasi"?

Nuraudusi ponia Sprot atsakė:

– Matot, šitaip Betė sako, kai jai kas nors nepatinka.

– Ir man taip pasirodė, – ištarė Tapensė.

Abi moterys nusijuokė.

– Tiesą sakant, – tarė ponia Sprot, – nors ponia O'Rork tikrai gera, bet jos išvaizda bauginanti: storas balsas, barzda ir visa kita.

Palenkusi galvutę ir žvilgčiodama į Tapensę, Betė vėl kažką suulbėjo.

– Ji linkte linksta prie jūsų, ponia Blenkensop, – pasakė ponia Sprot.

Tapensei pasirodė, kad jos balse girdėti pavydo gaidelė. Ji paskubėjo užglaistyti šį reikalą.

– Mažyliams visada patinka nauji veidai, ar ne?

Atsidarė durys, ir, lydimas Tomio, įėjo majoras Blečlis. Tapensė kaip mat ėmė koketuoti.

– Matot, ponas Medouzai! – sušuko ji. – Vis dėlto aš jus aplenkiau. Pirmoji pasiekiau finišą. Bet *šiek tiek* pusryčių jums dar liko.

Gracingu mostu ji parodė jam vietą greta savęs. Tomis tik sumurmėjo:

– O... Hm... Dėkoju, – ir atsisėdo kitame stalo gale.

– Bu!– pareiškė Betė Sprot, aptaškydama pienu majorą Blečlį, kurio veide iš karto atsirado nuolanki, susižavėjusi išraiška.

– Kaip šiandien jaučiasi mažoji panelė Kukū? – kvailai paklausė jis ir prisidengęs laikraščiu pakartojo: – Ku–kū!

Betė patenkinta sukrykštė.

Tapensė jautėsi apimama vis didesnių dvejonių.

"Čia kažkokia klaida",– mąstė ji.– "Čia *negali* būti šnipų. Paprasčiausiai *negali* būti."

Kad patikėtum, jog "San Susi" yra penktosios kolonos štabas, reikėjo vadovautis Baltosios karalienės iš "Alisos stebuklų šalyje" logika.

3 SKYRIUS

Panelė Minton sėdėjo dengtoje terasoje ir mezgė. Tai buvo liesa, kampuota būtybė gyslotu kaklu. Ji vilkėdavo šviesiai mėlynus džemperius, kuriuos puošdavo grandinėlėmis arba karoliais. Segėdavo tvido sijonus, beviltiškai nukarusius užpakalyje. Ji gyvai pasveikino Tapensę.

– Labas rytas, ponia Blenkensop. Tikiuosi, gerai miegojote.

Ponia Blenkensop neslėpė, kad pirmomis naktimis visada blogai mieganti naujoje vietoje. Panelę Minton nustebino toks nuostabus sutapimas – ir *jai* taip pat būna.

Ponia Blenkensop pritarė, kad tai iš tiesų nuostabus sutapimas, ir pridūrė:

– Koks gražus mezginys.

Išraudusi iš malonumo, panelė Minton pademonstravo visą savo kūrinį. Mezgimas gan originalus ir tuo pat metu visiškai paprastas. Jei tik ponia Blenkensop norėtų, ji žaibiškai ją išmokytų. O, kokia panelė Minton maloni, tačiau ponia Blenkensop neapsakomai nenuovoki. Megzti sekant raštą – ne jos jėgoms. Ji įveikia tik pačius paprasčiausius dalykėlius, tokius kaip pošalmiai, bet net ir čia ji įsigudrino *kažką* pripainioti. Juk taip, ar ne tiesa?

Panelė Minton patyrusia akimi nužvelgė pilkos spalvos mezginį ir tuoj pat mandagiai paaiškino ponios Blenkensop klaidą. Tapensė puolė dėkoti. Pa-

nelė Minton spinduliavo gerumu ir globėjiškumu. O, nėra už ką, ji jau mezganti tiek daug metų.

– O aš pradėjau tik per šį siaubingą karą, – prisipažino Tapensė. – Dabar taip skaudžiai suvoki, kad privalai *kažką* daryti dėl pergalės.

– Tikra tiesa... Beje, man regis, vakar pasakėte, kad jūsų sūnus laivyne.

– Taip, mano vyriausiasis. Puikus berniukas, nors motinai nedera sakyti tokių dalykų. Antrasis sūnus aviacijoje, o Sirilis, pats jauniausias, Prancūzijoje.

– Dieve mano! Kaip tikriausiai jūs dėl jų išgyvenate.

"Derekai, mano mylimiausias Derekai, "– pagalvojo Tapensė. –"Tu ten, pragare, toje mėsmalėje, o aš čia vaizduoju kvailę – apsimetinėju jaučianti tą, ką iš tiesų jaučiu".

Ir itin pamokomu tonu Tapensė garsiai pasakė:

– Būti narsiems – mūsų pareiga. Tikėkimės, kad viskas greitai baigsis.Neseniai man vienas labai autoritetingas asmuo sakė, kad vokiečiai neišsilaikys daugiau kaip du mėnesius.

Panelė Minton taip energingai linktelėjo, kad visos jos grandinėlės ir karoliai subarškėjo.

– Taip, tikrai... – jos balsas paslaptingai pažemėjo – Aš manau,kad Hitleris serga... ir jo *liga* visiškai nepagydoma... ir kad ligi rugpjūčio jis jau bus siautėjantis beprotis.

– Visas šitas žaibiškas karas – tai paskutinis vokiečių pasispardymas, – gyvai pritarė Tapensė. – Vokietijoje baisiai stinga žaliavų. Darbininkai labai nepatenkinti.

Terasoje pasirodė ponai Keiliai. Ponas Keilis įsitaisė krėsle, o jo žmona uždengė jo kelius pledu.

– Ką jūs pasakėt? Ką jūs pasakėt? – dirgliai persiklausė ponas Keilis.

– Mes kalbame, kad iki rudens karas būtinai baigsis, – atsakė panelė Minton.

– Nesąmonė! – atšovė ponas Keilis. – Šis karas tęsis mažiausiai šešerius metus.

– Ką jūs, pone Keili, –užprotestavo Tapensė.– Nejaugi jūs rimtai taip manote?

Ponas Keilis labai įtariai apsižvalgė.

– Klausykit, – suniurnėjo jis. – Juk čia skersvėjis. Ar ne geriau perstumti krėslą į kitą vietą?

Minėtą operaciją tuoj pat atliko ponia Keili, amžinai susirūpinusio veido moteris, kurios vienintelis tikslas gyvenime buvo įspėti visus pono Keilio norus. Ji ėmė šokinėti aplink jį, kamšyti pagalvėlėmis ir pledais ir vis klausinėti:

– Na, kaip dabar, Alfredai? Ar tau patogu? Ar nenorėtum užsidėti tamsių akinių – šįryt tokia ryški saulė?

– Ne, nenorėčiau, – irzliai atšovė ponas Keilis. – Nepuldinėk šen ir ten, Elizabete. Ar turi mano kaklajuostę? Ne, ne šitą, šilkinę. Tiek to, bus gerai ir ta. Bet nenoriu, kad nuo vilnos mano kaklas perkaistų... tokia karšta saulė... tad gal geriau *nueik* ir atnešk tą kitą.

Ir ponas Keilis vėl grįžo prie politinių problemų.

– Taip, gerbiamos damos, – pakartojo jis, – karas truks ne mažiau kaip šešerius metus.

Ir su malonumu ėmė klausytis abiejų ponių priešgyniavimo.

– Nepasiduokit vilionėms trokštamybę laikyti tikrove. Aš pažįstu Vokietiją. Prieš pasitraukdamas iš verslo, dažnai ten važinėjau su reikalais. Pažįstu kiekvieną miestą – Berlyną, Hamburgą, Miuncheną. Ir pa-

tikėkit, Vokietija išsilaikys tiek, kiek reikės. O dar remiama Rusijos...

Ponas Keilis pergalingai dėstė savo pažiūras, o jo balsas tai garsėjo, tai melancholiškai tilo, ir pauzę jis padarė tik kartą, – kai ponia Keili atnešė šilkinę kaklajuostę ir apvyniojo ja vyro kaklą.

Ponia Sprot atsivedė Betę ir pasodino ją, davusi pliušinį šuniuką su nuplėšta ausimi ir lėlės megztinuku.

– Pasėdėk čia, Bete, ir aprenk Bonzą – jis eis pasivaikščioti. O mamytė irgi apsirengs.

Ponas Keilis monotoniškai tebevardino vis naujus skaičius ir statistinius duomenis, darančius be galo slogų įspūdį. Jo monologą antrino Betė, gyvai savo kalba kažką aiškinanti šuniukui Bonzui.

– Tepu...teti...paba, – kalbėjo Betė.

Netoliese nutūpė paukštelis, ji meiliai ištiesė rankutes jo link ir sučiauškėjo. Paukštelis nuskrido, Betė nužvelgė visą draugiją ir aiškiai ištarė:

– Pautiukas! – ir labai patenkinta linktelėjo galvutę.

– Kaip tas vaikas nuostabiai mokosi kalbėti, – pasakė panelė Minton.– Pasakyk "tė tė", Bete, "tė tė".

– Dle.

Po to ji įkišo Bonzo leteną į megztinuko rankovę, nutapeno prie gretimo krėslo, pakėlė pagalvėlę ir pakišo po ja Bonzą. Springdama iš džiaugsmo, ji sunkiai išlemeno:

– Lėpiau. Au–au. Lėpiau.

Ėmusis vertėjos misijos, panelė Minton išdidžiai paaiškino:

– Ji mėgsta žaisti slėpynes. Ji visą laiką slepia daiktus. – Ir apsimetus siaubingai nustebusi, sukliko: – *Kur* yra Bonzas? Kur *yra* Bonzas? Kur *galėjo* išeiti Bonzas?

Juokdamasi iš laimės, Betė šleptelėjo ant grindų.

Ponas Keilis, komentavęs žaliavų pakaitalų Vokietijoje problemą ir jos sprendimų metodus, pastebėjo, kad klausytojų dėmesys nukrypo, ir demonstratyviai sukosėjo.

Jau su skrybėlaite įėjo ponia Sprot ir pasiėmė Betę.

Ponas Keilis vėl atsidūrė dėmesio centre.

– Ponas Keili, jūs sakėte... – įsidrąsino Tapensė.

Bet ponas Keilis jautėsi įsižeidęs. Jis šaltai pratarė:

– Toji moteris amžinai palikinėja vaiką vieną ir tikisi, kad kiti žmonės juo pasirūpins.Turbūt, brangioji, man vis dėlto reiktų užsidėti vilnonę kaklajuostę.

– Ak, pone Keili, pasakokit mums toliau. Buvo taip įdomu, – ėmė maldauti panelė Minton.

Ponas Keilis atlyžo ir, geriau apsivyniojęs kaklą vilnone kaklajuoste, įtaigiai pradėjo:

– Kaip jau minėjau, Vokietija taip ištobulino savo sistemą...

Tapensė pasigręžė į ponią Keili ir paklausė:

– O ką jūs, ponia Keili, manote apie karą?

Ponia Keili net nuo kėdės pašoko.

– Ką aš manau?.. Ką...Ką jūs turite galvoje?

– Ar ir jūs manote, kad karas tęsis šešerius metus?

– Tikiuosi, ne, – šiaip taip išspaudė ponia Keili. – Pernelyg jau ilgai.

– Taip. Išties ilgai.Tada kiek, jūsų manymu, jis truks?

Ponią Keili klausimas galutinai sutrikdė.Visai išmušta iš vėžių, ji tarė:

– Ak... aš nežinau. Aš nieko nežinau. Jeigu Alfredas taip sako...

– Bet pati jūs taip nemanot?

– Na, aš nežinau. Sunku pasakyti, ar ne?

Tapensė vos nuslopino įniršį. Negi visi jos tėvynainiai panašūs į plepią panelę Minton, smulkų tironą Keilį, jo besmegenę žmoną? O kuo geresnė ponia Sprot bereikšmiu veidu ir bespalvėm akim? Ką ji, Tapensė, gali čia rasti? Visiškai aišku, kad nė vienas iš jų...

Netikėtai jos mintys nutrūko. Ant jos krito šešėlis. Kažkas atsistojo už jos ir užstojo saulę. Ji atsigręžė.

Terasoje, žvelgdama į susirinkusius, stovėjo ponia Perena. O jos akys buvo pilnos... ar tik ne paniekos? Taip, begalinės paniekos. Ir Tapensė pagalvojo: “Reikia daugiau pasidomėti šita ponia Perena”.

II

Tarp Tomio ir majoro Blečlio susiklostė patys draugiškiausi santykiai.

– Medouzai, tikiuosi, kad golfo lazdų nepamiršote?

Tomis prisipažino nepamiršęs.

– Cha. Aš taip ir maniau. Aš *neklystu*, spręsdamas apie žmones. Puiku. Mudu būtinai pažaisim. Ar jau esate žaidęs šiame lauke?

Tomis atsakė, kad ne.

– Neblogas, visai neblogas. Gal tik kiek mažokas, užtat gražus vaizdas į jūrą ir žmonių visada nedaug. Klausykit, o kodėl mums neužsukus ten dabar? Galėtume ta proga ir pažaisti.

– Dėkoju, mielai.

– Nuoširdžiai pasakysiu, aš džiaugiuosi, kad jūs atvažiavote, – pareiškė Blečlis, jiems kopiant į kalvą. – Čia per daug moterų. Jos veikia nervus. Malonu, kad dabar pas mus dar vienas vyras – bus lengviau. Keilis, kaip patys suprantate, nesiskaito – tai ne žmogus, o vaikščiojanti vaistinė. Apie nieką daugiau nešneka, tik apie tai, kaip jis gydomas ir kokius vaistus geria. Jeigu jis išmestų visas savo vaistų dėžutes ir kasdien nueitų dešimt mylių, būtų visai kitas žmogus. Žinoma, dar yra fon Deinimas, bet, teisybę pasakius, Medouzai, aš juo nepasitikiu.

– Iš tikrųjų? – nustebo Tomis.

– Taip. Tikėkit manim, bet visi tie emigrantai yra pavojingi. Jei nuo manęs priklausytų, aš juos visus internuočiau. Saugumas svarbiausia.

– Ar ne per daug žiauru?

– Ne. Karas yra karas. O dėl pono Karlo, tai aš kai ką įtariu. Pirmiausia, jis ne žydas – tai aiškiai matyti. Antra, atvyko čia mėnesį – atkreipkite dėmesį, tik mėnesį prieš prasidedant karui. Jau vien tai įtartina.

– Vadinasi, jūs manote... – pabandė išprovokuoti majorą Tomis.

– *Šnipinėjimas* – štai kuo jis užsiima.

– Bet juk čia tikrai nėra svarbių karinių objektų.

– Štai kur visa gudrybė, drauguži. Jeigu jis apsigyventų prie Plimuto arba Portsmuto, jį tuoj pat imtų sekti. Mūsų skylėje jo niekas nė nepastebės. O juk čia taip pat pajūris? Ne, ne, nesiginčykit. Mūsų vyriausybė tikrai per daug patikli. Jūs atvažiuojate į Angliją, nutaisote liūdną veidą, papasakojate istoriją apie brolius koncentracijos stovykloje, ir jus ima popinti. Jūs pažiūrėkit į mūsų vokietį – arogancijos įsikūnijimas. Jis tikras nacistas – štai kas jis.

– Vadinasi, mums tikrai praverstų vienas ar keli aiškiaregiai, – maloniai ištarė Tomis.

– Kam?

– Kad suuostų šnipus, – rimtai paaiškino Tomis.

– Cha, tikrai gera mintis. Kad juos suuostų – tikrai gerai būtų.

Pašnekesys nutrūko, kadangi pašnekovai atėjo iki klubo.

Sumokėjęs mokestį, Tomis buvo užregistruotas kaip laikinas narys ir pristatytas sekretoriui – abejingam senukui. Po to jiedu su majoru pradėjo žaisti golfą.

Tomis buvo silpnas žaidėjas, bet netrukus savo džiaugsmui įsitikino, kad kaip tik toks partneris ir buvo reikalingas jo naujajam draugui. Majoras išlošinėjo, ir reikalai klostėsi puikiai.

– Puikiai pažaidėm, Medouzai, puikiai pažaidėm. Tikiuosi, kad dažniau čia užsuksim. Eime, supažindinsiu jus su kai kuriais žaidėjais. Apskritai jie šaunūs, nors yra ir tokių, kurie spirga dėl menkniekių. O štai ir Heidokas, jums jis patiks. Atsargos jūreivis. Jo vila ant uolos netoli mūsų. Mūsų priešlėktuvinės gynybos vadas.

Trečiojo rango kapitonas Heidokas buvo stambus linksmas vyras, vėjų nugairinto veido, tamsiai mėlynų akių, turintis įprotį ne kalbėti, o šaukti.

Jis draugiškai pasisveikino su Tomiu.

– Dabar Blečliui nebus taip liūdna "San Susi". Dar vienas vyras – jam tikras išsigelbėjimas. Jūs ten pražuvę tarp moterų, ar ne, Blečli?

– Nesu didelis moteriškų kompanijų mėgėjas, – atsiliepė majoras Blečlis.

– Nesąmonė. – sugriaudėjo Heidokas. – Tiesiog ten moterys ne jūsų skonio. Pensionų senmergės. Nemokančios nieko kito, tik megzti ir apkalbinėti.

– Jūs pamiršote panelę Pereną, – priminė Blečlis.

– Tikrai, Šeila patraukli mergina. Mano akimis – tikra gražuolė.

– Aš dėl jos šiek tiek nerimauju, – prisipažino Blečlis.

– Ką turite galvoje? Ką gersite, Medouzai? O jūs, majore?

Kai gėrimai buvo užsakyti ir vyrai susėdo klubo verandoje, Heidokas pakartojo savo klausimą dėl Šeilos.

– Nagi tas vokietis, – gan piktai atsakė Blečlis. – Ji per daug laiko praleidžia su juo.

– Manote, kad įsimylėjo? Hm... tada blogai. Žinoma, savaip jis gražus vaikinas. Bet vis tiek čia nieko gero. Aš, Blečli, taip niekada nedaryčiau. Taip elgtis nedera. Juk tai ryšys su priešu. Ir kur tų merginų galvos? Ar maža aplink padorių anglų?

– Šeila – keista mergina, – tarė Blečlis. – Kartais užsiplieskia, kartais su niekuo nesišneka.

– Ispaniškas kraujas, – pasakė kapitonas. – Jos tėvas buvo pusiau ispanas, ar ne?

– Nežinau, pavardė, man regis, ispaniška.

Kapitonas pažvelgė į laikrodį.

– Netrukus žinios. Eime geriau jų pasiklausyti.

Žinių suvestinė buvo trumpa, beveik tas pat, kas ir rytiniuose laikraščiuose. Kapitonas Heidokas palankiai įvertino paskutinius oro pajėgų pasiekimus – šaunūs vyrai, kaunasi kaip liūtai – ir pradėjo dėstyti savo pamėgtą teoriją apie vokiečių išsilaipinimą Li-

hemptone, kur jų niekas nelaukia, kadangi tai visiškas užkampis.

– Visame miestelyje nėra nė vieno priešlėktuvinio pabūklo. Gėda.

Tačiau diskusija taip ir neužsimezgė, kadangi majoras ir Tomis išskubėjo į "San Susi" priešpiečių. Atsisveikinant Heidokas labai nuoširdžiai pakvietė Tomį jį aplankyti jo viloje, kuri vadinasi "Kontrabandininkų gūžta".

– Puikus vaizdas, nuosavas paplūdimys, namuose visi patogumai. Atsitempkit jį pas mane, Blečli.

Buvo nutarta, kad rytoj Tomis ir majoras Blečlis užeis pas Heidoką. Pasėdės, ko nors išgers.

III

Po priešpiečių "San Susi" įsivyravo ramybė. Ponas Keilis, lydimas ištikimosios žmonos, nuėjo "pailsėti". Panelė Minton nusivedė ponią Blenkensop į "siuntinių centrą" – pakuoti ir užrašinėti adresus ant dovanų į frontą. Ponas Medouzas nepastebimai išsmuko į Lihemptoną. Nuėjo pajūriu, kioske nusipirko paskutinį "Punch" numerį, tada, kiek neryžtingai patrepsėjęs, įsėdo į autobusą su užrašu "Senasis molas". Senasis molas buvo pačiame promenados palei jūrą gale. Nekilnojamojo turto agentai šios Lihemptono dalies nemėgo. Tai buvo vakarinė, labiausiai apleista miestelio dalis. Tomis sumokėjo už bilietą ir nuėjo senuoju molu, nudrengtu ir nušiurusiu, su tolumoje išstatinėtais žaidimų aparatais. Buvo tuščia, išskyrus kelis vaikiūkščius, kurie lakstė pirmyn atgal, mėgdžiodami žuvėdrų klykavimą, ir pačiame gale sėdintį vienišą žvejį.

Priėjęs molo galą, ponas Medouzas pažvelgė į vandenį. Paskui mandagiai paklausė:

– Ką nors pagavote?

Žvejys papurtė galvą.

– Beveik nekimba, – ponas Grantas timptelėjo valą ir nepasukdamas galvos paklausė:

– O jums, Medouzai?

– Kol kas nieko ypatingo. Rausiuosi giliau, – atsakė Tomis.

– Gerai. Pasakokit.

Tomis atsisėdo ant artimiausio pririšamojo stulpo, nuo kurio buvo matyti visas molas ir pradėjo:

– Manau, kad prie visų pritapau. Tikiuosi, gyventojų sąrašą turite? – Grantas linktelėjo. – Pasakot ypatingai nėra ko. Susidraugavau su majoru Blečliu. Šįryt su juo žaidėme golfą. Tipingas atsistatydinęs kariškis. Gal net per daug tipingas. Keilis, mano manymu, paprasčiausias verkšlenantis invalidas. Žinoma, tokį vaidmenį nesunku suvaidinti. Jis pats pasakojo, kad paskutiniaisiais metais dažnai būdavo Vokietijoje.

– Svarbu, – lakoniškai pasakė Grantas.

– Po to – Karlas fon Deinimas.

– Tikiuosi, Medouzai, jums nereikia aiškinti, kad mane ypatingai domina Karlas fon Deinimas?

– Jūs manote, kad jis ir yra N?

Grantas papurtė galvą.

– Ne, nemanau. Mano galva, N negalėtų sau leisti būti vokiečiu.

– Netgi emigrantu ir nacių auka?

– Ne. Jie visi stebimi – ir vokiečiai tai žino, – visi mūsų šalyje gyvenantys priešiškos valstybės piliečiai. Be to, pranešu jums labai konfidencialiai – netrukus visi vokiečiai nuo šešiolikos iki šešiasdešimties metų amžiaus bus internuoti. Ar mūsų priešinin-

kai apie tai informuoti, aš nežinau, bet vis dėlto jie gali tai nujausti. Jie niekada nerizikuotų, kad jų organizacijos vadovas būtų internuotas, todėl N turi būti arba neutralus, arba greičiausiai anglas.Visa tai liečia ir M. O apie Karlą fon Deinimą aš galvoju ką kitą: jis gali būti grandinės dalis – ryšininkas. N ir M nereikia būti "San Susi", jeigu ten yra Karlas fon Deinimas. Todėl labai tikėtina, kad prie tikslo mus atves kaip tik jis. Juo labiau, kad kiti "San Susi" gyventojai labai nepanašūs į mūsų ieškomą asmenį.

– Tikiuosi, pone, kad jūs juos visus patikrinote?

– Ne, – kiek sudirgęs atsiduso Grantas.– Kaip tik to aš sau ir negaliu leisti. Žinoma, man vieno žodžio pakaktų, ir mūsiškiai kaip mat tai atliktų, – *bet aš negaliu rizikuoti, Berisfedai*. Nes, kaip jau esu jums sakęs, užkratas prasiskverbė ir į slaptąją tarnybą. Jei aš bent kiek pasidomėčiau "San Susi", žmonės iš penktosios kolonos kaip mat susigaudytų, kuo čia kvepia. Štai kodėl į žaidimą įžengiate *jūs*, pašalietis. Ir jums teks dirbti aklai, be mūsų pagalbos. Tai vienintelis mūsų šansas, ir aš neturiu teisės rizikuoti ir išgąsdinti priešą. Aš galėjau patikrinti tik vieną žmogų.

– Ką tokį?

– Patį Karlą fon Deinimą. Tai buvo nesudėtinga: pagal nustatytą tvarką Deinimas tikrinamas ne ryšium su "San Susi", bet paprasčiausiai kaip priešiškos valstybės pilietis.

– Ir kokie buvo rezultatai?– labai susidomėjęs paklausė Tomis.

Pašnekovas neaiškiai šyptelėjo.

– Ponas Karlas tikrai yra tas, kuo sakosi esąs. Jo tėvas buvo apkaltintas, suimtas ir mirė koncentracijos stovykloje. Vyresnieji broliai tebėra ten ir dabar.

Motina nuo baisaus sielvarto mirė prieš metus. Jis pats pabėgo į Angliją mėnesį prieš prasidedant karui ir pareiškė norįs padėti mūsų šaliai. Jo darbas chemijos laboratorijoje buvo mums labai naudingas, sprendžiant imuniteto kai kurioms dujoms problemą ir atliekant degazavimo eksperimentus.

– Vadinasi, čia abejonių nėra, – tarė Tomis.

– Nebūtinai. Mūsų draugai vokiečiai pasižymi skrupulingumu. Jeigu jie jau siuntė Karlą fon Deinimą į mūsų šalį kaip šnipą, jie padarė viską, kad jo pasakojimai apie save sutaptų su mūsų žiniomis apie jo praeitį. Čia galimi du variantai: arba įgyvendinant planą dalyvauja visa Deinimų šeima – o nacių režimui tai nėra neįmanoma, – arba "San Susi" gyvena ne Karlas fon Deinimas, o *žmogus, vaidinantis Karlą fon Deinimą*.

– Suprantu, – pro dantis iškošė Tomis ir visai be ryšio pridūrė: – Man jis pasirodė šaunus jaunas vyras.

– Šnipai paprastai tokie ir būna – atsiduso Grantas. – Įdomi mūsų tarnyba. Mes gerbiame savo priešininką, kaip ir jis mus. Dažnai jis mums net patinka, nors mes darome viską, kad sunaikintume vienas kitą.

Stojo tyla, ir Tomis susimąstė apie karo keistenybes. Jo mintis nutraukė Granto balsas.

– Bet yra priešas, kurio nei gerbti, nei mėgti neįmanoma. Tai išdavikai mūsų gretose. Žmonės pasirengę parduoti savo šalį ir priimti postus bei pareigybes iš grobiko rankų.

– Dieve mano, visiškai su jumis sutinku, pone Grantai. Tai didžiausia gėda. Ir jų laukia gėdingas galas. – Po to dvejodamas pridūrė: – Nejaugi tokių... kiaulių išties atsiranda?

– Taip. Tikrai. Ir pas mus, slaptojoje tarnyboje, ir kariuomenėje, ir parlamente, ir ministerijose. Mes privalom išgaudyti tuos parazitus – būtinai. Ir kuo greičiau. Pradėti reikia ne nuo apačios – smulkių žuvelių, – ne nuo pašlemėkų, postringaujančių parkuose ir pardavinėjančių kapituliantiškus laikraštpalaikius: tos blakės pačios nežino, kam dirba. Mes medžiojame tūzus, tuos, kurie gali pridaryti mūsų šaliai neatitaisomos žalos. Ir padarys, jeigu nespėsime jų laiku nukenksminti.

– Suspėsime, – nuramino pašnekovą Tomis.

– Kodėl jūs taip įsitikinęs?

– Jūs pats pasakėte – privalom suspėti.

Žmogus su meškere atsigręžė ir atidžiai valandėlę žiūrėjo į savo valdinį, dar kartą įvertindamas ryžtingą jo smakro liniją. Patenkintas apžiūra, jis pusbalsiu tarė:

– Šaunuolis. – Po to vėl grįžo prie reikalo: – Ką galite pasakyti apie pensiono moteris? Ar nepastebėjot ko nors įtartino?

– Ne, tik pati šeimininkė kažkokia keista.

– Ponia Perena?

– Taip. Ar tikrai... nieko apie ją nežinote?

– Žinoma, aš galėčiau surinkti duomenų apie jos praeitį, – pamažu ištarė Grantas, – bet, kaip jau esu sakęs, tai rizikinga.

– Išties rizikuoti neverta. Ji vienintelė, keilianti man įtarimų. Visos kitos – jauna motina, nervinga senmergė, besmegenė hipochondriko žmona ir sena milžinė airė –iš pažiūros visai padorios ir nepavojingos.

– Čia jau visos?

– Ne. Prieš tris dienas į pensioną atvyko ponia Blenkensop.

– Na?

– Ponia Blenkensop – mano žmona.

– Ką?

Iš nuostabos ponas Grantas vos nesušuko. Jis staigiai apsigręžė, ir jo akys piktai blykstelėjo.

– Man rodos, Berisfedai, aš jus perspėjau, kad jums draudžiama net prasitarti žmonai.

– Teisingai, bet aš tuoj jums viską papasakosiu.

Ir Tomis keliais žodžiais papasakojo, kaip viskas atsitiko. Jis nedrįso pakelti į šefą akių ir visą laiką stengėsi, kad jo balse nepasigirstų slapto pasididžiavimo Tapense.

Baigus pasakoti, kurį laiką tvyrojo tyla.. Paskui pasigirdo keistas garsas. Ponas Grantas juokėsi. Juokėsi ilgokai.

– Keliu skrybėlę prieš tokią moterį, – pagaliau ištarė jis. – Tokių pasitaiko tik viena iš tūkstančio.

– Tikrai, – pritarė Tomis.

– Tai pasijuoks iš manęs Isthemptonas, kai viską jam papasakosiu. Juk jis perspėjo, kad nė nebandyčiau jos palikti nuošalyje, nes ji vis tiek pasieks, ko nori. Nepaklausiau jo, ir štai... Be to, tai rodo, kokiems reikia būti budriems. Maniau, kad ėmiausi visų atsargumo priemonių, kad mūsų neišgirstų. Aš iš anksto įsitikinau, kad bute jūs su žmona vieni. Aš tikrai girdėjau balsą, telefonu prašantį jūsų žmoną ateiti. Ir vis dėlto buvau apmautas seno kaip pasaulis triuko – durų trinktelėjimo. Taip, jūsų žmona – protinga moteris.

Grantas valandėlę patylėjo, po to pridūrė:

– Perduokit poniai Berisfed, kad aš jos atsiprašau.

– Vadinasi, ji irgi dalyvauja?

Ponas Grantas veido išraiška parodė, kad taip.

– Ji dalyvauja, norim mes to ar nenorim. Perduokit jai, kad mūsų departamentui bus garbė, jeigu ji sutiks priimti pasiūlymą bendradarbiauti.

– Perduosiu, – pasakė Tomis, nežymiai šyptelėjęs.

– Manau, kad niekas, net jūs, – rimtai tarė Grantas, – neįkalbėtumėt jos grįžti namo ir niekur nesikišti.

Tomis papurtė galvą.

– Jūs nepažįstate Tapensės.

– Atrodo, jog pradedu pažinti. Aš taip pasakiau todėl... kad tai labai pavojingas reikalas. Jeigu jie pajus, kad ji arba jūs...

Jis nebaigė sakinio.

– Aš suprantu, pone, – rimtai pasakė Tomis.

– Manau, kad niekas, net jūs, nesugebėtumėt įtikinti savo žmonos pasisaugoti.

– Vargu ar aš tai norėčiau daryti... – lėtai ištarė Tomis. – Matot, mudviejų su Tapense ne tokie santykiai. Mes visada viską darome kartu.

– Jo mintyse tebeskambėjo žodžiai, pasakyti prieš daugelį metų, baigiantis anam karui. *Rizikuosime kartu....*

Toks visą laiką buvo jo gyvenimas su Tapense ir visada bus – rizika kartu...

4 SKYRIUS

Kai prieš pat pietus Tapensė įėjo į svetainę, ten buvo tik viena "San Susi" gyventoja – milžinė ponia O'Rork, sėdinti prie lango lyg koks gigantiškas Buda.

Ji labai nuoširdžiai sutiko Tapensę.

– O štai ir jūs, ponia Blenkensop. Jūs visai kaip aš mėgstat ateiti ankstėliau ir ramiai atsipūsti prieš einant į valgomąjį. Tai malonus, gerai vėdinamas kambarys, kuriame nesijaučia virtuvės kvapų. Ne taip, kaip kitose vietose, kur viskas prakvipę svogūnais arba kopūstais. Prisėskit, ponia Blenkensop, ir papasakokit, kaip praleidote dieną ir kaip jums patinka Lihemptonas.

Tapensei visą laiką atrodė, kad ponią O'Rork gaubia kažkokie burtai: airė priminė milžinę žmogėdrą iš vaikiškų pasakų. Dėl masyvumo, žemo balso, begėdiškų ūsų ir barzdos, tamsių, žybsinčių akių ir didesnio nei žmogaus ūgio įspūdžio, ji tikrai panėšėjo į vaikiškos fantazijos padarą.

Tapensė atsakė, mananti, kad Lihemptonas jai patiksiąs ir jai čia būsią gerai.

– Aišku, kiek tai įmanoma pastovaus nerimo kankinamai moteriai, – pridūrė ji liūdnoku balsu.

– Na jau, nereikia taip jaudintis, – paguodė ponia O'Rork. – Neabejokit, kad mieli jūsų berniukai sveiki ir gyvi grįš namo. Vienas, sakėte, tarnauja aviacijoje?

– Taip, Raimondas.

– Kur jis dabar? Prancūzijoje ar Anglijoje?

– Kol kas Egipte, bet sprendžiant iš paskutiniojo laiško... iš to, apie ką apytikriai užsiminė...Jis *tiesiai* nieko nerašo, bet mudu turime savo asmeninį šifrą. Tam tikros frazės reiškia tam tikrus dalykus. Manau, kad turiu tam teisę.

– Aišku, – negalvodama atšovė ponia O'Rork, – tai motinos teisė.

– Suprantat, aš būtinai turiu žinoti, kur jis yra.

Ponia O'Rork linktelėjo panašią į Budos galvą.

– Visiškai jums pritariu. Jeigu tai būtų mano sūnus, aš taip pat apgaudinėčiau cenzorius, tikrai apgaudinėčiau. O kitas jūsų sūnus, tas kur laivyne?

Tapensė mielai pasekė visą sagą apie Daglą.

– Aš jaučiuosi tokia vieniša be trijų savo berniukų: anksčiau visada kuris nors būdavo su manimi. – sušuko ji. – Jie buvo man tokie geri. Tikrai, manau, kad buvau jiems labiau *draugė* negu motina.– Ji nusijuokė, kupina vidinio pasitikėjimo. – Kartais net tekdavo juos apibarti, kad *nueitų* kur nors be manęs.

(" Kokie bjaurūs tauškalai ", pamanė Tapensė.)

Ir kalbėjo toliau:

– Aš tikrai nežinojau, ką daryti ir kur eiti. Mano namo Londone nuomos terminas buvo pasibaigęs, ir man atrodė kvaila jį atnaujinti. Todėl pamaniau, kodėl man neišvažiavus į kokią ramią vietelę su geru aptarnavimu... – Ji nutilo.

Buda vėl linktelėjo.

– Ir labai teisingai padarėt. Londone šiuo metu gyvent neįmanoma – jis toks niūrus. Beje, aš pati sena londonietė. Turėjau antikvarinę krautuvėlę. Gal teko užsukti? Kornebi gatvė Čelsyje. Ant durų iškaba

– “Keitė Keli”. Gražių turėjau daikčiukų... nuostabių... daugiausia stiklas... Voterfordas, Korkas... nuostabūs kandeliabrai, šviestuvai, punšo taurės, ir panašiai. Taip pat užsienietiško stiklo. Be to, šiek tiek baldų... senoviškų... daugiausia iš riešutmedžio ir ąžuolo. Stilingi daiktai ir geri klientai. Bet kai prasidėjo karas, viskas baigėsi. Laimė, kad patyriau tik nedidelių nuostolių.

Tapensė ėmė kai ką prisiminti. Krautuvėlė taip prikimšta stiklo, kad nėra vietos nė apsisukti, žemas, atkaklus balsas, stambi, valdinga moteris. O taip, ji yra buvusi ponios O’Rork krautuvėlėje.

– Aš ne iš tų, kurie amžinai dejuoja, – kalbėjo toliau ponia O’Rork, – o tokių šiame pensione pakanka. Štai kad ir ponas Keilis su savo kaklajuostėm ir pledais. Nesiliauja dejuoti, kad jo reikalai nuėję šuniui ant uodegos. Bet juk tai neišvengiama, juk vyksta karas. Arba ta mažoji poniutė Sprot, be perstojo verkšlenanti dėl savo vyro.

– Ar jis fronte?

– Kur jau ten? Draudimo kontoros klerkas. Uždirba grašius ir taip bijo bombardavimo, kad nuo pat karo pradžios išsiuntė čia savo žmoną. Nesupraskit manęs neteisingai. Jis gerai daro, rūpindamasis vaiku ir dar tokiu mielu kaip Betė. Tiesiog ponia Sprot pernelyg nerimauja dėl savo vyro, nors jis lanko ją, kai tik gali... Visiems ausis išūžė apie savo Artūrą. Jam, matote, labai jos stinga. O man atrodo, kad jis be jos visiškai neliūdi – guodėjų netrūksta.

– Man taip gaila motinų, – atsiduso Tapensė. – Išsiskiri su vaikais, ir tave lydi amžinas nerimas. Išvažiuoji kartu su jais – vyrui vienam sunku.

– Tikra tiesa. Be to, ir gyventi per dvi vietas brangu.

– Laimė, kad mūsų pensione kainos neaukštos, – pasidžiaugė Tapensė.

– Tikrai, savo pinigus čia atsiimi. Ponia Perena gera šeimininkė. Tik kažkokia keista.

– Kokia prasme? – paklausė Tapensė.

– Jūs tikriausiai manote, kad aš baisi liežuvautoja, – mirktelėjusi jai, pasakė ponia O'Rork. – Ir visiškai neklystate. Mane domina žmonės, todėl aš stengiuosi kuo dažniau sėdėti šiame krėsle: iš čia gerai matyti, kas įeina ir kas išeina, kas sėdi verandoje, kas vaikšto sode... Apie ką gi mes šnekėjomės?..Apie ponią Pereną ir jos keistenybes. Gal aš ir klystu, bet ši moteris savo gyvenime yra patyrusi didžiulę dramą.

– Jūs išties taip manote?

– Neabejoju. Antraip, kam visas tas paslaptingumas."Iš kokios jūs Airijos vietos?"– kartą paklausiau jos. Tai ji, įsivaizduokit, ėmė primygtinai tvirtinti esanti visai ne iš Airijos.

– O jūs manote, kad ji airė?

– O kas dar ji galėtų būti? Jau aš savo tėvynainius pažįstu. Galiu net pasakyti, iš kokios grafystės. Bet ne. "Aš anglė – ėmė tvirtinti, – o mano vyras buvo ispanas".

Ponia O'Rork netikėtai nutilo, kadangi į kambarį įėjo ponia Sprot, o paskui ją ir Tomis. Tapensė kaip mat pagyvėjo.

– Labas vakaras, pone Medouzai. Jūs atrodot toks atsigavęs.

– Grynas oras ir sportas – štai ir visa paslaptis, – atsakė Tomis. – Iš ryto golfas, dieną pasivaikščiojimas palei jūrą.

– Aš irgi nusivedžiau dukrytę po pietų į pliažą, – pranešė ponia Sprot. – Betė norėjo pasitaškyti vandenyje, bet man pasirodė, kad lauke per šalta. Ta-

da mes ėmėm statyti smėlio pilis, tačiau kažkoks šuniukas prabėgdamas nusitempė mano mezginį ir pusę išardė. Dabar teks rinkti akis, o tai sunku ir nuobodu. Aš niekam tikus mezgėja.

– Jūsų, ponia Blenkensop, pošalmis greitai juda į priekį, – tarė ponia O'Rork, staiga nukreipdama dėmesį į Tapensę. – Virbalai mirgėte mirga jūsų rankose. O, rodos, panelė Minton sakė, kad jūs irgi pradedančioji mezgėja.

Tapensė švelniai paraudo. Ją sekė skvarbios ponios O'Rork akys. Kiek užsigavusi Tapensė atkirto:

– Per savo amžių esu nemažai primezgusi. Aš taip ir pasakiau panelei Minton, bet, matyt, jai patinka visus mokyti.

Visi pritariamai nusijuokė. Dar po valandėlės pasirodė likusieji gyventojai, ir nuskambėjo gongas.

Prie stalo pašnekesys pakrypo prie įdomesnės temos – šnipinėjimo. Pašnekovai dalinosi vienas su kitu klasikinėmis ir seniai žinomomis istorijomis – apie vienuolę, kurią išdavė pernelyg dideli raumenys; apie kunigą parašiutininką, kuris, nusileidęs ir smarkiai atsitrenkęs į žemę, pavartojo ne visai šventą posakį; apie austrę virėją, slėpusią siųstuvą savo miegamajame dūmtraukio angoje – ir kitais nuotykiais, atsitikusiais arba beveik atsitikusiais čia esančių tetulėms arba antros eilės pusbroliams. Nuo to lengvai buvo peršokta prie penktosios kolonos veiklos. Imta koneveikti britų fašistus, komunistus, taikos partiją, dėl religinių įsitikinimų atsisakančius eiti į kariuomenę. Vyko įprastas užstalės pašnekesys, kurį tomis dienomis būtum galėjęs išgirsti visur. Vis dėlto Tapensė atidžiai stebėjo kaimynų veidus ir elgesį, tikėdamasi, kad kuris nors išsiduos žodžiu ar žvilgsniu. Tačiau neįvyko nieko.

Nieko nekalbėjo tik Šeila Perena, bet taip galėjo būti dėl jos uždarumo. Ji sėdėjo, o tamsaus gymio jos veidas buvo rimtas ir susimąstęs.

Kadangi Karlo fon Deinimo tą vakarą nebuvo, šnekėti visi galėjo laisvai.

Šeila prabilo tik kartą, besibaigiant vakarienei, kai ponia Sprot plonu tęsiamu balsu pasakė:

– Manau, kad didžiausią klaidą praeitame kare vokiečiai padarė sušaudę gailestingąją seserį Editą Kevl. Šitaip pasielgę, visus nuteikė prieš save.

Kaip tik tada, atmetusi galvą, rūsčiu jaunu balsu Šeila reikliai paklausė:

– O kodėl neturėjo jos sušaudyti? Juk ji buvo šnipė?

– O ne, ne šnipė.

– Bet ji padėdavo anglams pabėgti – priešo šalyje. Tai visiškai tas pat. Kodėl nereikėjo jos sušaudyti?

– Bet sušaudyti moterį, gailestingąją seserį.

Šeila atsistojo.

– Manau, kad vokiečiai pasielgė visiškai teisingai, – tarė ji.

Ji pasitraukė nuo lango ir išėjo į sodą.

Po deserto – pernokusių bananų ir vystelėjusių apelsinų – draugija persikėlė į svetainę, kur jau buvo paduota kava.

Vien tik Tomis nepastebimai išsmuko į sodą. Ten jis pamatė Šeilą Pereną, kuri parimusi ant baliustrados žvelgė į jūrą. Prisiartinęs jis atsistojo greta.

Greitas trūkčiojantis alsavimas rodė, kad ji dėl kažko nusiminusi. Ji paėmė Tomio pasiūlytą cigaretę.

– Graži naktis, – pasakė Tomis.

– Galėtų būti graži, – tyliai, bet išraiškingai pataisė mergina.

Tomis klausiamai pažvelgė į ją. Staiga jis aiškiai pajuto, kokia ši mergina patraukli ir gyvybinga. Gyvenimas joje kunkuliavo, ji buvo kupina valdingos jėgos. Dėl tokios merginos, pamanė jis, vyras nesunkiai gali pamesti galvą.

– Jeigu ne karas?.. Ar tai turėjote galvoje?

– Visiškai ne tai. Aš nekenčiu karo.

– Visi nekenčiam.

– Bet ne taip, kaip aš. Aš nekenčiu kalbų apie jį, nekenčiu tos amžinos veidmainiškos giesmelės – pareiga, patriotizmas.

– Patriotizmas? – sutriko Tomis.

– Taip, aš nekenčiu patriotizmo. Ar suprantat? Tik ir tegirdi *tėvynė, tėvynė, tėvynė*. Išduoti savo tėvynę – mirti už savo tėvynę – tarnauti savo tėvynei.. Ką iš viso reiškia žmogui ta tėvynė?

– Nežinau, bet tikrai reiškia, – paprastai atsakė Tomis.

– Tik ne man. Jums kas kita. Jūs važinėjate po visą Britų Imperiją – perkate, parduodate, grįžtate apsipylę turtais, šnekučiuojatės apie čiabuvius, ir panašiai.

– Tikiuosi, mieloji, kad nesu toks blogas, – švelniai ištarė Tomis.

– Žinoma, aš šiek tiek perdedu, bet jūs suprantate, ką noriu pasakyti. Jūs tikite Britų Imperija ir... ir... jūs įsikalę tą kvailą idėją: mirti už savo šalį.

– Mano šalis, – sausai ištarė Tomis, – visai man nesiūlo mirti už ją.

– Taip, bet jūs pats *norite*. Kaip tai *kvaila*. Nėra *nieko*, dėl ko būtų verta mirti.Tai paprasčiausias *fetišas* – tauškalai, tauškalai – nesąmonės, pompastiškas idiotizmas. Tėvynė man nieko nereiškia.

– Ateis diena, – tarė Tomis, – ir jūs net nustebsite, kiek daug ji jums reiškia.

– Ne. Niekada. Aš tiek prisikentėjau... Aš mačiau... – Šeila nutilo, paskui staigiai atsigręžė ir paklausė: – Ar žinote, kas buvo mano tėvas?

– Ne, – labai susidomėjęs atsakė Tomis.

– Jo vardas Patrikas Magairas. Jis... jis buvo Keismento bendražygis praeitame kare. Jį sušaudė kaip išdaviką. Už nieką. Už idėją.... Jis kovojo kartu su airiais. O kodėl negalėjo paprasčiausiai likti namuose ir nesikišti ne į savo reikalus? Airiams jis kankinys, anglams – išdavikas, o man – paprasčiausiai *kvailys*.

Tomis aiškiai girdėjo, kaip veržiasi lauk įkalinta maištinga dvasia. Jis tarė:

– Tai štai kieno šešėlyje jūs augote.

– Labai teisingai pasakėte – šešėlyje. Mama pakeitė pavardę. Kelerius metus mes gyvenome Ispanijoje, ir mama visiems sako, kad mano tėvas buvo pusiau ispanas. Visur, kur tik atsidurdavome, tekdavo meluoti. Mes išvažinėjome visą Europą. Galiausiai atsikraustėme čionai, į Lihemptoną, ir atidarėme pensioną. Nėra šlykštesnio dalyko.

– O ką...apie visa tai... mano jūsų motina? – paklausė Tomis.

– Jūs turite galvoje... mano tėvo mirtį? – Šeila sutriko ir valandėlę suraukusi kaktą tylėjo. Paskui lėtai ištarė: – Pati nežinau... mama niekada apie tai nešneka. O įspėti, kas jos širdyje ar mintyse, nėra taip lengva.

Tomis mąsliai palingavo galvą.

– Aš... tiesiog nesuprantu, kodėl visa tai jums papasakojau, – ūmai tarė Šeila. – Matyt, nervai. Nuo ko visa tai prasidėjo?

– Šnekėjome apie Editą Kevl.

– O taip – apie patriotizmą. Pasakiau, kad nekenčiu jo.

– Ar jūs pamiršote pačios gailestingosios sesers Kevl žodžius?

– Kokius žodžius?

– Pasakytus prieš mirtį. Ar nežinote, ką ji pasakė?

Ir Tomis pakartojo jos žodžius:

– Patriotizmo nepakanka... Mano širdyje neturi būti neapykantos.

– Ak. – valandėlę Šeila apstulbusi stovėjo. Paskui staigiai apsigręžė ir dingo sodo tamsoje.

II

– Matai, Tapense, viskas atitinka.

Tapensė mąsliai linktelėjo. Paplūdimys buvo tuštutėlis. Ji atsirėmė į molą, ant kurio sėdėjo Tomis, kad geriau matytų, jeigu kas eitų jų link. Kadangi buvo kruopščiai visus apklausinėjęs, kur ketina būti šį rytą, sutikti ką nors čia buvo maža tikimybės. O jei kas nors juos ir pamatytų – anokia čia bėda – susitiko jiedu visai atsitiktinai, vaikštinėdami pajūriu.

– Vadinasi ponia Perena?

– Taip. N arba M. Atitinka pagal visus punktus.

Tapensė vėl mąsliai palingavo galvą.

– Tu sakai tiesą. Ji, – kaip įspėjo ponia O'Rork, – airė, bet slepia tai. Išvažinėjo visą Europą. Paskui pakeitė pavardę ir atvykusi čionai atidarė pensioną. Puiki priedanga. Vyrą anglai sušaudė kaip išdaviką. Ji turi begalę priežasčių vadovauti penktajai kolonai mūsų šalyje. Taip, viskas sutampa. Kaip manai, ar mergina su tuo susijusi?

– Jokiu būdu, – patylėjęs atsakė Tomis. – Juk tada ji man nieko nebūtų pasakojusi. Žinai... aš net kažkaip nejaukiai jaučiuosi.

– Suprantu, – užjausdama linktelėjo Tapensė. – Tam tikra prasme tai bjaurus darbas.

– Tačiau būtinas.

– Taip.

– Juk aš, kaip ir tu, nemėgstu meluoti... – Tomis švelniai paraudo.

– O man, – nutraukė jį Tapensė, – melas – tai vienintelis dalykas, kuris visiškai nejaudina. Tiesą sakant, net teikia malonumo. Daug sunkiau kas kita – tos akimirkos, kai nustoji meluoti... kai tampi pati savimi...ir pasieki to, ko kitais būdais niekaip negalėjai pasiekti. – Kiek patylėjusi, ji kalbėjo toliau: – Taip tau nutiko vakar su Šeila. Ji atsivėrė *tikrajam* tau – ir todėl tu taip blogai jautiesi.

– Ko gero, sakai tiesą Tapense.

– Aišku, nes lygiai taip... aš pasielgiau su mūsų gyventoju vokiečiu.

– Ką apie jį manai? – paklausė Tomis.

– Mano manymu, jis tikrai niekuo dėtas, – skubiai atsakė Tapensė.

– Grantas kitos nuomonės.

– Na jau, tas tavo ponas Grantas. – Tapensės nuotaika iš karto pasikeitė. – O, kad būčiau mačiusi jo veidą, kai pasakojai jam apie mane, – sukikeno ji.

– Pakaks. Jis *pripažino savo kaltę*, ir tu oficialiai gavai užduotį. Ko dar reikia?

Tapensė linktelėjo, bet atrodė šiek tiek išsiblaškiusi. Paskui paklausė:

– Ar prisimeni, kaip praeitame kare...kaip mes medžiojome poną Brauną? Ar prisimeni, kaip buvo smagu?

– Tikrai, – pritarė Tomis, ir jo veidas nušvito.

– Tomi... o kodėl dabar nebe taip?

Jis susimąstė, ir ramus jo veidas surimtėjo. Po to tarė:

– Tikriausiai... kaltas mūsų amžius.

– Juk nemanai, kad mudu jau per seni? – piktokai paklausė Tapensė.

– Ne, tikrai ne. Tiktai, kad šį kartą... *smagu* nebus. Kitais požiūriais viskas taip pat. Mums tai jau antras karas, bet mes jaučiamės visai kitaip.

– Žinau – mes matome jo beprasmiškumą, skausmą ir siaubą. Anksčiau buvome per jauni, kad apie visa tai mąstytume.

– Taip. Aname kare patyriau begalę baimės, kelis kartus vos neužkibau ant priešo meškerės, vieną ar du kartus perėjau tikrą pragarą, ir vis dėlto tai buvo puikūs laikai.

– Tikiuosi, kad Derekas dabar taip jaučiasi, – tarė Tapensė.

– Geriau negalvok apie jį, – patarė Tomis.

– Gerai, – suėmė save į rankas Tapensė. – Mes gavome užduotį. Ir mes tą užduotį *įvykdysim*. Grįžkim prie reikalo. Vadinasi, tu manai, kad ponia Perena ir yra mūsų ieškomas asmuo?

– Šiaip ar taip, tai labai tikėtina. Ar dar kas nors, Tapense, kelia tau įtarimą?

Tapensė pamąstė.

– Ko gero, niekas. Žinoma, pirmiausia atvažiavusi pabandžiau visus juos įvertinti, bet kai kurių iš viso neįmanoma įtarti.

– Kurių?

– Na, pavyzdžiui, panelės Minton – ji tipinga anglų senmergė. Po to ponios Sprot ir tos puskvaišės ponios Keili.

– Bet puskvaiše galima apsimesti.

– Išties, bet visur kišanti nosį senmergė ir jauna motina – tai tokie vaidmenys, kur nesunku perspausti, o abi moterys elgiasi labai natūraliai. O kalbant apie ponią Sprot, tai čia dar ir vaikas...

– Man atrodo, kad vaiką gali turėti net ir šnipė, – tarė Tomis.

– Tik neatlikdama užduotį, – atsakė Tapensė. – Į tokius dalykus vaikai nepainiojami. Aš tą puikiai *žinau*, Tomi. Esu įsitikinusi. Vaikus stengiamasi apsaugoti nuo to.

– Atsiimu prieštaravimus, – pasakė Tomis. – Panelė Minton ir ponia Sprot atkrinta, bet nesu toks tikras dėl ponios Keili.

– Taip, šitos tikimybės atmesti negalima. Nes ji tikrai daug kur perspaudžia. Nemanau, kad moteris galėtų būti tokia idiotė.

– Esu pastebėjęs, kad per didelė ištikimybė skurdina žmonos intelektą, – sumurmėjo Tomis.

– Kas buvo tie pavyzdžiai? – griežtai paklausė Tapensė.

– Tik ne tu, Tapense. Tavo ištikimybė niekada nepasiekė tokių aukštumų.

– Kaip vyras, – meiliai pasakė Tapensė, – tu niekada nesi per daug reiklus sirgdamas.

Tomis nesileido į kitų galimybių apžvalgą.

– Keilis, – mąsliai ištarė jis. – Keilis taip pat kelia nemažų įtarimų.

– Pritariu. Po to ponia O'Rork.

– Ką tu apie ją manai?

– Sunku pasakyti. Yra joje *kažko nepatikimo*. Ji per daug mato.

– Tikrai. Bet, man regis, tas ją išduotų. Gal tokia jos prigimtis?

– Ji... viską pastebi, – lėtai ištarė Tapensė, turėdama galvoje pastabą apie mezgimą.

– Pagaliau lieka Blečlis., – pasakė Tomis.

– Aš beveik nesu su juo žodeliu persimetusi. Čia jau tu daugiau gali pasakyti.

– Aš *manau*, kad tai tipingas, senamadiškas, atsistatydinęs kolonijų kariškis. Aš taip *manau*.

– Taigi, kad tipingas, – atsiliepė Tapensė, labiau reaguodama į Tomio intonaciją, o ne žodžius. – Sunkiausia tai, kad prieš mus patys paprasčiausi žmonės, o mes ieškome kažkokių nukrypimų nuo normos.

– Aš atlikau kelis bandymus su Blečliu, – pasakė Tomis.

– Kokius? Nes ir man sukasi galvoje keli sumanymai.

– Na, paspendžiau kelis paprastus spąstus – paklausinėjau apie datas, vietas, ir panašiai.

– Ar galėtum tai pailiustruot ne bendrais, o konkrečiais pavyzdžiais?

– Pavyzdžiui, kalbėjomės apie ančių medžioklę. Jis paminėjo Fajumą, kaip šauniai ten pamedžiojo tokiais ir tokiais metais, tokį ir tokį mėnesį. Visai kita proga aš užvedu kalbą apie Egiptą: mumijos, Tutanchamono kapavietė ir panašūs dalykai... Ar jam yra tekę visa tai matyti? Kada jis ten buvo. Po to sutikrinu atsakymus.

– Ir jis nė karto nesusipainiojo?

– Nė karto. Nors tai, Tapense, tikrai nelengvas išbandymas.

– Taip, bet *jeigu* jis būtų N, jis būtų gerai išmokęs savo istoriją.

– Tik bendrais bruožais. Ne taip lengva nesupainioti kiekvienos smulkmenos. O kartais galima prisiminti ir per daug – daugiau negu įprasta normaliam žmogui. Dažniausiai žmogus iš karto neprisimena, ar jis buvo išvykęs į medžioklę kitoje šalyje 1926 ar 1927 metais. Jam reikia bent kiek pakratyti atmintį.

– Žodžiu, Blečlis kol kas neįkliuvo?

– Ne, kol kas jo atsakymai labai natūralūs.

– Taigi rezultatai neigiami.

– Tikrai.

– O dabar, – tarė Tapensė, – aš tau išdėstysiu kelis man kilusius sumanymus.

Ir ji ėmė pasakoti.

III

Grįždama į pensioną, ponia Blenkensop užsuko į paštą. Nusipirko pašto ženklų ir dar užsuko į telefono būdelę. Surinkusi numerį, paprašė pakviesti poną Faradėjų – taip buvo sutarta vadinti poną Grantą. Iš būdelės ji išėjo šypsodamasi ir neskubiai pasuko link "San Susi". Užsukusi į krautuvėlę, dar nusipirko mezgimo siūlų.

Buvo graži popietė, ir pūtė švelnus vėjelis. Įprastą, jos charakterį atitinkantį žvalų žingsniavimą Tapensė pakeitė ponios Blenkensop vaidmeniui pritaikytu lėtu žingsniu. Su ponia Blenkensop jos nesiejo niekas, išskyrus mezgimą – ne itin meistrišką – ir laiškų rašymą sūnums. Ji visada rašydavo laiškus savo berniukams, kartais jie net likdavo nebaigti.

Tapensė lėtai kopė į kalvą, ant kurios buvo "San Susi" pensionas. Kadangi tai buvo aklagatvis, atsiremiąs į kapitono Heidoko "Kontrabandininkų gūžtą", judėjimas čia niekada nebuvo intensyvus – vos keli prekių išvežiotojų furgonai rytais. Eidama pro vilas, Tapensė su malonumu skaitė jų pavadinimus. "Bella Vista" (netikslus pavadinimas, kadangi jūros tesimatė tik lopinėlis, o pagrindinis vaizdas buvo į Viktorijos stiliaus "Edenholmą" kitoje gatvės pusėje). Sekanti vila vadinosi "Karačis". Po jos ėjo "Šerlės bokštas". Tada – "Jūros vaizdas" (šį kartą pavadinimas parinktas tinkamai). Paskui – "Klerės pilis" (pavadinta gal kiek per daug pompastiškai, kadangi tai buvo mažas namukas). Su ponios Perenos

būstine konkuruojantis "Trilonis" ir pagaliau didžiulė tamsiai ruda "San Susi".

Prisiartinusi prie pensiono, Tapensė pastebėjo kažkokią moterį. Prisiglaudusi prie tvoros, nepažįstamoji apžiūrinėjo sodą. Jos povyza buvo įsitempusi ir nerimastinga.

Kone instinktyviai Tapensė ėmė eiti ant galelių pirštų, kad nesigirdėtų žingsnių. Tik jai priėjus visai arti, moteris pajuto kažką už nugaros ir krūptelėjusi apsisuko.

Tai buvo aukšta, nebejauna – apie keturiasdešimties metų, – kukliai, o tiksliau skurdžiai apsirengusi moteris. Tarp jos veido ir drabužių buvo ryškus kontrastas. Šviesiaplaukė, gan ryškai išsišovusių žandikaulių, jaunystėje buvusi tikra gražuolė, ji ir dabar tebebuvo graži. Akimirką Tapensei pasivaideno, kad jos veidas kažkur jai matytas, bet netrukus šis pojūtis išblėso. Ne, pamanė ji, tokio veido nebūčiau lengvai pamiršusi.

Ponios Blenkensop pasirodymas išgąsdino moterį, ir jos veidu šmėstelėjęs baimės šešėlis neprasprūdo Tapensei pro akis. (Juk išties keista?)

– Atleiskit, jūs ko nors ieškote? – pasiteiravo Tapensė.

– Ar tai "San Susi"? – su užsienietišku akcentu, lėtai, tarsi būtų žodžius išmokusi atmintinai, paklausė moteris.

– Taip. Aš čia gyvenu. Kas konkrečiai jums reikalingas?

Stojo ilga pauzė. Pagaliau moteris ištarė:

– Gal galėti man pasakyti. Čia yra ponas Rozenšeinas, taip?

– Ponas Rozenšteinas? – Tapensė papurtė galvą. – Ne, tikrai ne. Gal gyveno anksčiau ir jau išvyko. Norit, kad pasiteiraučiau?

Bet keistoji moteris skubiai papurtė galvą.

– Ne... ne. Aš klysti, – pasakė ji. – Prašom atleisti. – Ir, skubiai apsigręžusi, ėmė leistis žemyn nuo kalvos.

Tapensė žvelgė jai įkandin. Kažkodėl toji moteris kėlė įtarimą. Jos kalba labai skyrėsi nuo laikysenos. Ir, aišku, joks "ponas Rozenšteinas" neegzistavo – nepažįstamoji pasakė pirmą jai į galvą šovusią pavardę.

Akimirką padvejojusi, Tapensė nusekė paskui moterį. Kodėl – ji pati nebūtų galėjusi pasakyti. Tiesiog taip pašnabždėjo instinktas.

Tačiau, žengusi kelis žingsnius, sustojo. Persekioti nepažįstamąją – reiškia atkreipti į save dėmesį, galbūt net išsiduoti. Juk užkalbino ji moterį kaip tik tuo metu, kai ketino įeiti į pensioną. Jeigu dabar ji ims sekti nueinančiąją, gali kilti įtarimas, kad ponia Blenkensop visai ne ta, kas atrodo. Žinoma, jeigu ta keistoji moteris tikrai iš priešų stovyklos. Ne, ponia Blenkensop žūtbūt privalo likti ponia Blenkensop.

Tapensė apsigręžė, įėjo į "San Susi" ir stabtelėjo hole. Kaip visada po pietų pensionas atrodė lyg išmiręs. Mažoji Betė miegojo, suaugusieji arba ilsėjosi, arba buvo kur nors išėję.

Tapensei stovint prieblandoje skendinčiame hole ir mąstant apie tik ką įvykusį susitikimą, jos ausis pasiekė silpnas, bet gerai pažįstamas garsas – kažkas pakėlė arba padėjo telefono ragelį.

Telefonas "San Susi" buvo hole. Tačiau garsas, kurį išgirdo Tapensė, priminė paralelinio telefono nukeliamo ragelio garsą. Pensione buvo tik vienas prailgintuvas – į ponios Perenos miegamąjį.

Tomis tokioje situacijoje tikriausiai būtų sudvejojęs. Tapensei apsispręsti neprireikė nė sekundės.

Labai atsargiai ji pakėlė ragelį ir priglaudė prie ausies.

Kažkas kalbėjo paraleliniu telefonu. Balsas buvo vyriškas. Tapensė išgirdo:

–... *viskas klostosi gerai. Taigi, kaip numatyta, ketvirtą.*

– Taip, – atsakė moteriškas balsas.

Aparatas vėl dzingtelėjo – ragelis buvo padėtas į vietą.

Tapensė suraukė kaktą. Kas toji telefonu kalbėjusi moteris? Ponia Perena? Sunku nuspręsti iš kelių žodžių. Jeigu būtų pavykę pasiklausyti anksčiau... Be to, tai galėjo būti pats paprasčiausias pašnekesys – ji tikrai nenugirdo nieko ypatingo.

Apšviestame kvadrate ant grindų atsirado šešėlis. Tapensė krūptelėjo ir padėjo ragelį. Tarpduryje pasigirdo ponios Perenos balsas:

– Puiki šiandien diena. Ar jūs, ponia Blenkensop, išeinate ar ką tik parėjote?

Vadinasi, iš ponios Perenos miegamojo kalbėjo ne ponia Perena. Atsakiusi, jog ką tik grįžo iš malonaus pasivaikščiojimo, Tapensė pasuko link laiptų.

Ponia Perena nuėjo jai įkandin. Šiandieną ji atrodė stambesnė nei įprastai, ir Tapensė pirmą kartą perprato, kad tai stipri, tvirtai sudėta moteris.

– Man reikia persirengti, – pareiškė ji ir nuskubėjo laiptais į viršų.

Laiptų aikštelėje kelią jai užtvėrė milžiniška ponios O'Rork figūra.

– Dieve mano, kur taip skubate, ponia Blenkensop? – užbosijo airė, tačiau nepasitraukė iš kelio, o stovėjo žvelgdama iš viršaus į Tapensę ir šypsojosi.

Kaip visada ponios O'Rork šypsena atrodė bauginanti. Ir staiga be jokios priežasties Tapensę apėmė baimė.

Viršuje šypsojosi milžinė airė, o už nugaros, laiptų apačioje, stovi ponia Perena. Spąstai? Tapensė pažvelgė per petį. Ar jai vaidenasi, ar tikrai į ją pakeltas ponios Perenos veidas toks grėsmingas? Nesąmonė, tarė sau Tapensė, tikra nesąmonė. Vidur giedros dienos, eiliniame pajūrio pensione... Bet namas buvo tarsi išmiręs. O ji viena ant laiptų tarp šitų abiejų moterų. Ne, ne, ponios O'Rork šypsena išties keista – joje yra kažkokio žiaurumo. "Kaip katė su pele..." spėjo pagalvoti Tapensė.

Staiga įtampa išsisklaidė. Nuo viršutinės laiptų aikštelės, džiugiai šūkaudama, ėmė ristis maža figūrėlė. Mažylė Betė Sprot su megztinuku ir žemiau kelių užsegamom kelnaitėm šmurkštelėjo pro ponią O'Rork ir puolė Tapensei į glėbį.

Atmosfera iš karto pasikeitė.

– Ak, tu mano brangute, – jau šaukė nuoširdumu trykštanti ponia O'Rork. – Kaip greitai tu augi. Visai didelė mergaitė.

Ponia Perena apsigręžė ir nuėjo link virtuvės durų. Suspaudusi Betės rankutę, Tapensė prasilenkė su ponia O'Rork ir nuskubėjo koridoriumi, kur, norėdama išbarti mažąją bėglę, jau laukė ponia Sprot.

Tapensė su mergyte įėjo į jos kambarį. Čia Tapensei iš karto palengvėjo: aplink tokia jauki namų aplinka – visur išmėtyti vaikiški drabužėliai, pliušiniai žaisliukai, stovi dažyta vaikiška lovelė, ant tualetinio stalelio rėmeliuose puikuojasi nuolanki kaip avies, kažkodėl nepatraukli pono Sproto fizionomija, ponia Sprot aimanuoja dėl nebeįmanomų kainų skalbykloje ir dėl ponios Perenos draudimo gyventojams naudotis savo elektriniais lygintuvais....

Viskas taip natūralu, kasdieniška, ramu.

Ir vis dėlto... ką tik... ant laiptų.

"Nervai", – tarė sau Tapensė. – "Čia tik nervai."

Bet ar tik nervai? Juk kažkas *kalbėjosi* telefonu ponios Perenos kambaryje. Ponia O'Rork? Vargu. Kita vertus, tik ten galėjai būti ramus, kad tavęs niekas iš gyventojų neišgirs.

Tikriausiai, pamanė Tapensė, tai buvo labai trumpas pašnekesys. Skubus pasikeitimas keliais žodžiais.

"Viskas klostosi gerai. Taigi, kaip numatyta, ketvirtą."

Tai gali nereikšti nieko ir reikšti labai daug.

Ketvirta. Kas tai? Data. Tarkim, kad tai ketvirta mėnesio diena.

Bet gali būti ir ketvirta vieta, ketvirtas stulpas, ketvirtas namas – įspėk, kad gudrus.

Visiškai tikėtina, kad tai net Ketvirtasis bangolaužis. Juk kaip tik jį buvo bandoma susprogdinti per praeitą karą.

Ir ar iš viso tai ką nors reiškia?

Tai puikiausiai galėjo būti kokio nors ankstesnio kasdieniško susitarimo patvirtinimas. Ponia Perena galėjo leisti poniai O'Rork naudotis telefonu bet kuriuo metu.

O dėl to, kas vėliau įvyko ant laiptų – šiurpi akimirka – tikriausiai kalti per daug įtempti jos nervai...

Tačiau tas lyg išmiręs namas – kažkokios grėsmės pojūtis – kažkas nagera...

"Paisykite vien faktų, ponia Blenkensop, – griežtai tarė sau Tapensė. – Ir dirbkite savo darbą".

5 SKYRIUS

Kapitonas Heidokas pasirodė esąs labai svetingas šeimininkas. Jis be galo apsidžiaugė pamatęs poną Medouzą ir kapitoną Blečlį ir ėmė primygtinai siūlyti apžiūrėti *nedideles* jo valdas.

Anksčiau "Kontrabandininkų gūžtos" vietoje stovėjo du maži kotedžai, kur gyveno pakrantės apsaugos darbuotojai. Kotedžai stovėjo ant labai stačios uolos virš jūros. Uolos papėdėje slypėjo labai jauki įlankėlė, bet nusileisti buvo taip pavojinga, kad tam ryždavosi tik nutrūktgalviai berniūkščiai.

Vėliau kotedžus nupirko kažkoks Londono verslininkas, kuris juos sujungė į vieną ir net pabandė įveisti sodą. Pats atvykdavo tik vasarą ir trumpam.

Po to kotedžai ilgokai stovėjo tušti; tik truputis baldų buvo palikta vasarą atvykstantiems svečiams.

– Prieš keletą metų, – paaiškino Heidokas, – namą nusipirko žmogus, vardu Hanas. Jis buvo vokietis, ir galit neabejoti, šnipas.

Tomis pastatė ausis.

– Kaip įdomu, – tarė jis, statydamas ant stalo taurę, iš kurios siurbčiojo cheresą.

– Velniškai skrupulingi šitie vokiečiai, – kalbėjo toliau Heidokas. – Galit nukirsti man galvą, bet jie jau tada rengėsi šitai kampanijai. O ši vieta, kaip matot, pati tinkamiausia. Viršuje patogu signalizuoti laivams, apačioje – puiki prieplaukėlė motorinei valčiai. Jos iš niekur nesimato, aplinkui nė dvasios. Ne,

ne, nesiginčykit, tas Hanas tikrai buvo vokiečių šnipas.

– Be jokios abejonės, – pritarė majoras Blečlis.

– O kas jam nutiko? – paklausė Tomis.

– O, čia yra ką pasakoti, – atsakė Heidokas. – Į šitą vilą Hanas sukišo daug pinigų. Pradžioje iškirto uoloje nusileidimą prie jūros – pakopas išbetonavo. Brangi užmačia. Tada perstatė visą namą – įrengė vonias ir visokius įmanomus patogumus. Ir, žinote, ką nusamdė visiems šiems darbams atlikti? Ne, ne vietinius meistrus. Užsakė firmai Londone, ir visi meistrai, kuriuos ji atsiuntė, buvo užsieniečiai. Buvo tokių, kurie *nė žodžio angliškai nemokėjo*. Sutikit, kad tai be galo įtartina.

– Iš tiesų keistoka, – pritarė Tomis.

Tuo metu aš gyvenau kaimynystėje, vienaaukštėje vilutėje, ir susidomėjau, ką tas tipas bus sumanęs. Pradėjau vaikštinėti aplink vilą ir stebėti darbininkus. Ir, drįstu pasakyti, kad jiems tai nepatiko – oi, kaip nepatiko. Porą kartų net buvo bepradedą grasinti.. O ar būtų taip elgęsi, jei viskas būtų švaru?

Blečlis pritariamai linktelėjo.

– Jums reikėjo kreiptis į pareigūnus, – tarė jis.

– Aš taip, drauguži, ir padariau. Savo skundais visai įkyrėjau policijai, – atsakė Heidokas ir dar įsipylė chereso.– O ko susilaukiau už savo vargus? Mandagaus abejingumo. Akli ir kurti tie mūsų tautiečiai. Ką? Naujas karas su vokiečiais? To negali būti. Europoje viešpatauja taika, mūsų santykiai su Vokietija tiesiog puikūs. Abipusė simpatija. Į mane žiūrėjo kaip į kokią šmėklą, karo psichozės apsėstą maniaką, atsistatydinusį kietakaktį jūrininką. Kiek aš jiems kar-

tojau, kad vokiečiai kuria patį stipriausią Europoje oro laivyną visai ne smagiems pasiskraidymams.

– Niekas, niekas netikėjo, – pratrūko majoras Blečlis. – Prakeikti kvailiai. Dabar – taikos metas. Susitaikinimas. Kokios nesąmonės.

– Karo kurstytojas – štai kaip tada mane vadino, – išraudęs nuo tramdomo pykčio išspaudė Heidokas. – Esą tokie kaip aš trukdo taikai įsigalėti visame pasaulyje. Kur jau ne – taikai. Aš puikiai žinojau, ką rezga tie mūsų draugai hunai ir kad rengiasi viskam iš anksto. Aš buvau įsitikinęs, kad pono Hano ketinimai nedori, ir man labai nepatiko visi tie užsieniečiai darbininkai. Nepatiko ir tai, kiek pinigų jis kiša į šią vilą. Todėl nesilioviau įkyrėjęs policijai.

– Atkaklus vyras, – pagyrė Blečlis.

– Ir pagaliau, – kalbėjo toliau kapitonas,– į mano signalus buvo atkreiptas dėmesys. Mums paskyrė naują policijos viršininką – atsistatydinusį kariškį, ir jam pakako proto įsiklausyti į mano žodžius. Jo žmonės pradėjo sekti vilą. Hanas, savaime suprantama, tuoj pat parodė kulnus. Ėmė ir dingo vieną naktį. Policija gavo kratos orderį ir apieškojo vilą. Valgomojo sienoje paslėptame seife buvo aptiktas radijo siųstuvas ir daugybė kompromituojančių dokumentų. Po garažu buvo rastas kuro sandėlis – didžiulės cisternos. Pasakysiu atvirai, kad turėjau kuo didžiuotis. Anksčiau mano klubo draugai šaipėsi iš mano šnipinėjimo manijos, o dabar visi prikando liežuvius. Taip, kvailas patiklumas – tai mūsų šalies yda.

– Tai nusikaltimas. Kvailiai – štai kas mes – kvailiai. Kodėl neinternuojame emigrantų?– įsismagino majoras Blečlis.

– Galiausiai vila buvo parduota iš varžytinių, ir aš ją nusipirkau, – paskubėjo baigti mėgstamą istoriją kapitonas Heidokas, kad kas nors nenukreiptų į

šalį jo pasakojimo. – Gal norėtumėt apžiūrėti vilą, Medouzai?

– O taip, mielai apžiūrėčiau.

Atsiradus progai pasigirti savo valdomis, kapitoną Heidoką apėmė berniukiškas entuziazmas. Valgomajame jis atidarė didžiulį seifą ir parodė, kur buvo rastas slaptas radijo siųstuvas. Paskui nusivedė Tomį į garažą ir pademonstravo rūsį, kur Hanas slėpė kuro cisternas. Galiausiai, paskubom apžiūrėję du ištaigingus vonios kambarius, įmantrią apšvietimo sistemą ir įvairiausią virtuvės techniką, Heidokas su Tomiu stačiais betoniniais laiptais nusileido prie įlankėlės, visą laiką aiškindamas svečiui, kokia naudinga būtų ši vietovė priešui karo metu.

Pabuvojo Tomis ir oloje, kurios vardu buvo pavadinta vila, ir išklausė entuziastingų Heidoko paaiškinimų apie jos panaudojimo galimybes.

Majoras Blečlis nelydėjo jųdviejų šioje apžvalginėje kelionėje, bet sėdėjo verandoje, ramiai siurbčiodamas savo gėrimą. Iš to fakto Tomis padarė išvadą, kad Heidoko pasakojimas apie sėkmingą šnipo medžioklę buvo pagrindinė šauniojo jūreivio pasakojimų tema, begalę kartų visų jo draugų girdėta.

Tiesą sakant, Tomio spėlionė pasitvirtino kiek vėliau, jiems su majoru Blečliu grįžtant į "San Susi".

– Heidokas tikras šaunuolis, – pasakė jis. – Tik vieną turi trūkumą – mėgsta kartoti vieną ir tą patį. Mes tiek kartų girdėjome šią istoriją, kad ji mums iki gyvo kaulo įgriso. Jis taip tuo didžiuojasi, kaip pelėda savo vaikais.

Palyginimas buvo toks taiklus, kad Tomis nesusilaikė nešyptelėjęs.

Paskui pašnekesys pakrypo prie kažkokio vietinio nešiko suktybių, kurias 1923 metais iškėlė

viešumon patsai kapitonas Blečlis, ir Tomis galėjo ramiai atsiduoti savo minčių tėkmei, tik retkarčiais pertraukdamas ją, kad ištartų:"Nejaugi?", "Na, ką jūs?" ir "Tiesiog stulbinama", kurių visai pakako, kad majoro Blečlio pasakojimas nenutrūktų.

Dabar Tomis labai aiškiai jautė, kad mirdamas Farkuaras ne veltui paminėjo "San Susi". Pėdsakai vedė teisinga kryptimi. Čia, šioje atkampioje vietoje, jau seniai kažkas buvo rengiama. Vokiečio Hano atvykimas ir vilos pertvarkymai aiškiai rodė, kad šis pakrantės taškas buvo pasirinktas kaip priešų agentūros centras ir telkimosi punktas.

Netikėtas budriojo Heidoko įsikišimas supainiojo priešininkų kortas. Pirmąjį raundą laimėjo Britanija. Bet ar negalima prielaida, kad "Kontrabandininkų gūžta" –tik priešakinis sudėtingos vokiečių puolimo sistemos postas? Kitaip tariant, "Kontrabandininkų gūžta" – viena grandinės dalis. Siaurais laiptukais iš vilos tepasiekiama pakrantė puikiai tiko jų planui. Žinoma, kaip visumos dalis.

Kaip galėjo pasielgti priešas, Heidokui sužlugdžius šią plano dalį? Labiausiai tikėtina – perkelti veiklos centrą į patogiausią vietą kaimynystėje – "San Susi". Hanas buvo demaskuotas prieš ketverius metus. Kaip tik tuo metu, sprendžiant iš Šeilos žodžių, ponia Perena grįžo į Angliją ir nusipirko "San Susi". Ar tai nebuvo eilinis vokiečių ėjimas?

Taigi, be jokios abejonės, Lihemptonas – priešų žvalgybos priešakinis postas: čia jau apsigyvenę ir įsitvirtinę įvairius ryšius palaikantys žmonės.

Tomis pralinksmėjo. Depresijos, kurią kėlė kasdieniška ir bergždžia "San Susi" atmosfera, neliko nė kvapo. Visas išorinis nekaltumas pasirodė esąs tik paviršinis. Už nekaltos kaukės slėpėsi rimti dalykai.

Ir viso to slaptoji spyruoklė, kiek Tomis galėjo spręsti, buvo ponia Perena. Vadinasi, pirmiausia reikia kuo daugiau apie ją sužinoti, susipažinti su jos pensiono gyvenimo užkulisiais, pašalinei akiai atrodančiais tokiais kasdieniškais. Jos korespondencija, jos pažįstami, jos visuomeninė su karu susijusi veikla – bet kur gali slypėti tikrųjų veiksmų raktas. Jeigu ponia Perena – liūdnai pagarsėjusi šnipė M, vadinasi, ji vadovauja visai penktosios kolonos Anglijoje veiklai. Aišku, apie agentą M žino tik kai kurie aukščiausi penktosios kolonos vadai, tačiau ji turi kažkaip palaikyti su jais ryšį, ir susekti šį ryšį – jo ir Tapensės pareiga.

Tomis puikiai įsivaizdavo, kad reikiamu momentu keli ryžtingi žmonės iš "San Susi" gali užgrobti ir išlaikyti neprieinamą "Kontrabandininkų gūžtą". Toji valanda dar neatėjo, bet artėja.

Vokiečių armijai ėmus kontroliuoti prancūzų ir belgų uostus La Manše, jau galima ruoštis pulti ir Angliją, o Prancūzijoje reikalai šiuo metu klostosi labai blogai.

Kadangi jūroje šeimininkauja britų laivynas, įsiveržimas bus vykdomas iš oro, padedant penktajai kolonai. Jeigu išdavikų veiksmų koordinavimas ponios Perenos rankose, gaišti negalima.

Tomio mintys atsitiktinai sutapo su majoro Blečlio žodžiais:

– Aš supratau, kad negalima gaišti laiko, – pasakojo majoras, – ir stvėriau tą draugužį Abdulą...

Pasakojimas tęsėsi toliau, o Tomis svarstė:

Kodėl Lihemptonas? Kur priežastis? Atkampus rajonas, gūdi provincija. Gyventojai konservatyvūs ir senamadiški. Priešininkui tai didelis pliusas. Kas dar?

Nuo kranto į šalies gilumą tęsiasi slėnis, laukai, ganyklos. Patogi vieta nusileisti transportiniams lėktuvams ir numesti oro desantą. Bet panašių vietų yra nemažai. Netoliese didžiulė chemijos gamykla, kurioje, beje, dirba Karlas fon Deinimas.

Karlas fon Deinimas? Ar dera jis prie bendros schemos? Puikiai dera. Grantas neklysta:jo vaidmuo tikriausiai antraeilis. Didelio mechanizmo mažas varžtelis. Bet kurią akimirką gali būti įtartas ir internuotas. Bet tikriausiai iki tol spės įvykdyti savo užduotį. Juk pats pasisakė Tapensei, kad jo darbo pobūdis – vietovės dezaktyvavimas ir kai kurių dujų nukenksminimas. O čia priešui atsiveria tokios galimybės, kad baisu ir pagalvoti.

Taip, Karlas irgi su tuo susiję̨s, – nenoriai nusprendė Tomis. Gaila, nes jam patiko šis vyras. Na, bent jis dirba savo šaliai, rizikuoja gyvybe. Tokius žmones Tomis vis dėlto gerbė, nes imdamiesi panašių užduočių, jie puikiai žinojo, kuo visa tai gali baigtis.

Na, o tie, kurie ardo savo šalį iš vidaus, – išduoda ją, – tokių žmonių Tomis nekentė ir nejautė jiems gailesčio. Ir, po šimts, jis juos nutvers.

–... ir štai taip aš jį nutvėriau, – pergalingai baigė pasakojimą majoras. – Puikiai buvo padirbėta, ar ne?

– Gyvenime negirdėjau nieko panašaus, majore, – nė akim nemirktelėję̨s atsakė Tomis.

II

Ponia Blenkensop skaitė laišką, parašytą ant plono užsienietiško popieriaus su cenzoriaus antspaudu ant voko.

Beje, šis laiškas atkeliavo po telefoninio pašnekesio su "ponu Faradėjum".

– Aš buvau tokia laiminga, – atsiduso ji, – žinodama, kad mano brangusis Raimondas Egipte. Bet dabar, atrodo, pas juos numatoma didžiulė perdislokacija. Žinoma, tai *visiškai slapta*, ir jis negali tiesiai apie tai rašyti. Bet praneša, kad rengiama nuostabi operacija, ir greitai manęs laukia *didelis siurprizas*. Aš taip džiaugiuosi, kai žinau, kur jis dabar siunčiamas, bet aš nesuprantu, kodėl...

– Na, jau apie tai jam tikrai draudžiama rašyti,– suniurzgė majoras Blečlis.

Protestuodama Tapensė nusijuokė ir, nužvelgusi visus prie pusryčių stalo, sulankstė brangųjį laišką.

– Mes turim savų mažyčių gudrybių, – vylingai ištarė ji. – Brangusis Raimondas žino, kad aš trokštu visai nedaug – žinoti, kur jis yra arba kur perkeliamas. To pakanka, kad aš nusiraminčiau. Beje, tai daroma visai paprastai: parenkamas tam tikras žodis, o po jo rašomi kiti, iš kurių pirmųjų raidžių susideda vietovės pavadinimas. Žinoma, kartais išeina gan juokingi sakiniai, bet Raimondas labai išradingas. Aš įsitikinusi, kad *cenzūra* nieko nepastebi.

Prie stalo pasigirdo tylūs komentarai. Tapensė puikiai pasirinko laiką savo prisipažinimams: prie stalo sėdėjo visi be išimties "San Susi" gyventojai.

Raudonio išmuštas Blečlis neišlaikė:

– Prašom atleisti, ponia Blenkensop, bet tai velniškai neapdairu. Juk vokiečiams labiausiai rūpi mūsų sausumos kariuomenės ir oro pajėgų perdislokavimas.

– Bet aš juk niekam nepasakoju. – sušuko Tapensė. – Aš labai labai atsargi.

– Vis vien elgiatės be galo neprotingai, ir jūsų sūnus tikrai susilauks dėl to nemalonumų.

– Aš taip nemanau. Juk aš jo *motina*, o motina *privalo* žinoti, kur yra jos vaikas.

– Pritariu. Aš manau, kad jūs visiškai teisi, – sududeno ponia O'Rork. – Mes, motinos, neabejojam, kad tokių žinių iš mūsų net kankinimais niekas neišplėštų.

– Bet laiškus galima perskaityti, – paprieštaravo Blečlis.

– Aš niekada nemėtau laiškų, kur pakliuvo, – įsižeidusi atsakė Tapensė. – Aš visada laikau juos užrakintus.

Majoras Blečlis abejodamas palingavo galvą.

III

Rytas buvo apniukęs, nuo jūros pūtė šaltas vėjas. Tapensė viena sėdėjo pačiame pliažo gale.

Iš rankinuko ji išsiėmė du laiškus, kuriuos ką tik buvo pasiėmusi iš laikraščių kiosko.

Laiškai buvo šiek tiek užsilaikę, nes paskyrimo vietoje buvo peradresuoti kažkokiai poniai Spender. Tapensė mėgo mėtyti pėdas, ir jos vaikai manė, kad ji vieši Kornvolyje pas seną tetulę. Ji atplėšė pirmąjį laišką.

"Brangioji mama,

galėčiau tau papasakoti begalę įdomių dalykų, bet, deja, neturiu teisės. Manau, kad vokiečiams mes liūdėti neleidžiam. Šios dienos suvestinė: iki pusryčių numušti penki vokiečių lėktuvai. Tiesa, mums irgi nesaldu, bet mes vis tiek suriesim juos į ožio ragą.

Negaliu žiūrėti, kaip jų lakūnai pliekia iš kulkosvaidžių į nelaimingus bėglius keliuose.Tai mums įvaro įsiūtį. Gerų dienų tau perduoda mano draugai Gasas ir Trandlis. Jų reikalai klostosi puikiai.

Dėl manęs nesirūpink. Man viskas gerai. Nė už ką pasaulyje nesutikčiau dabar tūnoti užnugaryje. Daug linkėjimų mūsų senukui. Ar atsirado jam darbo Aprūpinimo ministerijoje, ar dar ne?

Tavo Derekas."

Spindinčiomis akimis Tapensė kelis kartus perskaitė laišką. Paskui atplėšė antrą.

"Brangi ma,

kaip jaučiasi tetulė Greisė? Vis dar kruta? Mano manymu, tu tiesiog didvyrė; aš iš ten pabėgčiau jau antrą dieną.

Naujienų jokių. Mano darbas labai įdomus, bet toks slaptas, kad negaliu apie jį pasakoti. Pasakysiu tik tiek: jaučiuosi dirbanti naudingą darbą. Nenusimink, kad negali dirbti karinėje srityje – baisiai juokinga matyti, kaip tos pagyvenusios moteriškės visur puldinėja, *siūlydamos* savo paslaugas. Čia reikalingi jauni ir veiklūs žmonės. Įdomu, kaip ten Škotijoje darbuojasi mūsų senukas? Tikriausiai rūšiuoja popierius. Ir vis dėlto gerai, kad turi ką veikti ir jaučiasi reikalingas.

Su meile,

Tavo Debora."

Tapensė nusišypsojo, sulankstė laiškus ir meiliai juos išlygino. Paskui pasislėpė už molo, brūkštelėjo degtuką, uždegė laiškus ir palaukė, kol jie virto pelenais.

Išsitraukusi parkerį ir nedidelį bloknotėlį, ji ėmė greitai rašyti:

"Lenghernas, Kornvolis.

Brangioji Debora,

čia mes taip toli nuo visko, kad net nesitiki, jog vyksta karas. Mane labai nudžiugino tavo laiškas ir žinia, kad tau įdomus tavo darbas.

Tetulė Greisė visai nukaršo, ir su galvele jai gan prastai. Be perstojo šneka apie praeitį ir, man atrodo, painioja mane su mano motina. Visi vietiniai ėmė auginti daržoves – gėlynai užsodinti bulvėmis. Aš talkininkauju senajai Saiksei. Juk reikia kažką daryti dėl pergalės. Tavo tėvas šiek tiek nusivylęs savo darbu, bet, kaip tu sakei, vis dėlto gerai, kad turi, ką veikti.

Tave mylinti mama."

Tapensė išplėšė dar vieną bloknoto lapelį.

"Brangiausias Derekai,

be galo gera gauti nuo tavęs žinutę. Jeigu neturi laiko rašyti laiškų, siųsk atvirlaiškius.

Aš persikrausčiau pas tetą Greisę. Šiek tiek pas ją paviešėsiu. Ji jau labai nukaršusi. Apie tave kalba lyg būtum septynerių metų, o vakar davė man dešimt šilingų, kad nusiųsčiau tau dovanų.

Esu vis dar rezerve, ir mano neįkainojamos paslaugos niekam nereikalingos. Tavo tėvas, kaip jau rašiau, gavo darbo Aprūpinimo ministerijoje. Jis kažkur šiaurėje. Vis geriau negu nieko, bet vis dėlto ne tai, ko jis, vargšelis, norėjo. Nieko neveiksi. Teks mums susitaikyti ir kukliai vilktis paskutinėse eilėse, kol kariausite jūs, kvaili berniūkščiai.

Nerašau: "Saugok save "– nes suprantu, kad tavo pareiga elgtis atvirkščiai. Vis dėlto be reikalo nerizikuok.

Daug kartų bučiuoju.

Mama."

Tapensė užklijavo vokus, užrašė adresus, priklijavo pašto ženklus ir, grįždama į "San Susi", išsiuntė laiškus.

Ji jau buvo kalvos papėdėje, kai jos dėmesį patraukė dvi kiek tolėliau stovinčios ir besišnekančios figūros.

Tapensė sustojo kaip įbesta. Tai buvo vakarykštė nepažįstamoji, o šnekučiavosi su ja Karlas fon Deinimas.

Nusivylusi Tapensė pastebėjo, kad prisiartinti prie jų, neatkreipus dėmesio, neįmanoma. Todėl slapčia pasiklausyti jų pašnekesio jai nepavyks.

Be to, kaip tik tuo metu jaunasis vokietis pasuko galvą ir pamatė ją. Pašnekovai kaip mat išsiskyrė. Moteris ėmė skubiai leistis nuo kalvos, perėjo gatvę ir apsilenkė su Tapense.

Karlas fon Deinimas, palaukęs kol Tapensė prieis prie jo, ramiai ir mandagiai pasisveikino.

– Kokio keisto veido toji moteris, su kuria jūs, pone fon Deinimai, ką tik šnekučiavotės, – kaip mat pradėjo Tapensė.

– Nieko keisto. Tai Rytų Europos tipas. Ji lenkė.

– Nejaugi? Ji jūsų draugė?

Tapensė puikiai mėgdžiojo tetos Greisės, – kai toji buvo jaunesnė, – manierą klausinėti.

– Anaiptol, – atsakė Karlas. – Aš niekada nebuvau matęs tos moters.

– Šit kaip. O aš pamaniau... – kaip gera aktorė padarė pauzę Tapensė.

– Ji tik kai ko teiravosi. Mes šnekėjomės vokiškai, nes ji prastai supranta angliškai.

– Dabar aišku. Ar ji klausė kelio?

– Ji paklausė, ar negyvena kur nors netoliese ponia Gotlib? Aš atsakiau, kad ne. Tada ji pasakė, kad tikriausiai supainiojo pensiono pavadinimą.

– Ta–aip, ta–aip, – mąsliai nutęsė Tapensė.

Ponas Rozenšteinas. Ponia Gotlib.

Tapensė vogčia žvilgterėjo į Karlą fon Deinimą. Jis žingsniavo greta, o jo veidas buvo be jokios išraiškos.

Keista nepažįstamoji kėlė Tapensei vis daugiau įtarimų. Be to, ji buvo beveik įsitikinusi, kad pašnekesys, kurį ji sutrukdė, vyko gerokai prieš tai, kai vokietis ją pastebėjo.

Karlas fon Deinimas?

Karlas ir Šeila šį rytą. "*Tu turi būti labai atsargus.*"

"Tikiuosi – tikiuosi, kad ši jauna porelė į tai *neįsivėlusi.*"

Sentimentalėjat, tarė ji sau, senstat ir sentimentalėjat. Štai kas, ponia Blenkensop, jums darosi. Juk nacistų didžiausios viltys – jaunimas. Jiems kaip tik reikalingi jauni agentai. Tokie kaip Karlas ir Šeila. Tiesa, Tomis tvirtina, kad Šeila į tai neįsipainiojusi. Taip, bet juk Tomis vyras, o Šeila graži – tiesiog neapsakomai graži.

Karlas ir Šeila, o už jų ta mįslinga figūra: ponia Perena. Ponia Perena – kartais šneki, paprasta pensiono šeimininkė, kartais, kelias akimirkas, tragiška, ūmi asmenybė.

Tapensė lėtai užkopė laiptais į savo kambarį.

Vakare prieš miegą Tapensė ištraukė ilgą savo rašomojo stalo stalčių. Tolimajame kampe stovėjo japoniška dėžutė su pigiu nepatikimu užraktu. Tapensė apsimovė pirštines, atrakino dėžutę ir atidarė ją. Viduje gulėjo krūvelė laiškų. Viršutinis buvo šiandien rytą gautas nuo "Raimondo". Ėmusis visų atsargumo priemonių, Tapensė jį išlankstė.

Ji rūsčiai suspaudė lūpas. Dar šįryt viename laiško linkyje gulėjo mažutė blakstiena. Dabar blakstienos jau nebuvo.

Ji nuėjo prie praustuvės. Ten stovėjo buteliukas su nekalta etikete "Talkas".

Tapensė mikliai pabarstė talku laišką ir lakuotos dėžutės dangtelį. Nei ant popieriaus, nei ant dangtelio pirštų atspaudų nebuvo.

Kažkaip niūriai patenkinta Tapensė dar kartą palingavo galvą.

Nes ten turėjo būti pirštų atspaudai – jos pačios.

Aišku, iš smalsumo laiškus galėjo perskaityti tarnaitė, bet tai nelabai tikėtina. Ir jau visiškai neįtikėtina, kad ji vargs pritaikinėdama spynelei raktus. Be to, argi tarnaitei šaus į galvą mintis naikinti pirštų atspaudus.

Kas gi tada? Šeila? Ponia Perena? Bet kad ir kas būtų šis žmogus, jis domisi britų kariuomenės perdislokavimu.

IV

Tapensės sudarytas kampanijos planas buvo iš esmės paprastas. Pirma, numatyti versijas: tikimybes ir galimybes. Antra, atlikti nedidelį bandymą, kuris padėtų išsiaiškinti, ar kuris nors iš "San Susi" gyventojų domisi kariuomenės judėjimu ir stengiasi nuslėpti šį faktą. Trečia, nustatyti, kas tai per žmogus.

Kaip tik apie šią trečią operacijos dalį kitą rytą ir mąstė Tapensė, gulėdama lovoje. Staiga jos minčių eigą nutraukė Betė Sprot, įsiveržusi į kambarį taip anksti, kad dar nebuvo atlikta drungno labai juodo skysčio, vadinamo rytine arbata, gėrimo ceremonija.

Betė buvo nepaprastai gyva ir šneki. Ji kaip mat įsiropštė į lovą – mergytė buvo labai prisirišusi prie ponios Blenkensop, – kyštelėjo visiškai nušiurintą knygelę su paveikslėliais Tapensei po nosimi ir nepripažįstančiu atsisakymų tonu pareikalavo:

– Taityk.

Tapensė klusniai pradėjo skaityti:

Mulki, paikši, kur eini?
Aukštyn, žemyn – vietos nerandi?

Leipdama juokais, Betė džiugiai sukliegė:

– Autyn – autyn – autyn, – ir staiga visiškoj ekstazėj: – *demyn*...

Nusiritusi nuo lovos, ji bumbtelėjo ant grindų. Tai pasikartojo kelis kartus, kol mergytės entuziazmas atlėgo. Po to ji ėmė ropinėti grindimis ir žaisti Tapensės batais, kažką lemendama savo kalba.

Grįžusi prie savo rūpesčių, Tapensė kurį laiką pamiršo mergytę. Galvoje skambantys vaikiško eilėraštuko žodžiai tarsi šaipėsi iš jos.

Mulki, paikši, kur eini?
Aukštyn, žemyn – vietos nerandi?

Ir iš tikrųjų, kur ji eina? Ji – mulkė, o Tomis – paikšis. Bent jau kol kas tokie tikrai atrodo. Tapensė visa širdimi niekino ponią Blenkensop. Ponas Medouzas, jos manymu, buvo šiek tiek geresnis – flegmatiškas, britiškas, be vaizduotės – ir dar kvailas kaip bato aulas. Tikrai abu puikiai tinka prie bendros "San Susi" atmosferos. Galėtų visada čia gyventi.

Vis dėlto atsipalaiduoti negalima – vienas klaidingas žingsnis juos pražudytų. Kaip tik toks buvo vakar – nieko blogo dar neįvyko, bet tai pakankamas įspėjimas būti atsargesnei. Lengviausias būdas intymumui ir geriems santykiams užmegzti – apsimetus prasta mezgėja, paprašyti pagalbos. Bet aną vakarą ji užsimiršo, leido atgyti senam įgūdžiui, ir jos pirštai ėmė mikliai judėti, o virbalai tolygiai šmėžuoti kaip patyrusios mezgėjos. Ponia O'Rork netruko tai pastebėti. Nuo tada ji ėmėsi vidurio taktikos – mezgė ne taip nerangiai kaip iš pradžių, net ir ne taip greitai, kaip būtų galėjusi.

– Gali bata? – paklausė Betė. Ir dar kartą pakartojo: – Gali bata?

– Aišku, brangute, – susimąsčiusi atsakė Tapensė. – Kokia tu gerutė.

Patenkinta Betė vėl ėmė kalbėti savo kalba.

Žengti sekantį žingsnį nesunku, mąstė Tapensė. Tik reikia, kad Tomis padėtų. Ji jau sumanė, kaip viską suorganizuoti...

Kai kuri planus, laikas lekia greitai. Ieškodama Betės, įvirto uždususi ponia Sprot.

– Tai štai kur ji. Niekaip negalėjau sugalvoti, kur ji galėjo pradingti. Ak, tu nedorėle. Meldžiu man atleisti, ponia Blenkensop...

Tapensė atsisėdo lovoje. Betė nekaltu angelišku veiduku stebėjo savo darbo vaisius. Ji buvo išvarsčiusi Tapensės batų raištelius ir įmerkusi juos į stiklinę su vandeniu. Mažu pirštuku ji džiugiai rodė, ką padariusi.

Tapensė ėmė kvatoti ir nutraukė ponios Sprot atsiprašinėjimus.

– Ak, tu maža išdykėle. Nesirūpinkit, ponia Sprot, raišteliai tuoj išdžius.

– Žinau, – atsiduso ponia Sprot. – Jeigu jau mažylis nutyla, vadinasi, kažką blogo daro. Aš tuoj jums atnešiu naujus raištelius.

– Nesivarginkit, – atsakė Tapensė. – Ir šitie tuoj išdžius.

Ponia Sprot išsivedė Betę, o Tapensė išlipo iš lovos. Laikas vykdyti planą.

6 SKYRIUS

Tomis nepatikliai apžiūrėjo Tapensės jam įbruktą paketą.

– Tai tas dalykėlis?

– Taip. Tik būk atsargus. Neužsipilk ant savęs.

Tomis atsargiai pauostė paketą ir energingai atsakė:

– Jokiu būdu. Kokia baisi česnako smarvė.

– Asafetida, – atsakė Tapensė.– Vienas žiupsnelis, ir, kaip rašoma reklamoje, "imsi stebėtis, kodėl atšalo tavo gerbėjas".

– Vos ne biologinis ginklas, – sumurmėjo Tomis.

Netrukus "San Susi" nutiko eilė keistų dalykų.

Pirmiausia pono Medouzo kambaryje pasklido labai nemalonus kvapas. Ponas Medouzas, tikrai nemėgstantis skųstis žmogus, iš pradžių apie tai tik užsiminė. Tačiau netrukus jo tonas pasidarė ryžtingesnis.

Į pasitarimą buvo iškviesta ponia Perena, ir, prieš savo valią vis dėlto turėjo pripažinti, kad kambaryje tikrai kažkuo kvepia, o kvapas aštrus ir nemalonus. Tikriausiai, nutarė ji, kur nors leidžia dujinio kambario apšildymo vamzdis.

Pasilenkęs ir atsargiai apuostęs dujų degiklį, Tomis pasakė nemanąs, kad kvapas sklinda iš čia. Jo tvirtu įsitikinimu – po grindimis pūvanti padvėsusi

žiurkė. Ponia Perena neneigė, kad jai buvo tekę girdėti apie tokius dalykus, bet "San Susi" žiurkių nesą – ji galinti galvą guldyti. Gal tai ne žiurkė, o pelytė, nors ir pelės ji gyvenime nėra mačiusi.

Ponas Medouzas tvirtai pareiškė, kad toks baisus kvapas galįs sklisti tik nuo žiurkės, ir dar tvirčiau pridūrė, kad šiame kambaryje nenakvosiąs, kol jis nebūsiąs sutvarkytas. Jis esąs priverstas prašytis perkeliamas į kitą kambarį.

– Savaime suprantama, – atsakė ponia Perena. Ji kaip tik ketinusi tai pasiūlyti ponui Medouzui. Tik nerimavusi dėl to, kad vienintelis šiuo metu laisvas kambarys mažokas ir, deja, be vaizdo į jūrą. Bet jeigu ponas Medouzas neprieštaraująs...

Ponas Medouzas neprieštaravo. Jis troško vieno – pabėgti nuo šito kvapo. Ponia Perena nuvedė jį į kambarėlį, visiškai atsitiktinai esantį tiesiai priešais ponios Blenkensop apartamentus, ir tuoj pat paliepė puskvaišei tarnaitei Beatrisei pernešti pono Medouzo daiktus. Pati ji tuoj pat nusiųsianti pakviesti stalių, kuris, atlupęs grindis, išsiaiškins, iš kur sklinda kvapas.

Tokiu būdu visų pasitenkinimui reikalai buvo sutvarkyti.

II

Antras įvykis buvo netikėta pono Medouzo liga – šienligė. Bent taip iš pradžių jis ją pavadino. Vėliau, tiesa, pripažino, kad galbūt tai persišaldymas. Jis čiaudėjo, jo akys ašarojo. Tiesa, jei kas būtų priėjęs arčiau, būtų užuodęs, kad didžiulė jo nosinė šiek tiek kvepia svogūnu. Bet visiems esantiems tolėliau tesijautė tik odekolono – gausiai užpilto ant nosinės – aromatas.

Galiausiai, nuvargintas begalinio čiaudulio ir slogos, ponas Medouzas nutarė dienelę praleisti lovoje. Tos pat dienos rytą ponia Blenkensop gavo laišką nuo savo sūnaus Daglo. Žinios ją taip sukrėtė, kad netrukus apie tai žinojo visas pensionas. Laimė, laiškas nepakliuvo cenzūrai, paaiškino ponia Blenkensop. Jį atvežė ir į laiškų dėžutę įmetė vienas atostogauti parvykusių Daglo draugų, todėl šį kartą Daglas jai galėjo parašyti visai atvirai.

– Iš laiško matyti, – pamokomai linguodama galvą pareiškė ponia Blenkensop, – kaip mažai mes išmanome apie tikrąją padėtį.

Po pusryčių ji užlipo į savo kambarį, atidarė japonišką dėžutę ir įdėjo į ją laišką, prieš tai įbėrusi tarp lapų kelias kruopelytes ryžių pudros.Uždariusi dėžutę, ji stipriai prispaudė pirštus prie jos dangtelio.

Išeidama iš kambario, ji sukosėjo, o iš numerio priešais pasigirdo labai teatrališkas čiaudulys.

Tapensė nusišypsojo ir nulipo laiptais žemyn.

Ji jau iš anksto buvo pagarsinusi savo ketinimą nuvykti dienelei į Londoną: turinti pasimatyti su savo advokatu ir kai ko nusipirkti.

Ją išlydėjo visi "San Susi" gyventojai, prisakę visokių pavedimų – "žinoma, jeigu tik ji rasianti laiko".

Majoras Blečlis laikėsi atokiau nuo į pašnekesį įsitraukusių moterų. Jis skaitė laikraštį, palydėdamas naujienų turinį garsiais komentarais.

– Tie šlykštūs kiaulės vokiečiai. Jų lakūnai šaudo iš kulkosvaidžių bėglius keliuose. Prakeikti žvėrys. Jeigu būtų mano valdžia...

Tapensei išeinant, jis vis dar postringavo, kas būtų, jeigu *jis* vadovautų karo veiksmams.

Pakeliui Tapensė dar užsuko į sodą ir pasiteiravo Betės Sprot, ką jai parvežti iš Londono.

Betė, palaimingai gniaužianti rankutėse sraigę, dėkingai suburbuliavo atsakydama į Tapensės siūlymus:– Žaisliuką? Knygelę su paveikslėliais?

– Betė pies, – apsisprendė Betė.

Spalvotos kreidelės papildė pirkinių sąrašą.

Perėjusi takeliu sodą ir jau ketindama sukti į gatvę, Tapensė netikėtai susidūrė su Karlu fon Deinimu. Vokietis stovėjo atsirėmęs į aptvarą, sugniaužęs kumščius. Kai, išgirdęs žingsnius, jis atsigręžė, Tapensė pamatė, kad paprastai bejausmis jo veidas iškreiptas skausmo. Tapensė nejučia sustojo ir paklausė:

– Ar kas nors nutiko?

– O taip, daug kas nutiko, – kimiu, kupinu skausmo balsu atsakė Karlas. – Rodos, yra toks jūsų posakis: "Nei velnias, nei gegutė".

Tapensė linktelėjo.

– Aš kaip tik ir esu toks, – su kartėliu ištarė Karlas. – Dievaži, taip toliau tęstis negali. Geriau iš karto viskam padaryti galą.

– Ką jūs turite galvoje?

– Jūs buvote man gera, – atsakė jaunasis vyras, – manau, jog mane suprasit. Aš bėgau iš savo šalies, nes joje karaliauja neteisybė ir žiaurumas. Čia aš tikėjausi rasti laisvę. Aš nekenčiu nacistinės Vokietijos, bet, deja, esu vokietis. Nuo to niekur nepabėgsi.

– Aš suprantu, kaip jums sunku... – buvo bepradedanti Tapensė.

– Slegia ne sunkumai. Kartoju jums – aš vokietis. Ir širdimi, ir jausmais. Vokietija vis tiek mano tėvynė. Kai skaitau apie subombarduotus vokiečių miestus, apie mirštančius vokiečių kareivius, apie numušamus vokiečių lėktuvus... Juk žūsta mano tautiečiai. Ir kai tas senas kareiva majoras Blečlis sako "tie

kiaulės vokiečiai"... man darosi tamsu akyse... ne, aš to neištversiu.

Ir skubiai pridūrė:

– Ir todėl manau, kad geriau viską iš karto pabaigti. Taip, iš karto.

Tapensė tvirtai sugriebė jį už rankos.

– Nesąmonė, – energingai nutraukė ji. – Visi jūsų išgyvenimai suprantami. Kiekvienas jūsų vietoje taip jaustųsi. Bet reikia su tuo susitaikyti.

– Kodėl manęs neinternuoja? Įkalintam stovykloje man būtų žymiai lengviau.

– Galbūt. Bet kol kas – girdėjau – jūs dirbate naudingą darbą. Naudingą ne tik Anglijai, bet ir visai žmonijai. Jūs sprendžiate degazavimo problemas, ar ne?

Karlo veidas kiek pašviesėjo.

– Taip, ir jau nemažai pasiekiau. Aš radau vieną metodą – gan nesudėtingą ir lengvai taikomą praktiškai.

– Na, matot, – pritarė Tapensė, – tuo verta užsiimti. Verta daryti viską, kas palengvina žmonių kančias, kas tarnauja kūrybai, o ne griovimui. Ir nieko keisto, kad mes keikiame savo priešus. Manot, kad Vokietijoj kitaip? Ir ten šimtai savų majorų Blečlių, kuriems putos drimba, ištarus žodį "Anglija". Aš ir pati nekenčiu vokiečių. Vien apie juos pagalvojus, mane apima įtūžis. Bet kai pagalvoju atskirai apie kiekvieną vokietį, apie motinas, su nerimu laukiančias laiškų nuo savo sūnų, apie jaunuolius, paliekančius namus ir einančius kariauti, apie valstiečius, kurių derlius žūsta, apie mažų krautuvėlių savininkus, apie visus tuos malonius, paprastus vokiečius, kuriuos pažinojau, mane apima visai kitas jausmas. Aš suprantu, kad jie tokie patys žmonės ir kad mūsų jausmai nesiskiria. O tai – svarbiausia. Visa kita – tai

bjauri karo kaukė. Tai karo dalis – ko gero, būtina dalis, – bet ji laikina.

Kalbėdama ji prisiminė, kaip neseniai buvo prisiminęs Tomis, gailestingosios sesers Kevl žodžius: *"Nepakanka mylėti tėvynę. Svarbiausia nejausti širdyje neapykantos."*

Šis išties patriotiškos moters pasakymas jiems abiem visada buvo tikro pasiaukojimo pavyzdys.

Karlas fon Deinimas pakėlė Tapensės ranką sau prie lūpų ir pabučiavo.

– Dėkoju, – ištarė jis.– Viskas, ką jūs pasakėte, gera ir teisinga. Pasistengsiu suimti save į rankas ir būti tvirtesnis.

"Dieve mano, – mąstė Tapensė, eidama keliu į Lihemptoną. – Kaip siaubinga, kad žmogus, kuris labiausiai man prie širdies, – vokietis. Tai viską verčia aukštyn kojom."

III

Viską, ką Tapensė darydavo, darydavo nuodugniai. Važiuoti į Londoną jai visiškai nesinorėjo, bet, taip pareiškus, reikėjo taip ir daryti. Jeigu ji pasitenkintų išvyka po apylinkes, kas nors būtų galėjęs ją pastebėti, ir visi "San Susi" gyventojai apie tai sužinotų.

Ne. Ponia Blenkensop pasakė, kad važiuoja į Londoną, vadinasi, ji ir nuvažiuos į Londoną.

Tapensė nusipirko atgalinį bilietą ir, eidama nuo kasos langelio, susidūrė su Šeila Perena.

– Labas, – pasisveikino Šeila. – Jūs išvažiuojate? O aš užėjau į stotį pasiteirauti apie siuntinį – jis kažkur nusimetė.

Tapensė išdėstė savo planus.

– Taip taip, prisimenu, – atsainiai pasakė Šeila, – jūs kažką kalbėjote apie kelionę. Bet aš nesupratau, kad važiuojate šiandien. Eime, aš jus palydėsiu ir įsodinsiu į traukinį.

Šeila buvo gyvesnė nei įprastai. Ji neatrodė nei nusiminusi, nei surūgusi. Buvo draugiška ir plepėjo su Tapense apie visokias "San Susi" gyvenimo smulkmenas. Jos šnekučiavosi iki pat traukinio išvykimo.

Pamojavusi Šeilai pro langą ir kurį laiką stebėjusi nueinančią merginą, Tapensė atsisėdo kupė kampe ir rimtai susimąstė.

Ar tai atsitiktinumas, kad Šeila atsirado stotyje kaip tik prieš pat jos išvykimą? Ar tai neįrodo, kad priešininkas tikrina kiekvieną smulkmeną? Tikriausiai ponia Perena nutarė įsitikinti, kad plepioji ponia Blenkensop *tikrai* išvyksta į Londoną.

Ko gero, viskas taip ir yra.

IV

Tik kitą dieną Tapensei pavyko pasišnekėti su Tomiu. Jau iš pat pradžių jie buvo sutarę niekada nebendrauti dviese tarp "San Susi" sienų.

Ponia Blenkensop susitiko poną Medouzą pajūryje pasivaikščiojimo metu. Jo sveikata jau buvo šiek tiek pagerėjusi. Išsirinkę patogų suolelį, jiedu susėdo.

– Na? – paklausė Tapensė.

Tomis lėtai palenkė galvą. Jis neatrodė laimingas.

– Taip, – atsakė jis. – aš kai ką sužinojau. Bet, dieve mano, kokia tai buvo diena. Vos sprando nenusisukau, spoksodamas pro rakto skylutę. Dar ir dabar kaklo nepasuku.

– Bala nematė to kaklo, – rodydama visišką nejautrumą, atšovė Tapensė. – Greičiau pasakok.

– Pirmosios kambaryje pabuvojo tarnaitės – paklojo lovą, sutvarkė kambarį. Po to užėjo ponia Perena, bet tik prie tarnaičių – už kažką išbarė jas. Buvo įbėgusi Betė, pasiėmė savo pliušinį šuniuką.

– Na, o paskui?

– Paskui ten įėjo vienas žmogus, – lėtai ištarė Tomis.

– Kas?

– Karlas fon Deinimas.

– Ak. – Tapensei dilgtelėjo širdį. Vis dėlto... – Kada?

– Per priešpiečius. Išėjo anksčiau iš valgomojo, užlipo į savo kambarį, paskui nutykino koridoriumi į tavąjį. Išbuvo ten maždaug ketvirtį valandos.

Tomis kiek patylėjo, paskui pridūrė:

– Manau, kad dabar į klausimą atsakyta.

Tapensė linktelėjo Taip, dabar viskas aišku. Priežastis Karlui fon Deinimui lįsti į ponios Blenkensop kambarį ir praleisti ten pusę valandos gali būti tik viena. Jo bendrininkavimas įrodytas. Bet koks jis vis dėlto puikus aktorius, pamanė Tapensė.

Visa tai, ką vakar kalbėjo, skambėjo taip įtikinamai. Bet tikriausiai čia buvo dalis tiesos. Žinoti, kada iš dalies kalbėti tiesą, – sėkmingo apsimetinėjimo pagrindas. Kad Karlas fon Deinimas patriotas – gerai, kad jis dirba kaip priešo agentas savo šaliai – už tai jį galima tik gerbti, bet – galų gale teks sunaikinti.

– Kaip apmaudu, – lėtai ištarė Tapensė.

– Ir man, – pridūrė Tomis. – Jis toks puikus vyras.

– Juk ir mudu darytume tą patį Vokietijoje, – pasakė Tapensė.

Tomis linktelėjo, Tapensė kalbėjo toliau:

– Taigi mes kai ką išsiaiškinom. Karlas fon Deinimas dirba kartu su Šeila ir jos motina. Viskam vadovauja tikriausiai ponia Perena. Be to, dar yra ta svetimtautė, vakar kalbėjusi su Karlu. Ir ji kažkaip su tuo susijusi.

– Tai ko mes dabar imsimės?

– Reiktų panaršyti ponios Perenos kambarį – gal ten pavyks rasti siūlo galą. Be to, imsim atidžiau stebėti pačią šeimininkę: kur ji vaikšto, su kuo susitikinėja. Tomi, pasikvieskim čionai Albertą.

Tomis ėmė svarstyti pasiūlymą mintyse.

Prieš daugelį metų Albertas, tada dar viešbučio pasiuntinukas, prisijungė prie jaunųjų Berisfedų ir dalyvavo jų nuotykiuose. Vėliau jis stojo pas juos tarnauti ir buvo tikras jų šeimyninio verslo ramstis. Maždaug prieš šešerius metus jis vedė ir tapo laimingu "Šuns ir anties" aludės Pietų Londone savininku.

– Albertas neapsakomai apsidžiaugs, – energingai vystė savo mintį Tapensė. – Jis galės apsistoti viešbutuke prie geležinkelio stoties ir pasekti ponią Pereną, o prireikus – bet ką.

– O kaip jo žmona?

– Praeitą pirmadienį ji ketino su vaikais vykti pas motiną į Velsą. Kad būtų saugesnėj vietoj nuo bombardavimų. Dėl to nėra ko rūpintis.

– Tikrai neblogai sugalvojai, Tapense. Jeigu mes imtume sekti ponią Pereną, kaip mat sukeltume įtarimą. Albertas čia puikiai tinka. Ir štai dar kas: manau, kad reiktų pasekti ir tą vadinamą lenkę, kuri šnekučiavosi su Karlu ir vis slampinėja aplinkui. Man regis, ji atstovauja kitai organizacijos šakai, – ir tai mums taip pat labai svarbu išsiaiškinti.

– Visiškai sutinku. Ji čia ateina arba gauti instrukcijų, arba teikia informaciją. Kai tik ji dar kartą

čia pasirodys, vienam iš mūsų reikės pasekti ir daugiau apie ją sužinoti.

– O kaip mums apieškoti ponios Perenos ir tikriausiai Karlo kambarius?

– Nemanau, kad mes ką nors rastume Karlo kambaryje. Jis vokietis, bet kuriuo metu gali užgriūti policija ir atlikti kratą, todėl jis bijos laikyti ką nors įtartina. O su Perena bus sunku. Kai ji išeina, namuose paprastai lieka Šeila. Be to, šeimininkės kambaryje pastoviai kiurkso ponia O'Rork, o laiptais be perstojo zuja Betė ir ponia Sprot.

Tapensė kurį laiką tylėjo.

– Geriausias metas per priešpiečius, – galiausiai ištarė ji.

– Tas metas patinka ir ponui Karlui.

– Teisingai. Galėčiau apsimesti, kad man įsiskaudėjo galvą, ir grįžti į savo kambarį. Ne, netinka, nes kas nors būtinai ateis manęs paslaugyti. Palauk, sugalvojau.Tyliai grįžusi prieš priešpiečius, pasislėpsiu savo kambaryje, o paskui pasakysiu, kad man skaudėjo galvą.

– O gal man geriau šito imtis?

– Manau, kad ne. Jeigu užklups mane, galėsiu pasiteisinti, kad atėjau aspirino ar dar ko nors. Ponios Perenos kambaryje užkluptas vyras sukels žymiai daugiau apkalbų.

– Ir gan skandalingo pobūdžio, – nusijuokė Tomis.

Bet jo šypsena greitai išblėso. Jis vėl atrodė rimtas ir susirūpinęs.

– Mums reikia skubėti. Šiandien laikraščiuose blogos žinios. Mums reikia kuo greičiau užčiuopti siūlo galą.

V

Tęsdamas nutrauktą pasivaikščiojimą, Tomis užsuko į paštą, iš ten paskambino ponui Grantui ir atraportavo, kad "paskutinė operacija įvykdyta sėkmingai ir kad mūsų draugas K., be abejonės, su tuo susijęs".

Paskui jis parašė ir išsiuntė laišką, adresuotą:

Ponui Betui,
" Šuo ir antis ", Glemorgeno gatvė,
Keningtonas.

Paskui nusipirko savaitinį žurnalą, kuris skelbėsi pateikiantis anglakalbiam pasauliui teisingiausią informaciją apie tai, kas dedasi fronte, ir pamažėle nužingsniavo "San Susi" link.

Netrukus jį pavijo dvivietis automobilis, ir jis išgirdo kurtinantį, bet draugišką kapitono Heidoko balsą:

– Sveiki, Medouzai. Gal jus pavėžėti?

Tomis mielai priėmė pasiūlymą ir įsėdo į automobilį.

– Jūs skaitote tą žurnalpalaikį? – piktokai pasiteiravo Heidokas, žvilgtelėjęs į skaisčiai raudoną "Inside Weekly News" viršelį.

Ponas Medouzas šiek tiek sutriko, kaip būtų sutrikęs kiekvienas periodinio leidinio, – iš kurio šaipomasi, – skaitytojas.

– Tai tikras šlamštas, – pritarė jis. – Bet kartais tikrai verta žinoti, kas dedasi užkulisiuose.

– Dažniausiai jie klysta.

– Dažniausiai.

– Pikčiausia yra tai, – tarė kapitonas Heidokas, neleistinai pravažiavęs vienos krypties atkarpa ir vos išvengęs susidūrimo su sunkvežimiu, – kad kai

tie niekšeliai vieną kartą parašo teisingai – visi prisimena, o kai dešimt kartų suklysta – visi pamiršta.

– Kaip manote, ar teisingi gandai, kad mums pavyks susitarti su Stalinu?

– Nerealios svajonės, drauguži, visai nerealios, – atsakė kapitonas Heidokas.– Tie ruskiai visada buvo ir liko klastingi kaip velniai. Aš viena tegaliu pasakyti – niekada jais nepasitikėkite. Girdėjau, kad buvote peršalęs?

– Nieko ypatingo – šienligė. Pastoviai šiuo metų laiku ima mane kamuoti.

– Šit kaip. Pats nežinau, kas tai per liga, bet turėjau draugą, kuris ja sirgo. Kiekvieną birželį vargdavo. Ar jūsų būklė nesutrukdys jums sužaisti golfo partiją?

Tomis atsakė mielai sužaisiąs.

– Gerai. Kaip dėl rytdienos? Dabar turiu vykti į tą susirinkimą, kur savanoriai bus apmokomi šokinėti su parašiutais ir kuriamas vietinis dalinys. Mano manymu, tai puikus sumanymas. Dabar toks metas, kai kiekvienas turi ko nors imtis. Vadinasi, rytoj šeštą valandą. Gerai?

– Dėkoju. Gerai.

– Vadinasi, sutarta.

Staigiai pasukęs, Heidokas sustojo prie “San Susi” vartų.

– Kaip gyvuoja gražioji Šeila? – paklausė jis.

– Mano manymu, gerai, tik aš retai ją matau.

– Lažinuos, kad rečiau, negu norėtumėt, – griausmingai nusikvatojo Heidokas. – Graži mergiotė, bet labai atžari. Ir per dažnai susitikinėja su tuo prakeiktu vokiečiu. Sakyčiau, kad tai labai nepatriotiška. Žinoma, jai nėra kas veikti su tokiais senais krienais, kaip jūs arba aš, bet aplink netrūksta ir šau-

nių jaunų vyrukų. Kam susidėt su tuo pašlemėku vokiečiu? Dėl tokių dalykų man tiesiog kraujas užverda.

– Atsargiau, – perspėjo ponas Medouzas. – Tas vyrukas kaip tik lipa į kalvą už mūsų.

– Man nusispjaut. Tegul girdi. Netgi norėčiau, kad išgirstų. Su malonumu spirčiau tam ponui Karlui į užpakalį. Kiekvienas padorus vokietis dabar kaunasi už savo tėvynę, o ne neša kudašių, kad išsaugotų savo kailį.

– Ką gi, – tarė Tomis, – juk tai neblogai: įsiveržimo į mūsų šalį metu vienu vokiečiu bus mažiau.

– Jūs norite pasakyti, kad šitas jau įsiveržė? Cha, cha, cha. Neblogai pasakyta, ponas Medouzai. Bet aš visiškai netikiu šitom pasakom apie įsiveržimą. Niekas pas mus nebuvo įsiveržęs ir nebus. Dėkui Dievui, juk mes turime laivyną.

Padaręs tokį patriotinį pareiškimą, kapitonas Heidokas įmynė sankabą, ir staigiai trūktelėjęs, automobilis nurūko link "Kontrabandininkų gūžtos".

VI

Kai Tapensė atėjo iki "San Susi" vartų, jau buvo be dvidešimt antra. Ji pasuko iš kelio, perėjo sodą ir nepastebimai pateko į namus pro atdaras stiklines svetainės duris. Ji užuodė troškintos avienos su svogūnais ir bulvėmis kvapą, tolumoje girdėjosi balsai ir sklido indų tarškėjimas. "San Susi" buvo pietų gaminimo įkarštis.

Tapensė palaukė prie svetainės durų, kol tarnaitė Marta perėjo per holą į valgomąjį, tada nusiavė batus ir greitai užbėgo laiptais.

Savo kambaryje ji apsiavė šlepetes, o tada ant galelių pirštų nutykino į ponios Perenos kambarį.

Atsidūrusi viduje, Tapensė apsidairė, ir staiga ją perliejo pasibjaurėjimo banga. Kaip nemalonu. Ir visai neatleistina, jeigu ponia Perena yra tiktai ponia Perena. Kišti nosį į asmeninį žmogaus gyvenimą...

Tapensė ryžtingai pasipurtė, ir tas judesys kažkuo priminė jos paauglytę *Juk vyksta karas.*

Ji nuėjo prie tualetinio stalelio, tiksliais, greitais judesiais ištraukė stalčius ir peržvelgė jų turinį. Nieko ypatingo. Tačiau vienas aukštos komodos stalčių buvo užrakintas. Čia buvo galima kažko tikėtis.

Vykdamas į Lihemptoną, Tomis buvo gavęs tam tikrą instrumentą ir instrukciją, kaip juo naudotis. Visomis šiomis gudrybėmis jis buvo pasidalinęs su Tapense.

Keli miklūs judesiai, ir stalčius atsidarė.

Ten buvo skyrelis pinigams, kur gulėjo dvidešimties svarų banknotas ir šiek tiek sidabrinių, taip pat brangenybių skrynelė. Dar buvo šūsnis popierių. Jie Tapensę sudomino labiausiai. Ji ėmė skubiai peržiūrinėti juos – laiko buvo mažai.

Įkaitinis "San Susi" raštas, čekių knygelė, laiškai. Laikas bėgo, Tapensė permetinėjo akimis dokumentus, iš visų jėgų stengdamasi nepraleisti ko nors įtartino. Du laiškai nuo draugės iš Italijos, tušti, iš pirmo žvilgsnio visai nekalti plepalai. O gal taip tik atrodo? Laiškas nuo kažkokio Saimono Mortimerio iš Londono – reikalinis raštelis tokio beverčio turinio, kad Tapensė net nustebo, kam toks iš viso saugojamas. O gal tasai ponas Mortimeris ne toks jau nekaltas, koks atrodo? Pačioje apačioje dar vienas laiškas. Išblukęs rašalas. Parašas "Patrikas". Prasideda taip: "*Brangiausioji Eilina, rašau tau paskutinį kartą...*"

Ne, tik ne šitas. Jo Tapensė nebūtų įstengusi perskaityti. Tapensė sulankstė laišką, sutvarkė popierius ir, staiga suklususi, įstūmė atgal stalčių – užra-

kint jo jau nebuvo laiko...Kai atsidarė durys ir ant slenksčio pasirodė ponia Perena, Tapensė išsiblaškiusi kilnojo buteliukus prie praustuvės.

– Ak, atleiskit, ponia Perena, – sutrikusiu, bet kvailu veidu atsigręžė į šeimininkę ponia Blenkensop. – Po pasivaikščiojimo man taip baisiai įsiskaudėjo galvą, kad aš nusprendžiau atsigulti, išgerti aspirino, bet niekur negalėjau rasti savojo. Todėl nusprendžiau, kad jūs neužsigausit, jeigu pasiskolinsiu iš jūsų. Žinojau, kad jo turit, nes anądien siūlėte panelei Minton.

Ponia Perena ryžtingai įžengė į kambarį. Ir griežtokai tarė:

– Žinoma, ponia Blenkensop. Bet kodėl neatėjote ir man apie tai nepasakėte?

– Aišku, man taip ir derėjo padaryti. Bet aš žinojau, kad jūs pietaujate, o man taip nepatinka ką nors trukdyti...

Ponia Perena priėjo prie praustuvės, paėmė aspirino buteliuką ir sausai paklausė:

– Kiek tablečių?

Ponia Blenkensop paprašė trijų. Šeimininkės palydėta iki savo kambario, ji skubiai atsisakė jai pasiūlyto karšto vandens butelio.

Išeidama ponia Perena nesusilaikė neiššovusi paskutinio šūvio.

– Bet jūs turite savo aspirino, ponia Blenkensop.

– Aišku, kad turiu, – kaip mat atsakė Tapensė. – Aš žinau, kad jis kažkur yra, bet viskas išėjo taip kvailai – aš jo niekaip negalėjau rasti.

– Ką gi, gerai pailsėkite iki pavakario arbatėlės, – blykstelėjusi stambiais baltais dantimis, patarė ponia Perena.

Ir, uždariusi duris, ji išėjo iš kambario. Tapensė giliai atsiduso ir atsigulė į lovą –jei kartais grįžtų ponia Perena.

Ar jai kilo koks nors įtarimas, ar ne? O kokie stambūs balti jos dantys, – kad greičiau galėčiau suvalgyti tave, meilute. Tapensė visada prisimindavo pasaką apie Raudonkepuraitę, pamačiusi tuos dantis. O ponios Perenos rankos – didelės, žiaurios rankos.

Regis, ji per daug nenustebo, užtikusi Tapensę savo kambaryje. Bet vėliau juk vis tiek ras rašomąjį stalą neužrakintą. Ar jai kils įtarimas, ar tiesiog pamanys, kad pati netyčia paliko jį neužrakintą? Juk kiekvienam taip atsitinka. Ar pavyko jai, Tapensei, sudėti popierius ta pačia tvarka, kaip buvo anksčiau?

Net jeigu ponia Perena ką nors pastebės, ji greičiau įtars tarnaites, o ne "ponią Blenkensop". O jeigu ir įtars, tai kuo? Greičiausiai per dideliu smalsumu. Tapensė puikiai žinojo, kad nestinga žmonių, mėgstančių visur kaišioti nosį.

Kita vertus, jeigu ponia Perena – liūdnai išgarsėjęs vokiečių agentas M, ji iš karto supras, kad yra sekama kontržvalgybos.

Ar jos elgesys kaip nors rodo apie padidintą budrumą?

Ji elgėsi labai natūraliai – išskyrus tą kandžią pastabą apie aspiriną.

Staiga Tapensė atsisėdo lovoje. Ji prisiminė, kad jos aspirinas ir buteliukas sodos tablečių guli užkištas pačiame tolimiausiame rašomojo stalo stalčiaus kampe.

Vadinasi, ne ji viena naršo po kitų žmonių kambarius. Ponia Perena pirmoji pabuvojo pas ją.

7 SKYRIUS

Kitą dieną į Londoną susirengė ponia Sprot.

Nespėjo ji nedrąsiai užsiminti neturinti su kuo palikti Betės, kai visi "San Susi" gyventojai vienas per kitą ėmė siūlyti savo paslaugas.

Ir kai ponia Sprot, dar kartą paraginusi Betę būti gera mergaite, pagaliau išvyko, Betė kaip mat įsikibo į Tapensę, kuriai atiteko rytinė mergaitės priežiūra.

– Zaisk, – tuoj pat pasiūlė Betė. – Lėpynes.

Kiekvieną dieną mergaitė kalbėjo vis sklandžiau ir išmoko pavergti bet kurį pašnekovą, pakreipdama galvutę į šoną, nusišypsodama savo neatremiama šypsena ir ištardama: "*Pasau*".

Tapensė norėjo išvesti mergytę pasivaikščioti, bet smarkiai lijo, todėl abi persikraustė į ponios Sprot kambarį. Betė tuoj pat puolė prie apatinio komodos stalčiaus, kur buvo laikomi jos žaislai.

– Ar mes slėpsime Bonzą? – pasiteiravo Tapensė.

Tačiau Betė jau buvo pakeitusi savo nuomonę.

– Taityk kygą, – įsakė ji.

Tapensė ištraukė iš stalčiaus gerokai nučiurintą knygelę, tačiau Betė sustabdė ją šaukdama:

– Ne, ne. Boga... negazi...

Tapensė nustebusi pažvelgė į mergytę, po to į knygelę. Tai buvo "Mažasis Džekas Horneris" su spalvotais paveikslėliais.

– Ar Džekas buvo blogas berniukas? – paklausė ji. – Kad nusiskynė slyvą?

– Boga, – labai išraiškingai pakartojo Betė. Ir, sutelkusi visas pastangas, pridūrė: – Puvina.

Tada ji atėmė knygelę iš Tapensės, padėjo į vietą ir ištraukė iš stalčiaus kitą tokią pačią knygelę. Po to, džiugiai šypsodama, pareiškė:

– Gazus, varus beniukas.

Tapensei viskas paaiškėjo: vietoj senų, nudrengtų ir išteplіotų knygučių Betei buvo parūpinta naujų. Tapensė šyptelėjo. Vadinasi, ponia Sprot yra viena iš tų "švaruolių mamyčių" – kaip mintyse Tapensė pakrikštijo šį moterų tipą. Jos amžinai bijo, kad vaiką supa per daug mikrobų, kad jis suvalgys ką nors gerai nenuplautą, kad įsikiš į burną nešvarų žaisliuką.

Pati Tapensė, išaugusi laisvoje, nesuvaržytoje kaimiško gyvenimo aplinkoje, niekino visas šitas perdėtas baimes ir, augindama abu savo vaikus, pratino juos prie, jos manymu, "protingo" purvo kiekio. Vis dėlto ji klusniai paėmė švarų "Džeko Hornerio" egzempliorių ir pradėjo skaityti mergytei, palydėdama skaitymą atitinkamais komentarais. Betė irgi neatsiliko: ji pirštuku taip energingai baksnojo, rodydama viską, apie ką skaitoma, kad buvo matyti, jog ir iš naujojo egzemplioriaus tuoj liks tik skuteliai. Po to jos perskaitė "Mulki, paikši" ir "Gyveno senutė bate", o tada Betė paslėpė knygeles, ir Tapensė taip ilgai jų ieškojo, kad Betės džiaugsmui nebuvo galo. Taigi rytas prabėgo labai greitai.

Po priešpiečių Betė buvo paguldyta pamiegoti, ir kaip tik tada ponia O'Rork pasikvietė Tapensę į savo kambarį.

Ponios O'Rork kambarys buvo labai netvarkingas. Stiprus mėtinukų ir pasenusio pyrago kvapas

buvo sumišęs su silpnu naftalino aromatu. Visur, kur tik įmanoma, stovėjo ponios O'Rork vaikų ir vaikaičių, dukterėčių ir sūnėnų, antros eilės vaikaičių ir kitų giminaičių nuotraukos. Jų buvo tiek daug, jog Tapensei pasirodė, kad jinai žiūri teatre realistinę karalienės Viktorijos laikų pjesę.

– Jūs, ponia Blenkensop, puikiai mokate prižiūrėti vaikus, – nuoširdžiai pasakė ponia O'Rork.

– Na, žinote, pradėjo Tapensė, – kai turi du savus...

– Du? – skubiai pertraukė ją ponia O'Rork. – O aš supratau, kad jūs turite tris berniukus.

– Aišku, tris. Bet du jaunesnieji beveik vienmečiai, ir aš pirmiausia pagalvojau apie juos ir su jais praleistą laiką.

– A, dabar man aišku. Prisėskit, ponia Blenkensop. Jauskitės kaip namie.

Tapensė klusniai atsisėdo, mintyse klausdama savęs, kodėl ji visada taip nejaukiai jaučiasi su senąja aire. Panašiai turbūt jautėsi Joniukas ir Grytutė, raganos pakviesti užėję į jos trobelę.

– O dabar, – pareikalavo ponia O'Rork, – pasakykite man, ką jūs manote apie "San Susi"?

Tapensė pradėjo šlovinte šlovinti pensioną, bet ponia O'Rork be ceremonijų ją nutraukė.

– Aš ne apie tai. Ar jums neatrodo, kad čia viskas kažkaip keista?

– Keista? Ne, aš taip nemanau.

– Netgi ponia Perena? Prisipažinkit, juk jinai jus domina. Aš juk matau, kaip jūs visą laiką ją stebite.

Tapensė išraudo.

– Ji... ji labai įdomi moteris.

– Nieko panašaus, – atkirto ponia O'Rork. – Ji niekuo nepasižyminti pati paprasčiausia moteris.

Žinoma, jeigu yra ta, kuo dedasi. Bet greičiausiai taip nėra. Ar jūs tai turėjote omeny?

– Kaip kažin ką, ponia O'Rork, aš nesuprantu, ką jūs turite galvoje.

– Nejaugi jums niekada neatėjo į galvą, kad išorė dažniausiai apgaulinga. Štai, pavyzdžiui, kad ir ponas Medouzas. Labai mįslingas žmogus. Kartais manau: štai tipingas, kvailas kaip bato aulas anglas. O kartais sugaunu tokį jo žvilgsnį ar žodį, kurie toli gražu ne kvaili. Keista, ar ne?

– O aš laikau poną Medouzą pačiu tipingiausiu britu, – tvirtai atšovė Tapensė.

– Yra dar ir kiti. Tikriausiai numanot, apie ką aš kalbu?

Tapensė papurtė galvą.

– Vardas, – bandydama užvesti ant teisingo kelio pasakė ponia O'Rork, – prasideda raide "Š".

Ji porą kartų linktelėjo galvą.

Staigiai plykstelėjus pykčiui ir kažkokiam impulsui ginti tai, kas jauna ir pažeidžiama, Tapensė griežtai tarė:

– Šeila paprasčiausiai maištauja. Tai labai būdinga jos amžiui.

Ponia O'Rork keliskart linktelėjo galvą. Ji be galo priminė Tapensei apkūnaus kinų mandarino figūrėlę, stovinčią pas tetą Greisę ant židinio atbrailos. Nuo plačios šypsenos jos lūpų kampučiai pakilo. Ji tykiai tarė:

– Gal jūs nežinot, bet panelės Minton vardas Šeba.

– Ak. – nustebusi tarė Tapensė. – Jūs turėjote galvoje panelę Minton?

– Ne, – atsakė ponia O'Rork.

Tapensė nusigręžė ir pažvelgė pro langą. Tiesiog keista, kaip ši senė veikia jos nervus, kaip ji su-

geba sukurti nerimo ir baimės atmosferą. "Su ja aš jaučiuosi kaip pelė katės naguose, – pagalvojo Tapensė. – Aš jaučiuosi, kaip..."

Ši milžiniška, nejudri kaip statula moteris sėdi, šypsosi, atrodo, kad murkia, – o tau vis tiek vaidenasi, kad prieš tave katė ir jos letenėlių nagai tuoj įsmigs ir tu niekur daugiau neištrūksi...

"Nesąmonės... kokios nesąmonės. Mano vaizduotė visai nebevaldoma", pamanė Tapensė, žvelgdama pro langą į sodą. Lietus liovėsi. Nuo medžių šakų ant žemės tyliai papsėjo lietaus lašai.

"Ir vis dėlto tai ne mano fantazija, – pamanė Tapensė. – Juk aš visai ne fantazuotoja. Šioje moteryje glūdi kažkoks blogis. Jeigu tik man pavyktų..."

Staiga jos minčių tėkmė nutrūko.

Sodo gilumoje krūmų šakos prasiskleidė, ir tarp jų šmėstelėjo žmogaus veidas. Tai buvo ta pati užsienietė, su kuria gatvėje kalbėjosi Karlas fon Deinimas. Ji vogčiomis stebėjo namą.

Visiškai sustingęs su nemirksinčiomis akimis veidas Tapensei pasirodė nepanašus į žmogaus. Moteris vis dėbsojo ir dėbsojo į "San Susi" langus. Nors veidas buvo be jokios išraiškos, vis dėlto – taip taip, be jokios abejonės, – jame buvo kažkas grėsminga. Nejudrus, negailestingas veidas. Tarsi jame būtų įsikūnijusi kažkokia dvasia ar jėga, priešiška "San Susi", jo kasdieniškam, banaliam kaip kiekvieno angliško pensiono gyvenimui. "Taip, – pamanė Tapensė, – turbūt žvelgė Judita prieš nukirsdama Holofernui galvą."

Šios mintys šmėstelėjo žaibo greitumu. Tapensė staigiai atsigręžė, kažką sumurmėjo atsiprašydama ponios O'Rork, skubiai išėjo iš kambario ir nubėgo laiptais prie paradinių durų.

Pasukusi į dešinę šoniniu takeliu, ji nubėgo per sodą į tą vietą, kur buvo mačiusi veidą. Bet ten jau nieko nebuvo. Prasibrovusi pro krūmus, Tapensė išėjo į kelią ir nužvelgė kalvos šlaitus. Nieko nesimatė. Kurgi dingo ši moteris?

Nusivylusi Tapensė apsigręžė ir grįžo į "San Susi". Negi jai viskas pasivaideno? Ne, ten tikrai buvo moteris.

Tapensė apėjo visą sodą, apžiūrėjo visus krūmus. Kiaurai permirkusi ir neaptikusi jokių užsienietės pėdsakų, ji pasuko link namo, smelkiama keistos, į baimę panašios nuojautos, jog kažkas turi nutikti.

Bet kas? Šito ji negalėjo, niekaip negalėjo įspėti.

II

Oras išsiblaivė, ir panelė Minton jau rengė Betę, ketindama eiti su ja pasivaikščioti. Juodvi nusprendė nueiti į miestą ir nupirkti ten plastmasinę antytę – ją bus galima plukdyti Betės vonelėje.

Betė buvo tokia susijaudinusi ir taip smarkiai šokinėjo, kad panelei Minton labai ilgai nepavyko įkišti jos rankų į megztinio rankoves. Kai jos pagaliau išėjo iš pensiono, Betei be sustojimo čiauškant "Atytė, atytė, Betei, Betei ", buvo matyti, kad mergytės džiaugsmui nėra ribų.

Hole ant marmurinio stalelio Tapensė pastebėjo kažkieno nerūpestingai paliktus kryžmai sudėtus du degtukus ir suprato, kad ponas Medouzas šią popietę paskyrė ponios Perenos sekimui. Tapensė nuėjo į svetainę ir prisijungė prie ponų Keilių kompanijos.

Ponas Keilis buvo irzlus ir prastai nusiteikęs. Jo žodžiais tariant, jis atvyko į Lihemptoną, trokšdamas absoliutaus poilsio ir ramybės.. O kokia gali būti

ramybė, kai namuose yra vaikas? Kiauras dienas toji mergytė spiegia, laksto, šokinėja tau virš galvos...

Jo žmona taikdariškai sumurmėjo, kad Betė tikrai žavi mažiulė, bet jos žodžiai nesulaukė pritarimo.

– Be jokios abejonės, be jokios abejonės, – ištarė ponas Keilis, sukiodamas ilgą kaklą, – bet motina turi padaryti taip, kad vaikas netriukšmautų. Juk reikia atsižvelgti ir į kitus žmones. Čia yra ligonių, kurių nervams būtinas poilsis.

– Bet tokią mažylę sunku priversti tylėti, – paprieštaravo Tapensė. – Tai nenatūralu. Jeigu vaikas tyli, vadinasi kažkas negerai.

– Tauškalai... tauškalai... – piktai suniurzgė ponas Keilis. – Kvailas dabartinis auklėjimas. Vaikams negalima leisti daryti tai, ką jie nori. Vaiką reikia išmokyti sėdėti ramiai ir... ir žaisti su lėle... arba skaityti...

– Jai dar nėra trejų metukų, – nusišypsojo Tapensė. – Vargu ar galima reikalauti, kad ji jau mokėtų skaityti.

– Vis tiek reikia kažką daryti. Aš pasikalbėsiu su ponia Perena. Pavyzdžiui, šiandien mergaitė uždainavo jau septintą valandą ryto, dar gulėdama lovoje. Aš visą naktį nemiegojau, užsnūdau tik paryčiais, ir triukšmas, aišku, mane iš karto pažadino.

– Mums labai svarbu, kad ponas Keilis kuo daugiau pamiegotų, – susirūpinusi pasakė ponia Keili. – Tai daktaro paliepimas.

– Ar ne geriau jums būtų važiuoti į privačią ligoninę?– pasiteiravo Tapensė.

– Brangioji ponia, tai labai brangu, ir aplinka netinkama: ligoninės atmosfera nepalankiai veikia mano pasąmonę.

– Daktaras mums rekomendavo malonią draugiją, normalų gyvenimą, – paaiškino ponia Keili. – Jis pasakė, kad mums geriau nenuomoti namo užmiestyje, o apsigyventi pensione: ten ponas Keilis būsiąs laisvas nuo rūpesčių ir galėsiąs keistis mintimis su kitais žmonėmis.

Kiek Tapensė galėjo spręsti, ligi šiol pono Keilio keitimosi mintimis būdas apsiribojo vien savo negalavimų ir ligų simptomų vardijimu kiekvienam pašnekovui ir požiūriu į palankią ar nepalankią šių reakciją.

– Beje, jei jau prakalbote apie keitimąsi mintimis, – mitriai pakeitė temą Tapensė, – labai norėčiau, kad papasakotumėt, ką jūs manote apie gyvenimą Vokietijoje. Jūs anąsyk man sakėte, kad prieš pat karą dažnai ten būdavot. Labai norėčiau išgirsti tokio patyrusio, daug pasaulio mačiusio žmogaus nuomonę. Matau, kad jūs visiškai prietarų nepaveiktas žmogus ir galit papasakoti, kaip iš tiesų gyvena vokiečiai.

Pataikaujant vyrams, Tapensės manymu, visada galima nepaisyti saiko. Ponas Keilis iš karto užkibo ant jauko.

– Kaip jūs sakėt, mieloji ponia, aš sugebu žvelgti aiškiai, be prietarų. Taigi, mano nuomone...

Toliau sekė ilgas monologas. Tapensė, retkarčiais įterpdama "Tikrai, kaip įdomu" arba "Koks jūs subtilus stebėtojas", šį kartą klausėsi tikrai susidomėjusi. Paskatintas klausytojos pritarimo, ponas Keilis atsiskleidė kaip prisiekęs nacizmo gerbėjas ir vos ne atvirai pareiškė, kad Anglijai ir Vokietijai būtų daug geriau ne kariauti tarpusavyje, o suvienyti jėgas bendrai kovai prieš visą likusią Europą.

Beveik dvi valandas trukusį monologą nutraukė grįžusios panelė Minton ir Betė, suspaudusi rankutėje plastmasinę antytę. Pakėlusi akis, Tapensė

išvydo ponios Keili veide gan keistą, sunkiai suvokiamą išraišką. Tai galėjo būti visiškai atleistinas žmonos pavydas, kitai moteriai užvaldžius jos vyro dėmesį. Bet tai galėjo būti ir nerimas dėl vyro, pernelyg atvirai išdėsčiusio savo politines pažiūras. Šiaip ar taip, nepasitenkinimas buvo aiškiai matomas.

Atėjo arbatos gėrimo metas, ir visi sėdėjo prie stalo, kai pagaliau iš Londono grįžo ponia Sprot.

– Tikiuosi, kad Betė gerai elgėsi ir niekam netrukdė? – tuoj pat pasiteiravo ji. – Ar buvai gerutė, Bete?

Į tai Betė atsakė labai lakoniškai – vienu žodeliu:

– Nem.

Jis neturėjo reikšti nepasitenkinimo mamos grįžimu, o tik pageidavimą gauti dar juodųjų serbentų uogienės.

Ponia O'Rork nusijuokė, o jaunoji mama papriekaištavo Betei:

– Bete, būk mandagi.

Tada ponia Sprot atsisėdo prie stalo, išgėrė kelis puodelius arbatos ir jausmingai papasakojo apie savo pirkinius Londone, grūstį traukinyje, apie tame pačiame vagone važiavusį iš Prancūzijos grįžusį kareivį, kuris papasakojo bendrakeleiviams įdomių dalykų, apie galanterijos parduotuvės pardavėją, pasakiusią jai, kad greitai ims stigti kojinių.

Žodžiu, užstalės pašnekesys buvo įprastas ir kasdieniškas. Jis buvo pratęstas verandoje, kadangi iš už debesų išlindo saulė, o ryto lietus nukeliavo į prisiminimų sritį.

Betė linksmai lakstė aplink verandą, rengė paslaptingas ekspedicijas į krūmus, iš kur grįždavo su pilnomis rieškučiomis lauro lapų ar akmenukų, kuriuos tuoj pat išdėliodavo kurio nors suaugusiojo

skraite, nesuprantamai išaiškindama, kas tai yra. Laimė, šiame žaidime suaugusiųjų dalyvavimas nebuvo būtinas, todėl jie atsipirkdavo atsitiktinėm frazėm "Ak, kaip gražu, meilute!", "Ką tu sakai!" – ir taip toliau.

Vargu ar koks kitas vakaras "San Susi" buvo slinkęs ramiau ir kasdieniškiau negu šis. Plepalai, apkalbos, prielaidos apie būsimą karo eigą. Ar Prancūzija atnaujins kovą po pirmųjų pralaimėjimų? Ką ketina daryti Rusija? Ar Hitleriui pavyktų įsiveržti į Angliją? Ar bus paimtas Paryžius, jei bus pralaužta fronto linija? Ar tiesa, kad....? Girdėjau sakant, kad... Sklinda gandai, kad...

Paskalų objektu buvo politiniai ir kariniai skandalai.

"Ar nepavojingos šios apkalbos?" pamanė Tapensė. Tikriausiai ne. Jos tiesiog apsauginis vožtuvas. Paskalos žmonėms teikia *malonumą*. Taip jie lengviau susidoroja su savo pačių rūpesčiais ir nerimu. Ji irgi atidavė duoklę: "Mano sūnus man sakė... jūs, be abejo, suprantat, kad tai *visiškai* konfidencialu..."

Staiga ponia Sprot susigriebė ir pažvelgė į laikrodį.

– Vaje, jau greitai septynios. Vaikui seniai laikas miegoti. Bete! Bete!

Visi tik dabar pastebėjo, kad mergytė seniai nebuvo pasirodžiusi verandoje.

– Bete–e–e! Bete–e–e! – vis labiau nerimaudama šūkavo ponia Sprot. – Kur ji galėjo pradingti?

– Ji tikriausiai sugalvojo kokį nors pokštą, – nusijuokusi savo bosiniu juoku, pasakė ponia O'Rork. – Taip visada būna, kai vaikai nutyla.

– Bete! Ateik čionai!

Atsako nebuvo, ir ponia Sprot nekantriai atsistojo.

– Teks eiti ieškoti. Nesuprantu, kur ji pradingo?

Panelė Minton padarė prielaidą, kad ji kur nors pasislėpė, o Tapensė, prisiminusi savo vaikystę, pasiūlė paieškoti virtuvėje. Tačiau Betės nebuvo nei lauke, nei namie. Moterys apieškojo visą sodą, apžiūrėjo visus kambarius. Tačiau mergytės niekur nerado.

Ponia Sprot net pradėjo pykti.

– Tai neklaužada – tikra neklaužada. Ar nemanot, kad ji išbėgo į gatvę?

Kartu su Tapense jos išėjo už vartų ir apžiūrėjo kalvos šlaitus. Aplink nebuvo nė gyvos dvasios, tik prie namo kitoje gatvės pusėje durų, pasirėmęs į dviratį, krautuvės pasiuntinukas šnekučiavosi su kambarine.

Tapensei pasiūlius, jos su ponia Sprot perėjo gatvę, ir sunerimusi motina paklausė pasiuntinuko ir kambarinės, ar jie nepastebėjo mažos mergytės. Abu papurtė galvas, bet staiga kambarinė susizgribo:

– Ar ji buvo su žalia languota suknyte?

– Taip taip. – nekantriai patvirtino ponia Sprot.

– Aš ją mačiau. Maždaug prieš pusvalandį ji leidosi keliu žemyn su kažkokia moterim.

– Su moterim? Su kokia moterim? – nustebusi persiklausė ponia Sprot.

– Kaip čia jums pasakius? – sutriko kambarinė. – Tikriausiai ji buvo užsienietė, nes labai keistai atrodė. Apsirengusi kažkaip nežmoniškai. Ant galvos ne skrybėlaitė, o kažkas panašaus į šalį. Ir veidas toks ypatingas – suprantate, ką noriu pasakyti. Aš jau porą kartų buvau ją mačiusi ir, tiesą sakant, jau tada pama-

niau, kad ji tikriausiai kuoktelėjusi – suprantate, ką noriu pasakyti.

Akimirksniu Tapensė prisiminė šią popietę matytą, iš už krūmų žvelgusį veidą ir ją apėmusią nelaimės nuojautą.

Tačiau jai nė nešmėstelėjo mintis, kad šią moterį būtų galėjusi dominti Betė. Negalėjo to suprasti ir dabar.

Tačiau ilgai samprotauti jai neteko, kadangi, vos neapalpusi, į jos glėbį įgriuvo ponia Sprot.

– Bete, mano vaikeli. Ją pagrobė. Toji moteris.... Kas ji? Čigonė?

Tapensė energingai papurtė galvą.

– Ne, ji blondinė, labai šviesi blondinė. Plataus veido su išsišovusiais skruostikauliais, mėlynomis, plačiai įsodintomis akimis.

Matydama neapsakomą ponios Sprot nuostabą, ji skubiai paaiškino:

– Aš mačiau šitą moterį po pietų – ji apžiūrinėjo iš už krūmų sodą. Jau ir anksčiau buvau pastebėjusi ją sukiojantis aplink "San Susi". Kartą su ja šnekučiavosi Karlas fon Deinimas. Mano manymu, tai ta pati moteris.

– Visiškai teisingai, – skubiai įsiterpė kambarinė, – ji buvo blondinė. Ir, mano galva, ne visai normali. Nesuprato nieko, kas jai sakoma.

– Dieve mano, – suaimanavo ponia Sprot. – Ką man dabar daryti?

Tapensė ją apkabino per juosmenį.

– Pirmiausia grįžkite namo, išgerkite taurelę konjako, o tada paskambinkite policijai. Viskas bus gerai. Mes rasime Betę.

– Nesuprantu, kaip Betė galėjo nueiti su visai jai nepažįstamu žmogumi, – sutrikusi kartojo ponia Sprot, klusniai sekdama paskui Tapensę.

– Ji dar visai mažutė, todėl nebijo žmonių, – atsakė Tapensė.

– Ta baisi moteris tikriausiai vokietė, – verkšleno ponia Sprot. – Ji nužudys mano Betę.

– Nesąmonės, – energingai nutraukė ją Tapensė. – Viskas bus gerai. Manau, kad toji moteris paprasčiausiai nenormali.

Bet ji pati netikėjo tuo, ką sako. Nė akimirką netikėjo, kad rami šviesiaplaukė moteris – neatsakanti už savo veiksmus beprotė.

Karlas. Nejaugi Karlas apie tai žino? Ar jis kaip nors su tuo susijęs?

Tačiau netrukus Tapensė jau nebuvo linkusi tuo tikėti. Betės pagrobimas sukrėtė Karlą ne mažiau negu kitus pensiono gyventojus.

Faktams paaiškėjus, viskam ėmėsi vadovauti majoras Blečlis.

– Pakaks, pakaks, ponia, – sustabdė jis verkiančią ponią Sprot. – Atsisėskit, išgerkit lašelį konjako – nepakenks. O aš tuoj susisieksiu su policija.

– Lukterkit valandėlę, – aiktelėjo ponia Sprot, – galbūt kas nors yra kambaryje...

Ji pašoko, užlėkė laiptais ir nuskubėjo koridoriumi į savo kambarį.

Po kelių minučių laiptai vėl sudunksėjo. Jais lyg beprotė nulėkė ponia Sprot ir įsikibo į ranką ponui Blečliui, kuris jau ketino kelti telefono ragelį.

– Ne ne. – dusdama suriko ji. – Nereikia, nereikia...

Ir, baisiai raudodama, susmuko krėsle.

Visi susispietė aplink ją. Po valandėlės ji atgavo savitvardą. Prilaikoma ponios Keili, ji atsitiesė ir atkišo kažkokį raštelį.

– Radau jį savo kambaryje ant grindų. Juo apvyniojo akmenį ir įmetė pro langą. Žiūrėkit... žiūrėkit, kas ten parašyta.

Tomis paėmė raštelį ir išlankstė. Išsiskėtusios, stambios, netvirtos raidės – aiškiai rašyta ne anglo.

JŪSŲ VAIKAS SAUGIOJ VIETOJ. JUMS BUS PRANEŠTA, KĄ TURIT DARYTI. JEIGU KREIPSITĖS Į POLICIJĄ, JŪSŲ VAIKAS BUS NUŽUDYTAS. NIEKAM NĖ ŽODŽIO. LAUKIT NURODYMŲ.

JEIGU NE...

Vietoj parašo – sukryžiuoti kaulai ir kaukolė.

Ponia Sprot tyliai dejavo:

– Bete... Bete...

Visi prašneko vienu metu:

– Prakeikti žmogžudžiai, – sududeno ponia O'Rork.

– Niekšai, – pritarė Šeila Perena.

– Nesąmonės. Nesąmonės. Aš netikiu nė vienu žodžiu. Tai kvailas, nevykęs pokštas,– pratrūko ponas Keilis.

– Vargšė mažiulė. – suspigo panelė Minton.

– Aš nesuprantu. Tai neįtikėtina,– sumurmėjo Karlas fon Deinimas.

Tačiau visus permušė griausmingas majoro Blečlio balsas:

– Grynos kvailystės. Jus bando įbauginti. Tuoj pat turime pranešti policijai. Jie ten greit išsiaiškins.

Tai pasakęs, jis vėl pasuko prie telefono. Tačiau baisus įbūgusios motinos klyksmas jį sustabdė.

– Bet, ponia, mes privalome tai padaryti. – sušuko jis. – Tik taip jūs nesileisite tų niekšų šantažuojama.

– Jie ją nužudys.

– Nesąmonė. Jie neišdrįs to padaryti.

– Ne, neskambinkit. Aš jos motina ir aš sprendžiu, ką daryti.

– Suprantu, suprantu. Kaip tik to jie ir laukia – jūsų baimės. Tai visiškai suprantama. Bet patikėkit manim, kareiviu ir pasaulio mačiusiu žmogumi, mums būtina pranešti policijai.

– Ne.

Blečlis nužvelgė visus, ieškodamas pritarimo.

– Medouzai, jūs su manim sutinkat?

Tomis lėtai linktelėjo.

– Keili? Klausykit, ponia Sprot, ir Medouzas ir Keilis su manim sutinka.

Bet visiškai nelauktai ponia Sprot išpoškino:

– Vyrai. Juk jūs vyrai, o paklauskite moterų.

Tomis akimis susirado Tapensę. Ir Tapensė tyliu, virpančiu balsu ištarė:

– Aš... aš sutinku su ponia Sprot.

"Debora. Derekas", – galvojo ji, – "Jei tai būtų jie, aš jausčiausi panašiai. Tomis ir kiti tikrai sako tiesą, bet vis tiek aš neįstengčiau to padaryti. Nedrįsčiau rizikuoti."

Prabilo ir ponia O'Rork:

– Jokia motina nerizikuotų, tai faktas.

– Aš manau, – sumurmėjo ponia Keili, – suprantat, kad... na... – ir daugiau nieko nebuvo galima suprasti.

Virpulingu balsu savo nuomonę išreiškė ir panelė Minton:

– Kartais atsitinka baisių dalykų. Mes niekada sau neatleistume, jeigu kas nors nutiktų brangiai mažytei Betei.

Staiga Tapensė griežtai paklausė:

– Pone fon Deinimai, juk jūs dar nieko nepasakėte.

Mėlynos Karlo akys sublizgo.Veidas buvo kaip kaukė.Jis lėtai išspaudė žodžius:

– Aš užsienietis. Aš nepažįstu anglų policijos. Ką jie išmano – kaip greit reaguoja.

Hole pasigirdo žingsniai, ir įėjo įraudusiais skruostais ponia Perena. Tikriausiai ji buvo skubiai užkopusi į kalvą.

– Kas čia nutiko? – griežtai ir valdingai paklausė ji. Tai jau buvo ne meili šeimininkė, o stipri ir ryžtinga moteris.

Jai buvo paaiškinta, kas atsitiko. Nors istorija buvo paini, nes pasakojama visų iš karto, ji iš karto suvokė esmę.

Kažkodėl, išaiškinus jai kas nutiko, visi pasijuto sprendimą perdavę į jos rankas Dabar ji buvo Aukščiausiasis Teismas.

Greitai permetusi akimis suglamžytą raštelį, ji gražino jį atgal. Jos žodžiai nuskambėjo griežtai ir kategoriškai.

– Policija? Nieko ji čia nepadės. Jie pridarys kvailysčių, o mes neturime teisės rizikuoti. Imkite įstatymą į savo rankas. Ieškokite vaiko patys.

– Na, gerai, – truktelėjęs pečiais, tarė Blečlis. – Jeigu nekviečiame policijos, tada geriausia elgtis taip, kaip jūs sakote.

– Toli nukeliauti jos negalėjo, – pasakė Tomis.

– Kambarinė jas matė prieš pusvalandį, – įsiterpė Tapensė.

– Heidokas.– sušuko Blečlis. – Mums gali padėti Heidokas. Jis turi automobilį. Jūs minėjote, kad moters neįprasta išvaizda. Ji užsienietė? Vadinasi, ją būtinai bus pastebėję, ir tuo pėdsaku mes galėsime sekti. Eime, negalima gaišti laiko. Jūs su mumis, Medouzai?

Ponia Sprot atsistojo.

– Ir aš su jumis.

– Na jau, ponia, palikit tai mums...

– Važiuoju su jumis.

– Ką gi...– nusileido majoras, murmėdamas kažkokią neaiškią frazę apie tai, kad patelės daug pavojingesnės už patinus.

III

Žaibiškai, kaip tikras jūreivis įvertinęs situaciją, Heidokas susodino visus į automobilį. Tomis atsisėdo greta kapitono. Ant užpakalinės sėdynės įsitaisė majoras Blečlis, ponia Sprot ir Tapensė. Ponia Sprot įsikibo į Tapensę dar ir dėl to, kad ji buvo vienintelė (išskyrus Karlą fon Deinimą), mačiusi paslaptingąją pagrobėją.

Kapitonas Heidokas viską darė greitai – ir mąstė, ir veikė. Jis akimirksniu pripylė į baką benzino, padavė Blečliui grafystės žemėlapį, stambaus mastelio Lihemptono planą ir jau buvo pasirengęs pradėti paieškas, bet staiga ponia Sprot susizgribo ir nubėgo į viršų, tikriausiai pasiimti palto iš savo kambario.Tačiau įsėdusi į automobilį, jam leidžiantis žemyn nuo kalvos, ji atidarė rankinuką ir parodė Tapensei mažutį pistoletą.

– Paėmiau jį iš majoro Blečlio kambario, – pasakė ji tyliai. – Prisiminiau, kaip vieną dieną jis minėjo turįs pistoletą.

– Bet juk jūs neketinate... – neryžtingai pradėjo Tapensė.

– Jis gali praversti, – pertraukė ją ponia Sprot, kietai suspaudusi plonas lūpas.

Tapensė sėdėjo ir stebėjosi, kokia stulbinama jėga apdovanoja motinystė net labiausiai eilinę mote-

rį. Įprastoje aplinkoje ponia Sprot nė į rankas nebūtų paėmusi pistoleto – ak, ji taip bijanti šaunamųjų ginklų. O dabar – Tapensė tuo neabejojo – ji akim nemirktelėjusi būtų galėjusi nušauti į jos vaiką pasikėsinusį žmogų.

Heidokas pasiūlė pirmiausia užvažiuoti į geležinkelio stotį. Paskutinis traukinys iš Lihemptono buvo išvažiavęs prieš dvidešimt minučių. Visai tikėtina, kad bėglės išvažiavo kaip tik juo.

Stotyje jie išsiskyrė, užduotis pasiskirstę taip: Heidokui teko perono kontrolierius, Tomiui – kasininkas, Blečliui – nešikai. Tapensė ir ponia Sprot užėjo į moterų tualetą; galbūt nepažįstamoji bus užsukusi čia persirengti ir pakeisti savo išvaizdos prieš sėsdama į traukinį.

Deja, paieškos buvo bevaisės. Užduotis pasunkėjo. Kur ieškoti? Labai tikėtina, padarė prielaidą Heidokas, kad pagrobėjos jau laukė automobilis, ir moteris, įkalbėjusi Betę eiti su ja, tuoj pat įsodino mergaitę į automobilį ir išvažiavo. Kaip tik todėl, pareiškė Blečlis, bendradarbiavimas su policija būtinas. Paieška būtų paskelbta visoje šalyje, būtų tikrinami keliai.

Ponia Sprot tik papurtė galvą ir kiečiau suspaudė lūpas.

– Imkim ir pasvarstykim, – tarė Tapensė. – Kur jie laukdami būtų pastatę automobilį? Kažkur kuo arčiau "San Susi", tačiau kuo nepastebimesnėje vietoje. Nagi, pagalvokime. Nuo kalvos Betė nusileidžia kartu su ta moterimi. Apačioje – promenada. Ten galėjo privažiuoti automobilis. Nepaliktas be priežiūros, jis ten gali kurį laiką stovėti. Kita artimiausia vieta automobiliui – Džeimso aikštė, kuri taip pat netoli, arba viena iš mažųjų gatvelių, įsiremiančių į promenadą.

Tuo metu prie jų prisiartino mažas nedrąsus žmogelis su pensnė ir, truputį mikčiodamas, tarė:

– Atleiskit...Tikiuosi neužsigausite... bet aš at–t–t sitiktinai išgirdau, ko jūs klausinėjote nešiką (žmogelis žiūrėjo į majorą Blečlį). Tik nepamanykit, kad aš tyčia klausiausi... Aš tiesiog užėjau pasiimti siuntinio... dabar siuntiniai taip ilgai keliauja...žinoma, aš suprantu, kariuomenės perdislokavimas... bet visų skaudžiausia, kai jie prapuola... turiu galvoje siuntinius...tai štai... aš atsitiktinai nugirdau... išties keistas sutapimas...

Ponia Sprot puolė prie to žmogaus ir įsikibo jam į ranką.

– Jūs matėte ją? Matėte mano mergytę?

– Tai čia jūsų mergytė? Ir kas būtų pamanęs...

– Sakykit! – sukliko ponia Sprot ir taip sugniaužė žmogučio ranką, kad jis net susirietė.

– Būkit malonus ir kuo greičiau papasakokite, ką jūs matėte, – įsiterpė Tapensė. – Mes jums būsime be galo dėkingi.

– Aišku, aš galėjau ir suklysti, tačiau visi požymiai taip sutampa su jūsų nusakytais...

Tapensė jautė, kaip dreba ponia Sprot, bet pati stengėsi atrodyti rami, niekur neskubanti. Jai buvo pažįstami tokio charakterio žmonės. Šen ir ten puldinėjantys, nesupratingi, nepasitikintys savimi, nesugebantys iš karto pereiti prie reikalo. Paraginti, jie visada dar labiau susipainioja.

– Papasakokit mums viską, ką žinote, – dar kartą paprašė ji.

– Bet aš tik... Tarp kitko, esu Robinsas, Edvardas Robinsas...

– Klausome, pone Robinsai.

– Aš gyvenu Vaitveize, Erns Klifo kelyje – žinot, tie nauji namai prie naujojo plento.Ten gyvena daugiausia tokie kaip aš, kukliai darbavęsi ir sugebėję šiek tiek susitaupyti. Visi patogumai, puikus vaizdas, iki kreidinių kalvų vienas žingsnis.

Tapensė žvilgsniu privertė tylėti majorą Blečlį, kuris jau buvo beprarandąs savitvardą.

– Ir jūs matėte mergytę, kurios mes ieškome? – paklausė ji.

– Taip. Manau, kad tai tikrai buvo ji. Jūs minėjote, kad su ja buvo kažkokia užsienietė? Tai štai, kaip tik į ją aš ir atkreipiau dėmesį. Kadangi, kaip žinote, mes visi dabar turime būti budrūs dėl išdavikų mūsų pačių tarpe, kitaip sakant, penktosios kolonos, ar ne? Privalom, kaip žmonės sako, dairytis į visas puses, ir aš visą laiką stengiuosi taip daryti. Taigi, kaip minėjau, aš pastebėjau šitą moterį. Gal slaugė, pamaniau, o gal kambarinė. Bet juk šnipai kaip tik ir mėgsta apsimesti kokiais nors tarnais. O toji moteris atrodė labai neįprastai. Ji ėjo keliu kreidinių kalvų link... su maža mergyte... o mergytė atrodė pavargusi, ji vos vilko kojas... buvo beveik pusė aštuonių, ir tuo metu dauguma vaikų jau guldomi. Žodžiu, ėmiau labai atidžiai žiūrėti į tą moterį. Man pasirodė, kad tai ją sutrikdė. Ji ėmė žingsniuoti greičiau, tempdama mergytę, o galiausiai paėmė ją ant rankų ir nuėjo keliuku link uolų. Tai man pasirodė labai keista, kadangi ten nėra namų – nė vieno iki pat Vaitheiveno. O juk tai penkios mylios kalvomis. Išvykų mėgėjams tai malonus pasivaikščiojimas. Bet šiuo atveju tai pasirodė man įtartina.. Ar neketina ji kam nors pasiųsti signalo, pamaniau aš. Dabar, kai visur tik ir tegirdi apie priešų veiklą... O ta moteris pasijuto tikrai nejaukiai, kai pamatė, kad stebiu ją.

Kapitonas Heidokas jau sėdėjo automobilyje ir užvedinėjo motorą.

– Vadinasi, Erns Klifo kelias, – pasitikslino jis. – Tai kaip tik kitoje miesto pusėje, ar ne?

– Važiuojate palei jūrą, pro senamiestį, o tada...

Ilgiau nebesiklausydami pono Robinso, visi susėdo į automobilį.

– Dėkoju, pone Robinsai. – dar spėjo šūktelėti Tapensė, ir automobilis nulėkė.

Prasižiojęs žmogelis ilgai žiūrėjo jam įkandin.

Heidokas ir jo bendrakeleiviai žaibu pralėkė per miestą, išvengę avarijos greičiau laimingo atsitiktinumo, o ne vairuotojo gebėjimų dėka. Juos ir toliau lydėjo sėkmė. Galiausiai jie įvažiavo į naują kvartalą, kurį gadino netoliese esanti chemijos gamykla. Nuo pagrindinio kelio atsišakojančios gatvelės vedė į kalvas, ir Erns Klifo kelias buvo trečioji iš jų.

Vikriai įsukęs, Heidokas nuvažiavo ja, tačiau ji greitai įsirėmė į pliką kalvos šlaitą. Toliau į viršūnę kilo tik vingiuotas takelis.

– Mums geriau išlipti ir toliau eiti pėsčiomis,– pasiūlė Blečlis.

– Pabandysim užvažiuoti, – pasvyravęs ryžosi Heidokas. – Gruntas pakankamai tvirtas, nors ir nelygus. Manau, kad automobilis kalvą įveiks.

– Taip taip, įveiks, važiuokim, – puolė maldauti ponia Sprot. – Mums reikia labai skubėti.

– Tikiuosi, kad važiuojame teisinga kryptimi, – sumurmėjo sau po nosimi kapitonas Heidokas. – Tas menkysta galėjo pamatyti bet kokią kitą moterį su vaiku.

Automobilis riaumojo, ratai klimpo į žemę, bet pagaliau jis įveikė kalvą. Iš čia aiškiai matėsi visos apylinkės iki pat Vaitheiveno įlankos.

– Gudriai sumanyta, – tarė Blečlis. – Prireikus toji moteris galėtų čia praleisti naktį, o rytą pasiekti Vaitheiveną ir ten sėsti į traukinį.

– Kol kas nieko nematau, – pratarė Heidokas.

Jis stačiomis žvalgėsi pro žiūronus, kurių nepamiršo pasiimti. Staiga jo kūnas įsitempė, tolumoje jis pastebėjo du mažus judančius taškelius.

– Dievaži, tai jos.

Kapitonas klestelėjo ant sėdynės, ir automobilis trūktelėjo į priekį. Gaudynės buvo trumpos, ir jų baigtis aiški. Persekiotojai buvo mėtomi į viršų ir į šonus, tačiau jie sparčiai artėjo prie bėglių. Du maži taškeliai vis labiau panėšėjo į žmonių figūras – aukštą ir mažutę. Dar valandėlė, ir visi išvydo moterį, laikančią už rankos mergytę, dar kelios minutės, ir visi atpažino žalią languotą Betės suknytę.

Ponia Sprot dusliai suaimanavo.

– Brangioji, jau viskas gerai, – švelniai patapšnojęs jai per petį, ištarė Blečlis. – Mes jas pavijom.

Jie lėkė pirmyn. Staiga moteris atsigręžė ir pamatė artėjantį automobilį.

Ji sušuko, stvėrė mergytę ant rankų ir puolė bėgti. Tačiau bėgo ne pirmyn, o link skardžio.

Deja, automobilį teko greit sustabdyti, nes kelias buvo labai nelygus, užgriozdintas didžiuliais akmenimis. Ponia Sprot iššoko pirmoji ir puolė kaip išprotėjusi vytis moterį su vaiku, o paskui ją nubėgo ir visi kiti.

Kai atstumas sumažėjo iki dvidešimties jardų, moteris atsigręžė, pasirengusi gintis. Bėgti jau nebu-

vo kur – ji stovėjo ant paties skardžio krašto. Dusliai surikusi, ji dar tvirčiau prispaudė prie savęs mergytę.

– O Dieve, – suriko Heidokas. – Ji tuoj numes vaiką žemyn...

Moteris stovėjo prispaudusi prie savęs Betę. Jos veidą buvo iškreipusi neapykanta. Ji kimiai suriko kažkokią ilgą frazę, kurios niekas nesuprato, ir vėl sustingo, spausdama prie savęs kūdikį, kartkartėm tebežvilgčiodama į bedugnę po kojomis – vos už jardo nuo ten, kur ji stovėjo.

Visiems buvo aišku, kad ji ketina numesti Betę nuo uolos.

Apimti siaubo, visi stovėjo lyg prikaustyti, nedrįsdami pajudėti, kad nepaspartintų katastrofos.

Heidokas kyštelėjo ranką į kišenę ir išsitraukė kovinį pistoletą.

– Paleiskite vaiką, nes šausiu. – sušuko jis.

Užsienietė tik nusijuokė ir dar tvirčiau prispaudė mergytę prie krūtinės. Jos tarsi suaugo į vieną.

– Negaliu šauti, – sumurmėjo Heidokas, – bijau pataikyti į vaiką.

– Ji išprotėjusi, – tyliai ištarė Tomis. – Ji gali tuoj šokti žemyn su vaiku.

– Negaliu, – bejėgiškai pakartojo Heidokas.

Ir tą akimirką driokstelėjo šūvis. Moteris susvyravo ir parkrito, nepaleisdama iš rankų vaiko.

Vyrai puolė į priekį. Ponia Sprot stovėjo svyruodama. Jos akys buvo plačiai pravertos, rankoje ji laikė rūkstantį pistoletą.

Drebančiomis kojomis ji žengė kelis žingsnius į priekį.

Tomis jau klūpojo prie parkritusių. Jis atsargiai apvertė moterį ir pažvelgė jai į veidą "Koks neapsakomas laukinis grožis", – šmėstelėjo jo galvoje. Nepažįstamoji atsimerkė, pažvelgė į Tomį, ir jos akys

apsiblausė. Ji vos girdimai atsiduso ir numirė: kulka jai buvo pataikiusi į galvą.

Mažoji Betė Sprot, sveika ir nesužeista, išsilaisvino iš jos glėbio ir nubėgo prie sustingusios kaip statula motinos.

Pagaliau jėgos visai apleido ponią Sprot. Ji nusviedė pistoletą, suklupo ant kelių ir prispaudė mergytę prie savęs.

– Gyva... ji gyva... ak, Bete, Bete – proverksmiais sušuko ji. Po to dusliai ir baugščiai sušnibždėjo: – Ar aš... ar aš... nužudžiau ją?

– Nereikia apie tai galvoti. Nereikia, – Tvirtai ištarė Tapensė. – Dabar galvokite apie Betę. Tik apie ją.

Ponia Sprot raudodama glaudė prie savęs vaiką.

Paėjusi kiek į šalį, Tapensė prisijungė prie vyrų.

– Tikrų tikriausias stebuklas, – stebėjosi Heidokas. – Man toks šūvis tikrai nebūtų pavykęs. Sunku patikėti, kad ši moteris pirmą kartą paėmė į rankas pistoletą. Štai ką reiškia instinktas. Tai tiesiog stebuklas.

– Dėkui Dievui, kad viskas taip baigėsi, – pasakė Tapensė.

Paskui ji pažvelgė pro stataus šlaito kraštą į jūrą apačioje ir sudrebėjo.

8 SKYRIUS

Teismo posėdis įvyko po kelių dienų. Per tą laiką policija nustatė nužudytosios asmenybę. Pasirodė, jog tai lenkų emigrantė Vanda Polonska.

Po dramatiškos scenos ant kalvos Betė ir ponia Sprot, – vis dar pusiau praradusi sąmonę, – buvo parvežtos į "San Susi", kur šildyklės, stipri arbata, visuotinis užjautus smalsumas ir galiausiai solidi konjako dozė pastatė ant kojų apstulbusią šio vakaro heroję.

Kapitonas Heidokas tuoj pat paskambino policijai ir pats palydėjo pareigūnus į įvykio vietą ant uolos.

Ne karo metu laikraščiai būtų paskyrę šiai tragedijai žymiai daugiau vietos. Tačiau dabar, kai iš fronto plaukė vis neramesnės žinios, buvo apsiribota keliomis eilutėmis.

Tapensė ir Tomis žinojo, kad jiems teks dalyvauti teisme kaip liudininkams. Bijodami, kad korespondentams nešautų į galvą nufotografuoti svarbiausių liudininkų, ponas Medouzas labai neatsargiai susižeidė akį. Jam teko užsirišti raištį, padariusį jo veidą visai neatpažįstamą. Ponios Blenkensop veidas išnyko po neapsakomai plačiais skrybėlės kraštais.

Tačiau teisme visas dėmesys buvo sutelktas į ponią Sprot ir kapitoną Heidoką. Karštligiškai iškviestas telegrama ponas Sprotas atvyko pasimatyti su žmona, tačiau turėjo išvykti tą pačią dieną. Tai buvo mielas, bet nuobodokas jaunas vyriškis.

Teismo posėdis prasidėjo nuo žuvusiosios atpažinimo, kurį atliko kažkokia ponia Kafont, plonalūpė, skvarbaus žvilgsnio moteris, jau kelis mėnesius dirbanti pagalbos emigrantams komitete.

Ji paliudijo, kad Polonska atvažiavo į Angliją kartu su savo pusbroliu ir jo žmona, vieninteliais, – kiek jai žinoma, – velionės giminaičiais. Jos manymu, Polonska buvo ne visai normali. Iš Polonskos pasakojimų ji supratusi, kad ši patyrusi Lenkijoje daug siaubingų dalykų ir kad visą jos šeimą, tame tarpe vaikus, išžudę vokiečiai. Už viską, kas jai daroma, Polonska nerodžiusi jokio dėkingumo, buvusi tyli ir įtari. Dažnai kalbėdavusi pati su savimi ir neatrodžiusi normali. Jai buvo parūpinta tarnaitės vieta, bet prieš kelias savaites ji išėjo, neperspėjusi šeimininkų ir neatsižymėjusi policijoje.

Tardytojui pasiteiravus, kodėl nepasirodė moters giminaičiai, inspektorius Breizis pateikė paaiškinimą.

Minima pora buvo sulaikyta kaip Valstybės saugumo įstatymo pažeidėjai ryšium su karo laivų remonto gamykla. Jis pareiškė, kad tiedu svetimtaučiai į šalį atvyko kaip pabėgėliai, tačiau tuoj pat pabandė įsidarbinti netoli karo laivų bazės. Visa šeima buvo laikoma įtartina. Be to, jie disponavo žymiai didesne pinigų suma, negu buvo galima tikėtis. Apie žuvusią Polonską nieko daugiau nebuvo žinoma, išskyrus tai, kad ji buvo priešiškai nusiteikusi anglų atžvilgiu. Visai įmanoma, kad ji buvo priešų agentė ir apsimetinėjo esanti nepilno proto.

Po to buvo iškviesta ponia Sprot, kuri kaip mat apsipylė ašaromis. Tardytojas labai švelniai ėmė ją klausinėti, kaip viskas nutiko.

– Siaubinga, – dusdama pratarė ji. – Kaip siaubinga suvokti, kad nužudei žmogų. Aš to nenorė-

jau... man net tokia mintis nebuvo atėjusi... bet juk tai lietė Betę... aš maniau, kad ta moteris tuoj numes ją nuo uolos... ir aš turėjau ją sustabdyti... ir, o Dieve... aš pati nesuprantu, kaip tai įvyko...

– Ar jūs mokate elgtis su šaunamaisiais ginklais?

– Ką jūs. Tiesa, esu keliskart laikiusi rankose šautuvą – mugėje, tire. Bet niekada nesu pataikiusi į taikinį. Dieve mano, aš taip jaučiuosi, lyg iš tiesų būčiau žudikė.

Tardytojas nuramino ją ir pasiteiravo, kokie jos santykiai buvo su velione.

– Nebuvo jokių santykių. Aš jos niekada gyvenime nebuvau mačiusi. Manau, kad ji tikrai buvo išprotėjusi – juk ji net nepažinojo manęs ir Betės.

Atsakydama į kitus klausimus, ponia Sprot pareiškė, kad ji priklausiusi siuvėjų draugijai, teikiančiai paramą lenkų emigrantams, bet tuo ir apsiribోję jos ryšiai su Anglijon atvykusiais lenkais.

Sekantis buvo iškviestas Heidokas Jis papasakojo, kokių priemonių buvo imtasi ieškant pagrobėjos ir kaip įvykiai klostėsi toliau.

– Ar jūs įsitikinęs, kad moteris buvo pasirengusi nušokti nuo uolos?

– Taip. Ji arba būtų numetusi vaiką, arba kartu su juo nušokusi. Ji atrodė visiškai išprotėjusi nuo įniršio. Ką nors aiškinti jai buvo beprasmiška. Reikėjo greitai veikti. Aš norėjau šauti pats, kad ją sužeisčiau, bet ji buvo prisidengusi vaiku kaip skydu. Bijojau, kad šaudamas pataikysiu į vaiką. O ponia Sprot surizikavo, ir jai pavyko išgelbėti savo mergytės gyvybę.

Ponia Sprot vėl apsipylė ašaromis.

Ponios Blenkensop parodymai buvo trumpi – ji tik patvirtino kapitono Heidoko parodymus.

Atėjo pono Medouzo eilė.

– Ar teisingai apie įvykius papasakojo kapitonas Heidokas ir ponia Blenkensop?

– Visiškai teisingai. Tos moters būsena rodė, kad geriau prie jos nesiartinti. Ji ketino šokti žemyn kartu su vaiku.

Tuo liudininkų apklausa ir baigėsi. Tardytojas išaiškino prisiekusiesiems, kad Vanda Polonska žuvo nuo ponios Sprot rankos tokiomis aplinkybėmis, kurios visai išteisina pastarąją. Teismo dispozicijoje nėra jokių duomenų apie psichinę žuvusios moters būklę. Gal taip pasielgti ją pastūmėjo neapykanta Anglijai. Ant kai kurių lenkų pabėgėliams dalinamų dovanų buvo jas siunčiančių anglių moterų pavardės. Gal kaip tik taip buvo sužinota ponios Sprot pavardė ir adresas. Tačiau apie vaiko pagrobimo motyvus galima tik spėlioti. Normaliam protui toks poelgis sunkiai suvokiamas. Polonska, jos žodžiais tariant, savo šalyje patyrė daug siaubo, ir, ko gero, jai pasimaišė protas. Kita vertus, ji galėjo būti ir priešų agentė.

Prisiekusiųjų nuosprendis atitiko tardytojo išvadas.

II

Kitą dieną po teismo ponia Blenkensop ir ponas Medouzas susitiko norėdami pasikeisti nuomonėmis.

– Vanda Polonska pasitraukė nuo scenos, ir mes vėl aklavietėje, – niūriai konstatavo Tomis.

– Taip, – pritardama linktelėjo Tapensė. – Bet kokie pėdsakai išnyko. Po jos mirties neliko nieko – nei dokumentų, nei žinių, su kuo ji bendravo, nei iš kur pas ją atsirado pinigai.

– Puikiai jie dirba, – atsiduso Tomis ir pridūrė: – Žinai, Tapense, man nepatinka, kaip viskas klostosi.

Tapensė neprieštaravo. Žinios išties nebuvo džiuginančios. Prancūzų armija traukėsi, ir nebuvo vilčių, kad įvykiai pakryptų kita linkme. Dankirke vyko evakuacija, ir Paryžiaus kapituliavimas buvo tik dienų klausimas. Visi nerimavo, paaiškėjus faktui, kad stinga karinės technikos atsispirti didžiuliams mechanizuotiems vokiečių daliniams.

– Kažin ar tai tik įprastas mūsų tingumas ir įprotis dirbti bet kaip? – svarstė Tomis. – Ar kas nors tyčia viską taip patvarko.?

– Manyčiau, kad teisinga antroji prielaida, tik kažin ar tai įmanoma įrodyti.

– Tikriausiai ne. Mūsų priešas pakankamai gudrus.

– Tai štai kokios mūsų aplaidumo pasekmės.

– Mes sugebam pašalinti tik menkas kliūtis, bet mums nepakanka proto suvokti, kas už viso to glūdi. Kruopščiai apgalvotas planas, puiki organizacija, sumanūs vykdytojai. Pasinaudojama amžinu mūsų įpročiu vėluoti, smulkiais kivirčais, nemokėjimu baigti pradėto darbo

– Juk ir mes čia tam atsiųsti, – tarė Tapensė, – o rezultatų jokių.

– Kai ką mes vis dėlto atlikom, – priminė Tomis.

– Karlas fon Deinimas ir Vanda Polonska ? Smulkmė.

– Ar manai, kad jie dirbo kartu?

– Manau, kad taip, – susimąsčiusi atsakė Tapensė. – Pameni, aš užtikau juos šnekučiuojantis.

– Vadinasi, vaiko pagrobimą surengė Karlas fon Deinimas?

– Ko gero.

– Bet kodėl?

– Čia ir yra keblumas, – atsakė Tapensė. – Apie tai aš be perstojo galvoju ir nieko negaliu suvokti. Vaiko pagrobimas atrodo visiškai beprasmiškas.

– Kodėl prireikė grobti kaip tik šitą vaiką? Kas yra tie Sprotai? Pinigų jie neturi – vadinasi, grobta ne dėl išpirkos. Nei vyras, nei žmona nėra valstybės tarnautojai.

– Taip, Tomi. Visa tai tikrai atrodo beprasmiška.

– O ką apie tai mano pati ponia Sprot?

– Ta moteris, – su panieka ištarė Tapensė, – kvaila kaip višta. Ji iš viso nemąsto. Vien tik kartoja, kad iš niekšų vokiečių kitko ir negalima laukti.

– Kvaiša, – pritarė Tomis. – Vokiečiai nieko nedaro be reikalo. Jeigu jie siunčia savo agentą grobti vaiko, vadinasi, yra priežastis.

– Supranti, – tarė Tapensė, – manęs neapleidžia jausmas, kad ponia Sprot suprastų priežastį, jeigu tik kiek pasuktų galvą. Juk turėjo būti kažkas – tarkim, kažkokia netyčia jai pakliuvusi informacija, nors ji pati apie tai galbūt nė neįtarė.

– "Niekam nė žodžio. Laukit nurodymų." – Tomis pacitavo kelis sakinius iš raštelio, rasto ponios Sprot miegamajame ant grindų. – Bet, velniai rautų, šitie žodžiai kažką reiškia.

– Aišku, kad reiškia. Privalo reikšti. Vienintelė man į galvą ateinanti prielaida yra ta, kad poniai Sprot arba jos vyrui kažkas buvo duota pasaugoti. Duota tikriausiai todėl, kad jie patys paprasčiausi, nepastebimi žmonės, kurių niekas neįtars kažką saugant, – kad ir kas tai būtų.

– Tai tik prielaida.

– Žinau. Bet ir viskas, kas nutiko, labai nerealu. Kažkokia šnipų istorija.

– Ar tu prašei ponios Sprot bent kiek pajudinti smegenis?

– Prašiau, bet, deja, jos tai nė kiek nedomina. Jai reikėjo tik susigrąžinti Betę, o dabar ji vis puola į isteriją – ak, ji nušovė žmogų.

– Keisti padarai tos moterys. – garsiai mąstė Tomis. – Tą dieną ponia Sprot buvo panaši į įtūžusią furiją ir šaltakraujiškai, nė akim nemirktelėjusi, būtų galėjusi sušaudyti visą pulką, kad tik susigrąžintų savo vaiką. O paskui, kai jai per stebuklą pavyksta nušauti pagrobėją, ji paleidžia vadžias, jai darosi bloga vien prisiminus tai, kas nutiko.

– Tardytojas visiškai ją išteisino, – pasakė Tapensė.

– Savaime suprantama. Po šimts, jos vietoje aš niekada nebūčiau surizikavęs šauti.

– Ji tikriausiai taip pat nebūtų rizikavusi, jeigu būtų mokėjusi šaudyti, – atsakė Tapensė. – Ji nė neįsivaizdavo, kaip sunku tokiomis sąlygomis pataikyti į taikinį, ir tai jai padėjo.

– Visai kaip Biblijoje, – pasakė Tomis. – Dovydas ir Galijotas.

– Oi! – sušuko Tapensė.

– Kas nors atsitiko?

– Ne. Tiesiog, kai tu tai pasakei, man galvoje šmėstelėjo kažkokia mintis. O dabar ji pradingo.

– Nedidelė bėda, – pasakė Tomis.

– Be reikalo šaipaisi. Taip atsitinka kiekvienam.

– Atsitiktinai pataikiau pasakyti, ką ir tu galvojai?

– Ne, lukterk valandėlę – man regis, tai kažkaip siejasi su Saliamonu.

– Kedrai? Šventyklos? Daug žmonų ir sugulovių?

– Patylėk, – nutraukė jį Tapensė, užsiimdama rankomis ausis. – Taip aš visai neprisiminsiu.

– Žydai? – stengėsi padėti prisiminti Tomis. – Izraelio gentys?

Tačiau Tapensė tik purtė galvą. Patylėjusi valandėlę, ji tarė:

– Įdomu, ką vis dėlto man primena ši moteris?

– Velionė Vanda Polonska?

– Taip. Kai pirmą kartą ją pamačiau, man pasivaideno, kad jos veidas man pažįstamas.

– Ar manai, kad buvai anksčiau ją sutikusi?

– Ne, mes tikrai nebuvome susitikusios.

– Ponia Perena ir jos dukra Šeila labai skirtingos.

– Taip, bet jos čia niekuo dėtos. Beje, kalbant apie šias moteris... Aš ilgai galvojau...

– Ir ką nors gero sugalvojai?

– Vargu. Aš vis laužiau galvą dėl to raštelio – to, kurį ponia Sprot rado savo kambaryje ant grindų, kai buvo pagrobta Betė.

– Na?

– Visi šitie pasakojimai, kad į jį buvo įsuktas akmuo ir įmestas pro langą – gryni niekai. Jį kažkas įnešė į kambarį, kad ponia Sprot iš karto pamatytų. Ir tą tikriausiai padarė ponia Perena.

– Vadinasi, jinai, Karlas ir Vanda Polonska buvo suokalbininkai.

– Taip. Ar pastebėjai, kad pačią kritiškiausią akimirką įėjo ponia Perena? Ir ji padarė galutinį sprendimą – neskambinti policijai. Ji ėmėsi viskam vadovauti.

– Vadinasi, tu dar manai, kad M – greičiausiai ji.

– O tu ne?

– Ko gero, taip, – lėtai ištarė Tomis.

– O gal tu turi kitą versiją?

– Bet ji labai fantastiška.

– Pasakok.

– Kol kas neverta. Aš neturiu jokių įrodymų. Visiškai jokių. Bet jei neklystu, dabar mes turime reikalą ne su M, o su N.

"Blečlis", – galvojo Tomis. – "Iš šalies lyg ir viskas gerai. Ką jam galima prikišti? Tipingas anglas – gal net per daug tipingas. Be to, pats norėjo skambinti į policiją. Bet galima ir kita interpretacija: jis puikiai žinojo, kad motina nesutiks. Raštelis su grasinimais leido jam laikytis priešingos pozicijos..."

Šie apmąstymai vėl grąžino Tomį prie kankinančio, varginančio klausimo, į kurį jis vis dar nebuvo radęs atsakymo.

Kodėl reikėjo grobti Betę Sprot?

III

Prie "San Susi" vartų stovėjo automobilis su užrašu "Policija".

Paskendusi mintyse, Tapensė beveik neatkreipė į jį dėmesio. Ji pasuko į alėją, įėjo į holą ir iš karto užlipo į savo kambarį.

Ant slenksčio apstulbusi sustojo: prie lango, pasisukusi į ją veidu, stovėjo aukšta mergina.

– Dieve mano! – sušuko Tapensė. – Čia jūs, Šeila?

Mergina priėjo prie jos. Tapensė aiškiai matė kiekvieną išblyškusio tragiško veido bruožą ir blizgančias mėlynas akis.

– Kaip gerai, kad jūs parėjote, – tarė Šeila. – Aš jūsų laukiau.

– Kas nutiko?

Ramiu bespalviu balsu ji ištarė:

– Jie suėmė Karlą.

– Policija?

– Taip.

– Dievulėliau! – aiktelėjo Tapensė.

Ji jautėsi nejaukiai. Ramus Šeilos balsas Tapensės neapgavo: ji puikiai suprato, kas slypi po šita ramybe.

Ar jie bendrininkai, ar ne, mergina myli Karlą fon Deinimą. Tapensei suspaudė širdį: jai pagailo šios jaunos būtybės tragišku veidu.

– Ką man daryti? – paklausė Šeila.

Šis paprastas beviltiškas klausimas privertė Tapensę krūptelėti.

– Vargšė mergaitė, – bejėgiškai ištarė ji.

– Jį suėmė. Aš jo daugiau nebepamatysiu, – ištarė Šeila, o jos balsas suskambo kaip laidotuvių aimana. – Ką man daryti? Ką man daryti? – suaimanavo ji.

Jai pakirto kojas, ji suklupo prie lovos ir ėmė raudoti.

Tapensė meiliai paglostė juodaplaukę galvutę ir neryžtingai pasakė:

– Galbūt... galbūt čia klaida. Gal jį tiesiog internuoja. Šiaip ar taip, juk jis priešiškos valstybės pilietis.

– Policininkai sako ką kitą. Dabar jie daro kratą jo kambaryje.

– Na, jeigu jie nieko neras... – lėtai pradėjo Tapensė.

– Nieko jie ten neras. Kas gi ten gali būti?

– Nežinau. Jūs geriau žinote.

– Aš?

Kupina paniekos Šeilos nuostaba buvo tokia natūrali, kad visi Tapensės įtarimai išsisklaidė kaip dūmas. Mergina negali būti Karlo bendrininkė. Ji nieko nežinojo ir nežino.

– Jeigu jis nekaltas... – vėl pradėjo Tapensė.

– O kas iš to? – nutraukė ją Šeila. – Policijai nieko nereiškia sufabrikuoti bylą.

– Nesąmonės, mielas vaike, – griežtai ištarė Tapensė. – Taip nebūna.

– Anglų policija viską gali. Mano mama taip sako.

– Mama gali taip sakyti, bet ji klysta. Tikėk manimi, taip nebus.

Kurį laiką Šeila nepatikliai žiūrėjo į Tapensę. Paskui tarė:

– Gerai. Jeigu jūs taip sakote, aš jumis tikiu.

Tapensė pasijuto nejaukiai.

– Jūs per daug patikli, Šeila, – griežtai pasakė ji. – Galbūt jūs neapdairiai pasielgėt, patikėdama Karlu.

– Vadinasi, ir jūs prieš jį nusistačiusi? O aš maniau, kad jis jums patinka. Ir jis taip manė.

Kokie jaudinantys tie jauni žmonės – jie tiki, kad visi juos mėgsta. Bet tai tiesa – jai patiko Karlas – tikrai patiko.

– Klausykite, Šeila, – su kažkokiu nuovargiu balse ištarė Tapensė. – Patinka žmogus ar ne – tai viena, o faktai – kita. Mūsų šalis kariauja su Vokietija. Yra daug būdų pasitarnauti savo tėvynei. Vienas iš jų – rinkti informaciją... už fronto linijos. Reikia būti drąsiam, kad dirbtum tokį darbą, nes jeigu įkliūsi...– jos balsas sudrebėjo, – tau galas.

– Vadinasi, jūs manote, kad Karlas... – ištarė Šeila.

– Dirba savo šaliai... Tokia galimybė yra, ar ne?

– Ne, – atkirto Šeila.

– Gal jis atvyko čia kaip emigrantas, labai nusiteikęs prieš nacius, o vėliau pradėjo rinkti informaciją?

– Absoliuti netiesa, – ramiai ištarė Šeila. – Aš pažįstu Karlą. Žinau, kas jo galvoje ir širdyje. Labiausiai jam rūpi mokslas – jo darbas – žinių ir tiesos ieškojimas. Jis dėkingas Anglijai, kad jam leista čia dirbti. Žinoma, kai žmonės keikia vokiečius, jam skaudu. Bet jis nekenčia nacių ir jų idealų – jų laisvės neigimo.

– Tada jis taip ir pasakys, – tarė Tapensė.

Šeila priekaištingai pažvelgė į ją.

– Vadinasi, jūs manote, kad jis šnipas?

– Manau...– Tapensė sudvejojo, – kad taip gali būti.

Šeila pasuko durų link

– Aišku. Gailiuosi, kad atėjau pas jus pagalbos.

– Bet kaip, mieloji, aš galiu jums padėti?

– Jūs turite ryšių. Jūsų sūnūs kariuomenėje ir laivyne, o jūs ne kartą pasakojote, kad jie pažįstami su įtakingais žmonėmis. Aš maniau, kad jūs jų paprašysite... bent kažką padaryti.

Tapensė pagalvojo apie tuos mitinius padarus – Daglą, Raimondą ir Sirilį.

– Deja, – tarė ji, – jie niekuo negali padėti.

– Vadinasi, mums jokios vilties nėra. Karlą išveš, pasodins į kalėjimą, o vieną rytą, auštant, pastatys prie sienos ir sušaudys. Tuo viskas ir baigsis, – aukštai iškėlusi galvą karštai ištarė Šeila ir išėjo iš kambario trinktelėdama durimis.

"Na jau, tie triskart prakeikti airiai, – pagalvojo Tapensė, prieštaringų jausmų draskoma. – Iš kur tas siaubingas jų gebėjimas taip viską pakreipti, kad tau galva ima suktis? Jeigu Karlas fon Deinimas šnipas, jį reikia sušaudyti. Privalau taip galvoti ir nesileisti vyniojama apie pirštą tos merginos, su savo airišku balsu įrodinėjančios, kad mano akyse tragiškai žūsta didvyris ir kankinys. "

Ji prisiminė garsios aktorės balsą, cituojantį Džono Milingtono Singo "Raitelius iš jūros ":"Ir koks puikus jų laukia metas..."

Aštrus... nešantis ant jausmų bangos...

Ji pagalvojo: "O kad tai būtų netiesa. Kad tik būtų netiesa..."

Tačiau kaip to tikėtis žinant tai, ką žino ji?

IV

Senojo molo gale sėdintis žvejys užmetė meškerę ir ėmė lėtai vynioti valą.

– Regis, nebeliko abejonių,– ištarė jis.

– Atvirai prisipažinsiu, – tarė Tomis, – dėl to man labai gaila. Jis... na, jis šaunus vyras.

– Dažniausiai taip ir būna, mielas drauge. Dirbti už fronto linijos eina ne bailiai ir užnugario žiurkės, o drąsūs žmonės. Iš savo patirties tą žinom. Bet kaltė įrodyta – ir nieko nebepadarysi.

– Vadinasi, jokios abejonės?

– Visiškai jokios. Tarp jo užrašų su cheminėmis formulėmis rastas gamyklos darbuotojų, įtariamų profašistiniais nusiteikimais, sąrašas. Jis ketino juos sekti. Rasti taip pat diversijų planai ir receptūra trąšų, kurios sunaikintų pasėlius dideliame plote. O tai kaip tik pono Karlo specializacija.

Širdyje keikdamas Tapensę, prisaikdinusią jį apie tai pašnekėti, Tomis nenorom išspaudė:

– O ar negalėjo taip atsitikti, kad visa ši velniava buvo jam pakišta?

Granto lūpas iškreipė demoniška šypsena.

– Aišku, – tarė jis. – Tai jūsų žmonos idėja?

– M–m... kaip čia jums pasakius... na, taip.

– Jis – patrauklus vyrukas,– atlaidžiai pasakė Grantas. – Bet jeigu rimtai – į šią prielaidą mes negalime atsižvelgti. Beje, pas jį buvo rasta simpatinio rašalo slaptam susirašinėjimui, o tai jau svarbus įkaltis. Ir neatrodė, kad rašalą jam kažkas būtų pakišęs. Jis nestovėjo ant praustuvės buteliuke su užrašu "Vartoti prireikus". Ne, jis buvo velniškai gudriai paslėptas. Su tokiu atveju susidūrėme tik kartą – tada tai buvo liemenės sagos. Jos įmirkomos simpatiniu rašalu, o prireikus įmetamos į vandenį – ir rašalas gatavas. Tačiau Karlas fon Deinimas naudojosi ne sagomis, o batų raišteliais. Gudriai sumanyta.

– Palaukit, palaukit...

Tomio galvoje šmėstelėjo kažkokia mintis – miglotas padrikas prisiminimas...

Tapensė pasirodė daug nuovokesnė. Tomis dar nebaigė jai pasakoti savo pašnekesio su Grantu, o ji iš karto susigaudė.

– Batų raišteliai? Tomi, bet juk tai viską paaiškina.

– Ką?

– Istoriją su Bete, kvaily. Ar prisimeni, kokį kvailą pokštą ji iškrėtė mano kambaryje su batų raišteliais? Ji sumerkė juos į vandenį. Aš tada labai stebėjausi ta jos užmačia. Dabar suprantu: ji matė Karlą taip darant ir ėmė mėgdžioti jį. Jis labai rizikavo, nes mergytė galėjo jį išduoti, todėl susitarė su ta moterimi, kad ji pagrobtų Betę.

– Vadinasi, viskas paaiškėjo, – tarė Tomis.

– Taip. Gerai, kai viskas atsistoja į savo vietas. Galima apie tai negalvoti ir eiti toliau.

– Tai būtina.

Tapensė linktelėjo.

Prasidėjo išties sunkūs laikai. Apstulbusių prancūzų nuostabai ir nusivylimui jų vyriausybė netikėtai kapituliavo. Nebuvo aiškus prancūzų laivyno likimas. Prancūzijos pakrantes kontroliavo vokiečiai, ir virš Anglijos pakibo visai reali įsiveržimo grėsmė.

– Karlas fon Deinimas buvo tik grandinės dalis, – pasakė Tomis. – O jos pradžia – ponia Perena.

– Taip, turime rasti įkalčių prieš ją. Bet tai padaryti nelengva.

– Aišku, jeigu ji visos organizacijos smegenys, pasistengs nepalikti jokių pėdsakų.

– Vadinasi M – tai ponia Perena?

Tomis linktelėjo

– Tu išties manai, kad mergina niekuo dėta? – lėtai paklausė jis.

– Aš visiškai tuo įsitikinusi.

– Na, tau lengviau spręsti, – atsiduso Tomis. – Bet tada jai tikrai nebus saldu. Pirmiausia – mylimas žmogus, po to – motina... Nedaug kas belieka gyvenime.

– Nieko neveiksi, taip yra.

– Taip, bet jeigu mes klystame, ir N arba M ne jie?

– Vėl ta pati giesmelė? – šaltai nutraukė jį Tapensė.– Ar tau neatrodo, kad nori, jog būtų taip, kaip tu nori?

– Ką tu turi galvoje?

– Aišku, kad Šeilą Pereną.

– Tapense, tai grynas absurdas.

– Visai ne. Ji susuko tau galvą, kaip ir visiems kitiems.

– Nieko panašaus, – supyko Tomis. – Tiesiog aš turiu savų argumentų.

– Kokių?

– Kol kas patylėsiu. Pažiūrėsim, kuris iš mūsų teisus.

– Na, o aš manau, kad mums metas kaip reikiant užsiimti ponia Perena. Išsiaiškinti, kur ji buvoja, su kuo susitinka, – žodžiu, viską. Juk turi būti kažkokia jungiamoji grandis. Pasakyk Albertui, kad jau šią popietę to imtųsi.

– Pasakyk jam pati. Aš turiu neatidėliotinų reikalų.

– Kokių?

– Žaisiu golfą.

9 SKYRIUS

– Visai kaip senais gerais laikais? – pasakė Albertas.

Jis švytėjo iš laimės. Net dabar, būdamas gerokai virš trisdešimties ir šiek tiek papilnėjęs, Albertas sieloje liko tas pats romantiškas berniūkštis, dirbęs su Tomiu ir Tapense tomis seniai prabėgusiomis, kupinomis nuotykių dienomis.

– Ar pamenat, kaip mes pirmą kartą susitikome? – paklausė jis. – Aš tuomet blizginau varines rankenas tame prašmatniame viešbutyje. O jų šveicorius buvo tikras kiaulė. Visą laiką kibdavo prie manęs. Ir vieną dieną pasirodėte jūs ir pripasakojote man visokių istorijų apie kažkokią nusikaltėlę, pravarde Miklioji Rita. Beje, ne viskas toje istorijoje buvo tiesa. Ir nuo tos dienos aš nesvarstydamas nuėjau paskui jus, tiesa? Taip, daug mes patyrėme nuotykių, kol, taip sakant, įsikūrėme ten, kur esame.

Albertas atsiduso, ir, pasinaudojusi pauze, natūralios minčių asociacijos dėka Tapensė pasiteiravo apie jo žmonos sveikatą.

– Na, mano šeimininkėlė jaučiasi gerai, tik rašo, kad jai nelabai patinka Velsas, kad velsiečiai turėtų išmokti kalbėti angliškai... O dėl antskrydžių – tai jų buvo net du, o duobės laukuose išmuštos tokios, kad mašina tilptų. Taigi koks čia gali būti saugumas? Tada geriau jau būtų likusi Londone, galėtų sau grožėtis mėgstamais medžiais, gertų puikų šviežią pieną iš butelio.

– Nežinau, Albertai, – kažkokios minties nusmelkta, staiga pertraukė jį Tapensė, – ar mes turime teisę įtraukti jus į visą šį reikalą.

– Nesąmonės, ponia, – užkaito Albertas. – Ar aš pats nesiprašiau į frontą? Tik tame šaukimo punkte visi tokie pasipūtę – net išklausyt manęs nenorėjo. Laukite, girdi, kol ateis metas jūsų amžiaus šaukiamiesiems. O aš – vyras pačiame jėgų žydėjime, ir mano galvoje tik viena mintis – kaip tiems, atleiskit už išsireiškimą, rupūžėms vokiečiams duoti į kaulus. Jūs tik man pasakykit, kaip galėčiau įkišti pagalį jiems į ratus, sugriauti jų užmačias, – aš tam pasirengęs. Laikraščiai rašo, kad mums kelia grėsmę penktoji kolona. Aš nežinau, kur dingo kitos keturios, bet jeigu penktoji, tai penktoji...Žodžiu sakant, aš esu pasirengęs kaip įmanydamas jums ir kapitonui Berisfedui padėti. Todėl laukiu įsakymų.

– Gerai, tada klausykite, ką reikia padaryti.

II

– Ar seniai jūs pažįstate majorą Blečlį? – paklausė Tomis, pasitraukęs į šalį ir su pasitenkinimu stebėdamas, kaip po smarkaus smūgio golfo kamuoliukas šokinėdamas lekia tako viduriu.

Taip pat neblogai smūgiavęs, kapitonas Heidokas patenkintas persimetė golfo lazdą per petį ir atsakė:

– Blečlį? Leiskit pagalvoti? Na, apie devynis mėnesius, ar panašiai. Jis čia atvyko praeitą rudenį.

– Rodos, minėjote, kad jis jūsų ar jūsų draugų pažįstamas, – tyčia pamelavo Džonis.

– Ar aš taip sakiau? – šiek tiek nustebo kapitonas Heidokas. – Ne, tikrai ne. Man regis, aš sutikau jį čia, klube.

– Šiek tiek paslaptingas žmogus, ar ne?

Šį kartą kapitonas iš tiesų nustebo.

– Paslaptingas žmogus? Blečlis? – jo apstulbimas buvo nuoširdus.

Tomis viduje lengviau atsikvėpė. Galbūt jis viską tik prasimano.

Šį kartą jo kamuoliukas pataikė į duobutę. Heidokui irgi pavyko tolimas smūgis. Prisijungęs prie Tomio, jis tarė:

– Kaip, po galais, jums šovė į galvą, kad Blečlis paslaptingas žmogus? Aš greičiau pasakyčiau, kad tai primityviai tiesmukas – kareiviško sukirpimo žmogus. Ir minčių ratas ribotas, ir visa kita – siauras, kariškas požiūris į gyvenimą... tik ne mįslingas.

– Man pasirodė keistas jo įprotis – kažkas kažkam kažką sakė... – sumurmėjo Tomis.

Jie priartėjo prie aikštelės su duobute. Kapitonas pataikė į duobutę.

– Tris takus pervarėm, dar du liko, – patenkintas tarė jis.

Tada, kaip Tomis ir tikėjosi, jo mintys nuo žaidimo peršoko prie Tomio pasakytų žodžių.

– O kokį paslaptingumą jūs turėjote galvoje? – paklausė jis.

Tomis gūžtelėjo.

– Paprasčiausiai tai, kad niekas nieko apie jį nežino.

– Jis buvo Mespote.

– Ar tikrai tą žinote?

– Na, aš... na, ne, asmeniškai to nežinau. Bet klausykit, Medouzai, ar kas nors atsitiko? Kas nors ne taip su Blečliu?

– Ne ne, aišku, kad ne, – skubiai paneigė Tomis.

Dabar jaukas žuviai buvo užmestas. Jis gali sėdėti ir stebėti, kaip kapitonas mintyse suks ratus apie jį.

– Man jis visada atrodė tiesiog idiotiškai tipingas anglas, – pasakė Heidokas.

– Iš tiesų, iš tiesų.

– Taip taip... dabar suprantu, ką jūs turėjote omenyje. Per daug jau jis tipingas, ar ne?

"Dabar aš klausausi liudijimų", – pamanė Tomis. – "Gal ims ir netikėtai jam dingtelės kokia netikėta mintis".

– Taip, dabar man paaiškėjo, ką jūs turit galvoje, – mąsliai ištarė kapitonas Heidokas. – Ir dabar, kai gerai apie tai pagalvoju, mane stebina tai, kad nėra nieko, kas būtų pažinojęs Blečlį, prieš jam atvykstant čia. Nėra jokių pažįstamų iš senų laikų, kurie pas jį užsuktų. Visiškai nieko.

– Šit kaip, – tarė Tomis. – Ar sužaisim vienas prieš du? Dar šiek tiek prasijudinsim. Juk toks malonus vakaras.

Pavažiavę automobiliu, jie išsiskyrė, o kai, pervarę kamuoliukus, vėl susitiko, Heidokas tiesiai paliepė:

– Papasakokit man, ką girdėjote apie jį.

– Nieko... visiškai nieko.

– Nėra prasmės, Medouzai, su manim slapukauti. Mane pasiekia visokie gandai. Aišku? Ir visi žino, kad aš uoste užuodžiu šnipus. Tai ką jūs norite pasakyti: kad Blečlis nėra tas, kuo dedasi?

– Tai buvo tik paprasčiausia prielaida.

– O kas, jūsų nuomone, jis galėtų būti? Vokietis? Nesąmonė, jis toks pat anglas kaip jūs ir aš.

– Ir aš taip manau.

– Juk jis amžinai šūkaloja, kad kuo daugiau užsieniečių būtų internuota. Žiūrėkit, kaip agresyviai

jis nusiteikęs to jauno vokietuko atžvilgiu – ir, atrodo, ne be pagrindo. Policijos viršininkas man prasitarė, kad jiems pakanka įkalčių, kad fon Deinimas būtų dešimt kartų pakartas. Jis buvo numatęs būdą, kaip užnuodyti vandenį, tiekiamą visai šaliai, ir dirbo prie naujų nuodingųjų dujų sukūrimo – dirbo vienoje mūsų gamykloje. Dievaži, kokie trumparegiai mūsų žmonės. Kaip galima įleisti į tokią vietą vokietį. Ir patikėkit, mūsų vyriausybei tai nė motais. Vyrukui pakako atvykti į mūsų šalį prieš pat karą, paverkšlenti dėl persekiojimo, o mūsiškiai jau užmerkia akis ir supažindina jį su visomis mūsų paslaptimis. Tokie pat akli jie buvo ir dėl to vyruko Hano...

Tomis neturėjo nė menkiausio noro dar kartą išklausyti žinomą istoriją, todėl tyčia praleido smūgį.

– Jums nepasisekė. – sušuko Heidokas.

Jo smūgis buvo vykęs, ir kamuoliukas pataikė į duobutę.

– Puiku. O jums šiandien nekrenta. Tai apie ką mes kalbėjomės?

– Apie tai, kad Blečlis visais atžvilgiais patikimas, – tvirtai ištarė Tomis.

– O taip, o taip. Tiesa... kaip aš buvau apie tai pamiršęs... juk girdėjau apie jį vieną gan juokingą istoriją...

Dideliam Tomio nepasitenkinimui, juos pašaukė kiti du vyrai. Keturiese jie grįžo į klubą ir užsisakė gėrimus. Po to kapitonas Heidokas žvilgtelėjo į laikrodį ir pareiškė, kad jiems su Medouzu jau metas eiti. Tomis priėmė Heidoko pasiūlymą ir nuvažiavo pas jį pietauti.

“Kontrabandininkų gūžtoje” kaip visada viešpatavo pavyzdinė tvarka. Aukštas vidutinio amžiaus tarnas aptarnavo juos su tokiu profesionaliu meistriš-

kumu, kokį tesutiksi tik aukščiausios klasės Londono restorane.

Tarnui išėjus iš kambario, Tomis nepraleido progos atkreipti dėmesį į šį faktą.

– Taip, man pasisekė.

– Kur jūs jį iškasėt?

– Pats atėjo, pagal skelbimą. Pateikė puikias rekomendacijas, toli lenkė visus tuos, kurie prieš tai buvo atėję ieškoti darbo, be to, atlyginimo neužsiprašė per didelio. Aš iš karto jį nusamdžiau.

– Dėl karo mes netekome paties geriausio restoranus aptarnaujančio personalo, – nusijuokęs tarė Tomis. – Juk patys geriausi kelneriai buvo užsieniečiai. Anglams šis menas, regis, nėra įgimtas.

– Per daug vergiškumo – štai kodėl. Lankstytis ir valinėtis ne prie širdies anglų buldogui.

Gurkšnodamas kavą verandoje, Tomis tarsi iš netyčių paklausė:

– Apie ką jūs ketinote man papasakoti klube? Kažką juokingo... rodos, apie Blečlį.

– Taip taip, pamenu... Kas ten dabar? Ei, ar matėte? Jūroje kažkas žybtelėjo. Kur mano žiūronai?

Tomis atsiduso. Išties žvaigždės buvo jam nepalankios.

Kapitonas nuskubėjo į namus, išpuolė iš ten su žiūronais, nužvelgė horizontą ir ėmė pasakoti apie ištisą priešo signalizacijos sistemą, naudojamą palaikyti ryšiui su įvairiais pakrantės taškais, tačiau visa tai stipriai prasilenkinėjo su tikrove. Paskui jis nupiešė niūrų netolimo ir sėkmingo vokiečių įsiveržimo vaizdą.

– Pas mus jokios organizacijos, tikras chaosas. Bet jūs, Medouzai, ir pats ne prasčiau už mane apie tai žinote – juk priklausote savanoriškam pilieti-

nės gynybos būriui. Kai viskam vadovauja toks žmogus, kaip seniokas Endriusas...

Ir vėl prasidėjo sena giesmelė. Tai buvo skaudama kapitono Heidoko vieta. Jis neabejojo, kad būtų žymiai geresnis vadas, ir buvo tvirtai nusprendęs, pirmai progai pasitaikius, išstumti pulkininką Endriusą iš pareigų.

Tarnas jau padavė viskį ir likerius, o kapitonas Heidokas vis dar postringavo:

–... o mus kaip kinivarpos graužia šnipai – jų pilna visur. Viskas taip pat kaip ir praeitame kare – kirpėjos, padavėjai...

Patogiai atsirėmęs krėsle, Tomis stebėjo aplink stalą šmaižančio Epldoro profilį ir mąstė: " Padavėjai? Šiam vaikinui labiau tiktų Frico, o ne Epldoro vardas..."

O kodėl ne? Tiesa, jo tartis nepriekaištinga, bet juk daug vokiečių moka angliškai. Ištobulino šią kalbą, metų metais tarnaudami anglų restoranuose. Iš išvaizdos jie taip pat labai panašūs į anglus: šviesiaplaukiai, mėlynakiai... tik dažnai galvos forma išduoda...taip, galvos forma...kur jis ką tik matė tokią galvą...

–... ir visas tas prakeiktų anketų pildymas. Jokios iš to naudos, ar ne, Medouzai?

Tie begaliniai idiotiški klausimai...

Ūmai, pasidavęs impulsui, tarsi pratęsdamas Heidoko mintį, Tomis pasakė:

– Žinau žinau. Tokie kaip: "Jūsų pavardė? Atsakymas – N arba M".

Kažkas tarkštelėjo, ir pasigirdo dūžtančio stiklo garsas. Epldoras, idealiai išmuštruotas tarnas, staiga kluptelėjo, ir mėtų likeris permerkė Tomio rankogalį.

– Atleiskit, pone, – išstenėjo tarnas.

– Idiote. Prakeiktas nevėkšla. Kur, po velnių, tavo akys? –pratrūko Heidokas, ir raudonas jo veidas iš įtūžio tapo net violetinis.

"Kalbos apie armijos karininkų karštą būdą ir nesivaldymą tik juokeliai, palyginus su laivyno karininkų manierom", – pagalvojo Tomis.

Heidoko prakeiksmų kruša nesiliovė, Epldoras jau nežinojo nė kaip beatsiprašinėti.

Tomis išties pasijuto nejaukiai dėl tarno, bet staiga, lyg burtų lazdele mostelėjus, kapitono įniršis išgaravo ir grįžo jo kasdieninis linksmumas ir širdingumas.

– Eime, jums reikia nusiprausti. Mėtų likeris – velniškai lipnus dalykėlis.

Tomis nuėjo paskui šeimininką į vidų ir netrukus atsidūrė prabangiame vonios kambaryje, pilname visokių technikos naujovių. Jis ėmė skalbti saldžias, lipnias dėmes ir šnekučiuotis su kitame kambaryje likusiu kapitonu. Atrodė, jog jis buvo šiek tiek susigėdęs dėl tokio savo protrūkio.

– Regis, šiek tiek per daug paleidau vadžias. Vargšelis Epldoras – jis žino, kad aš visada pasakau daugiau, negu galvoju.

Tomis pasigręžė nuo praustuvės, norėdamas nusišluostyti rankas. Tuo metu šlapio muilo gabalėlis nukrito ant grindų. Jo nepastebėjęs, Tomis netyčia ant jo užlipo. Po sekundės jis jau išdarinėjo neįsivaizduojamus baleto antrė ant išblizginto linoleumo. Perlėkęs išskėstom rankom per visą kambarį, jis galop įsitvėrė viena ranka dešinio vonios krano, o kaire smarkiai trenkė į nedidelę sieninę spintelę. Jei ne katastrofa su muilu, toks sudėtingas piruetas Tomiui niekada nebūtų pavykęs. Iš įsibėgėjimo jis dar smarkiai spyrė koja į apatinį vonios panelį.

Tai, kas atsitiko po to, Tomiui pasirodė tikras cirko triukas. Pasisukusi ant nematomos ašies, vonia atsitraukė nuo sienos, ir prieš Tomio akis atsivėrė blausi niša. Joje įtaisytą daiktą Tomis atpažino iš karto. Tai buvo radijo siųstuvas.

Kapitono balsas nutilo. Staiga jis išdygo tarpduryje, ir akimirksniu Tomio mintyse viskas atsistojo į savo vietas.

Koks jis buvo aklas! Šis linksmas, sveikata trykštantis geraširdiško anglo veidas – tik kaukė. Kodėl jis ligi šiol neįžvelgė po ja tikrojo Heidoko – ūmaus, pasipūtusio prūsų karininko.? Laimė, tai, kas įvyko, atvėrė jam akis. Atminty iškilo kitas panašus atsitikimas: kažkada jis matė, kaip prūsų kareiva su tikrai junkerišku grubumu koneveikė kareivį. Visiškai taip šiandien kapitonas Heidokas užsipuolė prasikaltusį ir sutrikusį savo valdinį.

Viskas paaiškėjo – stebuklingai paaiškėjo. Kokia apgavystė. Pirmiausia pasiunčiamas priešo agentas Hanas, kuris, nusamdęs užsieniečius darbininkus, pastato vilą ir pagal iš anksto numatytą planą daro viską, kad sukeltų įtarimą ir kad būtų pereita prie kito operacijos etapo – jo, kaip vokiečių agento, demaskavimo. O šį žygdarbį atlieka šaunus anglų jūreivis – kapitonas Heidokas. Paskui jis – ir tai niekam nesukelia nuostabos – nusiperka “Kontrabandininkų gūžtą” ir ima visiems įkyrėti nepabaigiamais pasakojimais apie vilos įsigijimo aplinkybes. Štai taip N saugiai įsitaiso paskirtoje vietoje: susisiekimas jūra užtikrintas, radijo siųstuvas gerai užmaskuotas, jo štabas vos už kelių žingsnių nuo “San Susi”, ir jis pasirengęs vykdyti vokiečių planą.

Tomis neįstengė užgniaužti akimirką plykstelėjusio nuoširdaus susižavėjimo. Taip puikiai buvo viskas suplanuota. Jam pačiam niekada į galvą nebu-

vo atėjusi mintis įtarti Heidoką – taip natūraliai jis atrodė esąs tuo, kuo dėjosi, – ir tik absoliučiai nenumatytas įvykis jį išdavė.

Visos šios mintys žaibo greitumu šmėstelėjo Tomio galvoje. Jis suvokė, per daug gerai suvokė, kad jam gresia – negali negrėsti – mirtinas pavojus. Išeitis viena – apsimesti patikliu, bukagalviu anglu ir gerai suvaidinti šį vaidmenį.

Jis atsigręžė į Heidoką ir ėmė kvatoti, širdyje tikėdamas, kad jo juokas skamba natūraliai.

– Dievaži, jūsų name – nesibaigiantys siurprizai. Ar čia dar vienas šito Hano įtaisas? Aną kartą jūs man jo neparodėte.

Heidokas, netardamas nė žodžio, stovėjo tarpduryje, užstodamas Tomiui kelią. Milžiniškas jo kūnas įsitempė.

"Priešininkas ne mano jėgoms, – pagalvojo Tomis. – Ir dar tas prakeiktas tarnas".

Heidokas tebedunksojo ant slenksčio kaip uola. Paskui staiga atsipalaidavo ir nusijuokė.

– Velniškai gudriai viskas jums, Medouzai, pavyko. Perčiuožėt grindimis kaip baleto šokėjas. Taip atsitinka tik kartą iš tūkstančio. Šluostykitės rankas ir eikime į kambarį.

Išėjęs iš vonios, Tomis nusekė paskui jį. Jis buvo įtempęs dėmesį ir kiekvieną raumenį. Dabar, padarius tokį atradimą, jam žūtbūt reikėjo išsigauti iš šio namo. Tačiau ar pavyks apgauti Heidoką? Regis, kapitono balsas skambėjo gan natūraliai.

Nerūpestingai (ar tikrai?) apkabinęs Tomį per pečius, Heidokas nusivedė jį į svetainę. Paskui atsigręžęs gerai uždarė duris.

– Žinot, drauguži, man reikia kai ką jums pasakyti, – pradėjo jis nuoširdžiai, draugiškai, šiek tiek sutrikusiu balsu ir mostu pasiūlė Tomiui sėsti. – Ap-

maudu, kaip kažin ką apmaudu, kad taip išėjo. Dabar man lieka tik viena – patikėti jums savo paslaptį. Bet jūs, Medouzai, privalėsit laikyti liežuvį už dantų. Aišku?

Tomis kaipmat nutaisė labai smalsią veido išraišką.

Heidokas pristūmė kėdę prie pat pašnekovo ir atsisėdo.

– Matot, Medouzai, viskas yra štai kaip. Apie tai niekas nežino, bet aš dirbu slaptojoje tarnyboje, MI 42 BX skyriuje. Ar teko apie tokį girdėti?

Tomis papurtė galvą ir apsimetė dar labiau susidomėjęs.

– Matot, tai labai slapta. Mes dirbame, taip sakant, išoriniame ryšio rate – perduodame tam tikrą informaciją. Bet jeigu tai išaiškės, bus labai blogai. Suprantate?

– Taip, taip, puikiausiai suprantu. – sušuko Medouzas. – Koks įdomus jūsų darbas. Aišku, kad aš niekam nė žodeliu neprasitarsiu.

– Ir teisingai padarysite, nes tai gyvybiškai būtina. Kartoju, tai visiškai slapta.

– Aš puikiai suprantu. Koks kvapą gniaužiantis darbas. Išties kvapą gniaužiantis. Kaip norėčiau daugiau apie tai sužinoti. Bet tikriausiai man nedera apie tai klausinėti.

– Tikrai nedera. Juk jūs suprantate, ką reiškia "visiškai slaptai".

– Aišku, aišku. Tikrai atleiskit, kad taip atsitiko. Tiesiog neįtikėtinas dalykas...

"Dievaži, jis manim nepatikėjo, – pamanė Tomis. – Juk negali jis manyti, kad aš priimsiu visas šias pasakas už tikrą pinigą".

Ne, tai visiškai neįtikėtina. Tačiau, antra vertus, tuštybė pražudė ne vieną žmogų. Juk kapitonas

Heidokas – gudrus žmogus, neeilinė asmenybė. O kas tasai apgailėtinas Medouzas? Viso labo pokvailis anglas, priklausantis tai žmonių rūšiai, kuri bet kuo gali patikėti. Kad tik Heidokas ir toliau taip manytų.

Tomis plepėjo toliau, įvairiais būdais rodydamas susidomėjimą ir smalsumą. Taip, jis suprantąs, kad klausinėti nedera, bet... jo manymu, kapitono Heidoko darbas tikriausiai esąs labai pavojingas. Ar yra kada nors jam tekę dirbti Vokietijoje?

Heidokas atsakinėjo nuoširdžiai. Jis vėl buvo tikras anglų jūreivis – prūsų karininkas buvo dingęs be pėdsakų. Tačiau dabar Tomis žvelgė į jį kitomis akimis ir atsistebėt negalėjo, kaip galėjo taip ilgai klysti. Nei galvos formoje, nei smakro linijoje nebuvo nieko angliško.

Pagaliau ponas Medouzas atsistojo. Atėjo paskutinio išbandymo akimirka. Pavyks jam ar nepavyks?

– Na, man jau metas eiti. Jau vėlu. Dar kartą prašau man atleisti ir galit neabejoti, kad niekas pasaulyje neišgirs iš manęs nė žodžio.

(Taigi dabar arba niekada. Ar jis išleis mane, ar ne? Turiu būti pasirengęs – geriausiai vožt tiesiai jam į smakrą...)

Nenutraukdamas malonaus pašnekesio, ponas Medouzas, patenkintas ir susijaudinęs, pasuko durų link.

Štai jis jau hole... jau daro paradines duris...

Pro kitas praviras duris kairėje jis mato Epldorą... Tarnas dėlioja pusryčių indus ant padėklo. (Vis dėlto šie kvailiai jį išleidžia.)

Jiedu su Heidoku dar stabtelėjo ant laiptelių. Pašnekėjo, susitarė kitą šeštadienį vėl žaisti golfą.

"Tik nebus tau kito šeštadienio", – ištarė mintyse Tomis.

Kelyje pasigirdo balsai. Tai buvo du iš matymo Tomiui ir Heidokui pažįstami vyrai, grįžtantys iš pasivaikščiojimo po kyšulį. Tomis šūktelėjo jiems. Jie sustojo. Ketveriukė dar pastovėjo šnekučiuodamasi prie vartelių. Po to Tomis širdingai atsisveikino su šeimininku ir kartu su abiem vyrais nužingsniavo keliu.

Pagaliau jam pavyko. Jis išėjo.

Idiotas Heidokas pakliuvo ant meškerės.

Tomis išgirdo, kaip kapitonas nužingsniavo link namų ir įeidamas užtrenkė duris. Tomis guviai leidosi kalva žemyn su dviem naujaisiais draugais.

Atrodė, jog artėja oro permaina.

Ponas Monro vėl buvo prastos nuotaikos.

Tas vyrukas Ešbis atsisakė stoti į savanorių gynėjų gretas. Pareiškė, kad organizacija prasta. Ir vadovai bukagalviai. Jaunasis Maršas, patarnaująs žaidžiant golfą, atsisakąs eiti į kariuomenę dėl religinių įsitikinimų. Ar Medouzas nemanąs, kad šį klausimą reikėtų iškelti komitete. Užpraeitą naktį buvęs gan baisus antskrydis virš Sauthemptono – pridaryta nemažai žalos. O ką Medouzas manąs apie Ispaniją? Ar nesidaro jų elgesys pasibjaurėtinas? Aišku, kad taip. Ypač po Prancūzijos nesėkmių...

Tomis vos garsiai nešaukė iš džiaugsmo. Toks kasdieniškas normalus pašnekesys. Pati apvaizda atsiuntė šiuos du žmones tinkamu metu.

Prie "San Susi" vartų Tomis atsisveikino su pakeleiviais ir, tyliai švilpaudamas, pasuko alėja namų link. Tačiau vos priėjo prie tamsiame kampe augančių rododendrų krūmų, kai ant jo galvos užvirto kažkas baisiai sunkaus. Jis krito kniūbsčias ir prasmego į tamsią bedugnę.

10 SKYRIUS

– Ar jūs skelbėte tris pikus, ponia Blenkensop?

Taip, ponia Blenkensop skelbė tris pikus.

Šiek tiek uždususi nuo telefono sugrįžo ponia Sprot.

– Ir vėl pakeistas priešlėktuvinės gynybos egzaminų laikas. Kaip man visa tai įkyrėjo.

Ji paprašė pakartoti, kiek kas skelbė. Panelei Minton, kaip paprastai, neatsibosdavo viską be galo kartoti.

– Ar aš sakiau du kryžiai? Jūs įsitikinę? O man, žinot, atrodė, kad buvo be vieno kozirio... O taip, dabar prisimenu. Ponia Keili skelbė vieną čirvą, ar ne? Aš ketinau sakyti be vieno kozirio, nors man ir stigo taškų, bet pamaniau, kad lošiant reikia rizikuoti, o tada ponia Keili pasakė vieną čirvą, ir aš pasakiau: du pikai. Ir dar man visada atrodo, kad sunku lošti, kai turi dvi trumpas spalvas.

"Išties būtų geriau, – pagalvojo Tapensė, – jeigu panelė Minton tiesiog padėtų atverstas kortas ant stalo. Vis tiek negali susilaikyti nepasakiusi, ką turi".

– Taigi dabar viskas aišku, – pergalingai ištarė panelė Minton. – Vienas čirvas, du kryžiai.

– Du pikai, – pasakė ponia Blenkensop.

– Aš pasuoju, – atsiliepė ponia Sprot.

Ponia Keili, pasilenkusi į priekį, tylėjo. Vėl savo giesmelę užgiedojo panelė Minton:

– Ir tada ponia Keili paskelbė du čirvus, ir aš pasakiau: trys būgnai.

– O aš pasakiau: trys pikai, – pridūrė Tapensė.

– Aš pasavau, – pasakė ponia Sprot.

Ponia Keili sėdėjo tylėdama. Pagaliau ji pastebėjo, kad visos lošikės laukiamai žiūri į ją.

– Atleiskit, – rausdama ištarė ji. – Aš pagalvojau, ar nenuėjus man pas poną Keilį. Juk jis visiškai vienas ten, terasoje.

Ponia Keili pažvelgė į kiekvieną mažos draugijos narę.

– Jeigu neprieštarausite, aš nueisiu ir pažiūrėsiu, kaip jis ten. Man pasigirdo kažkoks keistas garsas. Ko gero, jam nukrito knyga.

Pro stiklines duris ji nuskubėjo į terasą. Susierzinus Tapensė atsiduso.

– Jai reikėtų prisirišti jį prie virvutės. Tada ponas Keilis galėtų, kada tik sumanęs, paprasčiausiai ją timptelėti.

– Malonu matyti tokią atsidavusią žmoną, – susižavėjusi tarė panelė Minton. – Ar ne?

– Kažin, kažin? – suabejojo Tapensė – šiuo metu jos nuotaika buvo tikrai nekokia.

Valandėlę trys moterys sėdėjo tylėdamos.

– O kur šįvakar Šeila? – pasiteiravo panelė Minton.

– Ji nuėjo į kiną, – atsakė ponia Sprot.

– O ponia Perena? – paklausė Tapensė.

– Pasakė, jog eina į savo kambarį sąskaitų tikrinti, – atsakė panelė Minton. – Vargšelė. Juk sąskaitas tikrinti – toks varginantis darbas.

– Juk ne visą vakarą ji prie jų sėdi, – įsiterpė ponia Sprot. – Kai aš kalbėjausi hole telefonu, ji kaip tik iš kažkur parėjo.

– Įdomu, kur ji buvo? – tuoj susidomėjo panelė Minton, kurios gyvenimas ir susidėjo iš tuščio smalsumo tenkinimo. – Tikriausiai ne kine, nes seansas dar nepasibaigė.

– Ji buvo be palto ir be skrybėlės, – pasakojo toliau ponia Sprot. – Plaukai išsidraikę, vos gaudo kvapą, lyg būtų ilgai bėgusi. Užlėkė laiptais tiesiai į savo kambarį, o man nė žodžio nepratarė. Tik piktai dėbtelėjo... labai piktai... o juk aš tikrai nieko blogo nepadariau.

Verandos tarpduryje pasirodė ponia Keili.

– Jūs tik pamanykit. – sušuko jinai. – Ponas Keilis pats vienas, be jokios pagalbos, apėjo visą sodą. Sakosi pasivaikščiojęs su malonumu. Vakaras toks švelnus.

Ji atsisėdo, ir moterys vėl grįžo prie kortų.

– Leiskit man pažiūrėti... na, ar nemanote, kad reikėtų skelbti iš naujo?

Tapensė vos užgniaužė apmaudą. Jos paskelbė iš naujo, o jai beliko žaisti tris pikus.

Ponia Perena įėjo į kambarį kaip tik tuo metu, kai buvo ruošiamasi dalinti kortas.

– Ar smagiai pasivaikščiojote? – pasiteiravo panelė Minton.

Nepatenkinta ponia Perena piktai nužvelgė ją ir atrėžė:

– Aš niekur nebuvau išėjusi.

– O... o.:. atleiskit, turbūt aš suklydau. Bet ponia Sprot pasakė, kad jūs neseniai grįžote.

– Aš tik išėjau pro duris pažiūrėti, koks oras, – atsakė ponia Perena.

Jos balso tonas buvo nedraugiškas. Ji priešiškai pažvelgė į nuolankiąją ponią Sprot, kuri išraudo ir aiškiai išsigando.

– Tik pamanykit,– į bendrą pašnekesį pabandė įsiterpti ir ponia Keili. – Ponas Keilis pats apėjo visą sodą.

– O kam? – griežtai paklausė ponia Perena.

– Šiandien toks šiltas vakaras, – paaiškino ponia Keili. – Jis net antrą kaklajuostę pamiršo ir dabar vis dar nenori grįžti namo.Aš taip bijau, kad jis nepersišaldytų.

– Yra ir baisesnių dalykų už persišaldymą, – nutraukė ją ponia Perena. – Bet kurią akimirką mums ant galvų gali nukristi bomba ir ištaškyti į gabalėlius.

– Dievulėliau, tikiuosi, kad taip nenutiks.

– Tikrai? O aš net norėčiau, kad taip atsitiktų.

Ir ponia Perena išėjo į verandą. Keturios lošusios bridžą ponios pažvelgė jai įkandin.

– Šiandien ji kažkokia keista, – ištarė ponia Sprot.

Panelė Minton palinko į priekį.

– Ar jūs nemanote... – ji žvilgtelėjo į šalis. Kitos moterys palinko prie jos. Panelė Minton švilpiamai sušnabždėjo:

– Ar jūs nemanote, kad ji išgėrinėja?

– Vajetau. – aiktelėjo ponia Keili. – Nejaugi? Bet tai daug ką paaiškintų. Ji kartais tokia... nesuprantama. O ką jūs, ponia Blenkensop, manote?

– Aš tikrai taip nemanau. Man atrodo, kad ji tiesiog dėl kažko susirūpinusi. Na... o dabar jūsų eilė, ponia Sprot.

– Tikrai nežinau, kuo man eiti, – žiūrėdama į kortas rankoje, tarė ponia Sprot.

Patarimo iš nieko ji nesulaukė, nors panelė Minton, pastoviai žvilgčiojusi į jos kortas, būtų galėjusi tai padaryti.

– Kas ten? Ar tik ne Betė nubudo? – pakėlusi galvą paklausė ponia Sprot.

– Tikrai ne, – tvirtai paprieštaravo Tapensė.

Šitoks lošimas ją varė iš proto.

Aiškiai paskendusi motiniškuose rūpesčiuose, ponia Sprot neryžtingai dirstelėjo į savo kortas. Po to tarė:

– Na, gal einu vieną būgną.

Ratas apėjo. Pirmavo ponia Keili.

– Jeigu, kaip sakoma, abejoji, koziriuok, – sutarškėjo ji ir paklojo devynis būgnus.

– Vadinasi, iš dyko buvimo lošiate tą nelemtą bridžą,– nugriaudėjo žemas balsas.

Tarpduryje, sunkiai kvėpuodama ir blykčiodama akimis, stovėjo ponia O'Rork.

Nedraugiškai šypsodama, ji įėjo į kambarį.

– Tai lošiat tą puikų nekaltą bridžiuką?

– O ką jūs turite rankoje? – staiga susidomėjusi paklausė ponia Sprot.

– Plaktuką, – maloniai atsakė ponia O'Rork. – Radau jį alėjoje. Tikriausiai kas nors pamiršo.

– Keista. Kam ten jo prireikė? – nustebo ponia Sprot.

– Tikrai keista, – pritarė ponia O'Rork.

Šįvakar ji atrodė ypač pakilios nuotaikos. Mojuodama plaktuku, ji įėjo į holą.

– Priminkit man, – tarė panelė Minton, – kokie mūsų koziriai?

Penkias minutes lošimas vyko be pertrūkių, o tada įėjo majoras Blečlis. Jis grįžo iš kino ir ėmė smulkiai pasakoti "Keliaujančio menestrelio" turinį. Tai buvo filmas, kurio veiksmas vyko Ričardo Pirmojo karaliavimo metais. Kadangi Blečlis buvo kariškis, ypatingos kritikos susilaukė kryžiaus žygių epizodai.

Roberio taip ir nepavyko baigti, nes ponia Keili, pažvelgusi į laikrodį ir pamačiusi, koks vėlus metas, šūkčiodama iš siaubo, išbėgo į sodą ieškoti po-

no Keilio. Pastarasis, mėgaudamasis likimo valiai palikto invalido vaidmeniu, tragiškai kosčiojo, drebėjo ir tvirtino balsu lyg iš ano pasaulio:

– Viskas gerai, brangioji. Tikiuosi, kad lošti bridžą tau buvo malonu. Manimi gali nesirūpinti. Net jeigu ir peršalau, tai neturi jokios reikšmės. Ar ne tiesa? Juk vyksta karas.

II

Kitą rytą per pusryčius Tapensė iš karto pastebėjo tvyrant keistą įtampą.

Ponia Perena pravėrė burną tik tam, kad pasakytų kelias kandžias pastabas. Po to ji ne išėjo, o kone išlėkė iš kambario.

Majoras Blečlis, storai tepdamasis uogienės ant skrebučio, tyliai nusijuokė.

– Regis, padvelkė šaltuku, – tarė jis. – Ką gi, ką gi, to ir reikėjo tikėtis.

– Ar kas nors nutiko? – pasiteiravo panelė Minton ir, iš anksto mėgaudamasi, ištempė ilgą kaklą.

– Nežinau, ar visų ausims dera išgirsti tokius dalykus, – irzlokai atsakė Blečlis.

– Ak, majore Blečli.

– Papasakokit mums, – paprašė ir Tapensė.

Majoras permetė akimis auditoriją: prie stalo sėdėjo panelė Minton, ponia Blenkensop, ponia Keili ir ponia O'Rork. Ponia Sprot su Bete buvo ką tik išėjusios. Ko gero, galima pasakoti.

– Kalba eina apie Medouzą, – tarė jis. – Kažkur ūžė per naktelę. Ligi šiol dar negrįžo.

– Ką? – ištrūko Tapensei.

Majoras Blečlis metė į ją patenkintą, kiek klastingą žvilgsnį. Jam patiko kėslaujančios našlelės sumišimas.

– Mūsų Medouzas ne iš kelmo spirtas, – nusijuokė jis.– O ponia Perena, aišku, tūžta.

– Negali būti. – skaisčiai nurausdama, sušuko panelė Minton.

Ponia Keili aiškiai buvo šokiruota. Ponia O'Rork tik sukikeno.

– Ponia Perena jau man viską papasakojo, – pasakė ji.– Ką padarysi – vyrai visada lieka vyrai.

– Bet juk... ko gero, ponui Medouzui galėjo atsitikti nelaimė, – paprieštaravo panelė Minton. – Gal jis buvo praradęs sąmonę.

– Manau, kad kaip tik taip jis viską ir paaiškins, – pasakė majoras Blečlis. – Sąmonės aptemimas – dėl daug ko kaltas. Ir aš prisižiūrėjau panašių dalykėlių, dirbdamas pilietinės gynybos būrio patruliu. Stabdydavom automobilius, o juose poniutės, tik "palydinčios namo savo vyrus". Tačiau asmens dokumentuose pavardės nesutapdavo. O tikrasis vyras arba žmona grįžta vienas visai kitu keliu po poros valandų. Cha. Cha. – jis sukikeno, bet tuoj pat nutaisė rimtą išraišką, pagavęs smerkiamą ponios Blenkensop žvilgsnį. – Žmogaus prigimtis šiek tiek juokinga, ar ne? – švelnindamas toną, ištarė jis.

– Bet su ponu Medouzu tikrai galėjo kas nors atsitikti, – nenusileido panelė Minton. – Jį galėjo partrenkti automobilis.

– Tokios istorijos aš ir tikiuosi, – pasakė kapitonas. – Ant jo užlėkė mašina, partrenkė, ir jis tik iš ryto atsigavo.

– O gal jis ligoninėje?

– Mums būtų pranešę. Juk jis nešiojasi asmens dokumentą, ar ne?

– Dieve mano. – atsiduso ponia Keili. – Ką pasakys ponas Keilis?

Retorinis klausimas liko be atsako. Tapensė su įžeistos savigarbos išraiška atsistojo ir išėjo iš kambario.

– Vargšelis Medouzas, – prunkštelėjo majoras Blečlis, vos užsivėrė kambario durys. – Jo išdaiga ne prie širdies žaviajai našlelei. Ji jau manė, pasigavusi vyrą.

– Ak, majore Blečli. – pasipiktino panelė Minton.

– Pamenat Dikensą, – pamerkęs akį, atsiliepė atsistatydinęs kareiva. – "Saugokis našlelių, Semai"

III

Netikėtas Tomio dingimas šiek tiek suneramino Tapensę, tačiau ji pabandė kaip nors tai pagrįsti. Tikriausiai jam pavyko kažką sužinoti, ir jis nuėjo karštais pėdsakais. Suvokdami, kaip tokiomis sąlygomis sunku palaikyti ryšį, Berisfedai buvo iš anksto susitarę per greitai nepanikuoti, jeigu kuriam nors tektų išvykti neperspėjus kito. Jie buvo numatę net kai kurias gudrybes tokiems netikėtiems atvejams.

Anot ponios Sprot žodžių, ponia Perena praeitą vakarą buvo kažkur išėjusi. Kadangi pati šeimininkė kategoriškai neigė šį faktą, tai buvo dar įdomesnė apmąstymų priežastis.

Galbūt Tomis susekė ją vykdant slaptą užduotį, ir jam teko likti stebėti. Tada jis, be abejonės, arba kaip nors susisieks su Tapense vienu iš numatytų būdų, arba netrukus pats grįš.

Ir vis dėlto Tapensei niekaip nepavyko užgniaužti nerimo. Ji nutarė, kad ponios Blenkensop vaidmuo visiškai leidžia jai rodyti tam tikrą smalsumą ir net susirūpinimą. Todėl daugiau nesvarsčiusi, išėjo ieškoti ponios Perenos.

Ponia Perena neparodė noro plačiau kalbėti šia tema ir iš karto leido suprasti, kad tokio jos gyventojo elgesio negalima nei pateisinti, nei nutylėti. Tapensė kaipmat energingai užprotestavo:

– Bet juk galėjo būti nelaimingas atsitikimas. Aš neabejoju, kad taip ir įvyko. Jis tikrai rimtas žmogus – ir jo mintys, ir visa kita. Tikriausiai jį partrenkė automobilis, ar dar kas nors.

– Šiaip ar taip, mes greit apie tai sužinosim, – atsakė ponia Perena.

Tačiau praėjo diena, o ponas Medouzas nepasirodė.

Vakare, nusileidusi "San Susi" gyventojų prašymams, ponia Perena labai nenoriai sutiko paskambinti į policiją.

Atėjo seržantas ir užsirašė į knygelę įvykio aplinkybes. Paaiškėjo kai kurie faktai. Ponas Medouzas išėjo iš kapitono Heidoko namų pusę vienuoliktos vakaro. Iš ten jis nužingsniavo kartu su ponu Valtersu ir daktaru Kerčiu iki pat "San Susi" vartų. Atsisveikinęs su pakeleiviais, jis pasuko į alėją namų link.

Nuo tos akimirkos ponas Medouzas tarsi išgaravo.

Visa tai sužinojus, Tapensės galvoje susiklostė dvi versijos.

Pirmiausia, eidamas alėja, Tomis galėjo pastebėti priešpriešiais ateinančią ponią Pereną, pasislėpti krūmuose, o paskui pasekti ją. Jeigu ji su kuo nors susitiko, Tomis tikriausiai nusekė šį žmogų, o ji tuo metu grįžo į "San Susi". Šiuo atveju jis turi daug darbo, ir policijos rūpinimasis juo jam visai nepageidautinas.

Antroji versija buvo ne tokia maloni. Ji Tapensei asocijavosi arba su ponia Perena, kuri grįžo "uždususi ir išsidraikiusiais plaukais", arba su ponia

O'Rork, stovinčią verandos tarpduryje su plaktuku rankoje ir besišypsančia.

Plaktukas kėlė Tapensei itin tragiško pobūdžio minčių. Juk išties, kaip jis atsidūrė alėjoje?

Kam ir kodėl jo prireikė? Į antrą klausimą buvo sunkiau atsakyti negu į pirmą. Daug kas priklausė nuo to, kada tiksliai sugrįžo ponia Perena. Tai iš tiesų buvo maždaug pusę vienuoliktos, bet, deja, nė viena iš bridžo lošėjų nežvilgtelėjo į laikrodį. Ponia Perena piktai pareiškė, kad ji tik išėjo pro duris pasižiūrėti, koks oras. Bet žmogus neuždūsta vien dirstelėjęs į lauką. Ir buvo aišku, kad ją labai supykdė tas faktas, jog ją pastebėjo ponia Sprot: ji tikėjosi, kad keturios ponios bus taip įnikusios į lošimą, kad nieko nematys išskyrus bridžą.

Tad kada tiksliai ji grįžo?

Šnekantis paaiškėjo, kad visos lošimo dalyvės neturi aiškios nuomonės. Jeigu laikas būtų sutapęs, tada didžiausias įtarimas kristų ant ponios Perenos. Tačiau buvo įmanomi ir kiti variantai. Tomio grįžimo metu nebuvo dar trijų "San Susi" gyventojų. Majoras Blečlis – vienas – žiūrėjo filmą, o grįžęs taip atkakliai ir smulkmeniškai perpasakojo jo turinį, kad įtarus žmogus būtų čia įžvelgęs tyčinį norą pasirūpinti alibi.

Paskui tas amžinasis ligonis ponas Keilis, kuris nei iš šio, nei iš to įsigeidė vaikštinėti po sodą. Jeigu dėl savo vyro būklės nebūtų sunerimusi ponia Keili, niekas nė nebūtų sužinojęs apie šį pasivaikščiojimą, ir visi būtų manę, kad ponas Keilis, įvyniotas į pledus, ilsisi kaip mumija savo krėsle terasoje.(Juk niekada anksčiau jis nerizikavo taip ilgai išbūti gryname ore.)

Ir pagaliau dar lieka ponia O'Rork, besišypsanti, mojuojanti plaktuku...

IV

– Kas yra, Debora? Mieloji, tu atrodai tokia nusiminusi?

Iš netikėtumo Debora Berisfed krūptelėjo, bet tuoj pat ėmė juoktis: prieš merginą, užjaučiamai žvelgdamas į ją rudomis akimis, stovėjo Tonis Mazdenas. Tonis jai patiko. Protingas, kylanti šifravimo skyriaus žvaigždė, nors dirba dar neseniai.

Debora mėgo savo darbą, nors kartais daug jėgų pareikalaudavo būtinybė koncentruoti dėmesį. Kad ir kaip pavargdavo, ji labai didžiavosi savo darbo svarba.

Ji sukiojasi ne ligoninėje, dirbdama gailestingąja sesele.

– Nieko, – atsakė ji. – Šeimyniniai reikalai. Žinai, kaip būna.

– Taip, giminaičiai – tikra nuobodybė. Tavo senukai ką nors iškrėtė?

– Taip, mano mama. Tiesą sakant, esu dėl jos kiek sunerimusi.

– Kodėl? Kas atsitiko?

– Matai, ji išvažiavo į Kornvolį, pas tokią paskutinį protą pametusią ir nepakenčiamą seną tetulę. Jai dabar septyniasdešimt aštuoneri.

– Nykus vaizdas, – atjausdamas pritarė jaunasis vyras.

– Žinoma, iš mamos pusės tai labai kilnu. Bet ji ir taip prislėgta – jai, matote, niekas neleidžia dirbti pergalės labui, niekam nereikalingos jos paslaugos. Praeitame kare ji dirbo gailestingąja seserimi ligoninėje ir dar daug kuo, bet juk dabar viskas kitaip – niekas nenori tų pagyvenusių žmonių. Reikalingi jauni ir sumanūs. Todėl, kaip minėjau, mamai taip sugedo

nuotaika, kad ji nutarė pagyventi pas tetą Greisę Kornvolyje, pasikapstyti darže, ir taip toliau.

– Protingas sprendimas, – pritarė Tonis

– Taip, jai tai pati geriausia išeitis. Nes ji vis dar labai energinga, – tolerantiškai pasakė Debora.

– Vadinasi, viskas gerai?

– Iš tos pusės, taip. Aš labai dėl jos džiaugiausi – prieš kelias dienas net gavau labai nuotaikingą laišką.

– Tai kas tave neramina?

– O tai, kad aš paprašiau Čarlio – jis kaip tik vyko į tuos kraštus aplankyti saviškių – užsukti pas mano mamą. Jis užvažiavo, o jos nerado.

– Nerado?

– Ne. Ji nebuvo nė atvažiavusi. Visai nebuvo.

– Tikrai keistoka, – sumurmėjo šiek tiek sutrikęs Tonis. – O kur... e–e–e... tavo tėvas?

– Mano senukas? Kažkur Škotijoje. Vienoj iš tų nykių ministerijų, kur nieko daugiau nedaro, tik sega raštus į aplankus ir gamina dar po tris kopijas.

– Tikriausiai tavo mama nuvažiavo pas jį.

– Deja, ten slapta zona, ir žmonos neįleidžiamos.

– Hm... na, vadinasi, ji nuvažiavo... į kitą vietą.

Tonis dabar visiškai sutriko – ypač todėl, kad Debora nenuleido nuo jo didelių liūdnų ir susirūpinusių akių.

– Taip, bet kodėl? Tai labai keista. Juk visi mamos laiškai pilni pasakojimų apie tetą Greisę, daržą, ir panašiai.

– Žinau žinau, – skubiai pasakė Tonis. – Žinoma, ji nori, kad tu manytum... bet, supranti,... mūsų laikais... na, žmogui juk reikia retkarčiais prasiblaškyti...

Nerimas Deboros akyse kaip mat pavirto pykčiu.

– Jeigu tu manai, kad mama nutarė praleisti savaitgalį su kuo nors kitu, tai tu absoliučiai klysti. Mano tėvai labai myli vienas kitą – iš tikrųjų myli. Tai išties nuostabu. Mano mama niekada...

– Aišku, kad niekada, – skubiai įsiterpė Tonis. – Atleisk. Aš tikrai nenorėjau...

Deboros pyktis atlėgo, bet ji vėl suraukė kaktą.

– Keisčiausia, kad vieną dieną kažkas man pasakė matęs mano mamą Lihemptone. Savaime suprantama, aš atsakiau, kad tai neįmanoma, – juk aš maniau, kad ji Kornvolyje. Bet dabar...

Tonis buvo bekeliąs ranką su degtuku užsidegti cigaretę, bet ranka sustingo pusiaukelėje, ir degtukas užgeso.

– Lihemptone? – tuoj pat persiklausė jis.

– Taip. Visiškai neįsivaizduoju, ko mama ten galėtų vykti. Ten vieni atsistatydinę karininkai ir senmergės – visiškai nėra kas veikti.

– Tikrai neatrodo, kad tai tinkama vieta. – pritarė Tonis.Užsidegęs cigaretę, jis tarsi atsitiktinai paklausė:

– O ką tavo mama veikė per praeitą karą?

Debora automatiškai atsakė:

– Na, šiek tiek dirbo gailestingąja seserimi, vairavo automobilį – aišku, ne savo, o generolo. Dirbo ten visokius darbus.

– O aš maniau, kad ji kaip ir tu dirbo... Slaptojoje tarnyboje.

– Na, ką tu. Tokiam darbui mamos galva per silpna. Beje, jiedu su tėčiu, rodos, kurį laiką dirbo lyg ir kažkokiais sekliais: slapti dokumentai, šnipai, ir taip toliau. Žinoma, mieli senukai visa tai gerokai

perdeda, – jiems atrodo, kad visa tai buvo be galo reikšminga. Mes niekada neprašydavom jų apie tai pasakoti, nes, žinai, kaip būna, – paskui kas vakarą klausysies tos pačios plokštelės.

– Tiksliai, – labai nuoširdžiai pritarė Tonis Mazdenas. – Ir aš taip manau.

Kai kitą dieną Debora iš darbo parėjo namo, jai pasirodė, kad kambaryje kažkas pasikeitę.

Jai prireikė kelių minučių suvokti, kas įvyko. Po to ji paskambino ir piktai paklausė šeimininkės, kas nutiko su didele fotografija, visada stovėjusia ant komodos.

Ponia Rouli labai nusiminė ir užsigavo.

Ji nieko nežinanti. Fotografijos ji nė nepalietusi. Galbūt Gledė...

Tačiau ir Gledė prisiekė nelietusi fotografijos. Galbūt tai padaręs dujininkas, viltingai pridūrė jinai.

Tačiau Debora kategoriškai atsisakė patikėti, kad dujų kompanijos tarnautojas būtų staiga pajutęs simpatiją nebejaunai moteriai ir išsinešęs jos nuotrauką.

Labiau tikėtina, nutarė Debora, kad Gledė sudaužė stiklą ir, skubėdama sunaikinti įkalčius, įmetė ir rėmelį, ir nuotrauką į šiukšlių kibirą.

Vis dėlto triukšmo Debora nekėlė. Progai pasitaikius, ji paprašysianti mamos atsiųsti kitą fotografiją, ir viskas.

Bet susirūpinimas dėl mamos vis didėjo, ir ji pamanė: "Ką toji mano mamutė sumanė? Galėtų man pasakyti. Aišku, nesąmonė manyti, kaip sakė Tonis, kad ji su kažkuo išvyko, bet vis tiek labai keista..."

11 SKYRIUS

Atėjo Tapensės eilė pasišnekėti su žveju, sėdinčiu molo gale. Nepaisydama sveiko proto, ji tikėjosi, kad ponas Grantas ją kaip nors nuramins. Tačiau šios viltys visiškai nepasiteisino. Jis tvirtai pareiškė negavęs iš Tomio jokių žinių.

Stengdamasi suteikti savo balsui kuo daugiau pasitikėjimo ir dalykiškumo, Tapensė tarė:

– Vadinasi, nėra pagrindo manyti, kad jis... kad kažkas jam atsitiko?

– Aišku, kad ne. Bet tarkim, jog kažkas yra.

– Kas?

– Aš sakau – tarkim, kad... Kaip jūs ketinate elgtis?

– Suprantu... aš... aš, savaime suprantama, dirbsiu toliau.

– Visiškai teisingai. Ašaras liesim po mūšio. Mes dabar pačioje įvykių tirštynėje. O laiko beveik nebelieka. Viena jūsų mums pateikta informacija pasitvirtino. Jūs nugirdote minint "ketvirtą". Tai kito mėnesio ketvirta. Didžiulio mūsų šalies puolimo data.

– Jūs esate įsitikinęs?

– Visiškai. Mūsų priešai – labai pedantiški žmonės. Visus planus jie rengia kruopščiai ir apgalvoja kiekvieną smulkmeną. Labai norėčiau tą patį pasakyti apie mus. Planavimas nėra stiprioji mūsų pusė. Taigi numatytoji data – ketvirta. Visi dabartiniai antskrydžiai – vieni niekai, treniruotė prieš mūšį: vokiečiai tikrina mūsų gynybą, domisi, kaip mes reaguo-

sim į bombardavimus. O ketvirtą bus smogtas tikras smūgis.

– Bet jeigu jūs tai žinote...

– Mes žinome įsiveržimo datą. Mes žinome arba manome žiną – apytikriai – vietą... Bet čia mes galime klysti. Kiek pajėgdami visam tam rengiamės. Tačiau kartojasi senoji Trojos apgulties istorija. Trojiečiams, kaip ir mums, buvo žinoma, kokios išorinės jėgos jiems gresia. Tačiau mes norime sužinoti, kas mums kelia grėsmę viduje. Kokie žmonės sėdi Mediniame arklyje, nes kaip tik jie atvers priešui tvirtovės vartus ir atiduos raktus. Tuzinas aukštas vietas užimančių žmonių vadovybėje, svarbiausiuose postuose gali sukelti šalyje didžiulę sumaištį ir padėti vokiečiams įgyvendinti jų planą. Mums būtina laiku sužinoti, kas šitie žmonės.

– Aš jaučiuosi tokia bevertė... tokia nepatyrusi, – desperatiškai ištarė Tapensė.

– Jūs visiškai dėl to nesirūpinkit. Mums dirba pakankamai patyrusių žmonių –išmanančių ir talentingų, – bet kai viduje yra išdavikas, mes nežinome, kuo galima pasitikėti. Jūs su Berisfedu – mūsų nereguliarioji kariuomenė. Niekas apie jus nežino. Štai kodėl yra šansas, kad jums gali pavykti – štai kodėl, tam tikra prasme, jums jau pavyko.

– Ar jūs negalėtumėt ką nors pasiųsti pasekti ponios Perenos? Juk privalote turėti visiškai patikimų žmonių.

– Tai jau padaryta. Mūsų gauta informacija tokia: “Ponia Perena – Airijos Respublikos armijos narė, pasižyminti antibritiškom nuotaikom.” Informacija teisinga, tačiau jokių kitų įkalčių mes neturime. Mes neturime faktų, kurie mums reikalingi kaip oras. Todėl nenuleiskite rankų, ponia Berisfed. Eikit pirmyn ir padarykit viską, ką įstengsite.

– Ketvirta, – pakartojo Tapensė. – Vadinasi, liko vos savaitė?

– Lygiai savaitė.

Tapensė sugniaužė rankas.

– Mes privalom susidoroti. Sakau "mes", nes jaučiu, kad Tomis aptiko pėdsakus ir todėl negrįžo. O, kad ir man pavyktų kai ką išsiaiškinti. Tik suku galvą – kaip. Jeigu aš...

Ir Tapensė suraukė kaktą, planuodama naujo puolimo strategiją.

II

– Matot, Albertai, tai visiškai įmanoma.

– Žinoma, aš suprantu, ką jūs turite omenyje, bet atvirai pasakysiu, kad sumanymas man ne prie širdies.

– Ir vis dėlto jis gali pavykti.

– Taip, ponia, bet jūs nukreipiate smūgį į save, ir tai man nepatinka. Manau, ir šeimininkui tai visiškai nepatiktų.

– Visus įprastus būdus mes jau išbandėme. Aš noriu pasakyti, kad padarėme viską, kas įmanoma, esant priedangoje. Manau, kad mums liko vienas šansas – sulošti atidengtomis kortomis.

– Ar suprantate, kad tada rizikuojate sužlugdyti visą sumanymą?

– Šiandien, Albertai, tu kalbi taip taisyklingai, kaip BBC komentatorius, – šiek tiek desperatiškai pasakė Tapensė.

Šiek tiek pritrenktas, Albertas pakeitė pašnekesio temą.

– Praeitą vakarą aš klausiausi labai įdomios laidos apie tvenkinyje vykstantį gyvenimą.

– Dabar mes neturime laiko galvoti, kas vyksta tvenkiniuose, – pasakė Tapensė.

– Tada norėčiau žinoti, kur dabar kapitonas Berisfedas?

– Ir aš norėčiau, – suspausta širdimi atsakė Tapensė.

– Visa tai kažkaip nenatūralu – dingti nepasakius nė žodžio. Jau turėjo būti atsiuntęs jums žinutę. Štai kodėl...

– Ką, Albertai?

– Aš noriu pasakyti, kad jeigu jis išėjo iš priedangos, jums geriau to nedaryti.

Albertas valandėlę patylėjo, kad geriau surikiuotų savo mintis, paskui kalbėjo toliau:

– Štai ką aš noriu pasakyti. Tarkim, kad jie susekė kapitoną. Bet apie jus jie gali ir nežinoti. Todėl kol kas jums geriau likti priedangoje.

– Pati nežinau, kaip nuspręsti, – atsiduso Tapensė.

– O koks buvo jūsų sumanymas, ponia?

– Aš ketinau pamesti pačios rašytą laišką, – neryžtingai pradėjo Tapensė, – sukelti dėl jo didelį triukšmą ir apsimesti labai sukrėsta. Tada jis būtų rastas hole, ir tarnaitė veikiausiai padėtų jį ant stalo. O jau tada tas, kurį jis domina, būtinai perskaitytų jį.

– O kas būtų rašoma laiške?

– Na, maždaug taip: man pavyko nustatyti jus dominančio žmogaus asmenybę ir rytoj aš jums viską smulkiai papasakosiu. Juk jūs puikiai suprantate, Albertai, kad tada N arba M bus priversti lošti atvirai ir pasistengti mane pašalinti.

– Taip, ir jiems tikriausiai pavyktų.

– Nepavyks, jeigu saugosiuos. Manau, kad jie pabandys įsivilioti mane į spąstus – kokią nors at-

kampią vietelę. O tada į sceną išeisite jūs, kadangi jūsų niekas nepažįsta.

– O aš pagausiu juos tiesiog nusikaltimo vietoje?

Tapensė linktelėjo.

– Neblogas sumanymas. Reikia jį gerai apgalvoti. Susitiksime rytoj.

III

Vos Tapensė išėjo iš vietinės bibliotekos su jai rekomenduota "įdomia knyga" po pažastim, kai išgirdo kažką šūktelint:

– Ponia Berisfed.

Ji krūptelėjo, staigiai atsigręžė ir pamatė aukštą tamsaus gymio jauną vyriškį. Jo šypsena buvo maloni ir kiek sutrikusi.

– Jūs... jūs tikriausiai manęs neprisimenate? – tarė jis.

Tapensė seniai buvo pripratusi prie šios frazės. Ji netgi puikiai žinojo, kas bus pasakyta toliau.

– Aš... aš kartą buvau užėjęs pas jus į namus su Debora.

Deboros draugai. Jų buvo tiek daug, ir jų veidai Tapensei buvo tokie panašūs. Vieni – kaip šitas jaunas vyrukas – tamsiaplaukiai, kiti – šviesiaplaukiai, vienas kitas – raudonplaukis, bet visi iš to paties molio: malonūs, gerai išauklėti, kiek per ilgais – Tapensės nuomone – plaukais. (Bet apie tai užsiminus, Debora tuoj pat užgiedodavo: "Na, mama, nebūk tokia prieštvaninė. Aš pakęst negaliu trumpų plaukų.")

Susirūpinusi, kad kaip tik tokiu metu buvo atpažinta vieno iš Deboros draugų, Tapensė vylėsi greit juo atsikratysianti.

– Aš – Entonis Mazdenas, – prisistatė vyrukas.

– Taip, taip, prisimenu, – sumelavo Tapensė ir padavė jam ranką.

– Kaip gerai, kad jus suradau, ponia Berisfed, – kalbėjo toliau Tonis Mazdenas. – Matot, aš dirbu ten pat, kur ir Debora, ir atsitiko tokia keista istorija.

– Nejaugi? – paklausė Tapensė. – Kokia?

– Debora sužinojo, kad jūs visai ne Kornvolyje, kaip ji manė. Dėl to jūs galite atsidurti keblioje situacijoje, ar ne?

– Velnias. – nusivylusi šūktelėjo Tapensė. – Kaip jinai sužinojo?

Tonis Mazdenas paaiškino ir nedrąsiai pridūrė:

– Debora, savaime suprantama, nenutuokia, ką jūs iš tiesų veikiate.

Vyrukas taktiškai patylėjo, po to kalbėjo toliau:

– Kiek aš suprantu, labai svarbu, kad ji ir toliau nesužinotų. Aš dirbu apskritai toje pačioje srityje kaip ir jūs. Oficialiai aš šifravimo skyriaus pradedantysis darbuotojas. O iš tikrųjų pagal instrukcijas turiu reikšti saikingas profašistines pažiūras – žavėtis vokiečių sistema, užsiminti, kad bendradarbiavimas su Vokietija – neblogas dalykas, ir taip toliau, ir stebėti, koks mano žodžių atgarsis. Suprantat, pas mus tiek daug supuvimo, kad būtina išsiaiškinti, kas už viso to stovi.

"Viskas supuvę", – pagalvojo Tapensė.

– Kai tik Debora man papasakojo apie jus, – vėl pradėjo vyrukas, – aš iš karto nusprendžiau vykti pas jus ir perspėti, kad galėtumėt sugalvoti kuo įtikinamesnę istoriją. Suprantat, taip atsitiko, kad aš suži-

nojau, ką jūs veikiate ir kaip tai svarbu. Jeigu kas nors suuostų, kas jūs tokia, viskas žuvę. Todėl aš ir pamaniau, kad geriau jums apsimesti, jog išvykote pas kapitoną Berisfedą į Škotiją. Jūs visada galite pasakyti, kad gavote leidimą dirbti su juo.

– Ko gero, galiu, – mąsliai ištarė Tapensė.

– Tikiuosi, jums mano kišimasis nepasirodė netaktiškas? – susirūpinęs paklausė Tonis Mazdenas.

– Ne, atvirkščiai, aš labai jums dėkinga.

– Aš... na... matot... labai myliu Deborą, – kiek be ryšio pasakė Tonis.

Tapensė susidomėjusi pažvelgė į pašnekovą.

Koks tolimas jai pasirodė tų jaunų mandagių vyrukų ir amžinai tiesmukos, bet vis tiek jiems patinkančios Deboros pasaulis. Šis jaunas vyras, pamanė Tapensė, labai patrauklus egzempliorius.

Nustūmusi į šalį vadinamąsias "taikos meto mintis", ji susitelkė ties dabartine situacija.

– Mano vyras ne Škotijoje.

– Kaip tai?

– Ne, jis čia su manimi. Bent jau ligi šiol buvo, nes dabar pradingo.

– Paklausykit, bet tai negerai. Bet gal aš klystu? Ar jis ką nors susekė?

Tapensė linktelėjo.

– Manau, kad taip.Todėl aš ir nelaikau jo dingimo labai blogu ženklu. Manau, kad anksčiau ar vėliau jis su manimi susisieks – mūsų sutartu būdu.

Ji šyptelėjo.

Kiek sutrikęs Tonis tarė:

– Aš, aišku, neabejoju, kad jūs žaidime ne naujokai, tačiau vis tiek būkite atsargi.

Tapensė linktelėjo.

– Aš suprantu, ką jūs turite galvoje. Romanų veikėjos gražuolės visada įviliojamos į spąstus. Bet

mudu su Tomiu turime savus metodus. – Ji šyptelėjo. – Ir slaptažodis ypatingas: Tapensė – Dvipensė.

– Koks?– vyrukas pažvelgė į ją su tokia išraiška, lyg prieš jį būtų stovėjusi nevisprotė.

– Atleiskit. Aš pamiršau jums paaiškinti, kad šeimoje mane vadina ne vardu, o pravarde.

– Aišku, – atsakė vyrukas ir jo kakta išsilygino. – Nekvailai sumanyta, ar ne?

– Tikiuosi.

– Atleiskit už įkyrumą, bet ar negalėčiau būti jums kuo nors naudingas?

– Taip, – susimąsčiusi atsakė Tapensė. – Manau, kad galėtumėt.

12 SKYRIUS

Po ilgo, kaip amžinybė, nuovokos netekimo Tomiui pradėjo ryškėti ugninis erdvėje plaukiantis kamuolys. Kamuolio centre glūdėjo skausmas. Paskui visata ėmė trauktis, ugninis kamuolys judėjo vis lėčiau, ir staiga Tomis suvokė, kad to kamuolio branduolys – jo paties plyštanti galva.

Pamažėle jis ėmė jausti savo kūną. Suriestos kojos ir rankos buvo atšalusios, sutinusios lūpos negalėjo ištarti nė garso. Siaubingai norėjosi valgyti.

Lėčiau ir lėčiau judėjo ugninis kamuolys... Dabar tai jau buvo ne kamuolys, o jo, Tomio Berisfedo, galva, gulinti ant kažko kieto. Labai kieto. Įtartinai primenančio akmenį.

Taip, jis guli ant plikų akmenų, jam skauda viską, jis negali pajudėti, jis baisiai alkanas ir sustingęs nepatogioje padėtyje.

Aišku, ponios Perenos lovos neypatingai minkštos, bet negali būti...

Prisiminė. Heidokas. Radijo siųstuvas. Tarnas vokietis. Įėjus pro "San Susi" vartus...

Kažkas prisėlino jam iš užnugario ir trenkė per galvą. Štai kodėl ji plyšte plyšta.

O jis taip džiaugėsi, kad buvo išleistas. Vadinasi, Heidokas visai ne toks kvailas, kokiu apsimeta.

Heidokas? Bet juk Heidokas grįžo į "Kontrabandininkų gūžtą" ir uždarė duris. Kaip jis įsigudrino nusileisti nuo kalvos ir patykoti Tomio "San Susi" sode?

Tai neįmanoma – Tomis būtų jį pastebėjęs.

Vadinasi, tarnas? Ar jis buvo pasiųstas jo patykoti? Bet juk eidamas per holą, Tomis savo akimis matė pro praviras duris Epldorą virtuvėje. O gal jam tik pasivaideno, kad mato tarną? Tikriausiai taip ir buvo.

Bet, šiaip ar taip, tai nebesvarbu. Reikia išsiaiškinti, kur jis yra dabar?

Pripratusios prie tamsos Tomio akys įžiūrėjo nedidelį blausiai apšviestą stačiakampį – langelį arba ventiliacijos angą. Oras, kuriuo jis kvėpavo, buvo drėgnas ir pradvisęs. Tikriausiai jis guli rūsyje. Jo rankos ir kojos surištos, burna užkišta brūzguliu.

"Regis, giliai įklimpau," – pamanė Tomis.

Jis atsargiai pabandė pasijudinti, bet veltui. Tuo metu pasigirdo tylus girgždesys, ir kažkur jam už nugaros atsidarė durys. Įėjo žmogus su žvake. Jis pastatė žvakę ant grindų, ir Tomis atpažino Epldorą. Tarnas vėl pradingo, bet netrukus grįžo su padėklu, ant kurio buvo ąsotis su vandeniu, stiklinė, riekė duonos ir sūrio.

Epldoras pasilenkė ir pirmiausia patikrino, ar gerai surištos Tomio rankos ir kojos. Tada ėmėsi brūzgulio.

– Aš tuoj jį išimsiu, – lygiu, ramiu balsu ištarė jis, – tada galėsite pavalgyti ir atsigerti. Bet nesumanykit cyptelėti, nes vėl užkimšiu burną.

Tomis pabandė linktelėti, tačiau neįstengė, todėl tik kelis kartus užsimerkė ir atsimerkė. Laikydamas tai sutikimo ženklu, Epldoras atsargiai ištraukė brūzgulį ir nuėmė raištį.

Nors burna buvo laisva, Tomiui prireikė kelių minučių, kol pramankštino žandikaulius. Epldoras pakėlė stiklinę jam prie lūpų. Iš pradžių ryti sekėsi

sunkiai, paskui palengvėjo. Atsigėręs Tomis pasijuto atsigavęs.

– Taip žymiai geriau, – sumurmėjo Tomis. – Aš jau nebe toks jaunas kaip anksčiau. Na, o dabar užkąskim, Fricai ar Francai.

– Mano vardas Epldoras, – ramiai atsakė vyriškis.

Jis pakėlė duonos riekę su sūriu prie Tomio burnos, ir šis godžiai atsikando.

Pavalgęs ir atsigėręs, jis paklausė:

– O koks sekantis programos punktas?

Nieko neatsakęs, Epldoras vėl paėmė brūzgulį.

– Aš noriu matyti kapitoną Heidoką, – skubiai ištarė Tomis.

Epldoras tik papurtė galvą. Mikliai įkišęs brūzgulį ir užrišęs Tomiui burną, jis išėjo.

Tomis buvo paliktas vienas medituoti tamsoje. Iš neramaus snūdulio jį pažadino praveriamų durų girgžtelėjimas. Šį kartą Epldoras atėjo kartu su Heidoku. Jie išėmė brūzgulį ir šiek tiek atpalaidavo virves, kad belaisvis galėtų atsisėsti ir pamankštinti užtirpusias galūnes. Heidoko rankoje buvo pistoletas.

Tomis – tiesa, neypatingai tikėdamas sėkme – vėl ėmėsi savo vaidmens.

– Klausykit, Heidokai, ką visa tai reiškia? – pasipiktinęs ištarė jis. – Mane užpuola... mane pagrobia...

– Neaušinkit veltui burnos, – palingavęs galvą, tyliai nutraukė jį Heidokas. – Neverta.

– Nemanykit, kad jeigu jūs Slaptosios tarnybos darbuotojas, tai turite teisę...

– Pakaks, Medouzai, – vėl palingavo galvą Heidokas. – Jūs nė sekundę nepatikėjote tuo, ką jums prišnekėjau. Nėra reikalo apsimetinėti.

Tačiau Tomis buvo nesutrikdomas. Jis vylėsi, kad Heidokas nėra viskuo tvirtai įsitikinęs. Ir vaidino toliau.

– Kas, po velnių, manote esąs? – niršo jis. – Kad ir kokie dideli būtų jūsų įgaliojimai, jūs neturite teisės taip elgtis. Aš dar puikiai sugebu saugoti bet kokias svarbias mūsų paslaptis.

– Jūs puikus aktorius, – šaltai atsakė Heidokas, – bet atminkit, kad man visiškai nesvarbu, ar jūs dirbate Slaptajai tarnybai, ar esate šiaip mėgėjas...

– Iš visų tų prakeiktų...

– Baikit, Medouzai.

– Aš jums pasakysiu...

– Užsikimškit, velniai jus parautų, – įniršęs Heidoko veidas atsidūrė prie pat Tomio akių. – Anksčiau mes dar būtume aiškinęsi, kas jūs toks ir kas jus atsiuntė. Bet dabar visa tai nebeturi reikšmės. Laiko liko per mažai – aišku? Jūs niekam nesuspėjote pranešti apie tai, ką matėte, ir tai svarbiausia.

– Kai tik paaiškės, kad aš dingau, manęs ims ieškoti policija.

– Šiandien jie jau mane aplankė, – žybtelėjęs dantimis, staiga nusišypsojo Heidokas. – Šaunūs vyrukai – abu mano draugai. Išklausinėjo apie poną Medouzą. Buvo labai susirūpinę dėl jo dingimo. Kaip jis atrodė tą vakarą? Ką kalbėjo? Jiems nė į galvą neatėjo – o ir kaip galėjo ateiti? – kad žmogus, apie kurį jie kalba, yra kaip tik po jų kojomis – po ta vieta, kur jie sėdi. Juk jūs išėjote iš manęs sveikas ir gyvas. Policijai niekada neateis į galvą čia jūsų ieškoti.

– Bet juk negalite amžinai laikyti mane uždarę, – karštai paprieštaravo Tomis.

– Tam nėra nė menkiausios būtinybės, brangusis drauge, – atsakė Heidokas šaltakraujiškai kaip tikras anglas. – Jūs čia išbūsite tik parą. Ryt vakare į

įlankėlę atplauks kateris, ir mes išsiųsime jus šiek tiek paplaukioti sveikatos labui, nors, atvirai sakant, nesame užtikrinti, ar jūs išvis sugrįšite.

– Tai kodėl iš karto manęs nepribaigiat?

– Dabar per daug karšta, brangus drauge, o mūsų jūrų komunikacijos, deja, laikinai atkirstos. Jeigu taip atsitiktų... Žodžiu, lavonas patalpoje visada pasiunčia apie save žinią.

– Tikrai,– pritarė Tomis.

Jis išties viską suprato. Baigtis buvo aiški. Jis išbus gyvas tol, kol atplauks kateris. Tada jį nušaus arba nunuodys, o kūną išplukdys į atvirą jūrą. Jeigu paskui jo lavonas ir bus rastas, niekas neaptiks jokio ryšio tarp pono Medouzo mirties ir "Kontrabandininkų gūžtos".

– Aš užsukau tik todėl, – pačiu natūraliausiu tonu pasakė Heidokas, – kad pasiteiraučiau, ar negalėtume būti jums naudingi... na... po viso to?

– Dėkoju, – pamąstęs atsakė Tomis.– Aš neprašysiu jūsų nuvežti mano plaukų garbanos ar ko nors panašaus vienai mielai poniai Sent Džons Vude. Ji manęs, žinoma, pasiges atėjus mokesčių už pirkinius dienai, bet, tikiuosi, greitai susiras ką nors kitą.

Jis jautė, kad bet kuria kaina privalo sudaryti įspūdį, kad veikė vienas. Kol jie neįtars Tapensės, žaidimą dar galima laimėti, nors jam pačiam ir nebeteks jame dalyvauti.

– Kaip pageidaujate, – pasakė Heidokas. – Bet jeigu sugalvotumėte perduoti žinutę... savo bičiulei... mes pasirūpintume, kad tai būtų atlikta.

Vadinasi, Heidokui vis dėlto knieti šį bei tą sužinoti apie nežinomąjį poną Medouzą. Puiku. Tomis leis jam paspėlioti.

– Nėra kam perdavinėti, – palingavęs galvą, pasakė Tomis.

– Na ir puiku, – apsimestinai abejingai baigė pašnekesį Heidokas ir linktelėjo Epldorui.

Tarnas suveržė virves, įkišo į burną brūzgulį, ir abu išėjo, užrakinę duris.

Tomis liko vienas su savo mintimis, o jos nebuvo labai linksmos. Jam ne tik grėsė greitai artėjanti mirtis. Jam atimta galimybė kaip nors perduoti tai, ką sužinojo.

Jo kūnas visiškai bejėgis. Protas atsisako dirbti. Kažin ar galėjo jis kaip nors išnaudoti Heidoko pasiūlymą perduoti žinutę? Ko gero, jeigu būtų buvęs išradingesnis... Tačiau dabar jis negalėjo sugalvoti nieko doro.

Žinoma, dar lieka Tapensė. Bet ką ji gali padaryti? Kaip ką tik minėjo Heidokas, Tomio dingimas nebus siejamas su juo. Iš "Kontrabandininkų gūžtos" Tomis išėjo gyvas ir sveikas. Tą patvirtins du nepriklausomi liudininkai. Be to, Tapensė tikriausiai išvis nieko neįtaria. Paprasčiausiai mano, kad Tomis aptiko kokius nors pėdsakus.

Po perkūnais, kad jis būtų labiau pasisaugojęs...

Blausi šviesa į rūsį sklido pro aukštai kampe esančio langelio grotas. Jeigu jis galėtų bent kiek išlaisvinti burną, pabandytų šaukti. Gal kas nors išgirstų? Bet ir tai vargiai tikėtina.

Visą kitą pusę valandos Tomis bandė bent kiek išsilaisvinti iš jį veržiančių virvių ir perkąsti brūzgulį. Viskas veltui. Jį surišę žmonės savo darbą išmanė.

Jam atrodė, kad artėja apyvakaris. Heidokas tikriausiai išėjęs, kadangi viršuje negirdėti nė garso.

Prakeikimas. Jis tikriausiai žaidžia golfą ir svarsto klube apie tai, kas galėjo nutikti tam vargšeliui Medouzui.

“Dar vakar pas mane pietavo – atrodė visai normaliai. Ir štai dingo, išgaravo kaip dūmas.”

Iš įtūžio Tomis net ėmė raitytis. Nuoširdus anglas. O tos apvalios prūsiškos kaukolės niekas nemato. Bet juk nepastebėjo ir jis. Tikrai Heidokas apdovanotas aukščiausios klasės aktoriniais gebėjimais.

Tai štai kuo viskas baigėsi – nesėkme – gėdinga nesėkme... Surišo rankas ir kojas kaip vežamai į turgų vištai, ir niekas net numanyti negali, kur jis yra.

O kad Tapensė būtų aiškiaregė. Gal tada ji nuspėtų, kur jis. Juk kartais jos nuovoka neprilygstama...

Bet kas gi čia?

Įtempęs klausą, jis išgirdo tolimą garsą.

Kažkas niūniavo melodiją.

O jis tyso, negalėdamas išspausti nė garso ir patraukti kieno nors dėmesį.

Niūniavimas artėjo. Tai klausos neturi žmogus. Visą laiką falšuoja.

Tačiau kad ir kokia netiksli buvo melodija, jis atpažino ją. Tai vėl tapusi populiari Pirmojo pasaulinio karo laikų dainelė.

“Jeigu būtume tik mudu – tu ir aš – vieni pasauly“

Kaip dažnai ji būdavo dainuojama 1917 - aisiais.

Velniai rautų tą vyruką. Šitaip kraipyti melodiją.

Staiga Tomis krūptelėjo ir įsitempė. Šitame detonavime pasigirdo kažkas labai pažįstama. Iškreipti melodiją kaip tik toje vietoje ir kaip tik tuo būdu gali tik vienas žmogus pasaulyje.

“Kaip kažin ką, tai Albertas “, – pagalvojo Tomis.

Tai Albertas sukiojasi apie "Kontrabandininkų gūžtą". Albertas čia pat, o jis voliojasi kampe, negalėdamas pajudinti nei rankos, nei kojos, nei šūktelėti...

Bet pala. Nejaugi išties negali?

Yra vienas garsas, kurį – nors ir nelengva – galima tarti nepravėrus burnos.

Tomis ėmė desperatiškai knarkti. Jis užsimerkė, pasirengęs apsimesti kietai miegantis, jeigu iš netyčių įeitų Epldoras. Ir knarkė, knarkė...

Trumpas knarktelėjimas, dar kartą, dar kartą, – pauzė – ilgas paknarkimas, dar kartą, dar kartą, – pauzė. Trumpas, trumpas, trumpas...

II

Pasimatymas su Tapense labai sujaudino Albertą.

Bėgant metams, jo mąstymas tapo lėtesnis, bet atkaklesnis.

Jam be galo nepatiko, kaip viskas buvo susiklostę. Pirmiausia jam labai nepatiko karas.

Tie vokiečiai, niūriai, tačiau beveik be pagiežos mąstė Albertas, marširuoja, stūgauja "Hail Hitler", grobia šalį po šalies, mėto bombas, tratina iš kulkosvaidžių ir apskritai išplito kaip tarakonai po visą pasaulį. Laikas juos sustabdyti – čia kitos nuomonės nė būti negali, – tačiau kol kas to dar niekam nepavyko padaryti.

O čia dar ponia Berisfed, kaip reta puiki moteris, įsipainioja į bjaurią istoriją, kuriai galo dar nematyti, ir jam reikia kažkaip užkirsti tam kelią. Neatrodo, kad jam pavyktų. O juk ji stojo prieš tuos pašlemėkus iš penktosios kolonos. Tik pamanykit, tarp tų

išsigimėlių yra net tikrų anglų. Gėda, neapsakoma gėda.

Šeimininkas, vienintelis mokėjęs tramdyti pernelyg veržlų ponios būdą, ėmė ir pradingo.

Visa tai Albertui be galo nepatiko. Ir jam atrodė, kad ir čia prikišo nagus vokiečiai.

Taip, prasti reikalai, tikrai prasti. Kaip jam vienam viską aprėpti?

Albertas dar nebuvo įsileidęs į rimtus apmąstymus. Kaip dauguma anglų, jis labai pasikliovė nuojauta ir tęsė nereikšmingus svarstymus, laukdamas, kol blykstelės išganinga mintis.

Galų gale Albertas nutarė, kad svarbiausia – surasti šeimininką, ir kaip ištikimas šuo leidosi jo ieškoti. Jokių išankstinių planų jisai neturėjo, bet pradėjo paieškas taip, kaip ieškodavo žmonos rankinuko arba savo akinių, tiems neapsakomai svarbiems daiktams kur nors pradingus. Tada jis nueidavo į tą vietą, kur juos paskutinį kartą buvo matęs, ir pradėdavo ieškoti.

Šiuo atveju, paskutinė žinia apie Tomį buvo ta, kad, papietavęs su kapitonu Heidoku "Kontrabandininkų gūžtoje", jis grįžo į "San Susi", prie kurio vartų jį ir matė paskutinį kartą du vyrai.

Todėl Albertas užkopė kalva iki "San Susi" vartų ir penkias minutes stovėjo, viltingai žvelgdamas į juos. Kadangi jokia geniali mintis nedingtelėjo, jis atsiduso ir nudūlino žemyn, link "Kontrabandininkų gūžtos".

Šią savaitę Albertas taip pat buvo nuėjęs į kiną, ir "Keliaujantis menestrelis" buvo palikęs jam neišdildomą įspūdį. Kaip visa tai romantiška. Ir kokie panašūs jo paties ir pagrindinio veikėjo likimai. Kaip ir ekrano žvaigždė Laris Kuperis, jis atlieka ištikimojo Blondelio vaidmenį ir ieško savo įkalinto šeiminin-

ko. Kaip ir Blondelis prieš daugelį metų, jis kovėsi greta savo šeimininko. O dabar jo šeimininkas išduotas, ir niekas, išskyrus ištikimąjį Blondelį neieško jo, kad jis galėtų grįžti į mylinčios karalienės Berengarijos glėbį.

Albertui ištrūko atodūsis, prisiminus kerinčią "O Ričardai, mano karaliau" melodiją, kurią ištikimasis trubadūras taip jausmingai dainavo prie visų jo kelyje pasitaikiusių bokštų.

Kaip gaila, kad jis neturi klausos ir jam sunku pakartoti melodiją. Jis labai stengėsi, ir vis dėlto jam pavyko. Jo lūpos susispaudė, lyg bandant sušvilpti.

Tiesa, pastaruoju metu vėl grįžta senos melodijos.

Jeigu būtume tik mudu – tu ir aš – vieni pasauly.

Albertas sustojo ir apžiūrėjo tvarkingai baltai nudažytus "Kontrabandininkų gūžtos" vartus. Tai štai kur pietavo jo šeimininkas.

Albertas dar kiek palypėjo į viršų ir išėjo ant kalvų.

Aplink nė dvasios. Nieko – tik žolė ir kelios besiganančios avys.

"Kontrabandininkų gūžtos" vartai prasivėrė, ir pro juos išvažiavo automobilis, kuriame sėdėjo stambus vyras. Šalia jo stovėjo golfo lazdos. Pasukęs į kelią, automobilis nulėkė kalva žemyn.

"Tikriausiai kapitonas Heidokas", – pamanė Albertas.

Jis vėl nusileido žemyn ir ėmė apžiūrinėti "Kontrabandininkų gūžtą". Nebloga vietelė. Gražus sodas. Gražus vaizdas.

"*Kiek meilės žodžių tau ištarčiau*", – niūniavo jis, palankiai nužiūrinėdamas vilą.

Iš namo pro šonines duris išėjo žmogus su kauptuku ir dingo už sodo vartų.

Tai sukėlė Alberto susidomėjimą, kadangi jis savo darže augino nasturtas ir šiek tiek salotų.

Jis prisiartino prie vilos ir įėjo pro pravirus vartus. Taip, nebloga vietelė.

Jis lėtai ėmė apeidinėti vilą. Kiek žemėliau, nusileidus laipteliais, buvo padaryta terasa, kurioje augo daržovės. Ten darbavosi iš namo išėjęs žmogus.

Susidomėjęs Albertas stebėjo jį valandėlę. Paskui vėl grįžo tęsti apmąstymų prie namo.

Graži vietelė, pamanė jis trečią kartą. Pati tinkamiausia atsistatydinusiam laivyno karininkui gyventi. Tai štai kur tądien pietavo jo šeimininkas.

Albertas lėtai ėjo aplink namą. Jis žvelgė į jį panašiai, kaip į "San Susi" vartus – viltingai, tarsi prašydamas patarimo.

Eidamas aplink namą, jis tyliai niūniavo – tikras dvidešimtojo amžiaus Blondelis, ieškantis savojo šeimininko.

"*Kiek meilės žodžių tau ištarčiau*", – niūniavo Albertas.– "*Kiek daug dalykų padaryčiau*". Ne, šitą vietą jis jau niūniavo. Kaip ten toliau?

Kad tave kur devynios. Negi kapitonas laiko kiaules? Tai bent kriūkčiojimas. Pala, negi jos po žeme, ar ką? Juk rūsyje kiaulių niekas nelaiko.

Bet ne, tai ne kiaulės. Tai tiesiog kažkas knarkia. Nuvirto rūsyje ir knarkia sau...

Pati tinkamiausia dienelė nusnūsti. Tik keistoka vieta pasirinkta.

Dūgzdamas kaip karkvabalis, Albertas prisiartino prie namo. Tai štai iš kur sklinda knarkimas – pro ventiliacijos angos groteles. Knarkt, knarkt, knarkt, iškvėpimas. Po to trys tokie ilgi paknarki-

mai... Keista, labai keista – tai labai kažką primena...

– Oho. – vos nesuriko Albertas. – Bet juk tai SOS. Taškas, taškas, taškas, brūkšnys, brūkšnys, brūkšnys.

Jis skubiai apsidairė, po to atsiklaupė ir tyliai kažką pastukseno į rūsio langelio grotas.

13 SKYRIUS

Nors Tapensė nuėjo miegoti gan optimistiškai nusiteikusi, tačiau paryčiais –tomis bemiegėmis valandomis, kai žmogaus dvasią ypač lengvai užvaldo niūrūs nujautimai, – ją ištiko stipri dvasios krizė.

Kai nusileido pusryčių, jau buvo pakilesnės nuotaikos, o to pasikeitimo priežastis – ant ponios Blenkensop lėkštelės gulėjęs laiškas, parašytas netvirta ranka, stipriai į kairę pakrypusiomis raidėmis.

Tai nebuvo žinutė nuo Daglo, Raimondo ar Sirilio, ar kitos reguliariai jai rašiusios mitinės asmenybės. Šį rytą ant skaisčiaspalvės atvirutės, vaizduojančios šuniuką Bonzą, buvo išraizgaliota: "Atleisk, kad negalėjau parašyti. Viskas gerai, Modė".

Tapensė padėjo atvirutę į šoną ir atplėšė laišką.

"Miela Patricija,

deja, tetos Greisės sveikata pablogėjo. Gydytojai, aišku, tiesiai nesako, bet aš suprantu, kad viskas eina į pabaigą, ir vilties jau nebeliko. Jeigu dar nori pamatyti ją prieš mirtį, pasistenk šiandien atvažiuoti į Jerou dvidešimt po dešimtos traukiniu. Mūsų draugas lauks tavęs su automobiliu.

Net tokiomis liūdnomis aplinkybėmis, brangioji, džiaugsiuosi tave matydama.

Visada tavo,

Tapensė Dvipensė"

Tapensė vos sutramdė džiaugsmingą šūktelėjimą.

Vėl pasitarnavo šaunioji Tapensė Dvipensė.

Pasistengusi nutaisyti gedulingą išraišką ir sunkiai atsidususi, padėjo laišką.

Po to išdėstė jo turinį abiem klausytojoms – poniai O'Rork ir panelei Minton, kurios su nuoširdžia užuojauta išklausė dar ir išsamų pasakojimą apie pačią tetą Greisę, jos nepalaužiamą būdą, abejingumą oro antskrydžiams ir pavojams ir tai, kaip pagaliau ją įveikė liga. Panelė Minton labai susidomėjo konkrečiais tetos Greisės negalavimais ir palygino juos su savo pusseserės Selinos ligomis. Tapensė, pasvyravusi tarp vandenligės ir diabeto, pasirinko inkstų ligų komplikacijas. Ponia O'Rork labai gyvai pasidomėjo, ar po tetos mirties Tapensė paveldės materialinių vertybių, ir sužinojo, kad brangusis Sirilis visada buvęs tetos Greisės numylėtinis, be to, jos krikštasūnis.

Po pusryčių Tapensė paskambino siuvėjui, atidėjo palto ir sijono primatavimą, tada susirado ponią Pereną ir pranešė kelioms dienoms išvykstanti.

Kaip tokiais atvejais dera, ponia Perena pareiškė užuojautą. Šį rytą ponia Perena atrodė labai pavargusi ir sunerimusi.

– Apie poną Medouzą vis dar nėra jokių žinių, – pasakė ji. – Tikrai *labai* keista, ar ne?

– Greičiausiai jis tapo nelaimingo atsitikimo auka, – atsiduso ponia Blenkensop. – Aš iš karto taip pasakiau.

– O ne, ponia Blenkensop, jei tai būtų nelaimingas atsitikimas, mes jau būtume gavę žinią.

– O kas dar galėjo atsitikti? – paklausė Tapensė.

Ponia Perena papurtė galvą.

– Tiesą sakant, *nežinau* ką ir galvoti, – pasakė ji.– Aš tikrai nemanau, kad jis būtų išėjęs savo valia. Tada jau būtų mums atsiuntęs žinutę.

– Ir aš manau, kad tai buvo visai neteisinga prielaida, – širdingai pasakė ponia Blenkensop. – Tai to siaubingo majoro Blečlio prasimanymas. Jeigu tai ne nelaimingas atsitikimas, tada jis prarado atmintį. Taip tikrai nutinka dažniau, negu manoma, ypač tokios įtampos, kokioje mes dabar gyvename, metu.

Ponia Perena tik palingavo galvą ir nepatikliai suspaudė lūpas. Paskui dirstelėjo į Tapensę ir tarė:

– Matot, ponia Blenkensop, mes juk beveik nieko nežinome apie poną Medouzą.

– Ką jūs turite galvoje? – griežtai paklausė Tapensė.

– Nereaguokite taip skausmingai į mano žodžius. Aš asmeniškai jais nė akimirką nepatikėjau.

– Kuo nepatikėjote?

– Tais apie jį sklindančiais gandais.

– Kokiais gandais? Kodėl aš nieko negirdėjau?

– Na, jums, ko gero, niekas ir nepasakys. Aš tiksliai nežinau, kaip pasklido šie gandai, bet manau, kad pirmasis apie tai prašneko ponas Keilis. Juk jūs žinote, koks jis įtarus žmogus.

– Papasakokit man apie viską, – pasitelkusi visą savo kantrybę ir kiek įmanydama tvardydamasi, paprašė Tapensė.

– Ponas Keilis pasakė – aišku, tai tik prielaida, – kad ponas Medouzas gali būti priešo agentas, žmogus iš tos siaubingos penktosios kolonos.

Tapensė pasistengė suteikti savo žodžiams visą priblokštos ponios Blenkensop pasipiktinimą.

– Kas per nesąmonė. Didesnės kvailystės savo gyvenime *nesu girdėjusi.*

– Ir aš asmeniškai taip pat manau. Bet ponas Medouzas dažnai susitikinėdavo su tuo jaunuoju vo-

kiečiu ir, regis, net smulkiai jį klausinėjo apie jo darbą toje chemijos gamykloje. Todėl žmonėms ir kyla įtarimų, kad jie galėję būti bendrininkai.

– Vadinasi, jūs, ponia Perena, manote, kad istorijoje su Karlu nėra klaidos?

Ponios Perenos veidu perbėgo traukulys.

– Labai norėčiau, kad viskas būtų ne taip.

– Vargšelė Šeila, – švelniai pasakė Tapensė.

Ponios Perenos akys blykstelėjo.

– Merginos širdis sudaužyta. Ir kodėl viskas taip susiklostė? Kodėl ji negalėjo pasirinkti ko nors kito?

– Tai dalykai, kurių nepasirenkame, – palingavo galvą Tapensė.

– Tikra tiesa, – dusliai, su kartėliu balse atsakė ponia Perena. – Gyvenimas kupinas skausmo ir kartėlio, jis tik pelenai ir dulkės. Ir kai sužeidžia, tai būtinai į širdį... Aš pavargau nuo žiaurumo, nuo visos šitos neteisybės. Kaip norėčiau viską sudaužyti, sunaikinti – pradėti viską iš naujo... Kad gyvenimas būtų natūralus, be visų šitų įstatymų ir taisyklių, kad viena tauta negalėtų tironizuoti kitos. Kaip norėčiau...

Ją pertraukė už nugaros pasigirdęs kosčiojimas. Gilus gerklinis kosulys. Stambiu savo kūnu užpildydama visą praėjimą, tarpduryje stovėjo ponia O'Rork.

– Nesutrukdžiau? – pasiteiravo jinai.

Kaip kempine nutrynus lentą, visas jausmų protrūkis dingo nuo ponios Perenos veido – ji vėl buvo tik susirūpinusi savo į bėdą pakliuvusiu gyventoju pensiono šeimininkė.

– Nė kiek, ponia O'Rork, – tarė ji. – Mes čia spėliojome, kas galėjo nutikti ponui Medouzui. Keista, kad policija ligi šiol neaptiko jokių pėdsakų.

– Ką čia kalbėt apie tą policiją, – niekinamu tonu ištarė ponia O'Rork. – Kokia iš jos gali būti nauda? Jokios, visiškai jokios. Jie tik skiria baudas už greičio viršijimą ir persekioja nelaimingus šunų savininkus, nespėjusius laiku jų užregistruoti.

– Ką jūs pati apie visa tai manote, ponia O'Rork? – paklausė Tapensė.

– O ar jūs nežinote, kokios kalbos sklinda apie poną Medouzą?

– Kad jis fašistas ir priešo agentas? Taip, aš girdėjau, – šaltai atsakė Tapensė.

– Ir tai labai panašu į tiesą, – mąsliai ištarė ponia O'Rork. – Kažkas tame žmoguje intrigavo mane nuo pat pradžių. Aš, žinote, jį stebėjau, – žiūrėdama tiesiai į Tapensę ji šyptelėjo – ir kaip visada, kai ponia O'Rork nusišypsodavo, tai būdavo grėsmingas milžinės žmogėdros šypsnys. – Jis visai neatrodė žmogus, pasitraukęs nuo reikalų ir neturintis, ką veikti. Man visada atrodė, kad jis atvyko čia su tikslu.

– O kai policija aptiko jo pėdsakus, ėmė ir pradingo? – klausiamai ištarė Tapensė.

– Labai galimas daiktas, – atsakė ponia O'Rork. – O kokia jūsų, ponia Perena, nuomonė?

– Nedrįstu spėlioti, – atsiduso ponia Perena. – Tai be galo nemalonus dalykas, keliantis visokių gandų ir apkalbų.

– Et, kalbos tuščias daiktas. Jie dabar labai patenkinti, galėdami sėdėti verandoje, spėlioti ir kurti versijas. Galų gale visi nuspręs, kad tas tykus ir mandagus žmogus ketino mus visus susprogdinti lovose.

– Tačiau, ką jūs pati manote, jūs mums taip ir nepasakėte, – neatlyžo Tapensė.

Ponia O'Rork šyptelėjo įprasta žiauria šypsena.

– Manau, kad jis tūno sau kokioje nors visiškai saugioje vietoje...

"Ji taip galėtų sakyti, jeigu žinotų... bet jis nėra ten, kur ji mano", – pagalvojo Tapensė.

Atėjo laikas rengtis į kelionę. Tapensei einant koridoriumi, iš ponų Keilių kambario išbėgo Betė. Jos veidelyje švytėjo padaužiška šypsenėlė.

– Ką tas velniūkštis pridirbo? – paklausė Tapensė.

– Mulki, paiki, – linksmai sušveplavo Betė.

– Kur eini? *Aukštyn.* – ji stvėrė Betę ir mestelėjo į viršų. – *Žemyn.* – ji parvertė mergytę ant grindų ir paraičiojo...

Tuo metu pasirodė ponia Sprot ir nusivedė Betę rengtis pasivaikščiojimui.

– Zaisim lėpynes? – viltingai paklausė Betė. – Zaisim?

– Dabar ne metas žaisti slėpynes, – pasakė ponia Sprot.

Tapensė nuėjo į savo kambarį ir užsidėjo skrybėlę (Ji negalėjo pakęsti skrybėlių – Tapensė Berisfed jų niekada nenešiojo, tačiau jautė, kad Patricija Blenkensop be jų apsieiti negali).

Ji pastebėjo, jog kažkas buvo perdėjęs spintoje skrybėles. Vadinasi, jos kambaryje buvo raustasi? Ir tegul rausiasi, jie neras nieko, kas galėtų mesti bent šešėlį ant nepriekaištingos ponios Blenkensop reputacijos.

Meniškai pamiršusi ant tualetinio stalelio laišką, ji nusileido laiptais ir išėjo iš namų.

Lygiai dešimtą ji praėjo pro "San Susi" vartus. Laiko buvo pakankamai. Ji pažvelgė į dangų ir, pati to nepastebėdama, pataikė į didelę tamsią balą prie pat stulpo.

Jos širdis daužėsi iš džiaugsmo. Pasiseks – pasiseks – jiems tikrai pasiseks.

II

Jerou buvo maža geležinkelio stotelė, iki paties miestelio dar buvo gabalas kelio.

Išėjus iš stotelės, Tapensės jau laukė automobilis. Malonios išvaizdos vairuotojas, pamatęs Tapensę, kilstelėjo ranką prie kepurės snapelio, nors vargu ar toks jo judesys atrodė natūralus.

Tapensė nepatikliai pabaksnojo koja užpakalinę padangą.

– Ar ji pakankamai pripūsta? Nenuleis?

– Mes netoli važiuosime, ponia.

Tapensė linktelėjo ir įlipo į automobilį.

Automobilis pasuko ne link miestelio, o link kalvų. Už pirmos kalvos jie pasuko į šoninį keliuką, staigiai besileidžiantį į gilų slėnį. Priekyje, iš už medžių guoto, išnėrė žmogus ir sustojo šalikelėje.

Automobilis privažiavo prie jo, ir Tapensė išlipo. Prie jos skubiai prisiartino Entonis Mazdenas.

– Su Berisfedu viskas tvarkoje, – be įžangos pasakė jis. – Vakar mes išsiaiškinome, kur jis. Tiesa, jis pakliuvo priešininkams ir yra jų nelaisvėje, tačiau iki vakaro mes jo išlaisvini negalime dėl vienos paprastos priežasties: sutemus į vieną pajūrio vietą atplauks kateris, kurį mes būtinai privalome užgrobti. Todėl Berisfedui teks dar šiek tiek pakentėti – mes nenorime atskleisti savo kortų iki paskutinės minutės.

Jis susirūpinęs pažvelgė į Tapensę.

– Jūs juk suprantate mus, ar ne?

– Taip taip, aišku, kad suprantu, – atsakė Tapensė, bet visą jos dėmesį buvo patraukusi už medžių gulinti šilko krūva.

– Jam tikrai niekas negresia, – rimtai postringavo vyriškis.

– Aš tikiu, kad Tomiui niekas negresia, – nekantriai ištarė Tapensė. – Nereikia man aiškinti, kaip kokių dvejų metų vaikui. Mes abu pasirengę rizikuoti. O kas per daiktas ten už medžių?

– Tai...– pradėjo Tonis ir tuoj pat sudvejojo. – Čia ir glūdi visa esmė. Man įsakyta kai ką jums pasiūlyti. Bet... atvirai kalbant, man tai nepatinka. Matot...

Tapensė permetė jį šaltu žvilgsniu.

– Kodėl nepatinka?

– Na, matot... O, velnias... Juk jūs Deboros motina. Ir aš galvoju, ką man pasakytų Debora... jeigu...

– Jeigu aš nukentėčiau? – užbaigė Tapensė. – Jumis būdama, aš paprasčiausiai jai nieko nesakyčiau. Tas žmogus, kuris sakė, kad tie, kas daug aiškinasi, klysta, kalbėjo tiesą.

Ji maloniai jam šyptelėjo.

– Mielasis, aš puikiai žinau, kaip jūs jaučiatės. Jūs manote, kad rizikuoti turi tik jauni, tokie kaip Debora ir jūs, o vyresniuosius reikia pasaugoti. Tai visiškos nesąmonės, nes jeigu kam ir reikia žūti, tai daug geriau, jei tai bus pagyvenęs, gražiausią savo gyvenimo dalį jau praleidęs žmogus. Be to, liaukitės žiūrėjęs į mane kaip į kokį šventą daiktą, Deboros motiną, ir pasakykit, kokį pavojingą ar nemalonų darbą aš galėčiau atlikti.

– Žinot, – karštai ištarė jaunasis vyras, – jūs nuostabi, tiesiog nuostabi.

– Gana komplimentų, – atkirto Tapensė. – Aš pati pakankamai geros apie save nuomonės, todėl jums nėra reikalo kartotis. Tai koks yra tas didysis jūsų sumanymas?

Tonis mostelėjo sumaigyto šilko krūvos link.

– Matote, – tarė jis. – Tai parašiuto likučiai.

– Taip, – atsakė Tapensė, ir jos akys sublizgo.

– Tai buvo vienišas parašiutininkas, – kalbėjo toliau Mazdenas. – Laimė, kad pilietinės gynybos savanoriai veikia puikiai. Jie ją susekė ir pagavo vos nusileidus.

– *Ją?*

– Taip, ją. Moterį, persirengusią gailestingąja seserimi.

– Gaila, kad ne vienuole, – įsiterpė Tapensė. – Aš tiek esu prisiklausius puikių istorijų apie vienuoles šnipes. Kaip jas pagaudavo autobusuose: nori vienuolė susimokėti už bilietą, rankovė atsismaukia, ir pasimato apžėlusi vyro ranka.

– Ne, tai buvo ne vienuolė ir ne persirengęs vyriškis. Tai buvo liekna vidutinio ūgio ir vidutinio amžiaus brunetė.

– Žodžiu, panaši į mane?– tarė Tapensė.

– Tiksliai pataikėt, – sutiko Tonis.

– Toliau, – paliepė Tapensė.

– Toliau viskas priklauso nuo jūsų, – lėtai ištarė Mazdenas.

– Tada *viskas gerai*, – nusišypsojusi pasakė Tapensė. – Kur man reikia vykti ir ką atlikti?

– Tikrai, ponia Berisfed, *jūs šauni*. Jūsų savitvarda neprilygstama.

– Kur man reikia vykti ir ką atlikti? – nekantriai pakartojo Tapensė.

– Deja, instrukcijos labai skurdžios. Moters kišenėje buvo rastas raštelis, kuriame vokiškai parašyta: "Eiti į rytus nuo akmeninio kryžiaus. Lederberou, Sent Esefs gatvė 14, daktaras Binjenas".

Tapensė apsižvalgė. Ant artimiausios kalvos viršūnės stovėjo akmeninis kryžius.

– Tas pats, – patvirtino Tonis. – Kelio ženklai, savaime suprantama, nuimti, bet Lederberou nemažas miestelis, ir, eidama į rytus nuo kryžiaus, jūs nesunkiai jį rasite.

– Ar jis toli?

– Mažiausiai už penkių mylių.

– Sveikas pasivaikščiojimas prieš priešpiečius, – paironizavo Tapensė. – Tikiuosi, kad daktaras Binjenas mane pavaišins, kai iki jo nusigausiu.

– Ar mokate vokiškai, ponia Berisfed?

– Tik tiek, kad susišnekėčiau viešbutyje. Teks kalbėtis tik angliškai – pasakysiu, kad tokios instrukcijos.

– Velniška rizika, – ištarė Mazdenas.

– Nesąmonė. Kam šaus į galvą mintis, kad agentas pakeistas? O gal jau aplink visi žino, kad pagauta parašiutininkė?

– Abu vyrukus iš civilinės gynybos, pranešusius apie parašiutininkės sugavimą, sulaikė policijos viršininkas. Jis nenori rizikuoti – bijo, kad jie pasigirs draugams, kaip puikiai atliko operaciją.

– O gal kas nors kitas ją matė arba girdėjo apie tai?

Tonis šyptelėjo.

– Brangioji ponia Berisfed, kiekvieną dieną sklinda gandai apie pastebėtus vieną, du, tris, keturis net šimtą parašiutininkų.

– Tikra tiesa, – pritarė Tapensė. – Na, ką gi, eime.

– Mes pasiėmėme drabužius persirengti ir atsivežėme grimo specialistę – ji iš policijos. Eikite paskui mane.

Medžių guoto apsupta, stovėjo apgriuvusi daržinėlė. Ant slenksčio stovėjo dalykiška vidutinio amžiaus moteris.

Nužvelgusi Tapensę, ji pritariamai linktelėjo.

Daržinėlėje Tapensė atsisėdo ant apversto lagamino ir atsidavė į ekspertės rankas. Baigusi darbą, toji žengė žingsnį atgal, pritariamai linktelėjo ir tarė:

– Manau, kad darbas pavyko. Kaip jums atrodo?

– Tikrai pavyko, – pritarė Tonis.

Tapensė ištiesė ranką ir paėmė iš moters veidrodį. Pažvelgusi į jį, vos nesušuko iš nuostabos.

Pakeista antakių forma suteikė veidui visai kitą išraišką. Po garbanom paslėpti gabalėliai lipnaus pleistro ištempė veido odą, pakeisdami veido kontūrus. Specialaus glaisto pagalba pasikeitė ir nosis – profilis tapo aštresnis. Grimas ir raukšlės lūpų kampučiuose šiek tiek pasendino Tapensę. Veido išraiška pasidarė geraširdiška ir kiek kvailoka.

– Nuostabu, – susižavėjusi ištarė Tapensė. Ji nedrąsiai palietė nosį.

– Turite būti atsargi, –įspėjo ją moteris.

Ji atkišo du gumos gabalėlius.

– Kaip manote, ar įstengtumėte juos užsikišti už žandų?

– Jeigu reikia, – be jokio džiaugsmo atsakė Tapensė.

Ji susikišo juos į burną ir pamiklino žandikaulius.

– Nėra jau taip nepatogu, – po burnos mankštos pripažino Tapensė.

Po to Tonis delikačiai išėjo iš daržinėlės, o Tapensė persirengė gailestingosios sesers uniforma. Neįprasti drabužiai šiek tiek spaudė per pečius, bet šiaip gulėjo neblogai. Mėlynas galvos dangalas pavertė ją visai nauja asmenybe. Vieno ji atsisakė– persiauti dideliais storapadžiais batais.

– Jeigu jau man teks nužingsniuoti penkias mylias, – ryžtingai pareiškė jinai, – tai savo batų kitais nekeisiu.

Niekas nesiginčijo, nes mėlyna batų spalva gerai derėjo prie uniformos.

Susidomėjusi Tapensė ištyrinėjo rankinuko turinį: pudra, jokio lūpų dažo, du svarai, keturiolika šilingų ir šešiolika pensų angliškų pinigų, nosinė ir asmens dokumentas – Freda Elton, Mančesterio gatvė 4, Šefildas.

Papildžiusi rankinuko turinį savo pudra ir lūpų dažais, Tapensė atsistojo. Ji buvo pasirengusi į kelią.

– Aš – tikras niekšas, – nusigręžęs kimiai ištarė Tonis Mazdenas.

– Puikiai žinau, kaip jūs jaučiatės.

– Bet, suprantate, mums tiesiog būtina gauti informacijos, kur ir kaip prasidės įsiveržimas.

– Nesirūpink, sūneli, – Tapensė patapšnojo jį per petį. Patikėsit ar ne, bet visa ši istorija išties mane linksmina.

– Jūs tiesiog nuostabi. – dar kartą pakartojo Tonis Mazdenas.

III

Gerokai nusiplūkusi Tapensė sustojo prie Sent Esefs gatvės keturiolikto numerio ir pamatė, kad daktaras Binjenas – dantistas.

Akies kampeliu ji matė Tonį Mazdeną. Jis sėdėjo pigiame nudrengtame automobilyje tolimajame gatvės kampe.

Tapensė pėsčiomis atėjo iki pat Lederberou: buvo nutarta tiksliai vykdyti instrukciją, nes, atvažiavus automobiliu, ją kas nors galėjo pastebėti.

Ir iš tiesų virš kalvų praskrido du priešų lėktuvai, be to, taip žemai, kad pilotai lengvai galėjo pastebėti vienišą gailestingosios sesers figūrėlę, žingsniuojančią keliu.

Tonis su moterimi iš policijos iš pradžių nuvažiavo priešinga kryptimi ir, tik padarę didelį ratą, pasuko į Lederberou. Pagaliau jie sustojo Sent Esefs gatvėje. Dabar galima buvo pradėti.

"Prasiveria durys į areną, – tyliai ištarė Tapensė, – ir įeina jauna krikščionė, kad *būtų sudraskyta* liūtų. Užtat tikrai negaliu skųstis, kad mano gyvenimas neįdomus."

Ji perėjo per gatvę ir paskambino prie durų, tuo pat metu svarstydama, ar labai Deborai patinka šis jaunas vyras. Duris atidarė moteris buku valstietės veidu. Visai ne angliškas tipas.

– Ar daktaras Binjenas namie? – pasiteiravo Tapensė.

Tarnaitė lėtai nužvelgė Tapensę nuo galvos ligi kojų.

– Jūs tikriausiai sesuo Elton?

– Taip.

– Tada prašom eiti į daktaro kabinetą.

Ji pasitraukė į šalį, durys užsidarė, ir Tapensė įėjo į siaurą linoleumu išklotą koridorių.

Tarnaitė nuvedė ją į antrą aukštą ir atidarė kabineto duris.

– Prašom palaukti. Daktaras tuoj ateis, – ir, uždariusi duris, išėjo.

Tai buvo įprastas dantisto kabinetas. Įranga kiek pasenusi ir nušiurusi.

Tapensė pažvelgė į dantisto kėdę ir šyptelėjo pagalvojusi, kad šį kartą ji nekelia įprastos baimės. Žinoma, "dantisto baimę" ji jautė, bet dėl visai kitų priežasčių.

Tuoj atsivers durys, ir įeis "daktaras Binjenas". Įdomu, kas jis toks? Nepažįstamas žmogus ar kas nors iš matytų? Jeigu tai bus tas, ką ji beveik tikisi pamatyti...

Durys prasivėrė.

Įėjusysis pasirodė visai ne tas, ko laukė Tapensė. Tokia galimybė jai nė į galvą nebuvo atėjusi.

Prieš ją stovėjo kapitonas Heidokas.

14 SKYRIUS

Tapensės galvoje viesulu pralėkė spėlionės, koks galėjo būti kapitono Heidoko vaidmuo Tomio dingimo istorijoje. Tačiau visas jas ji ryžtingai atmetė. Atėjo metas, kai jai pačiai prireiks sutelkti visą ištvermę ir proto galias.

Svarbiausia – pažins ją kapitonas ar ne?

Ji pati taip buvo pasirengusi bet kokiam netikėtumui, bet kokiam susitikimui, kad buvo įsitikinusi, jog tikrai neparodė nustebimo.

Tapensė atsistojo pagarbia poza, kaip dera paprastai vokietei aukščiausio Dievo kūrinio – vyro – akivaizdoje.

– Vadinasi, jūs atvykote, – pasakė kapitonas Heidokas.

Jis kalbėjo angliškai, o jo elgesys ir laikysena nesiskyrė nuo įprastinės.

– Taip, – atsakė Tapensė ir, tarsi įteikdama skiriamuosius raštus, pridūrė: – Sesuo Elton.

– Sesuo Elton. Puiku. – Heidokas nusišypsojo, tarsi išgirdęs pokštą, po to, palankiai ją nužvelgęs, maloniai tarė: – Atrodot tikrai nepriekaištingai.

Tapensė palenkė galvą, tačiau nieko neatsakė, palikdama iniciatyvą Heidokui.

– Užduotis, tikiuosi, jums žinoma? – kalbėjo toliau Heidokas. – Prašom sėsti.

– Tikslias instrukcijas turiu gauti iš jūsų, – klusniai atsisėdusi pasakė Tapensė.

– Visiškai teisingai, – tarė Heidokas, ir jo balsas suskambo pašaipiai.

– Datą žinote?

– Ketvirta.

Heidokas atrodė priblokštas. Jo kaktoje įsirėžė gili raukšlė.

– Vadinasi, ji jums žinoma? – perklausė jis.

Stojo pauzė, po to Tapensė tarė:

– Prašom paaiškinti, ką aš turėčiau daryti?

– Viskas savo laiku, brangute, – atsakė Heidokas.– Valandėlę patylėjęs, jis paklausė:

– Jūs, be abejonės, girdėjote apie "San Susi"?

– Ne.

– Tikrai negirdėjote?

– Ne, – tvirtai atsakė Tapensė. "Pažiūrėsim, ką tu į tai pasakysi ", – pamanė sau Tapensė.

Kapitono veide pasirodė keista šypsena. Jis tarė:

– Vadinasi, negirdėjote apie "San Susi"? Tai mane stebina, kadangi man susidarė įspūdis, *kad visą paskutinį mėnesį jūs gyvenote "San Susi"*...

Stojo mirtina tyla. Paskui kapitonas tarė:

–Ką dabar pasakysite, ponia Blenkensop?

– Nesuprantu jūsų, daktare Binjenai. Aš nusileidau parašiutu šį rytą.

Heidoko šypsena jau nebuvo maloni. Jis tarė:

– Kelių jardų į krūmus numesto parašiutinio šilko pakanka iliuzijai sukurti. Aš juk taip pat ne daktaras Binjenas, miela ponia. Pašaliečiams daktaras Binjenas – mano dantistas. Jis paslaugus žmogus ir kartkartėm užleidžia man savo kabinetą.

– Šit kaip? – pasakė Tapensė.

– Šit kaip, ponia Blenkensop. O gal jums geriau patinka tikroji jūsų pavardė – ponia Berisfed?

Vėl stojo mirtina tyla. Tapensė giliai įkvėpė.

Heidokas palingavo galvą.

– Žaidimas, kaip matote, baigtas. "Tiesiai pas mane pataikėt", – tarė voras muselytei".

Pasigirdo negarsus spragtelėjimas, ir kapitono rankoje blykstelėjo juodintasis plienas. Balse pasigirdo grasinimas:

– Kelti triukšmą ir šaukt į pagalbą kaimynus nepatariu. Būsit negyva anksčiau, negu spėsit praverti burną. Beje, jei ir riktelėsit, niekas neatkreips dėmesio, nes pas dantų gydytoją tai dažnai pasitaiko.

– Matau, jog apgalvojote viską, – ramiai pradėjo Tapensė, – tiktai nepamanėte, kad turiu draugų, kurie žino, kur aš esu.

– A. Jūs vis dar laukiate mėlynakio riterio? Tiesa, šį kartą riterio akys rudos. Man gaila jus nuvilti, ponia Berisfed, bet jaunasis Entonis Mazdenas – vienas iš ištikimiausių mūsų šalininkų jūsų šalyje. Kaip jau minėjau, keli jardai parašiutinio šilko sukuria puikų efektą. Pavyzdžiui, jūs labai lengvai užkibot ant jauko.

– Nesuprantu, kam prireikė viso to kvailo maskarado?

– Nesuprantate? Mes nenorėjome, kad jūsų draugai lengvai jus surastų. Jeigu jie aptiktų jūsų pėdsakus, šie iš karto atvestų į Jerou ir prie žmogaus, laukusio jūsų automobilyje. O štai tas faktas, kad apie antrą valandą po pietų Lederberou pasirodė visai į jus nepanaši iš veido gailestingoji sesuo, tikrai nebus susietas su jūsų dingimu.

– Puikiai sumanyta, – pasakė Tapensė.

– Patikėkit, aš žaviuosi jūsų drąsa, – tarė Heidokas. – Tikrai žaviuosi ir apgailestauju, kad tenka griebtis prievartos, – bet mums būtina tiksliai sužinoti, ką jūs išsiaiškinote "San Susi".

Tapensė tylėjo.

– Nepatariu spirtis, – ramiai ištarė Heidokas. – Dantisto instrumentai ir kėdė atveria tam tikras... galimybes.

Tapensė nužvelgė jį su panieka.

Heidokas atsirėmė į kėdės atlošą. Paskui lėtai ištarė:

– Taip... turiu pripažinti, kad jūs stiprios valios... kaip ir daugelio jūsų tipo moterų. Na, o ką pasakysite apie kitą paveikslo pusę?

– Apie ką kalbate?

– Aš kalbu apie Tomį Berisfedą, jūsų vyrą, pastaruoju metu gyvenusį “San Susi” kaip ponas Medouzas, o dabar puikiai supakuotą ir patogiai gulintį mano namo rūsyje.

– Netikiu, – atkirto Tapensė.

– Ar dėl to, kad gavote laišką nuo kažkokios Tapensės Dvipensės? Nejaugi nesuprantate, kad tai tik vykęs jaunojo Entonio ėjimas? Jūs puikiai jam padėjote, atskleidusi savo šeimyninį kodą.

– Tomis... Vadinasi, Tomis... – Tapensės balsas sudrebėjo.

– Jūsų Tomis ten, kur ir buvo visą laiką, – pasakė kapitonas Heidokas, – mano rankose. Dabar viskas priklauso nuo jūsų. Jeigu atsakysite į mano klausimus, suteiksite jam šansą išsigelbėti. Jeigu ne... mes grįšime prie pirminio plano. Kaukštelėsim jam per galvą, išplukdysim į jūrą ir išmesim per bortą.

Valandėlę Tapensė tylėjo, o paskui paklausė:

– O ką jūs norėtumėte sužinoti?

– Aš noriu žinoti, kam jūs dirbate, kaip palaikote ryšį su tuo žmogumi ar žmonėmis, ką tiksliai žinote ir ką jau esate jam pranešę?

– Juk aš galiu pripasakoti jums visko, kas tik man šaus į galvą, – gūžtelėjusi pečiais tarė Tapensė.

– Neprimeluosit, nes aš patikrinsiu kiekvieną jūsų žodį.

Heidokas pristūmė savo kėdę arčiau prie Tapensės. Jis vėl tapo žaviu žmogumi.

– Miela ponia, aš tikrai puikiai suprantu, kaip jūs dabar jaučiatės, ir, patikėkit, be galo žaviuosi jumis ir jūsų vyru. Jums nestinga nei būdo tvirtumo, nei drąsos. Kaip tik tokių kaip jūs žmonių ir prireiks naujajai valstybei – valstybei, kuri bus sukurta jūsų šalyje, kai mes nušluosime dabartinę silpnapročių vyriausybę. Savo priešus mes norime paversti draugais – žinoma, tuos, kurie to verti. Jeigu man teks duoti įsakymą pasiųsti jūsų vyrą myriop, aš taip ir padarysiu – tai mano pareiga, – bet man bus labai nemalonu taip pasielgti. Jis labai puikus vyras – kuklus, santūrus ir protingas. Leiskit man paaiškinti jums tai, ką jūsų šalyje supranta tik nedaugelis. Mūsų fiureris visai neketina nukariauti jūsų šalies ta prasme, kokia jūs suprantate. Jo tikslas – sukurti naują vidujai stiprią Britaniją, valdomą ne vokiečių, bet anglų. Geriausios *rūšies* anglų – mokančių mąstyti, gerai išauklėtų ir narsių. Tai bus, Šekspyro žodžiais tariant, "*puikus naujasis pasaulis*".

Kapitonas palinko į priekį.

– Mes norime atsikratyti chaoso ir nesugebėjimo tvarkytis, kyšininkavimo ir korupcijos. *O šitoje naujoje valstybėje mums prireiks tokių žmonių kaip jūs ir jūsų vyras* – sumanių ir narsių. Praeityje – priešų, ateityje – draugų. Jūs nustebtumėt, jeigu papasakočiau, kiek žmonių jūsų, o ir kitose šalyse, palankiai žiūri į mus ir tiki mūsų idealais. Visi kartu mes sukursime naują Europą – taikos ir pažangos Europą. Pabandykite pažvelgti į tai, kas vyksta, mano akimis ir, patikėkit...

Heidoko balsas skambėjo be galo įtaigiai. Jis tarsi įkūnijo tiesų ir dorą anglų jūreivį.

Tapensė žiūrėjo į jį ir mintyse ieškojo kokio nors tinkamo skambaus posakio. Bet į galvą jai atėjo tik grubokos savo tiesumu eilutės iš vaikiško eilėraštuko.

– *Mulki, paikši, kur eini*?– ištarė ji.

II

Šių žodžių poveikis buvo toks magiškas, kad ji net apstulbo.

Heidokas pašoko nuo kėdės, iš įniršio jo veidas tapo violetinis, neliko nė padujų anglų jūreivio geraširdiškumo. Prieš Tapensę stovėjo tas, ką jau kartą buvo matęs Tomis, – įnirtęs prūsų kareiva.

Pirmiausia jis pratrūko papliūpa vokiškų keiksmų, paskui, vėl perėjęs į anglų kalbą, sušuko:

– Prakeikta idiote. Ar nesupranti, kad šis atsakymas tave galutinai išdavė? Dabar ir tau, ir tavo vyreliui, – galas. – Ir, dar labiau pakėlęs balsą, sušuko: – Ane!

Į kambarį įėjo moteris, įleidusi Tapensę į namus. Heidokas įbruko jai į ranką pistoletą.

– Saugok ją. Jeigu reikės, šauk.

Ir viesulu išlėkė iš kambario.

Tapensė maldaujamai pažvelgė į Anę, bejausmiu veidu stovinčią prieš ją.

– Negi jūs tikrai į mane šausite? – paklausė Tapensė.

– Neužkalbinėk man dantų, – abejingai atsakė Anė. – Jūsiškiai per praeitą karą užmušė mano sūnų Otą. Tada man buvo trisdešimt aštuoneri, dabar – šešiasdešimt dveji, bet aš nieko nepamiršau.

Tapensė pažvelgė į platų bejausmį tarnaitės veidą. Kažkuo jis jai priminė tą lenkę, Vandą Polonską. Ta pati išraiška – grėsminga, žiauri, aklai ryžtinga. Motinystės instinktas – nepermaldaujamas motinystės instinktas. Tą patį, be abejonės, jaučia daug bežadžių ponių Džouns ir ponių Smit visoje Anglijoje. Su tokia nepasiginčysi, vaiko netekusiai motinai nieko neįrodysi.

Tapensės atminties gelmėse kažkas sujudo – kažkoks įkyrus prisiminimas, – tai, ką ji visada žinojo, bet niekaip negali atgaivinti ir išreikšti žodžiais. Saliamonas... kažkaip su tuo susijęs karalius Sâliamonas...

Atsidarė durys. Į kambarį grįžo kapitonas Heidokas.

– Kur jos? Kur jūs jas paslėpėte? – nesitvardydamas iš įtūžio, suriaumojo jis.

Tapensė apstulbusi įbedė į jį akis. Ką čia jis kliedi? Ji nieko neėmė ir nieko neslėpė.

– Išeik, – paliepė Heidokas Anei.

Tarnaitė atidavė jam pistoletą ir skubiai išėjo iš kambario.

Heidokas klestelėjo ant kėdės ir iš paskutiniųjų pabandė suimti save į rankas.

– Su jomis jūs tikrai niekur nepaspruksite, – tarė jis. – Jūs mano rankose, o aš turiu būdų priversti žmones kalbėti – gan nemalonių būdų. Galiausiai jums teks pasakyti tiesą. Taigi klokit, *ką jūs su jomis padarėte*?

Tapensė kaip mat suvokė, kad atsirado proga pasiderėti. Tik kaip sužinojus, kas tie daiktai, Heidoko manymu, atsidūrę pas ją.

– O iš kur jūs žinote, kad jos pas mane? – atsargiai pasiteiravo ji.

– Iš to, ką pasakėte, kvaile nelemta. Su savimi jų neturite, – tai mums žinoma, – kadangi pakeitėt visus drabužius.

– O jeigu aš kam nors jas išsiunčiau paštu?– dar pabandė Tapensė.

– Neapsimeskit kvaile. Nuo vakar viską, ką siuntėte paštu, mes patikrinome. Jūs nieko niekam neišsiuntėte. Tik vieną dalyką *galėjot* su jomis padaryti: šį rytą, prieš atvažiuodama čia, paslėpti jas kur nors "San Susi". Duodu jums tris minutes prisiminti, kur jas paslėpėte.

Heidokas padėjo savo rankinį laikrodį ant stalo.

– Lygiai trys minutės, ponia Berisfed.

Ant židinio tiksėjo kitas laikrodis.

Tapensė sėdėjo akmeniniu veidu, kuriame visiškai neatsispindėjo beprotiškos minčių lenktynės.

Staiga lyg žaibo blyksnis nušvietė viską – ji suvokė paveikslo visumą, – akinamai aiškiai ji išvydo kiekvieną detalę ir pagaliau suprato, kas buvo visos organizacijos centras ir ašis.

– *Liko dešimt sekundžių*, – it žaibo kirtis smogė Heidoko balsas.

Lyg sapne ji sekė jo judesius. Štai jis jau kelia pistoletą, skaičiuoja:

– Vienas, du, trys, keturi, penki...

Heidokui suskaičiavus iki aštuonių, driokstelėjo šūvis, ir kapitonas nuvirto nuo kėdės galva į priekį. Plačiame raudoname jo veide sustingo nuostaba. Jis taip įdėmiai stebėjo savo auką, kad nepajuto, kaip už nugaros lėtai prasivėrė durys.

Akimirksniu Tapensė pašoko ant kojų. Ji prasibrovė pro tarpduryje susigrūdusius uniformuotus žmones ir įsitvėrė į vyro tvido kostiumu rankovę.

– Ponas Grantai.

– Viskas gerai, viskas gerai, brangioji, – jūs laikėtės nuostabiai...

Tapensė nutraukė pagyras.

– *Greičiau*. Negalima gaišti laiko. Jūs su mašina?

– Taip, – apstulbęs įbedė į ją akis Grantas.

– Ji greita? Mums reikia *tuoj pat* atsidurti "San Susi". Kad tik nepavėluotume. Kitaip iš ten gali paskambinti, o čia niekas neatsakys.

Po dviejų minučių automobilis jau lėkė Lederberou gatvėmis, po to jie išvažiavo į plentą, ir spidometro rodyklė smarkiai pakrypo į dešinę.

Ponas Grantas nieko neklausinėjo ir ramiai stebėjo Tapensę, nenuleidžiančią akių nuo spidometro ir draskomą pačių juodžiausių nujautimų. Šoferis, laikydamasis nurodymų, spaudė greičio pedalą iki galo.

Tapensė paklausė tik vieno:

– Kaip Tomis?

– Su juo viskas gerai. Išlaisvintas prieš pusvalandį.

Tapensė linktelėjo.

Jie jau artėjo prie Lihemptono. Automobilis žaibu pralėkė vingiuotomis miestelio gatvėmis ir užvažiavo ant kalvos.

Tapensė su Grantu iššoko ir nubėgo alėja. Holo durys, kaip paprastai, buvo praviros. Niekur nė gyvos dvasios. Tapensė užlėkė laiptais.

Į savo kambarį ji tik užmetė prabėgdama akį ir pastebėjo, kad patalynė išmėtyta, komodos stalčiai ištraukti. Ji tik krestelėjo galvą ir, perlėkusi koridorių, įpuolė į ponų Keilių kambarį.

Kambaryje nieko nebuvo. Dvelkė ramybe, šiek tiek kvepėjo vaistais.

Tapensė puolė prie lovos ir nutraukė apklotą. Paklodės ir pagalvės nulėkė ant grindų. Tapensė pagrabaliojo po čiužiniu ir triumfuodama atsigręžė į poną Grantą, rankoje laikydama nutrintą vaikišką knygelę.

– Imkit. Čia yra viskas.

– Kas per...

Jie atsigręžė. Ant slenksčio, išpūtusi akis, stovėjo ponia Sprot.

– O dabar, – tarė Tapensė, – *leiskit jums pristatyti agentę M.* Taip. Tai *ponia Sprot.* Kaip aš iš karto neįspėjau.

Stojo kvapą gniaužianti tyla, kurią išsklaidė pasirodžiusi ponia Keili.

– *Vajetau.* – sušuko ji, desperatiškai žvelgdama į sujauktą savo vyro patalynę. – *Ką* pasakys ponas Keilis?

15 SKYRIUS

– Kaip aš iš karto neįspėjau? – pakartojo Tapensė.

Ji ramino nervus didele taure gero konjako, iš eilės apdovanodama šypsena Tomį ir poną Grantą, – ir išsišiepusį iki ausų Albertą, sėdintį priešais bokalą alaus.

– Tapense, pasakok viską iš eilės, – paragino Tomis.

– Ne, tu pirmas, – atkirto ji.

– Nėra daug ko pasakoti, – tarė Tomis. – Visiškai atsitiktinai aš aptikau užmaskuotą radijo siųstuvą. Maniau, kad pavyks išsisukti, bet Heidokas pergudravo mane.

– Jis tuoj pat paskambino poniai Sprot, – linktelėjusi galvą, pertraukė jį Tapensė. – Ji stvėrė plaktuką, išbėgo į lauką ir patykojo tavęs alėjoje. Jos nebuvo ne daugiau kaip penkias minutes. Tiesa, aš *pastebėjau*, kad grįžo ji uždususi, bet, aišku, nieko nė neįtariau.

– Visa kita – vien Alberto nuopelnas, – pasakojo toliau Tomis. – Jis, kaip ištikimas šuo ėmė šniukštinėti aplink vilą. Aš apsimečiau miegančiu ir ėmiau knarkti... pagal Morzės abėcėlę, o jis suprato signalą. Tuoj pat nudūmė pas poną Grantą, ir jau abu aplankė mane sutemus. Aš dar paknarkiau, ir galiausiai mes sutarėm, kad liksiu rūsyje ir suteiksiu mūsiškiams galimybę sugauti jų katerio įgulą, atplaukusią manęs paimti.

Tuomet įsiterpė ponas Grantas:

– “Kontrabandininkų gūžtą” mes užėmėm šį rytą, išvykus Heidokui. O katerį sulaikėme vakare.

– Na, Tapense, dabar tavo eilė, – tarė Tomis. – Greičiau viską pasakok.

– Gerai. Pradėsiu nuo to, kad visą laiką elgiausi kaip paskutinė kvailė. Įtarinėjau visus, išskyrus ponią Sprot. Kartą aš *baisiai* persigandau, mane apėmė jausmas, kad man kažkas gresia. Tai įvyko po to, kai aš nugirdau pašnekesį telefonu, kur buvo paminėta ketvirta diena. Tuo metu greta manęs buvo trys žmonės. Savo nykias nuojautas aš susiejau su ponia Perena arba ponia O'Rork. Ir, aišku, absoliučiai klydau. Tikras pavojus sklido iš tos nepastebimosios ponios Sprot.

Tomis gali patvirtinti, kad aš ėjau klaidingais pėdsakais iki pat jo dingimo. Ir tuo metu, kai aš sudarinėjau su Albertu naują planą, iš dangaus nukrito Entonis Mazdenas. Iš pradžių viskas atrodė normaliai – eilinis jaunas vyrukas iš gausių Deboros gerbėjų. Tačiau du dalykai privertė mane susimąstyti. Pirmiausia, kuo ilgiau aš su juo šnekėjausi, tuo labiau stiprėjo mano įsitikinimas, kad *niekada* anksčiau nebuvau jo mačiusi ir kad jis pas mus į namus nebuvo užėjęs. Antra, tarsi žinodamas viską apie mano užduotį Lihemptone, jis buvo rimtai įsitikinęs, kad *Tomis* – Škotijoje. Tai man sukėlė rimtą įtarimą. Jeigu Mazdenas ką nors ir galėjo žinoti, tai tik apie *Tomį*, kadangi aš vis dėlto neoficiali persona. Keista, labai keista, mąsčiau aš.

Ponas Grantas buvo man sakęs, kad ta penktoji kolona įsiskverbusi visur – į tiesiog neįtikėtinas vietas. Tad kodėl vienas iš tų žmonių negalėtų dirbti tame pačiame skyriuje, kaip ir Debora? Įrodymų neturėjau, tačiau įtarimų buvo pakankamai, todėl pa-

spendžiau jam spąstus. Pasakiau jam, kad mudu su Tomiu turime ypatingą slaptažodį – Tapensė Dvipensė. Tokį slaptažodį mes iš tiesų turėjome, bet tai buvo atvirukas su šuniuko Bonzo atvaizdu.

Mano apskaičiavimas buvo teisingas, ir Entonis pakliuvo ant meškerės. Šį rytą gavau laiškelį, kuris visiškai jį išdavė.

Kadangi mudu su Albertu jau buvome iš anksto viską sutarę, man teliko šiandien paskambinti siuvėjui ir atidėti primatavimą. Tai reiškė, kad žuvis užkibo.

– Tada, – įsiterpė Albertas, – ir aš parodžiau, ką galiu. Persirengiau pasiuntinuku, atvažiavau su pasiskolintu iš kepėjo karučiu prie "San Susi" vartų ir papyliau didžiausią balą tokio smirdalo. Tik nežinau, kas tai buvo – lyg anyžiais atsidavė.

– O tada, – pasakojimo vadžias perėmė Tapensė, – aš išeinu iš namų ir iš karto pataikau koja į balą. Pasiuntinukui su karučiu nebuvo sunku nulydėti mane iki stoties, o ten kažkas atsistojo man už nugaros ir išgirdo, kaip aš prašau bilieto į Jerou. Po to jūsiškiams tikriausiai buvo sunkiau.

– Ne, – atsakė ponas Grantas, – šunims padėjo kvapas. Jerou stotyje jie vėl jį aptiko ir ėmė sekti pėdsaku padangos, kurią jūs pabaksnojote koja. Pėdsakas atvedė prie giraitės, paskui prie akmeninio kryžiaus, o iš ten kalvomis iki pat miestelio. Priešams nė į galvą neatėjo mintis, kad mes sekame paskui jus: jie nuvažiavo tik tada, kai įsitikino, kad jūs jau tolokai nuėjote.

– Ir vis tiek, – tarė Albertas, – aš gerokai prisibaiminau. Nelengva žinoti, kad jūs priešų irštvoje, ir tik spėlioti, kas jums gali nutikti. Mes apėjome namą, įlipome pro langą, susėmėm tą vokietę, kai ji lipo laiptais žemyn. Spėjom pačią paskutinę sekundę.

– Aš neabejojau, kad suspėsite, – pasakė Tapensė. – Man tik reikėjo kuo daugiau tempti laiką. Aš jau ketinau apsimesti, kad viską prisipažįstu, bet pamačiau prasiveriant duris. Stulbina štai kas: kaip tik tą akimirką man tarsi protas nušvito, ir aš supratau, kokia kvailė buvau visą laiką.

– Kaipgi tu supratai? – paklausė Tomis.

– "*Mulki, paikši, kur eini?*", – išpoškino Tapensė. – Kai pasakiau šią frazę kapitonui Heidokui, jis iš pykčio pamėlo. Ir ne dėl to, kad aš atsakiau kvailai arba šiurkščiai. Ne, aš iš karto suvokiau, kad šitie žodžiai jam kažką *reiškia*. Be to, tarnaitės Anos veido išraiška buvo tokia pati kaip tos lenkės. O tada aš, aišku, prisiminiau karalių Saliamoną, ir viskas atsidūrė savo vietose.

– Tapense. – susierzinęs sušuko Tomis. – Jeigu tu nesiliausi kalbėjusi mįslėmis, aš pats tave nušausiu. Kas tas *viskas*? Ir ką, po velnių, bendro su tuo turi karalius Saliamonas?

– Nejaugi tu nepameni, kaip pas karalių Saliamoną atėjo dvi moterys su kūdikiu, ir kiekviena tvirtino, kad kūdikis jos. "Puiku, – atsakė Saliamonas. – Perkirskite jį per pusę". Netikroji motina sušuko: "Kirskit.", o tikroji pasakė: "Ne, tegul jis atitenka kitai". Suprantat, ji negalėjo matyti žudomo savo kūdikio. Tai štai tą vakarą, kai ponia Sprot nušovė lenkę, visi nutarė, kad tik per stebuklą ji nepataikė į Betę. Taip, jau tada man derėjo suprasti. Jeigu tai būtų buvęs jos vaikas, ji niekada *nebūtų drįsusi* rizikuoti. Tokia drąsa reiškė tik viena: Betė *nebuvo* jos dukra. Dėl to ji ir nušovė tą moterį.

– Kodėl?

– Todėl, kad ana buvo *tikroji vaiko motina*, – virptelėjusiu balsu atsakė Tapensė. – Nelaiminga,

pjudoma emigrantė. Būdama be penso kišenėje ji dėkingai sutiko, kad ponia Sprot įsidukrintų jos mažylę.

– O kam poniai Sprot prireikė svetimo vaiko?

– Kad geriau *užsimaskuotų*. Tai subtilus psichologinis apskaičiavimas. Juk niekam į galvą neateis, kad patyrusi šnipė, atlikdama užduotį, prisidenginės savo vaiku. Dėl to ir aš visada išbraukdavau ponią Sprot iš įtariamųjų sąrašo. Taip, taip, tik dėl vaiko.Tačiau tikroji Betės motina ilgėjosi savo dukrytės. Ji gavo ponios Sprot adresą, atvažiavo čia, ilgai sukiojosi aplink namus ir, ištaikiusi progą, išsivedė vaiką. Ponia Sprot, aišku, vos nepakvaišo: jai žūtbūt reikėjo išvengti policijos įsikišimo. Tada ji parašė raštelį, apsimetė radusi jį miegamajame ant grindų ir pasikvietė į pagalbą kapitoną Heidoką. Paskui, kai mes pasivijome nelaimingąją moterį, ji nusprendė išsivaduoti nuo nereikalingos rizikos ir nušovė ją... Ji ne tik mokėjo elgtis su ginklais – ji buvo aukščiausios klasės šaulė. Taip, ji žudikė, ir man jos visiškai negaila. Ji tiesiog blogio įsikūnijimas.

Tapensė stabtelėjo, paskui kalbėjo toliau:

– Buvo dar vienas dalykas, galėjęs mane nukreipti teisingu keliu. Tai Vandos Polonskos ir *Betės* panašumas: ne veltui ši moteris visą laiką man kažką priminė. Po to kvailas mergytės žaidimas su batų raišteliais. Daug logiškiau daryti prielaidą, kad Betė mėgdžiojo ne Karlą fon Deinimą, o savo netikrą motiną. Bet kai tik ponia Sprot pamatė, ką vaikas daro, ji padėjo Karlo kambaryje daug įtartinų dalykų. Patys pavojingiausi buvo simpatiniu rašalu įmirkyti batų raišteliai. Ji puikiai žinojo, kad šie įkalčiai bus rasti.

– Aš taip džiaugiuosi, kad Karlas nekaltas, – pasakė Tomis. – Man jis patiko.

– Tikiuosi, jo nesušaudė? – susirūpinusi paklausė Tapensė, išgirdusi pavartotą būtąjį laiką.

Ponas Grantas papurtė galvą.

– Su Karlu viskas gerai, – pasakė jis. – Tiesą sakant, turiu jums nedidelę staigmeną.

– Kaip aš džiaugiuosi dėl Šeilos, – nušvitusiu veidu ištarė Tapensė. – Kokie mes buvome idiotai, kad įtarinėjome ponią Pereną.

– Ji tikrai susijusi su Airijos Respublikos armija, bet nieko daugiau, – pasakė ponas Grantas.

– Aš šiek tiek įtarinėjau ir ponią O'Rork, ir – kartais – net ponus Keilius...

– O aš įtarinėjau Blečlį, – pridūrė Tomis.

– Tik pamanykit, – tarė Tapensė, – o tikroji nusikaltėlė visą laiką buvo greta – bespalvė ponia Sprot, kurią mes visi laikėme tik... Betės motina.

– Aš jos bespalve nepavadinčiau, – pasakė ponas Grantas. – Tai labai pavojinga moteris, puiki aktorė ir, deja, tikra anglė.

– Jei taip, – pasakė Tapensė, – manęs nežavi net jos virtuoziškumas – ji dirbo ne savo šaliai.

Paskui, labai susidomėjusi, ji paklausė pono Granto:

– Ar jūs radote tai, ko ieškojote?

Grantas linktelėjo galvą.

– Taip. Ir tai buvo aptrintuose antruose vaikiškų knygelių egzemplioriuose.

– Tas knygeles Betė vadino "*bogomis*". – sušuko Tapensė.

– Ir jos išties buvo *blogos,* – sausai pasakė ponas Grantas.– "Mažajame Džeke Horneryje" buvo paslėpti gan išsamūs duomenys apie mūsų laivyno dislokaciją, "Džonis Hedas ore" buvo pilnas duomenų apie mūsų aviaciją, "Turėjo berniukas šautuvėlį" analogiškai pavadinimui, apie sausumos kariuomenę.

– O "Mulki, paikši, kur eini?" – paklausė Tapensė.

– Pritaikius tinkamą reagentą, – pasakė ponas Grantas, – knygelėje buvo rastas simpatiniu rašalu atliktas pilnas sąrašas aukštų asmenų, pasirengusių padėti vokiečiams įsiveržimo metu. Jų tarpe – du policijos viršininkai, aviacijos vicemaršalas, du generolai, karinės gamyklos direktorius, pilietinės gynybos vadai, daug aukštesniųjų policijos karininkų ir dar nemažai įvairios smulkmės – karininkų, jūreivių, taip pat ir mūsų Slaptosios tarnybos darbuotojų.

Tomis ir Tapensė apstulbo.

– *Neįtikėtina*, – sunkiai ištarė Tomis.

Grantas tik palingavo galvą.

– Jūs neįvertinate vokiečių propagandos. Ji taiko į tai, kas glūdi slapčiausiose žmogaus sielos gelmėse – į garbės ir valdžios geismą. Visi, kuriuos aš išvardinau, ketina parduoti Tėvynę ne dėl pinigų, bet dėl savotiškos didybės manijos, dėl įsitikinimo, kad štai yra kažkas, ką *jie patys* daro savo šaliai. Taip vyksta daugelyje šalių. Tai šėtono kultas – didybės manija ir *asmeninės šlovės* geismas.

Po to pridūrė:

– Dabar tikriausiai įsivaizduojate, kad remiamas tokių žmonių, kurie būtų davinėję prieštaringus įsakymus ir painioję nurodymus, vokiečių įsiveržimas į mūsų šalį greičiausiai būtų pavykęs.

– O dabar? – paklausė Tapensė.

– O dabar, – šyptelėjęs atsakė ponas Grantas, – *tegul pabando*. Mes *deramai* juos sutiksim.

16 SKYRIUS

– Žinai, brangioji, – tarė Debora, – vienu metu aš velniai žino ką apie tave buvau pamaniusi.

– Nejaugi? Kada? – paklausė Tapensė, meiliai žvelgdama į tamsiaplaukę dukters galvutę.

– Tada, kai tu išdūmei pas tėtį į Škotiją, o aš maniau, kad tu svečiuojiesi pas tetą Greisę. Jau buvau nutarusi, kad tu užmezgei su kažkuo romaną.

– Debora, negi rimtai?

– Na, gal ir ne visiškai. Tavo amžiuje... Be to, juk žinojau, kaip judu su senuku prisirišę vienas prie kito. Tiesiog vienas idiotas, toksai Tonis Mazdenas, pamėtėjo man tokią mintį. Beje, – manau, kad jau galima tau pasakyti – vėliau paaiškėjo, kad jis priklausė penktajai kolonai. Jo ir kalbos būdavo tokios keistos. Pareikšdavo, kad Hitleriui nugalėjus, viskas būsią kaip buvę ir net geriau.

– Ar tau... hm... jis patiko?

– Tonis? Ką tu. Jis buvo toks įkyrus. Atleisk, bet esu pažadėjusi šį šokį.

Ir Debora nuskriejo jauno blondino glėbyje, švelniai jam šypsodamasi. Tapensė kelias minutes sekė akimis besisukančią porą, paskui nukreipė žvilgsnį į jauną aukštą vyrą lakūno uniforma, šokantį su liekna šviesbruve mergina.

– Tikrai, Tomi, mūsų vaikai labai dailūs, – ištarė Tapensė.

– Žiūrėk. Šeila, – nutraukė ją Tomis ir atsistojo.

Prie jų stalelio priėjo Šeila Perena. Ji vilkėjo smaragdo spalvos vakarine suknele ypatingai išryškinančia tamsbruvą jos grožį. Šįvakar ji buvo liūdna gražuolė ir pasisveikino su šeimininkais nelabai širdingai.

– Na, matot, išlaikiau žodį ir atėjau, – pasakė ji. – Bet visiškai nesuprantu, kodėl mane kvietėte.

– Todėl, kad mes jus mylime, – šypsodamasis atsakė Tomis.

– Rimtai? Bet už ką? – paklausė Šeila. – Juk buvau su jumis labai nemandagi. – Ir patylėjusi pridūrė: – Bet vis tiek, dėkui.

– O dabar paieškosime jums gero šokių partnerio, – pasakė Tapensė.

– Aš nenoriu šokti. Aš nekenčiu šokių. Atėjau tik pasimatyti su jumis.

– Tačiau tas partneris, kurį mes parinkome, jums patiks, – šypsodamasi tarė Tapensė.

– Aš... – pradėjo Šeila ir sustojo. Šypsodamasis per salę prie jos ėjo Karlas fon Deinimas.

Šeila žiūrėjo į jį lyg pakerėta.

– Tu? – vos girdimai ištarė ji.

– Aš asmeniškai, – atsakė Karlas.

Šį vakarą Karlas fon Deinimas atrodė šiek tiek pasikeitęs. Apstulbusi Šeila negalėjo atitraukti nuo jo akių. Raudonis užliejo jos skruostus.

– Aš žinojau, kad tu buvai pripažintas nekaltu, – sunkiai atgaudama kvapą ištarė ji. – Bet nemaniau, kad tave išleis iš stovyklos.

– Nebuvo jokio reikalo mane internuoti, – papurtęs galvą, pasakė Karlas. – Ir atleisk man, Šeila, kad tave apgaudinėjau. Žinok, aš visiškai ne Karlas fon Deinimas. Dėl tam tikrų sumetimų man teko prisidengti jo vardu.

Jis klausiamai pažvelgė į Tapensę, o ji tarė:

– Papasakok viską.

– Karlas fon Deinimas buvo mano draugas. Susipažinome prieš kelerius metus Anglijoje. Atnaujinome draugystę Vokietijoje prieš pat karą. Ten aš vykau su specialia savo šalies užduotimi.

– Tu dirbai Slaptojoje tarnyboje? – paklausė Šeila.

– Taip. Man tenai būnant, prasidėjo keisti dalykai. Kelis kartus aš tik per plauką išvengiau mirties. Išaiškėdavo mano planai, nors vokiečiai apie juos tikrai negalėjo žinoti.. Aš supratau, kad reikalai prasti: supuvimas – pavartojus mėgstamą nacistų žodį – tikrai įsiskverbė ir į mano žinybą. Buvau išdavinėjamas saviškių. Mudu su Karlu buvome šiek tiek panašūs (mano senelė buvo vokietė) – todėl, beje, mane ir nusiuntė į Vokietiją. Karlas nebuvo nacistas. Jis domėjosi tik savąja chemija, kuria savo metu užsiiminėjau ir aš. Prieš pat karą jis ryžosi bėgti į Angliją. Jo broliai jau buvo uždaryti į koncentracijos stovyklas, todėl jis neabejojo, kad jam ištrūkti bus nelengva. Tačiau didžiai jo nuostabai, visi sunkumai išsisklaidydavo, tarsi burtų lazdele mostelėjus. Kai Karlas man apie tai papasakojo, man kilo įtarimų. Kodėl pareigūnai taip stengiasi palengvinti Karlo išvykimą, kai jo broliai ir kiti giminaičiai uždaryti koncentracijos stovyklose, o jis pats įtariamas antinaciškomis pažiūromis? Atrodė, jog kažkam paranku, kad jis atsidurtų Anglijoje. Mano padėtis darėsi vis nesaugesnė. Mudu su Karlu gyvenome viename name. Kartą, didžiam savo sielvartui, radau jį gulintį lovoje negyvą: depresijos akimirką jis nusižudė, palikęs laišką, kurį aš perskaičiau ir paslėpiau.

Tada aš nutariau persikūnyti į Karlą fon Deinimą. Norėjau išvykti iš Vokietijos ir norėjau sužinoti, kodėl Karlas buvo skatinamas tą padaryti. Apren-

giau jį savo drabužiais ir paguldžiau ant savo lovos. Jo veidas buvo šūvio sudarkytas, o mano šeimininkė – pusaklė.

Su Karlo fon Deinimo dokumentais aš atvykau į Angliją ir nuvykau ten, kur buvo rekomenduojama vykti mano draugui – į "San Susi". Aš visą laiką ten gyvenau, stropiai vaidindamas Karlo fon Deinimo vaidmenį. Netrukus paaiškėjo, jog kažkas iš anksto pasirūpino, kad aš gaučiau darbą chemijos gamykloje. Iš pradžių tikėjausi, kad nacistai mane spaus jiems dirbti, tačiau ilgainiui paaiškėjo, kad vargšui mano draugui buvo skirta tapti atleidimo ožiu.

Kai, suklastojus įkalčius, mane suėmė, aš nieko nepapasakojau. Man buvo svarbu kuo ilgiau išlikti Karlu fon Deinimu ir pažiūrėti, kaip klostysis įvykiai. Tiesa paaiškėjo vos prieš kelias dienas, kai mane atpažino vienas mūsų bendradarbis.

– Turėjai man papasakoti, – priekaištingai ištarė Šeila.

– Gaila, jeigu tu taip manai, – švelniai ištarė jis.

Jų žvilgsniai susitiko. Pyktis ir išdidumas merginos akyse ištirpo.

– Tikriausiai tu pasielgei teisingai, – tarė ji.

– Brangioji...– Jis atsistojo. – Eime šokti...

Jiedviem nuėjus, Tapensė atsiduso.

– Kas yra? – paklausė Tomis.

– Viliuosi, kad jis patiks Šeilai ir dabar, kai nėra benamis, visų persekiojamas vokietis.

– Man regis, kad ir toks jis jai patinka.

– Taip, bet tie airiai labai nenusakomi, o Šeila – apsigimusi maištininkė.

– Beje, – prisiminė Tapensė, – ko jis tada ieškojo mano kambaryje? Juk tai mus labai suklaidino.

– Man regis, – nusijuokė Tomis, – kad jam ponios Blenkensop asmenybė pasirodė labai įtartina. Tiesą sakant – mes įtarinėjome jį, o jis įtarinėjo mus.

– Kodėl nešokate? – sukdamasis su partnere pro tėvų staleli paklausė Derekas Berisfedas ir drąsinamai šyptelėjo.

– Kokie jie mums geri, telaimina juos Viešpats, – tarė Tapensė.

Netrukus dvyniai grįžo ir susėdo su savo partneriais prie stalelio.

– Smagu buvo sužinoti, kad pagaliau gavai darbą. Tikriausiai gan nuobodus?

– Taip, gan sausas, – atsakė Tomis.

– Nesijaudink. Vis tiek dirbi bendram reikalui.

– O aš džiaugiuosi, kad mamai leido persikelti pas tėtį ir taip pat davė darbelį, – pridūrė Debora. – Matai, kaip ji pralinksmėjo. Ar nelabai nuobodžiavai ten, mama?

– Visiškai nenuobodžiavau, – atsakė Tapensė.

– Kaip puiku. – pareiškė Debora. – Kai karas pasibaigs, aš papasakosiu kai ką apie savo darbą. Jis baisiai įdomus, bet visiškai slaptas.

– Nejaugi? – susižavėjusi ištarė Tapensė.

– Aišku. Tik, žinoma, ne toks įdomus, kaip lakūno, – ir ji pavydžiai žvilgtelėjo į Dereką. – Jis bus siūlomas...

– Užsičiaupk, Deb, – nutraukė ją Derekas.

– Kur, Derekai, tu būsi siūlomas? – paklausė Tomis.

– Nieko ypatingo... Nežinau, kodėl pasirinko mane...– sumurmėjo skaisčiai nuraudęs jaunasis lakūnas. Jis taip sutriko, lyg būtų apkaltintas mirtiniausia nuodėme.

Jiedu su šviesbruve partnere atsistojo.

– Negalime praleisti šokio. Juk ryt aš išvykstu.

– Eime, Čarlzai, – sukomandavo Debora, ir abi porelės įsisuko į šokio sūkurį.

"Kad tik nieko jiems nenutiktų, kad tik išliktų gyvi ", – širdyje maldavo Tapensė.

Pakėlusi galvą, ji sutiko Tomio akis.

– Kaip dėl mergytės... ar mes...

– Tu apie Betę?' O Tomi, kaip džiaugiuosi, kad abu pagalvojom apie tą patį. Jau pamaniau, kad tai tik mano motiniškas instinktas. Tu rimtai?

– Aišku. Kodėl mums jos neįsidukrinus? Mažylė vienut vienutėlė pasaulyje, o mums bus malonu matyti augant jauną būtybę.

– O Tomi.

Tapensė sugriebė jo ranką ir suspaudė. Jie žiūrėjo vienas į kitą.

– Mes visada norime tų pačių dalykų, – laiminga ištarė Tapensė.

– Tik pažiūrėk į šitą porelę, – negarsiai ištarė Debora, šokio metu atsidūrusi greta brolio. – Jie už rankučių laikosi. Labai mieli tie mūsų senukai. Mes privalom būti jiems dėmesingesni, juk karas atnešė jiems vien nuobodulį.

AGATA KRISTI

Agata Kristi (Agatha Christie) išgarsėjo pasaulyje kaip Nusikaltimų karalienė. Jos knygos parduotos daugiau nei milijardo egzempliorių tiražu anglų kalba ir dar milijardo egzempliorių tiražu kitomis keturiasdešimt keturiomis kalbomis. Ji plačiausiai leidžiama visų laikų rašytoja, ją lenkia tik Biblija ir Šekspyras. Ji yra 79 kriminalinių romanų ir trumpų apsakymų rinkinių, 19 pjesių ir 6 romanų, pasirašytų Marijos Vestmekot (Mary Westmacott) vardu, autorė.

Agata Kristi gimė Torkvėjuje. Jos pirmasis romanas "Paslaptinga afera Stailse" buvo parašytas baigiantis Pirmajam pasauliniam karui, kurio metu ji tarnavo medicinos sesele. Tada ji ir sukūrė Erkiulį Puaro, mažąjį belgų seklį, kuriam buvo lemta tapti populiariausiu po Šerloko Holmso sekliu kriminaliniuose romanuose. Romanas buvo išleistas tik 1920 m. "Bodley Head" leidykloje.

Nuo 1920 iki 1926 m. Agata Kristi kasmet išleisdavo po vieną knygą. 1926 m. ji parašė savo šedevrą "Rodžerio Ekroido nužudymas". Tai buvo pirmoji jos knyga, išleista "Harper Collins" leidykloje. Taip prasidėjo autorės ir šios leidyklos bendradarbiavimas, kuris tęsėsi ištisus penkiasdešimt metų. Ši leidykla išleido per septyniasdešimt Agatos Kristi knygų. "Rodžerio Ekroido nužudymas" taip pat tapo pirmąja inscenizuota Agatos Kristi knyga. Pavadinimu "Alibi" ji ilgai buvo rodoma Vest Endo scenoje. "Pelėkautai", įžymiausia jos pjesė, yra ilgiausiai vaidinama pjesė teatro istorijoje.

1971 m. Agata Kristi apdovanota Britų imperijos ordinu. Paskutinės jos knygos buvo: "Užuolaida: paskutinė Puaro byla" (1975 m.) ir "Miegantis žudikas" su apgaulingai silpna ponia Marpl (1976 m). Abi knygos tapo bestseleriais. Agata Kristi taip pat parašė keturis nebeletristinius darbus, tarp jų – "Autobiografiją" ir žavingąją "Ateik, pasakyk man, kaip tu gyveni", šlovinančią ekspedicijas, kuriose ji daug kartų dalyvavo su savo vyru archeologu seru Maksu Melovanu.

Agata Kristi
N ar M?

Redagavo Jadvyga DAMBRAUSKIENĖ
Dailininkė Daiva STAŠKEVIČIENĖ
Viršelį maketavo Vaidas RADZICKAS

1999. Užs. Nr. 347. Leidėjas "Sirokas".
Spausdino AB "Standartų spaustuvė",
S.Dariaus ir S.Girėno 39, 2038 Vilnius

Vyksta Antrasis pasaulinis karas, ir Anglijos Karališkosios oro pajėgos neduoda ramybės hitlerinės Vokietijos karinėms oro pajėgoms. Tačiau Anglijai gresia dar ir kitas pavojus - priešas viduje - paprastais gyventojais apsimetę nacistai.

Padėtis Europoje blogėja, ir Slaptoji tarnyba pasitelkia nė iš tolo į žvalgus nepanašią porą - Tomį ir Tapensę Berisfedus. Jų užduotis: tarp spalvingų pajūrio pensiono svečių išaiškinti du šnipus - vyrą ir moterį. Ši užduotis - ne pasivaikščiojimas promenada palei jūrą, nes N ir M ką tik nužudė vieną geriausių Anglijos žvalgų...

"Nuostabi netikėta pabaiga... visapusiškas malonumas"
OBSERVER

